

LETOPIS

SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

27. KNJIGA

1976

LJUBLJANA

1977

LETOPIS SAZU

27

THE YEARBOOK
OF THE SLOVENE ACADEMY
OF SCIENCES AND ARTS

VOLUME 27

1976

LJUBLJANA

1977

LETOPIS

SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

27. KNJIGA

1976

LJUBLJANA

1977

SPREJETO NA SEJI
PRESEDSTVA
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI
DNE 29. MARCA 1977

I
ORGANIZACIJA

SKUPŠČINA SAZU

Predsednik   Janez Milčinski, redni član
Podpredsednik   Bratko Kreft, redni član
Podpredsednik   Anton Kuhelj, redni član
Glavni tajnik   Gorazd Kušej, redni član

Častni člani

(5)

Josip Broz-Tito
Edvard Kardelj
Josip Vidmar

Redni člani

(34)

Francè Bezlaj, Robert Blinc, Matija Bravničar, Bogdan Breclj, Srečko Brodar, Dragotin Cvetko, Bojan Čop, Maksim Gaspari, Jože Goričar, Peter Gosar, Bogo Grafenauer, Dušan Hadži, Svetozar Ilešič, Božidar Jakac, Viktor Korošec, Ciril Kosmač, Miško Kranjec, Bratko Kreft, Anton Kuhelj, Gorazd Kušej, France Mihelič, Janez Milčinski, Franc Novak, Anton Ocvirk, Vladimir Pavšič, Anton Peterlin, Ivan Rakovec, Anton Slodnjak, Makso Šnuderl, Lado Vavpetič, Ivan Vidav, Josip Vidmar, Fran Zwitter, Andrej O. Župančič.

Dopisni člani

(25)

Anton Bajec, Miroslav Brzin, Davorin Dolar, Janez Fettich, Alojz Finžgar, Stanko Grafenauer, Milan Grošelj, Anton Ingolič, Janko Jurančič, Zdenko Kalin, Stane Krašovec, Rudi Kyovsky,

Valentin Logar, Boris Majer, Janez Matjašič, Ernest Mayer, Boris Merhar, Dušan Moravec, Marjan Mušič, Janez Peklenik, Stojan Pretnar, Edo Ravnikar, Anica Sodnik-Zupanc, Lujo Šuklje, Miha Tišler.

Pri delu skupščine SAZU lahko sodelujejo tudi zunanji dopisni člani (28):

Krešimir Balenović, Oton Berkopec, Johann Cilenšek, Edhem Čamo, Mirko Deanović, Aleksandar Despić, Jovan Djordjević, Branislav Djurdjev, Milovan Gavazzi, Leon Geršković, Velibor Gligorić, Drago Grdenić, Vanda Kochansky-Devidé, Franjo Kogoj, Blaže Koneski, Josef Kratochvíl, Gustav Krklec, Miroslav Krleža, Janko Lavrin, Desanka Maksimović, Mihailo Mihailović, Grga Novak, Stanojlo Rajičić, Harald Saeverud, Pavle Savić, Petar Stevanović, Alois Tavčar, Mstislav Volkov.

Pri delu skupščine SAZU sodelujejo še delegati delovne skupnosti SAZU. V letu 1976 sta to bila: dr. Katica Drobne in dr. ing. Mitja Zupančič.

Delovna skupnost SAZU je 31. decembra 1976 štela 163 polnozaposlenih delavcev, od tega 82 raziskovalcev, 4 stažiste, 7 strokovnih delavcev, 18 bibliotekarskih in knjižničarskih delavcev, 24 upravnih in računskih, 9 tehničnih in 19 pomožnih; 2 raziskovalca in 9 delavcev s skrajšanim delovnim časom; v dopolnilnem delovnem razmerju sta bili 2 delavki; stalnih zunanjih sodelavcev je bilo 9.

Svet delovne skupnosti SAZU v letu 1976:

član i: D. Dolinar, C. Gorenc, R. Gospodarič, M. Klemenčič, M. Kozlevčar, F. Leben, M. Matičetov, J. Meze, D. Prelovšek, C. Tavzes, M. Zupančič, M. Žerovnik.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata SAZU v letu 1976:

član i: V. Baloh, K. Drobne, J. Groo-Kozak, N. Gspan-Prašelj, J. Hladnik, B. Košmrlj-Levačič, J. Müller, I. Puncer, S. Stergaršek, J. Strajnar, V. Vivod;

člani nadzornega odbora: R. Gospodarič, A. Gspan, N. Jesse.

PREDSEDSTVO SAZU

Predsednik	Janez Milčinski
Podpredsednika	Bratko Kref t Anton Kuhelj
Glavni tajnik	Gorazd Kušej
Tajnik 1. razreda	(zgodovinske in družbene vede) Lado Vavpetič
Tajnik 2. razreda	(filološke in literarne vede) Valentin Logar
V. d. tajnika 3. razreda	(matematične, fizikalne in tehnične vede) Anton Kuhelj
Tajnik 4. razreda	(prirodoslovne vede) Ivan Rakovec
Tajnik 5. razreda	(umetnosti) Bratko Kref t
Tajnik 6. razreda	(medicinske vede) Franc Novak

Člani plenuma Sveta akademij znanosti in umetnosti SFRJ
Janez Milčinski, Anton Kuhelj, Gorazd Kušej

Sedež Sveta akademij znanosti in umetnosti SFRJ
je od julija 1975 v Sarajevu, predsedoval mu je Edhem Čamo

ORGANIZACIJA AKADEMIJE

(po stanju 31. decembra 1976)

I. UPRAVNA PISARNA

Namestnik upravnega direktorja: Bojan Plavec, dipl. oec.
Pomočnik upravnega direktorja: Marjetka Pogačnik-
Novak, dipl. iur.

Tajnica predsedstva: Nada Jesse.

Šef odseka za finančno in materialno poslovanje: Sonja
Tomše.

Tajnica uprave: Cecilija Gorenc.

II. ODDELEK ZA NAČRTOVANJE IN USKLAJEVANJE RAZISKO- VALNEGA DELA

Upravnik: znanstveni svetnik dr. Avguštin Lah.

Samostojni referent: mag. Jolanta Groo-Kozak.

Samostojni referent za tisk publikacij: Staško Jesse,
dipl. arheol.

Tajnica razredov: Božena Legiša.

III. BIBLIOTEKA

Upravnik: Primož Ramovš.

Višji bibliotekar-specialist: Ana Koblar-Horetzky.

Bibliotekarski referentki: Marija Klemenčič in Sonja
Stergaršek.

IV. SVET ZA PROUČEVANJE IN VARSTVO OKOLJA

Predsednik: znanstveni svetnik dr. Avguštin Lah.

UPRAVA INSTITUTOV, KOMISIJ IN STUDIJSKIH CENTROV

1. INSTITUT ZA OBČO IN NARODNO ZGODOVINO

Upravnik: akademik dr. Fran Zwitter.

Znanstveni svet: akademika dr. Fran Zwitter in dr. Bogo
Grafenauer, univ. prof. dr. Sergij Vilfan, znanstveni
svetnik dr. Pavle Blaznik.

Višji strokovni sodelavec: Božo Otorepec, tajnik inštituta.

Asistent: Darja Mihelič.

Strokovni delavec: Jelka Milošević-Perko.

2. UMETNOSTNOZGODOVINSKI INSTITUT FRANCETA STELETA

Upravnik: znanstveni svetnik dr. Emilijan Cevc.
Znanstveni svet: znanstveni svetnik dr. Emilijan Cevc, univ. prof. dr. Stane Mikuž, dopisni član univ. prof. ing. arh. Marjan Mušič, dr. Sergej Vrišer.
Asistenta: Damjan Prelovšek in Aleš Rojec.
Strokovni sodelavec: Vera Baloh.
Bibliotekarski referent: Vida Urek.

3. INSTITUT ZA ARHEOLOGIJO

Upravnik: znanstveni svetnik dr. ing. Mitja Brodar.
Znanstveni svet: akademik dr. Srečko Brodar, univ. prof. dr. Jože Kastelic in delavci inštituta dr. Mitja Brodar, dr. France Leben, dr. Jaroslav Šašel in dr. Alojz Šercelj.
Znanstvena svetnika: dr. ing. Mitja Brodar in dr. Jaroslav Šašel.
Višji znanstveni sodelavec: dr. France Leben.
Višji strokovni sodelavec: Ana Šašel.
Asistent: Janez Dular.
Strokovni sodelavec: Ivan Turk.
Strokovni delavec: Dragica Knific-Lunder.

Palinološki laboratorij

Znanstveni svetnik: dr. Alojz Šercelj.
Strokovni delavec: Metka Culiberg.

4. INSTITUT ZA PRAVA STAREGA ORIENTA

Upravnik: akademik dr. Viktor Korošec.
Znanstveni svet: akademik dr. Viktor Korošec, akademik dr. Gorazd Kušej, akademik dr. Makso Šnuderl, dopisni član dr. Milan Grošelj, univ. prof. dr. Jože Kastelic.
Višji knjižničar-referent: Julijana Šušteršič.

5. MUZIKOLOŠKI INSTITUT

Upravnik še ni izvoljen.
Znanstveni svet še ni imenovan.

6. STUDIJSKI CENTER ZA ZGODOVINO SLOVENSKEGA IZSELJENSTVA

Predsednik: akademik dr. Fran Zwitter.

7. ŠTUDIJSKI CENTER ZA DRUŽBENE VEDE

Predsednik: akademik dr. Lado Vavpetič.

8. INSTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Upravnik: akademik dr. Bratko Kreft.

Namestnik upravnika: dopisni član univ. prof. dr. Janko Jurančič.

Znanstveni svet: akademik dr. Francè Bezlaj, akademik dr. Bojan Čop, akademik dr. Bratko Kreft, dopisni člani univ. profesorji dr. Anton Bajec, dr. Janko Jurančič, dr. Valentin Logar in znanstveni svetnik dr. Jakob Rigler.

a) Dialektološka sekcija.

Načelnik: znanstveni svetnik dr. Jakob Rigler.

Višji strokovni sodelavec: Saša Sernec.

Zunanji znanstveni sodelavec: dopisni član dr. Valentin Logar.

Asistenta: Frančiška Benedik, Sonja Horvat.

b) Leksikološka sekcija.

Načelnik: dopisni član univ. prof. dr. Janko Jurančič.

Znanstveni svetnik: dr. Lino Legiša.

Strokovna svetnika: Joža Meze, Stanislav Suhadolnik.

Višji strokovni sodelavci: Ivana Černelič, Milena Hajnšek-Holz, Marija Janežič, Zvonka Leder-Mancini, Jakob Müller, Marta Silvester, Ada Vidovič-Muha.

Asistenti: Martin Ahlin, Marjeta Humar, Polona Koštanjevec, Borislava Košmrlj-Levačič, Zvonka Praznik, Ivanka Šircelj, Cvetana Tavzes.

c) Etimološko-onomastična sekcija.

Načelnik: akademik dr. Francè Bezlaj.

Asistent: Janez Keber.

Strokovni sodelavec: Drago Mertelj.

d) Komisija za pravopis, pravorečje in gramatiko.

Predsedstvo: dopisni član univ. prof. dr. Anton Bajec, znanstveni svetnik dr. Jakob Rigler, univ. prof. dr. Jože Toporišič.

e) Komisija za historične slovarje slovenskega jezika.

Predsednik: akademik dr. Francè Bezlaj.

Člani komisije: Jože Koruza, asistent FF, France Novak, višji strokovni sodelavec SAZU, dr. Martina Orožen, docent FF, dr. Breda Pogorelec, docent FF, Jože Stabéj, zunanji strokovni sodelavec SAZU, Stanislav Suhadolnik, strokovni svetnik SAZU.

Višji strokovni sodelavec: France Novak.
Asistent: Francka Premk.
Stażistka raziskovalka: Majda Merše.

9. INSTITUT ZA SLOVENSKO LITERATURO IN LITERARNE VEDE

Upravnik: akademik dr. Anton Ocvirk.

Znanstveni svet: akademik dr. Francè Bezlaj, akademik dr. Anton Ocvirk, akademik dr. Josip Vidmar, univ. prof. dr. Janko Kos.

- a) Sekcija za slovensko literarno zgodovino.
Višji znanstveni sodelavec: dr. Francè Bernik.
Stażistka raziskovalka: mag. Božica Kitičič.
- b) Sekcija za literarno teorijo.
Znanstveni svetnik: Drago Šega.
Višja strokovna sodelavka: Majda Stanovnik-Blinc.
Asistent: mag. Darko Dolinar.
Stażistka raziskovalka: Vilenka Jakac.
- c) Sekcija za biografiko, bibliografijo in dokumentacijo.
Znanstveni svetnik: dr. Fran Petrè, urednik SBL.
Višja strokovna sodelavka: Nada Gspan-Prašelj.
Asistentki: Frančiška Buttolo in Metka Pavčič.
Zunanji znanstveni sodelavec: Alfonz Gspan, znanstveni svetnik v pokoju, urednik SBL.
- d) Skupne službe inštituta.
Višja knjižničarka-referentka: Angela Turnšek.

10. KABINET AKADEMIKA JOSIPA VIDMARJA

Vodi ga akademik Josip Vidmar.

Višji strokovni sodelavec v pokoju: Jože Javoršek.

11. INSTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

V. d. upravnika: znanstveni svetnik dr. Milko Matičetov.
Znanstveni svet: akademik dr. Bratko Kreft, dopisni član prof. VPŠ dr. Boris Merhar, univ. prof. dr. Vilko Novak, univ. prof. dr. Sergij Vilfan, znanstveni svetnik dr. Zmaga Kumer in znanstveni svetnik dr. Milko Matičetov.

- a) Sekcija za ljudsko slovstvo.
Znanstveni svetnik: dr. Milko Matičetov.
Asistent: Marija Stanonik.
- b) Sekcija za ljudske šege in igre.
Znanstveni svetnik: dr. Niko Kuret.
Asistent: Helena Ložar-Podlogar.

- c) Sekcija za materialno kulturo.
Znanstveni sodelavec: dr. Tone Cevc.
- d) Sekcija za glasbeno in plesno narodopisje.
Znanstvena svetnika: dr. Zmaga Kumer in dr. Valens Vodušek.
Asistent: Marko Terseglav.
Višji strokovni sodelavec: Bogomir Ramovš.
Strokovni delavec: Julijan Strajnar.
Bibliotekar-pripravnik: Sinja Zemljič-Golob.

12. INŠTITUT ZA RAZISKOVANJE KRASA

Upravnik: znanstveni svetnik dr. Peter Habič.
Znanstveni svet: akademik dr. Srečko Brodar, akademik dr. Svetozar Ilešič, akademik dr. Ivan Rakovec, znanstvena svetnika: dr. Jože Bole in dr. Peter Habič, znanstveni sodelavec: dr. Rado Gospodarič.
Znanstveni svetnik: dr. Peter Habič.
Višji znanstveni sodelavec: dr. France Habe.
Znanstveni sodelavec: dr. Rado Gospodarič.
Strokovni svetnik: Mehtilda Urleb.
Višji strokovni sodelavec: Egon Pretner.
Asistenti: Janja Hladnik, dipl. ing., Andrej Kranjc in France Šušteršič.
Strokovna delavca: Jurij Hajna in Ivan Kenda.
Zunanji znanstveni sodelavec: dr. Valter Bohinec.
Višji knjižničar: Alenka Kranjc.

13. GEOGRAFSKI INŠTITUT ANTONA MELIKA

Upravnik: akademik dr. Svetozar Ilešič.
Znanstveni svet: akademik dr. Srečko Brodar, akademik dr. Svetozar Ilešič, akademik dr. Ivan Rakovec, znanstveni svetniki dr. Avguštin Lah, dr. Drago Meze, dr. Peter Habič in dr. Milan Šifrer, univ. prof. dr. Ivan Gams in izred. prof. dr. Darko Radinja.
Znanstvena svetnika: dr. Drago Meze in dr. Milan Šifrer, tajnik inštituta.
Strokovni svetnik: Milan Natek.
Asistent: Milan Orožen Adamič.
Zunanji znanstveni sodelavec: dr. Valter Bohinec.
V okviru inštituta sta tudi Kartografski zavod in Geofotolaboratorij.
Tehnični vodja Kartografskega zavoda: višji strokovni sodelavec Marko Žerovnik.

Višji tehnični sodelavec-kartograf: Milena Hribar.

Knjižničar: Jelica Slavič.

Fotografski mojster: Vlado Vivod.

14. INŠTITUT ZA PALEONTOLOGIJO

Upravnik: akademik dr. Ivan Rakovec.

Znanstveni svet: akademik dr. Ivan Rakovec, dopisni član dr. Janez Matjašič, znanstvena svetnika dr. Jože Bole in dr. Dragica Turnšek, višja znanstvena sodelavka dr. Katica Drobne.

Znanstveni svetnik: dr. Dragica Turnšek.

Višji znanstveni sodelavec: dr. Katica Drobne.

Višji tehnični sodelavec: Milojka Huzjan.

15. BIOLOŠKI INŠTITUT JOVANA HADŽIJA

Upravnik: znanstveni svetnik dr. Jože Bole.

Znanstveni svet: akademik prof. dr. Ivan Rakovec, dopisni član prof. dr. Janez Matjašič, dopisni član prof. dr. Ernest Mayer, znanstveni svetnik dr. Jože Bole, izred. prof. dr. Andrej Martinčič, višji znanstveni sodelavec dr. Mitja Zupančič, dipl. ing.

Znanstveni svetnik: dopisni član prof. dr. Janez Matjašič.

Višja znanstvena sodelavca: dr. Ivka Munda, dr. Mitja Zupančič, dipl. ing.

Višji strokovni sodelavci: Jan Cernelutti, dipl. biol., Alojz Marinček, dipl. ing., Ivo Puncer, dipl. ing.

Asistenti: Božo Drogenik, prof. biol., Andrej Seliškar, prof. biol., Vinko Žagar, dipl. ing.

Asistent-stažist: Narcis Mršič, prof. biol.

Strokovni sodelavec: Milan Prešeren, dipl. ing.

Knjižničar-referent: Inge Kalan.

Preparator: Peter Tonkli.

Tehnična sodelavka: Olga Dežman-Jokić.

Zunanja znanstvena sodelavca: prof. dr. Bogdan Vovk, prof. dr. Miroslav Zei.

16. INŠTITUT ZA MEDICINSKE VEDE

Upravnik: akademik prof. dr. Bogdan Breclj.

Zunanji znanstveni sodelavci: univ. prof. dr. Stanko Banič, primarij dr. Slavko Rakovec, univ. prof. dr. Miroslav Kališnik.

17. TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Predsednik: univ. prof. ing. Albert Struna.

Strokovni svet: akademika dr. Viktor Korošec in dr. Dragotin Cvetko, univ. prof. ing. Albert Struna, univ. prof. dr. Stanko Banič, univ. prof. dr. Janez Batis, prof. Ivan Krečič.

a) Pravna sekcija.

Načelnik: akademik univ. prof. dr. Viktor Korošec.

Člani sekcije: dop. član univ. prof. dr. Alojzij Finžgar, univ. prof. dr. Peter Kobe, akademik univ. prof. dr. Gorazd Kušej, univ. prof. dr. Vladimir Murko, akademik univ. prof. dr. Makso Šnuderl, akademik univ. prof. dr. Lado Vavpetič.

Znanstveni svetnik: dr. Ciril Kržišnik.

Zunanja sodelavca: Zvonka Leder-Mancini, višja strokovna sodelavka Inštituta za slovenski jezik SAZU, univ. prof. dr. Sergej Vilfan.

b) Tehniška sekcija.

Načelnik: univ. prof. ing. Albert Struna.

Člani sekcije: univ. prof. dr. ing. France Adamič (za agronomijo), ing. Stane Bonač (za papirništvo), ing. Venčeslav Funtek (za železnice), univ. prof. dr. ing. Janko Kavčič (za kemijo), ing. Leo Knez (za varilstvo), univ. prof. ing. Bojan Kraut (za strojništvo), univ. prof. ing. Franc Mlakar (za elektrotehniko), ing. Franc Špiler (za avtomatizacijo), univ. prof. dr. ing. Srdjan Turk (za gradbeništvo), ing. Lojze Žumer (za gozdarstvo in lesno industrijo).

Jezikovni svetovalec: strokovni svetnik SAZU Joža Meze.

c) Medicinska sekcija.

Načelnik: univ. prof. dr. Stanko Banič.

Člani sekcije: univ. prof. dr. Janez Batis, doc. dr. Slobodan Grobelnik, univ. prof. dr. Miroslav Kališnik, prim. dr. Mirko Karlin, univ. prof. dr. Vito Lavrič, univ. prof. dr. Ivan Lenart, univ. prof. dr. Stanislav Mahkota, dr. Franjo Smerdu.

Jezikovni svetovalec: znanstveni svetnik SAZU dr. Lino Legiša.

č) Veterinarska sekcija.

Načelnik: univ. prof. dr. Janez Batis.

Člani sekcije: univ. prof. dr. Janez Banič, univ. prof. dr. Oskar Böhm, univ. prof. dr. Ivanka Brglez, univ.

prof. dr. Vlado Gregorovič, Zdenka Karlin, Marko Osredkar, dipl. vet. univ. prof. dr. Leo Rigler.

d) Naravoslovna sekcija.

Načelnik: prof. Ivan Krečič,

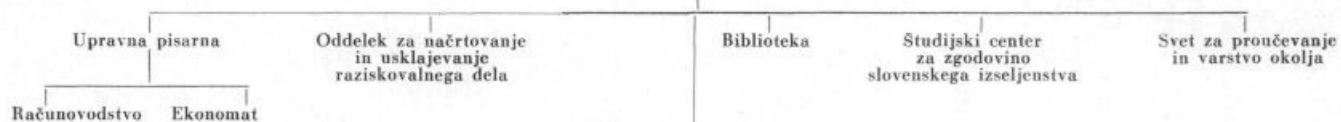
Člani sekcije: prof. Julije Antič, univ. prof. dr. Bogdan Kilar, prof. Pavla Ranzinger, višji znanstveni svetnik SAZU dr. Roman Savnik, prof. Gabrijel Simčič.

e) Umetnostna sekcija.

Načelnik: akademik univ. prof. dr. Dragotin Cvetko.

Člani sekcije: znanstveni svetnik univ. prof. dr. Emilijan Cevc, znanstveni sodelavec SAZU dr. Tone Cevc, prof. I. Klemenčič, dr. Zmaga Kumer, prof. Zvonka Leder-Mancini, dr. Henrik Neubauer, dop. član SAZU prof. Dušan Moravec, ing. arh. B. Puntar.

SKUPŠČINA
PRESEDETSTVO

RAZREDI

Preglednica organizacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti

II
ČLANI

ČASTNI ČLANI

Josip Broz-Tito, predsednik SFRJ, maršal Jugoslavije; izvoljen 9. avgusta 1948.

Glej Letopis 3, 79—115.

Edvard Kardelj, član Predsedstva SFRJ; izvoljen 6. decembra 1949.

Glej Letopis 3, 119—132.

Josip Vidmar, član Predsedstva SR Slovenije, za častnega člana izvoljen 25. marca 1976, hkrati redni član.

Glej Letopis 3, 172—184.

REDNI IN DOPISNI ČLANI

I. RAZRED

Za zgodovinske in družbene vede

Redni člani

Dragotin Cvetko, rojen 19. septembra 1911, dr. phil., redni profesor za zgodovino slovanske in novejšje svetovne glasbe na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani in predstojnik oddelka za muzikologijo. Dopisni član akademije od 7. februarja 1967, redni član od 5. februarja 1970. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu. Član direktorija Soci t  Internationale de Musicologie (Basel);  lan American Musicological Society, Association Internationale des Biblioth ques musicales (Kassel), Gesellschaft f r Musikforschung, R pertoire International des Sources musicales; stalni  lan International Institute for Comparative Music Studies and Documentation;  lan redakcije Muzi ke enciklopedije; urednik Muzikolo kega zbornika. Nagrada zvezne vlade FLRJ, 1949; nagrada Zveze skladateljev Jugoslavije, 1953; Pre ernova nagrada, 1961; na-

grada mesta Ljubljane, 1965; red dela z zlatim vencem, 1965; Herderjeva nagrada, 1972. — Glej Letopis 18, 31—38 in 21, 35—38.

Jože Goričar, rojen 20. januarja 1907, dr. iur., redni profesor za sociologijo na pravni fakulteti univerze v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1969; redni član od 25. marca 1976. Član komisije za preučevanje ustavnih vprašanj skupščine SRS; član odbora za družbene vede Jugoslovanske nacionalne komisije v UNESCO; član komiteja direktorjev v Centre Européen de Coordination de Recherche et de Documentation en Sciences Sociales; član Institute of Sociology of Law for Europe, član znanstvenega sveta mednarodnega centra za upravljanje podjetij v družbeni lastnini v deželah v razvoju, Ljubljana. Red dela III.; red dela z rdečo zastavo. — Glej Letopis 20, 35—36 in 27, 47—49.

Bogo Grafenauer, rojen 16. marca 1916, dr. phil., redni profesor za zgodovino Slovencev na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1968, redni član od 13. marca 1972. Dopisni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, član Mednarodne komisije za slovanske študije; član Jugoslovanskega komiteja za historične vede. Medalja zaslug za narod; red dela z zlatim vencem; nagrada Sklada Borisa Kidriča 1963 in (skupaj s sodelavci) 1972. — Glej Letopis 19, 33—34 in 23, 39—44.

Viktor Korošec, rojen 7. decembra 1899, dr. iur., redni profesor za rimsko pravo in splošno zgodovino države in prava v antiki na pravni fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju. Redni član od 2. oktobra 1956. Upravnik inštituta za prava starega Orienta pri akademiji; načelnik pravne sekcije Terminološke komisije pri akademiji; član Nacionalnega komiteja SFRJ za orientalistiko; član Inštituta za pravno zgodovino v Zagrebu, Société d'Histoire du Droit français et étranger v Parizu, Société Internationale 'Ferdinand De Visscher' pour l'Histoire des Droits de l'Antiquité v Bruslju, Comitato scientifico internazionale revije Iura v Cataniji, Conseil scientifique pri Revue Internationale des Droits de l'Antiquité v Bruslju; redni član Società italiana di Storia del diritto; član Sociedade Brasileira de Romanitas v Rio de Janeiro. — Glej Letopis 8, 35—36.

Gorazd Kušej, rojen 17. decembra 1907, dr. iur., redni profesor za teorijo države in prava in primerjalno ustavno pravo na pravni fakulteti univerze v Ljubljani. Redni član od 17. ok-

toobra 1958, od 1972 glavni tajnik akademije. Dopisni član (associé étranger correspondant) Académie de Stanislas (Nancy), član International Law Association v Londonu in Société de Législation comparée v Parizu. Red dela s srebrnim in z zlatim vencem. Zlata plaketa univerze v Ljubljani, srebrna plaketa univerze v Gradcu (Graz). — Glej Letopis 9, 33—34.

M a k s o Š n u d e r l, rojen 13. oktobra 1895, dr. iur., redni profesor za ustavno pravo SFRJ na pravni fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju; častni doktor univerze v Ljubljani. Redni član od 2. oktobra 1956. Dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; član International Law Association v Londonu, sveta Association de Science politique v Ženevi in Association du Droit comparé v Parizu. Nagrada AVNOJ, 1969. Red jugoslovanske zastave z lento, 1975; red republike z zlatim vencem, 1965; red bratstva in enotnosti I. in II. stopnje; red zasluge za narod II. stopnje; Spomenica 1941; nagrada mesta Maribor, 1969; zlati znak priznanja OF, 1974; velika plaketa Skupnosti jugoslovanskih univerz, 1975; član Sveta Republike, 1975. — Glej Letopis 8, 37—38.

L a d o V a v p e t i č, rojen 26. junija 1902, dr. iur., redni profesor za javno upravo in upravni postopek na pravni fakulteti v Ljubljani v pokoju. Redni član od 17. oktobra 1958; tajnik I. razreda od oktobra 1972. Predsednik medakademijskega odbora za študij o sodobnih tendencah znanstvenega dela na nekaterih področjih humanističnih znanosti; častni predsednik Inštituta za javno upravo pri pravni fakulteti v Ljubljani in predsednik njegovega znanstvenega sveta; predsednik slovenske sekcije Pugwash Conference on Sciences and World Affaires; član Institut international du Droit comparé v Parizu, International Law Association v Londonu in Association internationale pour l'enseignement du Droit comparé v Strasbourgu; dopisni član v Istituto per la scienza dell'amministrazione pubblica v Milanu. Red bratstva in enotnosti I.; red zasluge za narod z zlato zvezdo; red zasluge za narod s srebrnimi žarki; red dela z rdečo zastavo, 1972; priznanje OF, 27. IV. 1976; zlata plaketa univerze v Ljubljani; Kidričeva nagrada, 1973. — Glej Letopis 9, 35—37.

F r a n Z w i t t e r, rojen 24. oktobra 1905, dr. phil., redni profesor za občo zgodovino novega veka na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 2. junija 1953, redni član od 17. oktobra 1958. Upravnik Inštituta za občo in

narodno zgodovino SAZU; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu; član Mednarodne komisije za zgodovino stanovskih skupščin. Red bratstva in enotnosti, 1946; red dela II.; red dela z rdečo zastavo, 1965; red republike z zlatim vencem, 1975. Nagrada Sklada Borisa Kidriča 1963 in (skupaj s sodelavci) 1972; Kidričeva nagrada za življenjsko delo, 1975. — Glej Letopis 5, 76—82 in 9, 41—42.

Dopisni člani

Alojzij Finžgar, rojen 30. decembra 1902, dr. iur., redni profesor za civilno in rodbinsko pravo pravne fakultete v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 20. marca 1975. Član jugoslovanskega društva za pomorsko pravo, jugoslovanskega društva za mednarodno pravo, International Law Association v Londonu in Sociétés de législation comparée v Parizu, Inštituta za mednarodno in komparativno pravo v Firenci; dopisni sodelavec Inštituta za unifikacijo privatnega prava (Unidroit) v Rimu. Red dela z zlatim vencem, 1965; red zaslug za narod s srebrnimi žarki, 1972; Kidričeva nagrada, 1972. — Glej Letopis 26, 47—53.

Stane Krašovec, glej str. 50—51.

Rudi Kyovsky, glej str. 52—53.

Boris Majer, rojen 15. februarja 1919, dr. phil., predstojnik Marksističnega centra pri CK ZKS. Dopisni član od 20. marca 1975. — Glej Letopis 26, 54—59.

Stojan Pretnar, rojen 23. januarja 1909, dr. iur., redni profesor za gospodarsko pravo na pravni fakulteti v Ljubljani. Dopisni član od 20. marca 1975. Član več komisij ZIS in več domačih strokovnih organizacij. Član ILA (Industrial Law Association) v Londonu, AIPPI (Association Internationale pour la Protection de la Propriété Industrielle) v Zürichu, Sociétés de législation comparée v Parizu in Internationale Gesellschaft für Urheberrecht v Berlinu. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo, 1963. — Glej Letopis 26, 60—61.

Zunanji dopisni člani

Jovan Djordjević, rojen 10. marca 1908, dr. iur., redni profesor za politične vede in ustavno pravo na univerzi v Beogradu. Dopisni član od 17. oktobra 1958. Redni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; član Mednarodne akademije za politične znanosti in ustavno pravo; član Mednarodnega inštituta za politično filozofijo; predsednik ustavnega sodišča SR Srbije; pridruženi profesor pravne fakultete v Parizu; predsednik Saveza udruženja za politične nauke. Nagrada AVNOJ. — Glej Letopis 9, 45—46.

Branislav Djurdjev, rojen 4. avgusta 1908, dr. phil., redni profesor za zgodovino turškega obdobja in metodologijo zgodovine na filozofski fakulteti univerze v Sarajevu v pokoju. Dopisni član od 7. februarja 1969. Redni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Makedonske akademije na naukite i umetnostite v Skopju. Redni član Društva za nauku i umjetnost Črne Gore. — Glej Letopis 20, 37—38.

Leon Geršković, rojen 2. februarja 1910, dr. iur., redni profesor političnih znanosti. Dopisni član od 17. oktobra 1958. Član Sveta federacije. — Glej Letopis 9, 49—50.

Grga Novak, rojen 2. aprila 1888, dr. phil., častni doktor univerze na Dunaju, redni profesor za zgodovino starega veka na vseučilišču v Zagrebu v pokoju. Dopisni član od 22. decembra 1961. Pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in njen predsednik; dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu, Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu in Makedonske akademije na naukite i umetnostite v Skopju; dopisni član Avstrijske akademije znanosti na Dunaju in Akademije znanosti v Heidelbergu; častni član Romunske akademije znanosti v Bukarešti in Madžarske akademije v Budimpešti; inozemski član Bolgarske akademije znanosti v Sofiji; inozemski član Accademia dei Lincei v Rimu; član Londonskega arheološkega društva (Society of antiquaries of London); častni član Arheološkega društva Jugoslavije v Beogradu in Hrvatskega arheološkega društva v Zagrebu; član Deputazione storica per le Venezie v Be-

netkah, Accademia del Mediterraneo v Palermu, Istituto italiano di preistoria e protoistoria v Firencah, član Institutum Archaeologicum Germanicum v Berlinu. Red bratstva in enotnosti z zlatim vencem; red dela I.; red Republike z zlatim vencem; vitez Reda Knight Commander, KBE, Velika Britanija; red Polonia Restituta; Grande Ufficiale del merito per la Repubblica Italiana; Commendatore della Gran Croce dell'ordine del merito per la Repubblica Italiana; nosilec zlate medalje univerze v Gradcu; nagrada Hrvaške za življenjsko delo; nagrada AVNOJ, 1971. — Glej Letopis 12, 35—37.

II. RAZRED

Za filološke in literarne vede

Redni člani

Francè Bezlaj, rojen 19. septembra 1910, dr. phil., redni profesor za primerjalno slovansko jezikoslovje na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani; predsednik komisije za historične slovarje slovenskega jezika SAZU. Redni član od 3. junija 1964. Dopisni član Akademije znanosti i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu. Red zaslug za narod z zlato zvezdo, 1969. Prešernova nagrada, 1957. — Glej Letopis 15, 31—34.

Bojan Čop, rojen 23. maja 1923, dr. phil., redni profesor za primerjalno indoevropsko jezikoslovje na filozofski fakulteti v Ljubljani. Dopisni član od 13. marca 1972; redni član od 25. marca 1976. Redni član Linguistic Society of America v Baltimore. — Glej Letopis 23, 49—52 in 27, 54—57.

Anton Ocvirk, rojen 23. marca 1907, dr. phil., redni profesor za zgodovino svetovne književnosti in literarno teorijo na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani; redni član od 3. junija 1964. Upravnik Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede pri akademiji. — Glej Letopis 15, 39—40.

Anton Slodnjak, rojen 13. junija 1899, dr. phil., redni profesor za slovensko književnost na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju. Redni član od 7. februarja 1967. Častni doktor vseučilišča v Zagrebu, 1970. II. državna nagrada

za roman, 1949; nagrada Sklada Borisa Kidriča, 1974 (s sodelavci). — Glej Letopis 18, 39—41.

Josip Vidmar, rojen 14. oktobra 1895, častni doktor univerze v Ljubljani. Redni član od 6. decembra 1949; od 27. oktobra 1952 do 25. marca 1976 predsednik in od 25. marca 1976 častni član akademije. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu, Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu, Makedonske akademije na naukite i umetnostite v Skopju, Romunske akademije znanosti v Bukarešti in Akademije umetnosti Nemške demokratične republike v Berlinu. Član Predsedstva SR Slovenije, častni član Slavističnega društva Slovenije, častni član Dolenjskega kulturnega festivala, predsednik Glavnega odbora Sterijinega pozorja, predsednik sveta Ljubljanskega festivala. Spomenica 1941; red bratstva in enotnosti I; red narodne osvoboditve I.; red zaslug za narod I.; red jugoslovanske zastave I.; red junaka socialističnega dela; red republike z zlatim vencem; red jugoslovanske zastave z lento; Polonia Restituta; francoski red oficirja legije časti; francoski red oficirja umetnosti in književnosti; srebrna spominska plaketa II. zasedanja AVNOJ; zlata plaketa Illegalca. Nagrada Zveze pisateljev Jugoslavije, 1960; Sterijina nagrada, 1965; Prešernova nagrada, 1966; nagrada AVNOJ, 1967; nagrada Branko Gavella, 1971; Župančičeva nagrada, 1975; Kidričeva nagrada, 1976. Priznanje za ilegalno delo, 1971; Priznanje Janeza Kranjca, 1974; Priznanje Socialistične republike Slovenije, 1975. — Glej Letopis 3, 172—184.

Dopisni člani

Anton Bajec, rojen 6. januarja 1897, dr. phil., izredni profesor slovenskega knjižnega jezika na filozofski fakulteti v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 13. marca 1972. Red za sluge za narod z zlatimi žarki. — Glej Letopis 23, 45—48.

Milan Grošelj, rojen 19. septembra 1902, dr. phil., redni profesor za klasično filologijo na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 17. oktobra 1958. — Glej Letopis 9, 53—54.

Janko Jurančič, glej str. 58—63.

Valentin Logar, rojen 11. februarja 1916, dr. phil., redni profesor za zgodovino in dialektologijo slovenskega jezika na filozofski fakulteti v Ljubljani. Dopisni član od 13. marca 1972. — Glej Letopis 23, 53—58.

Boris Merhar, glej str. 64—66.

Dušan Moravec, glej str. 67—73.

Zunanji dopisni člani

Oton Berkovec, rojen 6. decembra 1906, dr. phil., znanstveni sodelavec Češkoslovaške akademije znanosti v pokoju. Dopisni član od 5. februarja 1971. — Glej Letopis 22, 46—51.

Mirko Deanović, rojen 13. maja 1890, dr. phil., redni profesor za romansko filologijo na univerzi v Zagrebu v pokoju. Redni član JAZU od 29. junija 1960. Dopisni član akademije od 21. marca 1974. — Glej Letopis 24, 41—46.

Milovan Gavazzi, glej str. 74—75.

Velibor Gligorič, rojen 28. julija 1899, književni kritik; pravi član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu; dopisni član od 7. februarja 1967. — Glej Letopis 18, 42.

Blaže Koneski, rojen 19. decembra 1921, redni profesor za makedonski jezik na filozofski fakulteti univerze v Skopju. Dopisni član od 7. februarja 1968. Redni član Makedonske akademije na naukite i umetnostite v Skopju in njen predsednik; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu in Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu. Častni doktor univerze v Chicagu in Wrocławu. Nagrada AVNOJ, 1966. — Glej Letopis 19, 37—38.

Janko Lavrin, rojen 10. februarja 1887, redni profesor za novejšo rusko literaturo na univerzi v Nottinghamu v pokoju in Magister Artium iste univerze. Dopisni član od 2. oktobra 1956. Podpredsednik angleškega inštituta lingvistov; član British Universities Association of Slavists; član londonskega mednarodnega PEN kluba. — Glej Letopis 8, 39—42.

III. RAZRED

Za matematične, fizikalne in tehnične vede

Redni člani

Robert Blinc, rojen 31. oktobra 1933, doktor fizikalnih znanosti, redni profesor na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1969. Redni član od 25. marca 1976. Dekan fakultete za naravoslovje in tehnologijo od 26. febr. 1976. Predsednik zbora raziskovalcev Raziskovalne skupnosti Slovenije. Član sekretariata Society AMPERE; član izvršilnega odbora mednarodne unije za magnetno resonanco; član mednarodnega sveta za raziskave feroelektrikov; član širših uredniških odborov mednarodnih strokovnih revij *Ferroelectrics*, *Chemical Physics*, *Communications on Physics*, *PHYSICA* (section B), *Solid State Electronics*, *Journal of Non-Metals*, jugoslovanske revije *Fizika in Obzornika za matematiko in fiziko*. Kidričeva nagrada (s sodelavci), 1961; Kidričeva nagrada, 1975. — Glej *Letopis* 20, 42—44 in 27, 76—79.

Peter Gosar, rojen 15. oktobra 1923, doktor fizikalnih znanosti, redni profesor za fiziko na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1969; redni član od 25. marca 1976. Predsednik področne raziskovalne skupnosti za matematično-fizikalne vede. Član *Sigma Xi* in *European Physical Society*. Kidričeva nagrada, 1964. — Glej *Letopis* 20, 45—46 in 27, 80—83.

Dušan Hadži, rojen 26. avgusta 1921, dr. chem., redni profesor za kemijo na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1967; redni član od 21. marca 1974; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti; častni član Zveze kemikov in tehnologov SFRJ; član uredniških odborov revij *Spectrochimica acta*, *Journal of Molecular Structure*, *Spectroscopy Letters in Molecular Physics* ter društev *The Chemical Society* (London), *Faraday Society*, *Bunsengesellschaft* in *Société de chimie physique*; predsednik Slovenskega kemijskega društva in Koordinacijskega odbora za molekularne vede pri Svetu akademij; predsednik skupščine področne raziskovalne skupnosti za kemijo, kemijsko tehnologijo in biokemijo; koordinator

znanstvenega sveta Subregionalnega projekta za sodelovanje v molekularnih vedah. Nagrada sklada Borisa Kidriča, 1957; Kidričeva nagrada, 1976. — Glej Letopis 18, 43—49 in 25, 45—49.

Anton Kuhelj, rojen 11. novembra 1902, dr. ing., redni profesor za mehaniko na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani. Redni član od 6. decembra 1949, od 22. decembra 1961 podpredsednik akademije. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu in Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu. Dostojni član Gesellschaft für angewandte Mathematik und Mechanik. Red dela z rdečo zastavo, 1962; red zasluge za narod z zlato zvezdo, 1965; red bratstva in enotnosti z zlatim vencem, 1975; srebrna plaketa B. Kidriča, 1956; plaketa E. Rusjan, 1969; Kidričeva nagrada, 1972. — Glej Letopis 3, 185.

Anton Peterlin, rojen 25. septembra 1908, dr. sci. nat., dopisni član od 21. decembra 1946, redni član od 6. decembra 1949. Pomočnik načelnika polimernega oddelka v National Bureau of Standards, Washington (D. C., ZDA); profesor-gost na Case-Western Reserve University, Cleveland (Ohio, ZDA); častni član Inštituta J. Stefan v Ljubljani; član American Association for the Advancement of Science (Washington), Deutsche Kolloid Gesellschaft (Köln), Deutsche Physikalische Gesellschaft (Hanau), New York Academy of Sciences in Washington Academy of Sciences (Fellow), Society of Sigma X (New Haven), Society of Rheology (Washington); glavni urednik Macromolecular Reviews (New York); sourednik Makromolekulare Chemie (Mainz); član Advisory Board revij Journal of Materials Science (London), Journal of Polymer Science (New York), Kolloid Z. Z. Polymere (Darmstadt) in Journal of Macromolecular Science, Physics (New York). Binghamova medalja Society of Rheology (member Society of American Institute of Physics), 1970; Ford Motor Prize Ameriške fizikalne družbe, 1972. — Glej Letopis 2, 45—46.

Ivan Vidav, rojen 17. januarja 1918, dr. phil., redni profesor za matematiko na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 17. oktobra 1958, redni član od 21. decembra 1962. Član Sociétés mathématique de France. Red dela z rdečo zastavo, 1965; red Republike s srebrnim vencem, 1974; Prešernova nagrada, 1952; Kidričeva nagrada, 1970. — Glej Letopis 9, 55—56 in 13, 32.

Dopisni člani

Davorin Dolar, rojen 1. februarja 1921, dr. chem., redni profesor za fizikalno kemijo na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 5. februarja 1970. Član uredniških odborov revij Vestnik Slovenskega kemijskega društva in Biophysical Chemistry. Nagrada Sklada Borisa Kidriča, 1968. — Glej Letopis 21, 39—43.

Janez Peklenik, rojen 11. junija 1926, redni profesor za discipline: tehnična kibernetika, avtomatizacija obdelovalnih sistemov, eksperimentalne metode in konstruiranje z računalnikom na fakulteti za strojništvo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 5. februarja 1970. Redni član CIRP (Collège International pour l'Étude scientifique des techniques de production mécanique) od 1966; VDI (Verein Deutscher Ingenieure) od 1959, ASME (American Society of Mechanical Engineers) od 1968, Fellow of the Institution of Mechanical Engineering od leta 1970, član komiteja Zveznega izvršnega sveta za znanost in tehnologijo in izobraževanje 1971—72, član komiteja skupščine SR Slovenije za znanstveno raziskovalno delo 1971—1974, predsednik sveta tehniške sekcije RSS od 1973, član Editorial Board of International Journal of System Science od 1971, glavni in odgovorni urednik mednarodne revije CIRP Manufacturing Systems od 1971, član Editorial Board of the International Journal of Production Engineering Research od 1973, predsednik mednarodnega CIRP seminarja »Manufacturing Systems« od 1969, častni profesor Univerze v Birminghamu od 1972, član Institute for Advances Studies in Science and Engineering, University of Birmingham od 1964, član direktorske grupe EXAPT TH Aachen od 1967, član councila CIRP od 1973. Taylor Medaile 1960; Plaketa SME 1971; Kidričeva nagrada, 1974; Okoshi Medaile, 1974. — Glej Letopis 21, 44—49.

Lujo Šuklje, rojen 21. septembra 1910, doktor tehniških ved, redni profesor na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo univerze v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 7. februarja 1969. Nagrada Sklada Borisa Kidriča (s sodelavci), 1964; Kidričeva nagrada, 1972. — Glej Letopis 20, 47—48.

Miha Tišler, rojen 18. septembra 1926, redni profesor za organsko kemijo na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. Dopisni član od 5. februarja 1970. Član uredniškega odbora Croatia Chemica Acta, Vestnika Slovenskega kemij-

skega društva, Journal of Heterocyclic Chemistry, Organic Preparations and Procedures International, Advances in Heterocyclic Chemistry, Heterocycles; član Hrvatskega kemijskega društva, American Chemical Society; član sekcije za organsko kemijo pri American Chemical Society; član Chemical Society (London); član International Society of Heterocyclic Chemistry ter član izvršnega odbora in podpredsednik tega društva. Nagrada Sklada Borisa Kidriča, 1962. — Glej Letopis 21, 50—58.

Zunanji dopisni člani

Krešimir Balenović, glej str. 84—86.

Aleksandar Despić, glej str. 87—88.

Drago Grdenić, glej str. 89—90.

Mihailo Mihailović, glej str. 91—92.

Pavle Savić, rojen 10. januarja 1909, dipl. fizikalni kemik, redni profesor za fizikalno kemijo na naravoslovno-matematični fakulteti v Beogradu (od leta 1966 v pokoju). Dopisni član od 13. marca 1972. Redni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu in njen predsednik; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine in Makedonske akademije na naukite i umetnostite; inozemski član Akademije znanosti ZSSR; častni član Madžarske akademije znanosti; član Akademije znanosti v New Yorku, inozemski član Akademije znanosti v Atenah; častni doktor kemijskih ved univerze v Beogradu; nagrada vlade FNRJ, 1949; nagrada vlade NR Srbije, 1950. Spomenica 1941; Oktobrska nagrada Skupščine mesta Beograda, 1963; nagrada AVNOJ, 1966. — Glej Letopis 23, 59—61.

IV. RAZRED

Za prirodoslovne vede

Redni člani

Srečko Brodar, rojen 6. maja 1893, dr. phil., častni doktor univerze v Ljubljani, redni profesor za kvartarologijo na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani v

pokoju. Dopisni član od 6. decembra 1949, redni član od 22. junija 1953. Dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. Častni član Arheološkega društva Jugoslavije; dopisni član H. Obermaier Gesellschaft für die Erforschung des Eiszeitalters und seiner Kulturen, Regensburg. Prešernova nagrada 1949 in 1960. Red dela z rdečo zastavo in red zasluge za narod z zlato zvezdo. Kidričeva nagrada, 1974; nagrada AVNOJ, 1974. — Glej Letopis 3, 205—206 in Letopis 5, 98—100.

Svetozar Ilešič, rojen 8. junija 1907, dr. phil., redni profesor za geografijo na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 7. februarja 1967, redni član od 5. februarja 1970. Upravnik Inštituta za geografijo; član stalne evropske konference za preučevanje podeželske pokrajine; častni član Srbskega geografskega društva, Geografskega društva Makedonije, Poljskega geografskega društva, Geografskega društva v Münchnu, Madžarskega geografskega društva in Italijanskega geografskega društva; častni predsednik Geografskega društva Slovenije; Red dela z zlatim vencem, 1966; red dela z rdečo zastavo, 1967; medalja Jovana Cvijića, 1968; zlata značka Urbanistične zveze Jugoslavije. — Glej Letopis 18, 52—54 in Letopis 21, 59—62.

Ivan Rakovec, rojen 18. septembra 1899, dr. phil., redni profesor za geologijo in paleontologijo na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani (od leta 1971 v pokoju). Dopisni član od 21. decembra 1946, redni član od 6. decembra 1949; tajnik razreda za prirodoslovne in medicinske vede od 15. junija 1966 do 20. marca 1975, tajnik razreda za prirodoslovne vede od 20. marca 1975, upravnik inštituta za paleontologijo pri akademiji. Predsednik Medakademijskega odbora za favno in floro Jugoslavije do 31. maja 1974; dopisni član Srpske akademije nauka i umjetnosti v Beogradu in Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; častni član Slovenskega geološkega društva in Geografskega društva Slovenije; dopisni član Geološkega društva na Dunaju in Mednarodnega paleontološkega društva. Red dela z zlatim vencem II., 1949; red zasluge za narod s srebrnimi žarki, 1970; Kidričeva nagrada, 1957; častna diploma Zveze geoloških društev SFR Jugoslavije. — Glej Letopis 2, 47—53.

Dopisni člani

Stanko Grafenauer, rojen 13. maja 1922, dipl. ing. rudarstva, doktor geoloških znanosti, redni profesor za kristalografijo, mineralogijo in petrologijo na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 17. aprila 1973. Zunanji sodelavec metalurškega inštituta v Ljubljani; podpredsednik centra za kristalografijo pri JAZU; član mednarodne komisije za rudno mikroskopijo pri mednarodni mineraloški asociaciji; referent revije »Zentralblatt für Mineralogie« (Zal. Schweizerbart, Stuttgart) za področje Balkana. Nagrada sklada Borisa Kidriča, 1972. — Glej Letopis 24, 53—57.

Janez Matjašič, rojen 14. maja 1921, dr. prirodoslovnih ved, znanstveni svetnik v biološkem inštitutu Jovana Hadžija SAZU. Dopisni član od 21. marca 1974. Član znanstvenega sveta v biološkem in paleontološkem inštitutu SAZU; podpredsednik medakademijskega odbora za floro in favno Jugoslavije; glavni urednik Biološkega vestnika; urednik zoološkega dela Razprav IV. razreda SAZU. Levstikova nagrada, 1957. — Glej Letopis 25, 66—68.

Ernest Mayer, rojen 10. novembra 1920, dr. prirodoslovnih ved, redni profesor za taksonomijo rastlin pri biotehniški fakulteti univerze v Ljubljani. Dopisni član od 21. marca 1974. Predsednik medakademijskega odbora za floro in favno Jugoslavije; glavni urednik glasila Bulletin scientifique, sect. A. za Slovenijo; član izvršnega odbora Organizacije za fito-taksonomsko raziskovanje mediteranskega območja (Ženeva); podpredsednik Vzhodnoalpsko-dinarskega društva za proučevanje vegetacije (Dunaj); regionalni svetovalec za Jugoslavijo pri mednarodnem projektu Flora Europaea (Cambridge); od 1969 do 1975 predsednik bioloških društev Jugoslavije in eden od podpredsednikov unije znanstvenih bioloških društev Jugoslavije; član redakcijskega odbora Biološkega vestnika; urednik botaničnega dela Razprav IV. razreda SAZU; član izdajateljskega in redakcijskega odbora Feddes Repertorium, Zeitschrift für botanische Taxonomie und Geobotanik, Akademie Verlag, Berlin. Častni član strokovnega društva Bayerische Gesellschaft (München), dopisni član Societas Zoologica Botanica Fennica Vanamo (Helsinki). Medalja zaslug za narod, 1963; red dela z zlatim vencem, 1965. — Glej Letopis 25, 69—73.

Zunanji dopisni člani

Vanda Kochansky-Devidé, rojena 10. aprila 1915, dr. prirodoslovnih ved, redni profesor na prirodoslovno-matematični fakulteti v Zagrebu. Dopisni član od 20. marca 1975. Redni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Član Hrvaškega prirodoslovnega društva, Hrvaškega, Slovenskega, Srbskega in Poljskega geološkega društva; član Odsijeka za povijest prirodosl. znanosti Hrvaškega prirodoslovnega društva. Nagrada sklada Borisa Kidriča, 1966; nagrada »Rudjer Bošković«, 1967; nagrada za življenjsko delo Savjeta nauč. rad. SRH, 1975. — Glej Letopis 26, 62—65.

Josef Kratochvíl, rojen 6. januarja 1909, doktor naravoslovja in doktor biologije, profesor zoologije, ravnatelj inštituta za raziskovanje vretenčarjev Češkoslovaške akademije znanosti. Dopisni član od 5. februarja 1970. Redni član Češkoslovaške akademije znanosti in član njenega prezidija. Državna nagrada Klementa Gottwalda I. stopnje, 1955; Rad práce, 1969; Zlata medalja Vysoké školy Zemědělské v Brně, 1970; plaketa ČSAV za zásluhy o vědu a lidstvo, 1973. — Glej Letopis 21, 76—77.

Petar Stevanović, rojen 3. junija 1914, doktor geoloških in mineraloških znanosti, redni profesor na rudarsko-geološki fakulteti v Beogradu. Dopisni član od 20. marca 1975. Redni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti; član delovne skupine »Paratetis« in izvršnega komiteja za međiteranski neogen (CMNS); predsednik Karpato-balkanske geološke asociacije za Jugoslavijo; dopisni član Slovenskega geološkega društva in častni član Madžarskega geološkega društva. Nagrada vlade SFRJ, 1949; plaketa Madžarskega geološkega zavoda, 1969; Oktobarska nagrada Beograda, 1974; plaketa Prirodoslovnega muzeja v Beogradu, 1972. — Glej Letopis 26, 66 do 69.

Alois Tavčar, rojen 2. marca 1895, dr. ing., častni doktor univerze v Ljubljani in vseučilišča v Zagrebu, redni profesor za genetiko in žlahtnenje rastlin na agronomski fakulteti vseučilišča v Zagrebu v pokoju. Dopisni član od 2. junija 1953. Pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; dopisni član Masarykove akademije práce v Pragi; član Honorary Scientific Society Sigma X, Cornell University, New York; član in podpredsednik EUCARPIA (Evropsko zdru-

ženje za znanstvena raziskovanja žlahtnenja rastlin), Cambridge, Anglija; član ESNA (Evropsko združenje za nuklearne metode v agrikulturi), Wageningen, Nizozemska; dosmrtni predsednik Društva genetičara Jugoslavije. Red dela I.; red za sluge za narod; red bratstva in enotnosti z zlatim vencem; Nagrada Rudjer Bošković; spominska plaketa G. Mendel; Memoria symposio — Celebrata, Academia scientiarum Bohemoslovenica; nagrada AVNOJ, 1966. — Glej Letopis 5, 105—106.

V. RAZRED

Za umetnosti

Redni člani

Matija Bravničar, rojen 24. februarja 1897, skladatelj, redni profesor za kompozicijo in glasbeno teoretske predmete na Akademiji za glasbo v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 15. marca 1972, redni član od 21. marca 1974. Predsednik zveze skladateljev Jugoslavije in jugoslovanske glasbene sekcije UNESCO. Red dela I.; red zasluge za narod s srebrnimi žarki; Prešernova nagrada, 1963; številne nagrade za kompozicije. — Glej Letopis 13, 68—70 in 25, 77—79.

Maksim Gaspari, rojen 26. januarja 1883, slikar; restavrador Etnografskega muzeja v Ljubljani v pokoju. Redni član od 13. marca 1972. Častni član Etnografskega društva, društva Vesna in društva Ex libris; častni član mesta Kostanjevice. Prešernova nagrada, 1953; Levstikova nagrada. Red dela z rdečo zastavo, 1973. — Glej Letopis 23, 65—67.

Božidar Jakac, rojen 16. julija 1899, redni profesor akademije za likovne umetnosti v Ljubljani v pokoju. Redni član od 6. decembra 1949. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu, Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu. Častni član Accademia Fiorentina delle Arti del Disegno, Firenze. Nagrade: Bronasta medalja Mednarodne razstave dekorativnih umetnosti v Parizu, 1925; dve nagradi »May Show«, Cleveland Museum of Art, Cleveland, 1931; Prešernova nagrada (1947, 1948 in 1949); nagrada Komiteja za kulturo in umetnost vlade FLR J, 1948; I. zvezna nagrada za grafiko, 1950; nagrada na mednarodni razstavi lesoreza XYLON, Zürich, 1953; Trdinova nagrada, Novo mesto,

1956; prva nagrada Zveze jugoslovanskih založnikov, 1962; srebrna plaketa Zveze likovnih umetnikov, Subotica, 1964; nagrada mesta Ljubljane, 1965; nagrada AVNOJ, 1967; odkupna nagrada INTART, Videm, 1968; odkupna nagrada Študentskega centra, Galerija Zagreb, 1974; srebrna plaketa Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije, Bienale Zagreb, 1974; odkupna nagrada galerije Študentskega kulturnega centra, Beograd, 1974; srebrna plaketa Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije (za zasluge za Zvezo), 1974; zlata medalja na II. Mednarodnem grafičnem bienalu, Fredrikstat, Norveška, 1974; zlata medalja JUFIZ, 1954; zlata plaketa Filatelistične zveze Slovenije, 1952; zahvalnica Narodne Armije (1945—1970), Beograd, 1970; zahvalnica Skupnosti jugoslovanske PTT, 1974; zlata medalja Denarnega zavoda Slovenije, 1974; Valvazorjeva plaketa, Krško, 1974; plaketa mesta Koprivnica; plaketa mesta Carpi-Triennale lesoreza; zlata spominska medalja občine Ivanič Grad. Priznanja: častno občanstvo Novega mesta (1959), Slovenj Gradca (1966) in Kostanjevice (1974), častno članstvo prosvetnega društva »Dušan Jereb«, Novo mesto (1964), Dolenjskega kulturnega festivala v Kostanjevici (1969) in društva Ex libris (1969); srebrni ključ mesta Jajce (1969). Redi: red bratstva in edinstva II., 1946; red dela I., 1950; red zaslug za narod II., 1952; red zaslug za narod z zlato zvezdo, 1968; red republike z zlatim vencem, 1969. Do decembra 1975 — 78 samostojnih razstav. — Glej Letopis 3, 207—213.

Ciril Kosmač, rojen 28. septembra 1910, književnik. Redni član od 22. decembra 1961. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu. Nagrada AVNOJ, 1974. — Glej Letopis 12, 49—53.

Miško Kranjec, rojen 15. septembra 1908, književnik. Redni član od 2. junija 1953. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu in Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. Nagrada AVNOJ, 1969. — Glej Letopis 5, 125—132.

Bratko Kreft, rojen 11. februarja 1905, dr. phil., redni profesor za novejšo rusko književnost na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju, teatrolog, književnik, gledališki umetnik I. A. (od 1962) v pokoju. Redni član od 22. decembra 1961, podpredsednik akademije od 1976, tajnik razreda za umetnosti pri SAZU in upravnik Inštituta za slovenski jezik pri akademiji. Dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti

i umjetnosti v Zagrebu in Makedonske akademije na naukite i umetnostite v Skopju. Častni član Slavističnega društva Slovenije; predsednik osrednjega odbora Jugoslovanskega slavističnega komiteja; predsednik Mednarodnega slavističnega komiteja; predsednik Borštnikovega srečanja; predsednik republiške komisije za preimenovanje in združevanje krajev; član Sociétés Européenne de culture, Comunità Europea degli Scrittori. Tri Prešernove nagrade; red dela z rdečo zastavo. Red zasluge za narod z zlato zvezdo; Ehrenpreis deželne vlade Koroške; nagrada AVNOJ, 1975. — Glej Letopis 12, 63—64.

France Mihelič, rojen 27. aprila 1907, redni profesor na akademiji za likovno umetnost v Ljubljani v pokoju. Redni član od 6. februarja 1965. Častni član Akademije likovnih umetnosti v Firenzah. Nagrade: 1932 — 2. nagrada na razstavi Žena v slovenski umetnosti, Ljubljana; 1948 — Prešernova nagrada za slikarstvo, Ljubljana; 1949 — 2. nagrada vlade FLRJ za slikarstvo, Beograd; Levstikova nagrada Mladinske knjige, Ljubljana; 1951 — Levstikova nagrada Mladinske knjige, Ljubljana; 1952 — Levstikova nagrada Mladinske knjige, Ljubljana; 1954 — nagrada za grafiko na III. Bianco e nero, Lugano; nagrada Renato Carrain na XXVII. bienalu, Benetke; 1955 — Prešernova nagrada za grafiko, Ljubljana; 2. nagrada na I. mednarodni razstavi grafike, Ljubljana; 1956 — Levstikova nagrada Mladinske knjige, Ljubljana; 1957 — nagrada Sabro za grafiko na IV. bienalu, Sao Paulo; 1959 — 1. nagrada za jugoslovanskega umetnika na III. mednarodni razstavi grafike, Ljubljana; 1961 — nagrada za slikarstvo na I. trienalu, Beograd; 1962 — 3. nagrada na razstavi Gozd in les v likovni umetnosti, Slovenj Gradec; 1963 — 1. nagrada na I. jugoslovanskem trienalu risbe, Sombor; 1965 — Prešernova nagrada za sceno in kostume, Ljubljana; 1966 — 1. nagrada na II. jugoslovanskem trienalu risbe, Sombor; 1968 — nagrada mesta Čačka na V. memorialu Nadežde Petrović in nagrada obiskovalcev; nagrada Guido Neri na mednarodni razstavi grafike, Firenze; 1969 — nagrada »4. julij«, Beograd; 1970 — nagrada mesta Ljubljane; nagrada AVNOJ, Beograd; 1971 — 1. nagrada za slikarstvo na III. jugoslovanski razstavi JNA na temo NOB, Beograd. Glej Letopis 16, 31—35.

Vladimir Pavšič-Matej Bor, rojen 14. aprila 1913, književnik. Redni član od 6. februarja 1965. Dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; predsednik skupnosti za varstvo okolja v Sloveniji. Red dela z rdečo zastavo, 1973; nagrada AVNOJ, 1973. — Glej Letopis 16, 36—52.

Dopisna člana

Anton Ingolič, glej str. 95—96.

Zdenko Kalin, glej str. 97—99.

Marjan Mušič, rojen 16. novembra 1904, arhitekt, redni profesor univerze v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 5. februarja 1970. Dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; zaslužni član Zveze jugoslovanskih arhitektov; diploma Urbanistične zveze Jugoslavije; Trdinova, Cankarjeva in Prešernova nagrada. Red dela z rdečo zastavo. — Glej Letopis 21, 82—86.

Edvard Ravnikar, rojen 4. decembra 1907, ing. arh., redni profesor za arhitekturo na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo univerze v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1969. Dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. — Glej Letopis 20, 58—63.

Anica Sodnik-Zupanc, glej str. 100—102.

Zunanji dopisni člani

Johann Cilenšek, rojen 4. decembra 1913, skladatelj, profesor Franz Liszt-Hochschule für Musik v Weimarju. Dopisni član od 7. februarja 1967. Redni član Akademije umetnosti Nemške demokratične republike v Berlinu. — Glej Letopis 18, 61—63.

Gustav Krklec, rojen 23. junija 1899, književnik. Dopisni član od 7. februarja 1969. Pravi član Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. — Glej Letopis 20, 56.

Miroslav Krleža, rojen 7. julija 1893, književnik. Dopisni član od 2. junija 1953. Pravi član Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; redni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu. Red jugoslovanske zvezde z leno, 1973; nagrada AVNOJ, 1966. — Glej Letopis 5, 139—141.

Desanka Maksimović, rojena 16. maja 1898, književnica. Dopisna članica od 7. februarja 1969. Redna članica Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu; članica jugo-

slovansko-francoskega društva, društva skrb za otroka, Kulturno-prosvetne zajednice Srbije in Matice srpske. Plaketa zahvalnica Biblioteke Djordje Jovanović; spominska plaketa skupščine mesta Beograda. Specijalna Vukova nagrada za izuzetni doprinos razvoju kulture SR Srbije, 1975; spomen-plaketa za saradnju na području stvaralaštva za decu i za doprinose na razvoju umetničkog odgoja i obrazovanja mladih naraštaja, 1975. — Glej Letopis 20, 57.

Stan o j l o R a j a č i ć, rojen 16. decembra 1910, skladatelj, redni profesor na Muzički akademiji v Beogradu. Dopisni član od 20. marca 1975; redni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu. — Glej Letopis 26, 70—72.

Harald Sae ver ud, glej str. 103—106.

VI. RAZRED

Za medicinske vede

Redni člani

Bogdan Bre cel j, rojen 6. maja 1906, dr. med., redni profesor za ortopedijo na medicinski fakulteti univerze v Ljubljani in predstojnik Ortopedske klinike v Ljubljani v pokoju. Redni član od 6. decembra 1949. Član Sveta federacije. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu, Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu; inozemski član Akademije medicinskih nauk SSSR v Moskvi; častni član Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani; član Société Internationale de Chirurgie et de Traumatologie v Bruslju (S. I. C. O. T.); častni član Société Française d'Orthopédie et de Traumatologie v Parizu; častni član Društva ortopedov in travmatologov Bolgarije v Sofiji; član International Society for Rehabilitation of the Disabled v New Yorku; Corresponding editor revije Journal of Bone and Joint Surgery za Jugoslavijo. Red zasluge za narod I; znak hrabrosti; Spomenica 1941; red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem; red dela z rdečo zastavo; red republike z zlatim vencem; nagrada AVNOJ, 1968. — Glej Letopis 3, 199—200.

Janez Mil č i n s k i, rojen 3. maja 1913, dr. iur., dr. med., redni profesor za sodno medicino in predstojnik Inštituta za sodno medicino na medicinski fakulteti v Ljubljani. Dopisni

član od 22. decembra 1961, redni član od 5. februarja 1970. Do 27. 2. 1976 rektor Univerze v Ljubljani in do 17. 3. 1976 predsednik Skupnosti jugoslovanskih univerz. Od 25. marca 1976 predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Do 26. 6. 1976 član matične komisije Znanstvenega društva Kosova; od 27. 12. 1976 častni član Društva za znanost in umetnost Kosova. Ad personam izvoljeni član trajnega komiteja Evropske rektorske konference (Bologna 1974) in upravnega sveta Mednarodnega združenja univerz (Moskva 1975). Častni predsednik Mednarodne akademije za sodno in socialno medicino; častni predsednik Koordinacijskega odbora SRS za boj proti alkoholizmu; dopisni član francoskega in nemškega društva za sodno medicino; častni član italijanskega, poljskega, čehoslovaškega in nemškega (NDR) društva za sodno medicino; član Mednarodnega komiteja za alkohol in promet; član uredniškega odbora *The International Microfilm Journal of Legal Medicine* (New York); soizdajatelj *Zeitschrift für Rechtsmedizin*; do 10. 3. 1976 predsednik sekcije za medicino v izrednih razmerah pri Slovenskem zdravniškem društvu; od 29. 4. 1976 predsednik Odbora za Prešernove nagrade in priznanja študentom Univerze v Ljubljani; 8. 4. 1976 ponovno imenovan za člana Sveta SRS za preventivo in vzgojo v cestnem prometu; častni član APZ »Tone Tomšič« in AFS »France Marolt«, 1974; Častno priznanje Skupščine mesta Ljubljana, 1971; Zlati znak Osvobodilne fronte, 1973; nagrada AVNOJ, 1973; priznanje Republiške konference SZDL, 1974; priznanje Zveze organizacij proti alkoholizmu in narkomaniji v Jugoslaviji, 1974; zlata značka Republiškega sveta za vzgojo in preventivo v prometu; spominska plaketa Planinske zveze Slovenije; zlata plaketa Univerze v Bratislavi, 1975, in Univerze v Ljubljani, 1976; spominska plaketa Univerze v Varšavi, 1974; plaketa Zveznega odbora Rdečega križa Jugoslavije, 1976; spominska plaketa Medicinske fakultete v Ljubljani za 30-letno delo, 1976; zahvalna listina Medicinske fakultete v Sarajevu ob 30-letnici, 1976. Prejel naslednja odlikovanja: Red hrabrosti, Zasluge za narod II, Red dela III, Red dela z rdečo zastavo, Bratstvo in enotnost II, Bratstvo in enotnost z zlatim vencem. Tri inozemska odlikovanja. — Glej Letopis 12, 43—45 in Letopis 21, 63—68.

Franc Novak, rojen 2. junija 1908, dr. sc., dr. med., častni doktor univerze v Torinu, redni profesor za porodništvo in ginekologijo na medicinski fakulteti univerze v Ljubljani. Dopisni član od 22. decembra 1961, redni član od 5. februarja 1970. Častni član *Societas Gynaecologica et Obstetricia Ita-*

lica; častni član La Sociedad Chilena de Obstetricia y Ginecologica; častni član Československe lékařské společnosti J. E. Purkyně; član Fédération Internationale de Gynécologie et d'Obstétrique; predsednik za Jugoslavijo World Association for Gynecological Cancer Prevention; častni član Slovenskega zdravniškega društva in Zbora liječnika Hrvatske; predsednik ginekološke sekcije Slovenskega zdravniškega društva; častni član društva ginekologov Madžarske; častni član ginekološko-akušerske sekcije Srpskog lekarskog društva; častni član društva porodničarjev in ginekologov Guayas (Ecuador); zunanji član Society of Pelvic Surgeons. Dve partizanski zvezdi II.; red za hrabrost; red bratstva in enotnosti II.; red zasluge za narod II.; red dela II.; Spomenica 1941; red zasluge za narod z zlatim vencem, 1968; jubilejni spominski znak mesta Beograda; Prešernova nagrada, 1955; nagrada AVNOJ, 1972. — Glej Letopis 12, 46—48 in Letopis 21, 69—73.

Andrej O. Župančič, rojen 27. januarja 1916, dr. med., redni profesor za patološko fiziologijo na medicinski fakulteti univerze v Ljubljani v pokoju. Dopisni član od 3. julija 1964; redni član od 5. februarja 1970. Član Royal Society of Medicine v Londonu, Biochemical Society v Londonu in Associate Member of the Physiological Society v Londonu; Scientific Advisory Panel fundacije Ciba v Londonu; častni član ASOVAC. Kidričeva nagrada, 1974. — Glej Letopis 15, 50—51 in 21, 74—75.

Dopisna člana

Miroslav Brzin, rojen 13. aprila 1923, dr. sc., redni profesor medicinske fakultete univerze v Ljubljani in sodelavec Inštituta za patološko fiziologijo. Dopisni član od 21. marca 1974. Član Jugoslovanskega fiziološkega društva, Slovenskega kemijskega društva, Woods Hale Marine Laboratory Corporation ter European Cell Biology Organization; doživljenjski član New York Academy of Sciences. — Glej Letopis 25, 54—59.

Janez Fettich, rojen 9. oktobra 1921, dr. med., redni profesor dermatovenerologije medicinske fakultete in predstojnik dermatološke klinike v Ljubljani. Dopisni član od 21. marca 1974. Član slovenskega zdravniškega društva, dermatološke sekcije SZD, alergološke sekcije SZD, predsednik udruženja dermatovenerologa Jugoslavije; izredni član avstrijskega dermatološkega društva; častni član poljskega dermatološkega

društva; glavni in odgovorni urednik Acta dermatovenerologica Jugoslavica, član uredniškega odbora Zdravstvenega vestnika. Predsednik medicinskega sveta kliničnega centra v Ljubljani. — Glej letopis 25, 60—65.

Zunanji dopisni člani

Edhem Čamo, rojen 30. decembra 1909, dr. vet., redni profesor za zoohigieno na veterinarski fakulteti v Sarajevu. Častni doktor univerze v Sarajevu. Dopisni član od 13. marca 1972. Redni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine in njen predsednik. Dopisni član Makedonske akademije na naukite i umetnostite v Skopju in Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti; častni član Društva za znanost in umetnost Kosova; predsednik Sveta akademij znanosti in umetnosti SFRJ in predstavnik sveta akademij v Zveznem komiteju za znanost in kulturo. Član Sveta federacije; član predsedništva Republičke konference SSRN Bosne i Hercegovine. Častni član Mednarodnega društva za zoohigieno; častni član in predsednik Jugoslavenskega društva »Nauka i društvo«. Spomenica 1941; red jugoslovanske zastave z lento; red bratstva in enotnosti I.; red zasluge za narod II.; red hrabrosti; red dela I.; red republike s srebrnim vencem; 27-julijska nagrada Bosne i Hercegovine; povelja Sarajevske univerze, 1960; povelja ZJU, 1967; povelja veterinarske fakultete; plaketa SUBNOR Jugoslavije, 1974; nagrada ZAVNOBiH, 1974; spominske plakete mest Sarajeva, Gradačca in Tuzle. — Glej Letopis 23, 62—64.

Franjo Kogoj, rojen 13. oktobra 1894, dr. med., doctor scienc. med. honoris causa univerz v Ljubljani, Zagrebu in Vojnomedicinske akademije v Beogradu; doctor honoris causa univerze v Gradcu, redni profesor za dermatovenerologijo vseučilišča v Zagrebu v pokoju. Dopisni član od 2. junija 1953. Pravi član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. Dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu, Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine v Sarajevu, Schweizerische Akademie für medizinische Wissenschaften v Baslu in Avstrijske akademije znanosti na Dunaju. Član Deutsche Akademie der Naturforscher »Leopoldina« v Halle/S. Član Društva za napredek in proučevanje pomorstva Jugoslavije, Pugwash v Zagrebu, Dowling Club v Londonu, Société Européenne de Culture (Benetke — Zagreb) in American Association for the Advancement of Science. Častni član Slo-

venskega zdravniškega društva, Zbora liječnika Hrvatske in Čsl. lékařské společnosti J. E. Purkyně ter poljskega, češkoslovaškega, italijanskega, hamburškega, nemškega, iranskega, Münchenskega, angleškega, venezuelskega, avstralskega, berlinskega, mehikanskega, bolgarskega, moskovskega, finskega in danskega dermatološkega društva. Častni dopisni član Sociétés française de Dermatologie et Syphiligraphie. Dopisni član Wiener dermatologische Gesellschaft, Societas dermatologica Hungarica, Societas dermatologica Svecica, Sociétés française d'Allergie, American dermatological Association, Deutsche Gesellschaft für die aesthetische Medizin und ihre Grenzgebiete, Unione italiana contra l'obesità, in The Australasian College of Dermatologists. Nagrada vlade FNRJ, 1949; nagrada NR Hrvaške za živiljenjsko delo, 1962; nagrada AVNOJ, 1966. Red zasluge za narod I., 1949; red bratstva in enotnosti z zlatim vencem, 1951; red dela z rdečo zastavo, 1965; red republike s srebrnim vencem, 1971; red republike z zlatim vencem, 1974. Odlikovanje ob dvajsetletnici osvoboditve Zagreba, 1965; srebrna spominska medalja univerze v Bratislavi, 1966; diploma Zveze zdravniških društev Jugoslavije, 1966; spominska plaketa ob stoletnici Zdravniškega zbora Hrvaške, 1974; plaketa »Marcus Gerbezius« Slovenskega zdravniškega društva, 1974; diploma (»Priznanje«) Savjeta za očuvanje kulturne baštine komune Hvarske, 1975; zlata značka Vojnomedicinske akademije v Beogradu, 1975. — Glej Letopis 5, 101—102.

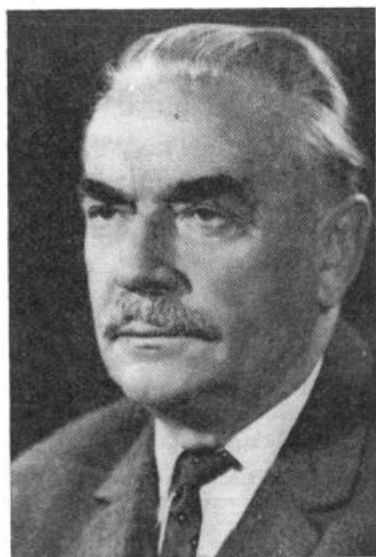
Mstislav Vasiljevič Volkov, rojen 1923, doktor ortopedije in redni profesor, direktor Centralnega inštituta za travmatologijo in ortopedijo N. N. Priorova v Moskvi; glavni travmatolog ZSSR. Dopisni član od 7. februarja 1968. Redni član Akademije medicinskih znanosti ZSSR; predsednik društva travmatologov-ortopedov ZSSR. Državna nagrada ZSSR; mednarodna nagrada kirurgov R. Denisa; naslov zaslužnega znanstvenega delavca. — Glej Letopis 19, 40.

NOVI ČLANI

JOŽE GORIČAR

Dr. Jože Goričar, redni profesor pravne fakultete univerze v Ljubljani, je bil izvoljen za dopisnega člana dne 7. februarja 1969. Od tedaj je objavil 5 knjižnih izdaj in sicer knjigo »Oris razvoja socioloških teorij — Od neposrednih predhodnikov do funkcionalizma« v slovenščini (Maribor, 1969) in srbskohrvatskem prevodu (Beograd, 1970), dve predelani in izpopolnjeni izdaji knjige »Temelji obče sociologije« (Ljubljana 1972 in 1975) in 9. izdajo srbskohrvatske verzije tega dela (Beograd, 1974) in bil soavtor pri mednarodni študiji »Étudiants du Tiers Monde en Europe. Problèmes d'adaptation«, in to za del, ki obravnava Jugoslavijo. Poleg tega je omeniti vrsto razprav, objavljenih bodisi v slovenskih revijah in zbornikih ali v istovrstnih drugih jugoslovanskih in tujih znanstvenih in strokovnih glasilih, sodelovanje na znanstvenih sestankih in simpozijih, tako npr. z referati »Marxovo in Leninovo pojmovanje razredov in sodobna meščanska sociologija« (Ljubljana, 1972); »Žarišča globalnih konfliktov u jugoslavenskom društvu« (Portorož, 1972) in »Worker's Self Management: Ideal Type — Social Reality« (Dubrovnik - Zagreb, 1972).

Ker se ukvarja Goričar tudi s problemi empirične sociologije, je treba k njegovim znanstvenim prizadevanjem prišteti še njegovo ustrezno raziskovalno delo. Tako je npr. v letih 1970—74 vodil in nato sintetiziral že omenjeni jugoslovanski del mednarodne primerjalne raziskave o problemih adaptacije študentov iz razvijajočih se dežel na evropskih univerzah. Raz-

prava je bila opravljena v okviru Evropskega centra za družbene vede, ki ima sedež na Dunaju in sodi med institucije v sklopu UNESCO. Poleg njegovega članstva v Komiteju direktorjev te mednarodne znanstvene ustanove, ki traja že od l. 1962 naprej, je omeniti še članstvo v Evropskem inštitutu za pravno sociologijo v Bruslju in to, da je Goričar od ustanovitve Mednarodnega centra za preučevanje vprašanj v zvezi z upravljanjem podjetij v javni (družbeni) lastnini v Ljubljani (1974) član njegovega znanstvenega sveta.

Goričarjeva znanstvena prizadevanja od l. 1969 naprej so veljala raziskovalnim smerem, ki si jih je izbral že do tedaj, se pravi poglobljanju izoblikovanja obče marksistične sociologije kot samostojne znanstvene discipline, kritičnemu ovrednotenju obsežnega sociološkega gradiva, ki ga je v zadnjih desetletjih zbrala meščanska sociologija in uporabi racionalnega jedra empiričnih raziskovalnih metod in tehnik, ki jih je razvila. Poleg tega so za to obdobje Goričarjevega znanstvenega dela značilne obravnave socioloških vprašanj, ki jih zastavlja družbeno samoupravljanje, preučevanje pojava družbene slojevitosti (stratifikacije) in vzrokov z njo zezanega socialnega razločevanja, tudi v socialistični družbi.

Spričo navedenih znanstvenih raziskovalnih prizadevanj in dosežkov ga je skupščina SAZU dne 25. marca 1976 izvolila za rednega člana.

Selektivna bibliografija od l. 1969

Knjige

Oris razvoja socioloških teorij od neposrednih predhodnikov do funkcionalizma. Zal. Obzorja, Maribor, 1969, 212, III. Delo je izšlo tudi v srbskem prevodu pri zal. RAD v Beogradu, 1969, 227 str. z naslovom »Pregled socioloških teorija«.

Étudiants du Tiers-Monde en Europe. Problèmes d'adaptation. Une étude effectuée en Autriche, en France, aux Pays-Bas et en Yougoslavie. Soavtor poročila o jugoslov. delu raziskave, skupaj z dr. Petrom Jambrekom. Mouton, La Haye - Paris - The Hague, 1972.

Sociologija, osnovi marksističke opšte teorije o društvu. IX. izmenjeno i dopunjeno izdanje. Zal. RAD, Beograd, 1974, 472 str.

Temelji obče sociologije; III. spopolnjena in predelana izdaja. DZS, Ljubljana, 1975, 335 str.

Razprave

Sociološka opredelitev javnega mnenja. Teorija in praksa, Ljubljana, 1969, št. 5, 712—721.

Workers' Management as a Social Institution. Sociologija, Selected Articles, Beograd, 1969, 57—70.

Konflikti kot dejavniki družbenih sprememb. Encyclopaedia moderna, Zagreb, 1970, št. 12, 27—33.

Das Konzept der jugoslawischen Selbstverwaltung als methodologisches Problem für Rechtswissenschaft und Rechtssoziologie. Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie, F. Steiner Verlag, Wiesbaden, 1970, Vol. LVI/3, 367—386.

Kategorija družbene vloge v sodobni sociološki teoriji. Zbornik znanstvenih razprav Pravne fakultete v Ljubljani, XXXIV/1970, 3—15.

Teoretični pogledi na socialno dezorganizacijo. Anthropos, Ljubljana, 1970, št. 2, 22—35.

Družbena moč kot dejavnik razslojevanja, prispevek k vprašanju o diferenciaciji slovenske družbe. Teorija in praksa, Ljubljana, 1971, št. 2, 204—222.

Zarišta globalnih konfliktata u jugoslavenskom društvu. Zbornik Društveni konflikti i socialistički razvoj Jugoslavije. Ljubljana, 1972, III. deo, 135—154.

Novejša sociologija ter Marxovo in Leninovo pojmovanje družbenih razredov. Zbornik Aktualnost misli Hegla, Marxa, Engelsa in Lenina v družbenem življenju in znanosti XX. stoletja. Ljubljana, 1972, 245—254.

Marksizam — socijalna filozofija — sociologija. Sociologija, Beograd, 1972, br. 3, 509—525.

Prispevek k vprašanju o slojevitosti naše družbe. Zbornik znanstvenih razprav Pravne fakultete v Ljubljani, XXXV/1972, 111—128.

Pravna nauka i sociologija prava. Zbornik Medjunarodni simpozijum o metodologiji pravnih nauka. Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd, 1973, 131—145.

Mogućnosti i današnje granice samoupravljanja. Pregled, Sarajevo, 1974, št. 5, 469—482.

Yugoslav Sociology. Soavtor skupaj z dr. Petrom Jambekom in G. Gobetzom v Handbook of Contemporary Developments in World Sociology. Ed. by Rai Mohan and Don Martindale, Greenwood Press, Westpoint Connecticut - London, 1975, 277—286.

Univerza — Družba. Zbornik Univerza v Ljubljani ob 30-letnici osvoboditve, Ljubljana, 1975, 8—17.

STANE KRAŠOVEC

Rojen je bil 14. julija 1905 v Begunjah na Gorenjskem, maturiral je l. 1923 na klasični gimnaziji v Ljubljani, diplomiral pa kot inženir ekonomije na Ekonomsko komercialni visoki šoli v Zagrebu. Kmalu po maturi se je pridružil delavskemu gibanju, postal l. 1924 član KPJ, bil januarja 1936 kot član njenega pokrajinskega komiteja za Slovenijo aretiran in obsojen na štiri leta ječe. Med vojno je delal v oddelku za agitacijo in propagando pri CK KP Slovenije.

Ob koncu vojne in nekaj let po njej je kot član jugoslovanskih delegacij sodeloval na pripravljani konferenci za organiziranje Združenih narodov, na zasedanjih UNRRA, Mednarodnega fonda in Svetovne banke, ECOSOC itn. Od leta 1948 naprej je opravljal vodilne funkcije v zveznem statističnem uradu in Zveznem zavodu za statistiko in evidenco in si pridobil tehtne zasluge za razvoj jugoslovanske statistične službe. L. 1953 je bil izvoljen za rednega profesorja Ekonomske fakultete v Ljubljani, kjer je predaval politično ekonomijo, občo ekonomsko politiko in agrarno politiko. Že od l. 1949 dalje je bil v zvezi z organizacijo FAO in bil vse do l. 1963 član oz. podpredsednik Jugoslovanske nacionalne komisije za FAO. Tega leta je postal statistični svetovalec FAO za afriško območje s sedežem v Adis Abebi. Tam je ostal do l. 1967, nakar se je vrnil v Ljubljano.

V letih 1928—29 se je Krašovec lotil dela, ki je v nekem smislu imelo postati njegovo življenjsko delo, namreč posredovati slovenskemu človeku v njegovem jeziku najpomembnejšo stvaritev klasične marksistične misli, Marxov »Kapital«. Prvi dosežek tega dela je bil slovenski prevod Borchardtove skrajšane nemške izdaje »Kapitala«. Ta prevod je izšel l. 1932 v založbi »Svobode«. Hkrati je tisti čas v revijah »Svoboda« in »Književnost« priobčil vrsto razprav, v katerih je z vso tehtnostjo branil Marxovo ekonomsko teorijo pred njenimi kritiki

iz vrst meščanskih ekonomistov. Ko je po osvoboditvi, v petdesetih letih, skupina vidnih ekonomistov pričela s prevajanjem celotnega »Kapitala«, je Krašovec sprejel odgovorno nalogo urednika, ki jo je opravljal vse do izida tretjega in zadnjega zvezka v l. 1973, pri čemer je tudi sam, zlasti pri prevajanju prvega zvezka, sodeloval kot prevajalec. S tem svojim delom je mnogo prispeval k oblikovanju znanstvenega izrazoslovja v slovenski ekonomski literaturi.

Svoja siceršnja znanstvena prizadevanja pa je Krašovec v prvi vrsti osredotočil na dva velika družbenoekonomska problema sodobnosti in sicer na problem razmerja med prebivalstvom in prehrano in na problem kmeta - delavca. O tem pričajo zlasti knjigi »Preveč ljudi — premalo hrane« (Ljubljana, 1957), »Človeštvo, kruh in lakota. Včeraj, danes jutri« (Ljubljana, 1970) ter razpravi »K splošnemu vprašanju kmeta-delavca« (Ekonomski zbornik Ekonomske fakultete v Ljubljani, 1965) in »Porast mješovitih domačinstava i problem njihova istraživanja« (revija Sociologija sela, Zagreb, 1974).

Bibliografija Kraševčevega več ko štiridesetletnega znanstveno publicističnega dela obsega na 14 straneh 148 enot in jo hrani arhiv SAZU. Gre za pionirsko delo utemeljevanja in širjenja marksistične ekonomske misli med Slovenci, kjer je Krašovec še danes eden njenih najuglednejših predstavnikov.

Skupščina SAZU ga je 25. marca 1976 izvolila za dopisnega člana.

RUDI KYOVSKY

Rojen je bil 17. avgusta 1906 v Roču v Istri. Maturiral je l. 1924 na realni gimnaziji v Ljubljani, se tam vpisal na pravno fakulteto, na njej 1928 diplomiral in bil leto nato promoviran za doktorja prava. Po daljšem brezplačnem volontiranju je bil sprejet v sodno službo. Deloval je pri raznih sodiščih v Sloveniji, pa tudi v Srbiji, od l. 1937 naprej kot sodnik pri okrajnem sodišču v Novem mestu. Tu ga je okupator v začetku l. 1942 aretiral zaradi njegove socialno napredne in narodno slovenske usmerjenosti in dejavnosti, ga najprej odpeljal v taborišče Gonars, potem pa konfiniral v

Abruzzih (Rapino). Po zlomu fašizma se je prebil skozi nemško fronto k partizanom in bil kmalu premeščen na Vis. Tu je bil poklican v tedanje poverjenišтво (ministrstvo) za socialno politiko, postal najprej pomočnik poverjenika, pozneje po osvoboditvi Beograda pomočnik in za tem direktor Državnega zavoda za socialno zavarovanje Jugoslavije. Za to obdobje je značilno plodno tvorno delo na pripravah vseh zakonov s področja dela in socialnega zavarovanja. Bil je delegat naše države na prvi generalni konferenci Mednarodne organizacije dela in nato še na prvem svetovnem kongresu Rdečega križa v Torontu.

L. 1950 se je vrnil v Slovenijo, kjer ga je pravna fakulteta v Ljubljani izvolila za docenta za delovno pravo, l. 1952 za izrednega in končno l. 1957 za rednega profesorja. Od ustanovitve Inštituta za javno upravo in delovna razmerja pri tej fakulteti do njegove reorganizacije l. 1972 je bil namestnik direktorja tega inštituta in v njem vodil oddelek za delovna razmerja in delovno pravo.

Strokovno znanstvena dejavnost prof. Kyovskega je zelo obsežna, saj jo potrjuje za dobo dveh decenijev nič manj kot 201 bibliografska enota. Med temi enotami so knjige, razprave, članki ter popisi in obdelave empiričnih raziskav. Vsebinsko seže njegovo delo od zgodovinskih razprav o delovnih razmerah in

pravnem položaju delavcev v Sloveniji do izoblikovanja splošne teorije delovnega prava na podlagi širokega primerjalno pravnega znanja in poznavanja problematike te sorazmerno mlade pravne panoge, ki jo prežemata jugoslovanska ideologija in praksa samoupravne demokratične socialistične družbe s posebnimi novimi prvinami. Vse to je zaenkrat našlo sintetizacijo v knjigi »Delovno pravo. Splošni del (teoretske osnove)« v izdaji pravne fakultete v Ljubljani (1975). Med specialnejšimi monografičnimi razpravami prof. Kyovskega pa je zlasti poudariti tiste, ki razvijajo nove teoretične poglede na področju pravnega urejanja dela in s tem v zvezi tiste, ki se ukvarjajo s »sindikalnimi« pravom ter z razreševanjem konfliktnih situacij, zlasti s stavkami. Končno ni prezreti za prakso in teorijo pomembnega zajetnega priročnika »Konvencije in priporočila Mednarodne organizacije dela s komentarjem« (Ljubljana, 1975), ki ga je priredil prav tako prof. Kyovsky. Kot mednarodno priznan strokovnjak se je z referati udeležil vseh svetovnih kongresov za delovno pravo in predaval o problemih jugoslovanskega delovnega prava v številnih univerzitetnih središčih v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Italiji, Švedski, Češkoslovaški, Poljski in Madžarski.

Izčrpno bibliografijo njegovih del, zajemajočo čas od l. 1954 do 1975 in obsegajočo 24 strani, hrani arhiv SAZU.

Skupščina SAZU ga je 25. marca 1976 izvolila za dopisnega člana.

BOJAN ČOP

Dr. Bojan Čop, redni profesor za primerjalno indoevropsko jezikoslovje na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani, je bil pred štirimi leti izvoljen za dopisnega člana SAZU. Takrat se je s svojim obsežnim publicističnim delom že uvrstil med vodilne slovenske jezikoslovce. Mednarodna strokovna kritika je pozitivno sprejemala njegove nove prispevke s področja mikenske, grške, indoiranske, baltoslovanske in hetitske leksikologije in njegova opažanja o posameznih pojavih razvojne gramatike v teh jezikih. S posebnim zanimanjem je spremljal nova področja, ki

jih je v stroki odpiralo raziskovanje mikenskih jezikovnih spomenikov, toharščine in tako imenovane anatolske skupine jezikov s hetitščino in luvijščino. Z dolgo vrsto bistrih etimologij in etimoloških dopolnil je povezoval vse to novo gradivo z izsledki starejše komparativistike. V Evropi ni veliko delavcev, ki bi bili na vseh teh področjih tako razgledani, da bi lahko sproti zajemali tako obsežni jezikovni kompleks.

Ni pa se zadovoljil samo z indoeuropeistiko. Že od prvih začetkov so ga živo zanimala skupne poteze indoevropskih z ugrofinskimi in uralo-altajskimi jeziki. Želel jih je obdelati že v svoji disertaciji, vendar si noben profesor pri nas pred dvajsetimi leti še ni upal prevzeti mentorstva nad tako kočljivo problematiko. Zaradi takšnih zadržkov se je Čopova strokovna afirmacija zavlekla. Dokaj nerad se je šele čez več let vdal pri tisku, da si za disertacijo izbere skromnejšo temo.

V zadnjih letih pa je dr. B. Čop razvil takšno osupljivo delavnost, da ji v slovenski lingvistiki, razen nekoč pri Miklo-

šiču, ni primere. Poleg monografije »Indogermanica minora« in popolnoma predelane disertacije o indoevropskih labialnih sufiksih, ki je bila še v tisku v času njegove izvolitve za dopisnega člana, je izdal pri SAZU še dve knjigi »Indouralica I« in »Die indogermanische Deklination im Lichte der indouralischen vergleichenden Grammatik«. V založbi filozofske fakultete pa je nedavno izšel prvi del monografije »Miscellanea tocharologica I«, v tisku pa je že drugi del.

Najprej se moramo ustaviti pri delih s področja indouralske teorije. Čopova opažanja, ki jih nekoč niso hoteli odobriti za temo disertacije, so se po dvajsetih letih razvila v celoten sistem primerjalne slovnice indoevropskih, ugrofinskih in uraloaltajskih jezikov. Raziskovanje anatolskih jezikov je omogočilo, da je novejša komparativna lingvistika začela rekonstruirati starejše razvojne faze izhodnega indoevropskega prajezika. Starejše primerjave so segale do obdobja nekako dvatisoč let pred našim štetjem. Tako imenovana laringalna teorija, spoznanje, da so se indoevropski polvokali razvili iz starejših grlenih glasov, pa omogoča znatno večjo sproščenost v glasovnih rekonstrukcijah, torej tudi v leksikoloških primerjavah.

Po drugi svetovni vojni so se kakor gobe po dežju pojavljali poizkusi, kako primerjati indoevropski jezikovni sistem z različnimi drugimi skupinami od dravidskih do indijanskih jezikov. Po večini niso vzdržali znanstvene kritike, zato je razumljiva opreznost Čopovih profesorjev, ki so mu za disertacijo odsvetovali tako kočljivo tematiko. Samo leksične sorodnosti z ugrofinsko, uraloaltajsko, kavkaško in kartvelsko jezikovno skupino, opažene deloma že prej, so rodile nekaj trajnejših uspehov, ki jih niti najstrožja skepsa ni mogla negirati.

Poudariti je treba, da Čop ni na teh področjih začetnik raziskovanja popolnoma novega področja, ampak kritik in dopolnjevalec, ki skuša iz drobcev sestaviti sistem. Že leta 1970 je začel objavljati serijo osemnajstih, že v naprej napovedanih razprav, v katerih bi pojav za pojavom obdelal glasovalni razvoj v treh jezikovnih skupinah. To niso več poizkusi, ampak že prava primerjalna slovnica rekonstrukcij, ki segajo v obdobje šest do osemtisoč let pred našim štetjem.

Doslej je izšlo že štirinajst poglavij tega dela, dva pa sta v tisku, tako da že lahko govorimo o duhu in o notranji strukturi tega edinstvenega, nenavadnega dela.

Čop ne uvaja novih metod. Z bogatimi izkušnjami indoevropske komparativistike izbira leksično gradivo, ki so ga deloma že pred njim primerjali drugi raziskovalci in ki ga je sam do-

polnil z novimi primeri, ter ugotavlja v koliko ustreza enotnim zakonitostim glasoslovnega razvoja.

Monografijo »Die indogermanische Deklination im Lichte der indouralischen vergleichenden Grammatik« bi lahko imenovali zarodek drugega dela Čopove primerjalne slovnice, prve primerjave morfološkega sistema dveh skupin, indoevropske in ugrofinske.

Poleg svoje indouralike pa Čop ni zanemarjal tudi druge tematike, ki jo je uspešno gojil v prejšnjih letih. V Godišnjaku Sarajevske akademije sta izšla medtem še dva nadaljevanja serije »Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balkaniques«. To so dragoceni prispevki k prazgodovini Balkana in doslej se jih je nabralo že za zajetno knjigo. V časopisu »Živa antika«, ki izhaja v Skopju, redno objavlja krajše članke s področja grške etimologije in fonetike. V časopisu »Linguistica« pa nadaljuje s članki o indoevropski leksikografiji in morfologiji. Poleg monografije »Miscellanea tocharologica I in II«, ki je še v tisku, je treba omeniti tudi krajše članke, posvečene raziskovanju toharščine in sanskrta.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za rednega člana akademije.

BIBLIOGRAFIJA

(od 1972 naprej)

I. Knjige

Prispevek k zgodovini labialnih pripon v indoevropskih jezikih, Beitrag zur Geschichte der Labialsuffixe in den indogermanischen Sprachen. SAZU, II, Dela 29, Ljubljana 1973. Razširjena doktorska disertacija. XIV, 315 str.

Indouralica I. SAZU, II, Dela 30/I, Ljubljana 1974, 120 str.

Die indogermanische Deklination im Lichte der indouralischen vergleichenden Grammatik. Indoevropska sklanjatev v luči indouralske primerjalne slovnice. SAZU, II, Dela 31, Ljubljana 1975, 133 str.

Miscellanea Tocharologica I. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za primerj. jezikoslovje in orientalistiko, Ljubljana 1975. 103 str.

II. Razprave v revijah itd.

a) Grška etimologija in fonetika:

Etyma št. 87—94. ŽA, XXI, 1971, 141—150.

Zu einigen Fällen der Dissimilation der Anlautsgruppe *bhdh-und ähnl. im Griechischen. ŽA, XXI, 1971, 371—374.

b) Indoevropska splošna etimologija, fonetika in morfologija:

Beiträge zur indogermanischen Wortforschung VIII (št. 35—47).
Lingu. X/1, 1970 (z zamudo), 89—106.

Zu ein paar glottogonischen Fällen. Lingu. XI, 1971 (z zamudo),
35—49.

Zur mediopassiven 2. und 3. Person Dualis im Indogermanischen.
Lingu. XII (Škerljev zbornik), 1972, 41—56.

V tisku:

Das tocharische Personalpronomen suffixum B -me, A -m und
sein Ursprung. Lingu. XIV, 11 str.

Les changements paradigmatiques d'accentuation chez les thèmes
nominaux en -e/o- indo-européens. Lingu. XIV, 15 str.

Nochmals ai. púmans-. Die Sprache, Wien, 4 str.

c) Indouralska teorija:

Indouralica II. Ural-altaische Jahrbücher 44, 1972, 162—178.

Indouralica IV. Lingu. XIII, 1973, 116—190.

Indouralica VIII. Acta Lingu. Acad. Scient. Hung. 24, 1974, 87
do 116.

Indouralica XV. KZ. 88, 1974, 41—58.

Indouralica XVI. Orbis XXII, 1973, 5—42.

Besprechung von: Uesson, Ants-Michael: On Linguistic Affinity;
The Indo-Uralic Problem. Malmö 1970. Ural-altaische Jahrbücher
44, 1972, 281—290.

V tisku:

Indouralica V. Ural-altaische Jahrbücher, ca. 30 str.

Indouralica IX. Orbis, ca. 35 str.

d) Indoevropska dialektologija:

Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balka-
niques. Godišnjak, knj. VIII-6, Sarajevo 1970 (z zamudo), 99—138.

Les isoglosses italo-grecques et la préhistoire des peuples balka-
niques (III). Godišnjak, knj. X-8, Sarajevo 1973, 5—51.

e) Oštirjeva alarodska teorija:

V spomin profesorju Karlu Oštirju — Professor Karel Oštir zum
Andenken — Oštirs Bibliographie — Oštirs sprachwissenschaftliche
Ideenwelt. Lingu. XIII (Karel Oštir in memoriam), 1973 (antidatirano),
3—96.

JANKO JURANČIČ

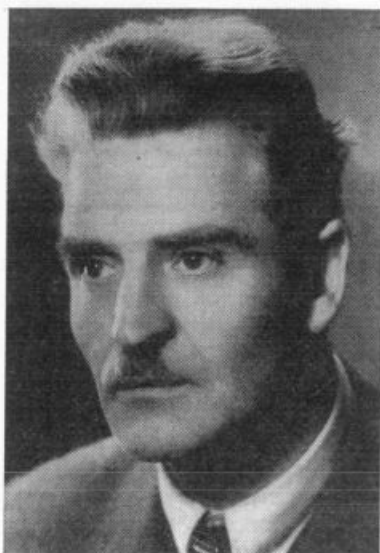
Dr. Janko Jurančič, redni profesor za srbskohrvatski jezik in za starejšo hrvatsko in srbsko književnost na filozofski fakulteti v Ljubljani, se je rodil kmečkim staršem 18. decembra 1902 v vasi Andrenči, občina Lenart v Slovenskih goricah.

Po maturi na gimnaziji v Ptujju je od 1925 do 1930 študiral slavistiko na univerzi v Ljubljani in Beogradu. Diplomiral je 1. julija 1930 na filozofski fakulteti v Ljubljani in dne 17. aprila 1934 opravil strokovni izpit iz srbskohrvatskega jezika in južnoslovenskih književnosti kot glavnega in narodne zgodovine ter nemškega jezika s književnostjo kot stranskega predmeta.

Februarja 1962 je bil promoviran za doktorja filoloških znanosti na univerzi v Ljubljani na podlagi disertacije »Kajkavsko narječje kao književni jezik u djelima Tita Brezovačkoga«.

Kot srednješolski profesor je od 1930 do 1951 služboval na Tehniški srednji šoli v Ljubljani, zadnja štiri leta kot direktor tega zavoda in kot organizator šole, ki se je iz razmeroma skromne predvojne šolske organizacije razrasla v zavod z nad sto oddelki. Nato je bil profesor Višje pedagoške šole v Ljubljani do premestitve na filozofsko fakulteto v Ljubljani septembra 1961. Pred redno namestitvijo na VPS je na istem zavodu honorarno predaval srbskohrvatski jezik od ustanovitve šole (1947).

Kot slušatelj slavistike je poslušal tudi predavanja prof. Ramovša in pozneje ob zanimanju za srbskohrvatski jezik in za njegovo dopolnilo spremljal razvoj slovenske lingvistične znanosti. Na slovenistično področje segajo »Srbsko-hrvatsko-slovenski slovar«, komparativno s slovenskim jezikom napisani »Južnoslovenski jeziki« ter »Slovenački jezik«, gramatika slovenskega jezika, napisana za Hrvate in Srbe. Z leksikološkimi problemi se je srečeval ob »Srbskohrvatsko-slovenskem slovarju«, v katerem je bilo treba rešiti vrsto semantičnih, pravopis-

nih, akcentskih, kulturnohistoričnih in drugih problemov v odnosu med hrvatsko in srbsko varianto enotnega knjižnega jezika. Z enakimi problemi se srečuje tudi sedaj, ko pripravlja »Slovensko-srbskohrvatski slovar«, katerega polovica je že končana.

Pomembnost dela »Južnoslovanskih jezikov« se kaže tudi v tem, da jih sedaj iz moderniziranega originala prevajata dva slavista v Torinu na italijanski jezik, znano pa je, da jih na ameriških slavističnih katedrah uporabljajo kot informacijo o naših jezikih, slovenskem, srbskohrvatskem, makedonskem in bolgarskem. Delo pri »Slovarju slovenskega knjižnega jezika« šteje prof. Jurančič za svojo najvišjo življenjsko nalogo in za doščenje.

Danes je član komisije za strokovne izpite srednješolskih profesorjev, bil je več let odbornik Slavističnega društva, od 1956 do 1958 njegov predsednik, leta 1975 pa je bil izvoljen za častnega člana.

Na Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani je od 1964 član in načelnik leksikološke sekcije ter član glavnega uredniškega odbora za »Slovar slovenskega knjižnega jezika« ter od 1973 predsednik tega odbora in namestnik upravnika inštituta, kar mu omogoča, da v pozitivnem smislu vpliva na strokovno, znanstveno in idejno podobo slovarja.

Kot visokošolec je bil član AD Triglav, ki se je prav takrat začel preusmerjati na levo. Tik pred vojno je bil odgovorni urednik lista Srednješolec, ki ga je policija po dveh številkah (december 1940 in januar 1941) zatrla. Med vojno je bil aktivist OF od junija 1941 do konca vojne in soustanovitelj matičnega odbora OF na TSS. Od 1947 do 1953 je bil mestni ljudski odbornik in več let član rajonskega in pozneje univerzitetnega partijskega komiteja, član republiškega odbora sindikata in novembra 1948 delegat na II. kongresu KPS.

Za politično delo po vojni in med vojno je bil odlikovan z redom Zasluge za narod III, za udeležbo v organiziranem osvobodilnem delovanju v Ljubljani med narodnoosvobodilnim bojem pa mu je Skupščina mesta Ljubljane ob 50-letnici vstaje podelila Častno priznanje. Za zasluge in uspehe pri delu, ki ima poseben pomen za socialistično izgradnjo države, ga je 1. junija 1973 predsednik republike Josip Broz - Tito odlikoval z »Redom dela z zlatim vencem«.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za dopisnega člana akademije.

BIBLIOGRAFIJA

I. Znanstvene in strokovne publikacije, knjige in članki

Letopis slovenskega slovstva. Stvarno kazalo. Slodnjak A., Pregled slovenskega slovstva, Ljubljana 1934, 475—539.

Ob stoletnici Njegoševega Gorskega vijenca. Delavska enotnost, 1. V. 1947.

Vuk Stefanovič Karadžić v borbi za demokratizacijo kulture. Obzornik, Ljubljana 1947, št. 9—10.

Starejša hrvatska in srbska književnost. Ljubljana 1950, 88 str. (ciklostil).

Ob stoletnici smrti pesnika Petra Petrovića Njegoša. Obzornik 1951, št. 8.

Borisav Stanković. Obzornik 1951, št. 10.

Na Hvaru pred štiristo leti. Obzornik 1952, št. 2.

Srbskohrvatsko-slovenski slovar. DZS 1955, XXX, 1192 str.

Južnoslovanski jeziki. DZS, 1957, 120 str.

Kajkavsko narječje kao književni jezik u djelima Tita Brezovačkoga. Disertacija, 330 str., tipkopolis 1961.

Hrvatska in srbska književnost do narodnega preporeda. Pionir, 1961/62, 20—22, 52—54; ponatis 1968.

Kulturno poslanstvo. Po simpoziju o Vuku Stefanoviću Karadžiću. NR 5. X. 1964.

Vuk Stefanovič Karadžić. Ob stoletnici smrti. JiS 1964, št. 4—5, 97—105.

Vuk i Slovenci. Anali Filološkog fakulteta u Beogradu 4, 1964, 197—200.

Slovenački jezik. Gramatika slovenačkog jezika za Hrvate i Srbe. DZS 1965, 290 str.; 2. izpopolnjena in razširjena izdaja 1971.

O leksiki v panonskih govorih. Panonski zbornik, Murska Sobota 1966, 31—42.

Fran Miklošič. Panonski zbornik, Murska Sobota 1966, 297—306. Dizionario italiano-serbocroato-sloveno. Bologna 1966.

Dizionario serbocroato-italiano; sloveno-italiano. Bologna 1966.

O strukturi srbohrvatskega in slovenskega besedišča. III. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 1967, 14 str.

O kajkavskem narečju. Svet med Muro in Dravo, Maribor 1968, 650—660.

O slovenskem in srbohrvatskem akcentu. V. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 1969, 13 str.

Srbohrvatsko-slovenski slovar; Slovensko-hrvatskosrpski rječnik. CZ, Ljubljana 1970, 568 str.

O strukturi leksike v srbohrvatskem in slovenskem jeziku. Razprave II. razr. SAZU, 7, 1970, 248—292.

O Marinu Držiću in njegovih dramskih delih na slovenskih gledaliških odrih. Dokumenti Slovenskega gledališkega muzeja 16, 1970, 137—148.

Slovar slovenskega knjižnega jezika I. knjiga. DZS 1970, soavtor.

Dr. Fran Ilešič. Zbornik Od kmečkih uporov do slovenske državnosti. Obzorja, Maribor 1971, 69—73.

Formanti pregibnih besed v slovenščini in srbohrvaščini. VII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 1971, 14 str.

O radu na lingvistici u Inštitutu za slovenski jezik u Ljubljani. Naučni sastanak slavista u Vukove dane, Beograd 1971, 50—55.

Srbskohrvatsko-slovenski slovar. 2. izpopolnjena in razširjena izdaja. DZS 1972, XXXVIII, 1320 str.

Slovenski in srbskohrvatski akcent. SR 1972, št. 1, 43—49; isto temo je v razširjenem obsegu predaval na Seminarju za tuje slaviste v Zadru 9. VIII. 1972.

Vukovo doba i borba istočnoštajerskih te kajkavskih pisaca za književni jezik. Zbornik Mednarodnega slavističnega centra 1972, 129—136.

Nekaj značilnosti panonske leksike. Študije o jeziku in slovstvu, Murska Sobota 1973, 94—112.

Dva malo poznata kajkavska gramatičara. Južnoslovenski filolog, knj. XXX, sv. 1., Studia linguistica in honorem Michaelis Stevanović, Beograd 1973, 357—367.

Kako je Vukov »Srpski rječnik« odjeknuo u slovenačkoj leksikografiji. Naučni sastanak slavista u Vukove dane, Beograd 1973, 190 do 200.

Oroslav Caf. Dialogi, 1975, 5, 273—277.

Slovar slovenskega knjižnega jezika, II. knjiga. DZS 1975, soavtor.

Biografije ali žitja srbskih srednjeveških vladarjev in arhiepiskopov. Ljubljana 1975.

Južnoslovanski jeziki. — se prevajajo v italijanščino v Turinu, prevajalec Ezio Martin in prof. Fermeglio.

Naučni i stručno-idejni nivo slovenačke leksikografije pre i posle Đure Daničića. Proslava 150-letnice rojstva Đ. Daničića na SANU v Beogradu 8. XII. 1975.

II. Strokovne ocene in poročila

Antun Barac, Jugoslavenska književnost. JiS 1955/56, št. 1.

Miodrag S. Lalević, Srpskohrvatski u mom džepu, I—III. JiS 1964, št. 4—5.

Ob stoletnici Vukove smrti, predavanje na Radiu Ljubljana 24. I. in 21. II. 1964, 11 str. tipkopisa.

Mihailo Stevanović, Savremeni srpskohrvatski jezik I — ocena. JiS 1965, 6/7, 217—222.

Rasprave Instituta za jezik JAZU. SR 1969, 2, 411—414.

Mate Hraste. — In memoriam. SR 1971, 2, 201—203.

Nikola Pribič, Studien zum literarischen Spätbarock in Binnenkroatien. Adam Aloisius Baričević. SR 1971, 2, 219—222.

Aleksandar Stojičević. Slovenski biografski leksikon 11. zv., 1971, 491—492.

Bratko Kreft, Človek mrtvaških lobanj, Izbrano delo I. Z. Obzorja, Maribor, ocena. JiS 1972/3, št. 1—2.

III. mednarodni slavistični sestanek v Beogradu. — poročilo. JiS 1973/4, št. 3, str. 98/99.

Pisma Zavodu za šolstvo ob predlogih za nove osnovnošolske učne načrte. Kako ravnamo s srbskohrvatskim jezikom v slovenskih osnovnih šolah. JiS, 1971/2, št. 3, 91—92.

Miodrag S. Lalević, Sinonimi i srodne reči srpskohrvatskog jezika. JiS 1974/5, št. 8, 321—323.

Pomembna 50-letnica. NR 12. X. 1973 (Maks Pleteršnik).

Seminar jezika in literature za tuje slaviste v Beogradu. — poročilo. JiS 1971/2, št. 4, 121—122.

Pomembno in težko pričakovano slovarsko delo. JiS 1965, 1. Še o Slovensko-srbskohrvatskem slovarju. JiS 1967, 1.

Dvojezični slovar. Predavanje v okviru leksikološkega cikla predavanj na FF 1974.

V spomin Franceta Tomšiča. Delo 15. V. 1975.

III. Komentirane izdaje

Dositelj Obradović, Izbrane strani. Klasje 30, Izbor, prevod, študije o avtorju in komentar. DZS 1951, 135 strani.

Srbska in hrvatska ljudska epika. Kondor 31, Izbor tekstov, spremna beseda, opombe, slovar in akcentuacija. MK, Ljubljana 1959, 208 str. + priloge.

Miroslav Krleža, Balade Petrice Kerempuha. Kondor 38, tekst in jezikovni komentar kajkavsko-slovenski. MK, Ljubljana 1960, 176 str.

Miroslav Krleža, Balade Petrice Kerempuha. Pomurska založba 1966, kajkavsko-slovensko-štokavski jezikovni komentar, 126 str.

Petar Petrović Njegoš, Gorski vijenac — Ivan Mažuranić, Smrt Smail-age Cengijića. Kondor 50, izbor tekstov, spremna beseda, komentar. MK, Ljubljana 1962, 160 str.

Branislav Nušić, Sumljiva oseba. — Pokojnik. Kondor 68, prvo prevedel J. Vidmar, drugo M. Klopčič. Redakcija, spremna beseda. MK, 1964, 152 str.

Bogdan Popović, Antologija novejšje srbske lirike. Sivi kondor 6, prevod avtorjevega uvoda, stvarni in jezikovni komentar. MK in Vuk Karadžić, Ljubljana - Beograd, 1965, 152 str.

Vladimir Nazor, Veli Jože — Stjepan Mitrov Ljubiša, Kanjoš Macedonović. MK, Ljubljana 1967, 116 str., uredil in opombe napisal J. Jurančič.

IV. Prevod

Georgij Plehanov, Osnovni problemi marksizma. Ljubljana 1954, 134 str., prevedla B. Ziherl in J. Jurančič.

V. Učbeniki

Srbsko in hrvatsko berilo za višje razrede gimnazij. DZS, Ljubljana I. del, 1951, 188 str., II. del, 1951, 288 str.; III. del, 1952, 303 str.; IV. del 1954, 375 str.

Srbskohrvatsko berilo za I. in II. razred gimnazij, oziroma za V. in VI. razred osnovnih šol. MK, Ljubljana 1958, 1959², z gramatiko in slovarjem; — za III. in IV. razred gimnazije, 1957, 240 str., za VII. in VIII. razred osn. šol 1959, 1961², z gramatiko in slovarjem.

Srbsko, hrvatsko, makedonsko berilo, I. del. DZS, Ljubljana, 1964, 280 str., 1967², s komentarjem, akcentuacijo in slovarjem; II. del 1964, 286 str., s komentarjem, akcentuacijo in slovarjem.

Srbsko in hrvatsko berilo za osnovne šole. MK, Ljubljana 1965, 256 str., 1966², 1968³, 1969⁴, 1970⁵, s komentarjem, akcentuacijo in slovarjem.

BORIS MERHAR

Prof. Boris Merhar se je rodil 1. maja 1907 v Trstu. Klasično gimnazijo in slavistiko je končal v Ljubljani. Diplomiral je 1932 iz zgodovine slovenske književnosti z jugoslovanskimi književnostmi, zgodovine slovenskega jezika, iz ruskega jezika s književnostjo in narodne zgodovine. Od 1933 do 1936 je bil suplent na drugi realni gimnaziji v Ljubljani, aprila 1936 je opravil profesorski izpit in oktobra istega leta bil premeščen na gimnazijo v Novem mestu, kjer je služboval s tremi presledki med okupacijo (bil je v zaporu in v italijanski ter nemški internaciji skupaj nad

dve leti) vse do jeseni 1945. Novembra t. l. je nastopil službo na učiteljskiču v Ljubljani in ostal tam do septembra 1947. Tedaj je bil imenovan za profesorja na novo ustanovljeni Višji pedagoški šoli, kjer je služboval do poletja 1975. Predaval in seminarsko obravnaval je zgodovino slovenske književnosti do 1968. l. in spremljal slušatelje k večini hospitacij in nastopov.

Od 1960 je kot višji predavatelj predaval na filozofski fakulteti zgodovino slovenskega slovstva do moderne. Od 1975 je častni član Slavističnega društva.

Znanstveno delo prof. Borisa Merharja je posvečeno preučevanju ljudske poezije in slovenske literature od razsvetljenstva do konca realizma in moderne. Iz prvega področja je njegovo temeljno delo, 83 strani obsegajoča razprava o slovenski ljudski pesmi v prvi knjigi »Zgodovine slovenskega slovstva« 1956. V krajši in nekoliko dopolnjeni obliki je isto snov obdelal v spremni besedi k izboru »Slovenske ljudske pesmi« (1961) in v »Zgodovini slovenskega slovstva od začetkov do 1848« (1963). V istem smislu je sodeloval tudi v prvi knjigi »Slovenskih ljudskih pesmi« (Slovenska matica 1970). Posamezne probleme slovenskega ljudskega pesništva je obravnaval tudi v člankih in ocenah.

O problemih prešernoslovja je razpravljal v literarnozgodovinskih (Prešernovo »Neiztrohnjeno srce« v sklopu njegovih badlad in »Poezija«, 1962/63) in stilističnih razpravah (Besedna igra in Prešeren, 1958; Še kaj o slovenski rimi, 1966; K zgodovini svobodnega verza v slovenščini, 1969/70). Vodniku je posvetil »Glose o Vodniku pesniku« (1958) in raziskavo »Odkod Vodniku snov za basen Kos in brezen?« (1956).

Moderni, predvsem Ivanu Cankarju, je prof. Merhar posvečal poglavitno skrb — poleg nekaterih ocen — znanstvenemu in poljudnemu izdajanju spisov Ivana Cankarja. Izdal je 10 knjig Cankarjevih Izbranih del (1951—1959) z izvirnimi in prodornimi opombami in 15 komentiranih izdaj Cankarjevih posameznih spisov. V kratkem in stvarnem, zelo zgoščenem slogu je napisal še več drugih literarnozgodovinskih, kritičnih in poljudnih člankov. Bil je tudi urednik revije »Obzornik«, zbirke »Klasje« in sourednik »Slavistične revije« in urednik »Jezika in slovstva.«

Kot literarni zgodovinar je prof. Boris Merhar samosvoj učencem svojih akademskih učiteljev Prijatelja in Kidriča. Njuno metodo je previdno, toda odločno obogatil z lastnimi literarnoteoretičnimi dognanji in sociološkimi pogledi.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za dopisnega člana akademije.

BIBLIOGRAFIJA

I. Znanstvene in strokovne publikacije in članki

- Levstik in Stritarjevo svetožalje. Levstikov zbornik 1933, 333—350.
Misli in pomisleki. LZ 1939, 218, 399, 503.
Ivan Cankar. Izbrano delo I—X (1951—1959).
Ljudska pesem. Zgodovina slovenskega slovstva I, 31—115.
Slovenske ljudske pesmi. 1961. Izbral, uredil in spremno besedo napisal.
Slovenske ljudske pesmi. 1. knjiga. Pripovedne pesmi I. 1970. Uredil in sodeloval.
Beseda Ivana Cankarja. Izbor odlomkov. Izbral, uredil in spremno besedo z bibliografskimi opombami napisal. 1968.
Besedna igra in Prešeren. JiS 1958, 338—346.
Glose o Vodniku pesniku. Ob novi izdaji Vodnikovih pesmi. NSd.
K zgodovini svobodnega verza v slovenščini. JiS 1969/70, 204 do 213, 258—268.

Pluskvamperfekt pri Prešernu. JiS 1960/61, 272 in ovoj.

Prešernovo »Neiztrohnjeno srce« v sklopu njegovih balad in »Poezij«. JiS 1962/63, 108—114.

Še kaj o slovenski rimi. JiS 1966, 92—98, 129—133, 218—225, 259 do 263.

Vrsta komentiranih izdaj posameznih Cankarjevih del, več poljudnih antologij ljudske poezije in nekaj literarnozgodovinskih in estetskih kritik.

DUŠAN MORAVEC

Dušan Moravec je bil rojen dne 4. oktobra 1920 v Ljubljani. Doraščal je in se strokovno oblikoval v času, ko je zajela naše kraje druga svetovna vojna z vsemi svojimi grobotmi in posledicami. Po maturi leta 1940 se je jeseni vpisal na slavistični oddelek filozofske fakultete in se kmalu zatem znašel v vrtincu vojnih dogodkov, ki so terjali od njega dokončno usmeritev in aktivno sodelovanje. Takrat je študij začasno prekinil in se že julija 1941 vključil v organizacijsko, politično in vojaško delo Osvobodilne fronte na univerzi. Od srede leta 1942 do srede prihodnjega leta je bil v italijanski internaciji in

je po vrnitvi obležal dva meseca bolan. Ko je okreval, se je znova lotil političnega dela in postal član matičnega odbora OF na univerzi. Spomladi 1944 je odšel v NOV. Tu je bil najprej vojni dopisnik XV. divizije, kasneje član propagandnega oddelka Glavnega štaba in nazadnje član uredništva »Slovenskega poročevalca.« Urednik kulturne rubrike tega časopisa je ostal tudi po osvoboditvi in obravnaval predvsem kulturne in literarne stvari. Tako se je po ovinku spet približal svoji stroki. Sedaj je tudi razširil svoje študijsko področje na primerjalno književnost in literarno teorijo. Leta 1948 je diplomiral iz vseh navedenih strok.

Nato se je vključil v takratno nujno kulturno dogajanje. Leta 1949 je sodeloval pri pripravah za ustanovitev Mestnega gledališča ljubljanskega in postal njegov prvi dramaturg. Hkrati je prevzel uredništvo gledališkega lista, zbornikov in knjižne zbirke, ki jih je omenjena ustanova pričela izdajati. In ravno to početje ga je povsem pritegnilo in dokončno odtrgalo od zgolj upravnih gledaliških zadev. Sedaj se je v njem prebudil znanstveni delavec. Zato je z veseljem sprejel leta 1962 novo mesto, ki mu je bilo ponujeno, vodstvo Slovenskega gledališkega muzeja, ustanove, ki jo je nenavadno hitro dvignil iz golih zbirateljskih nižin v raziskovalno središče. To se mimo drugega

kaže predvsem zlasti v dveh stvareh. Prva pomeni ustanovitev revije za teatrologijo, ki ima zelo značilen naslov »Dokumenti Slovenskega gledališkega muzeja,« druga pa publikacijo, ki kaže Moravčevo zgodovinsko prizadevanje — saj se je uresničilo pod njegovim vodstvom — to pa je zajeten »Repertoar slovenskih gledališč 1867—1967,« ki prinaša v pregledni obliki na 760 straneh velikega formata popis vseh premier pri nas zadnjih sto let. Priložena bibliografija kaže, da sta prav dramatika in gledališče temeljni področji Moravčevih raziskav, tisti dve domeni, kjer je tudi dosegel tako pomembne in trajne dosežke, da ga uvrščamo med naše najvidnejše teatrologe in raziskovalce. Toda do pravega slovesa se je dokopal postopoma z vrsto razprav in knjig. Svoje raziskave je pričel z deskriptivno analitično metodo in jih stopnjeval do velikih problemsko poglobljenih sintez. To razvojno pot lahko zapazimo že v njegovi razpravi »Shakespeare pri Slovencih,« ki je bila prvič objavljena v »Slavistični reviji« leta 1949, a nato večkrat dopolnjena.

Postopna znanstvena rast Dušana Moravca, kakor se nam kaže v eni sami študiji, je značilna tudi za vsa njegova druga dela.

Knjiga »Vezi med slovensko in češko dramo« je izrazit vzorec Moravčeve metode, saj se v njej družijo analitični komparativni vidiki s tipično slovenističnimi, in se spotoma prelijejo v sintetično metodo. Delo je izšlo leta 1963 pri Slovenski matici, bilo nagrajeno z nagrado Kidričevega sklada in srebrno medaljo ČSSR. Moravec se je v tej knjigi prvič lotil tako zapletene snovi, kakor so kulturni stiki med našim gledališčem in češkim, zlasti še sodelovanje čeških igralcev pri nas v času slovenske moderne.

Če sta doslej navedeni deli oprti na primerjalno metodo — in to z uspehom, ki preseneča — se je v naslednjih oklenil sociološke metode. Na oko sicer obravnava tematološki problem, a tako, da udarijo na dan notranja idejna in socialna gibala. To se najlepše vidi v knjigi, ki ji je dal zanimiv naslov »Meščani v slovenski drami« in je izšla leta 1960 pri Cankarjevi založbi v zbirki Bela krizantema.

Omeniti je poleg dveh Moravčevih knjig, ki prinašata sodobno gradivo, njegove eseje in drobnejše članke (»Pomenki o sodobnih dramah« in »Gledališki obiski«) in dveh portretnih študij, prvo posvečeno Ferdu Delaku, drugo igralcu Jožetu Tiranu, še dve drugi. Prva z naslovom »Pričevanja o včerajšnjem gledališču«, ki je izšla leta 1967 v Mariboru, prinaša tudi avtorjeve eseje in razprave, a vsebinsko tako izbrane, da osvetljujejo nekatere bistvene pojave v naši preteklosti.

Delo je polno novih osvetljav in dragocenih podatkov. Za knjigo je avtor prejel leta 1968 nagrado Prešernovega sklada. Naslednje in najvažnejše Moravčevo delo je najboljše in polno po vsebini (izšlo je leta 1974) in se po naslovu glasi »Slovensko gledališče Cankarjeve dobe.« Ta poslednja knjiga je v naši in jugoslovanski javnosti doživela velik odmev in nenavadno pohvalo. In v resnici je v njej Moravec uspešno združil vse poteze svoje raziskovalne metode v sintetično celoto. Gre za temeljno delo slovenske teatrologije in to zaradi množice novega, doslej še neznanega gradiva in obravnave le-tega. Nagrajeno je bilo z Župančičevo nagrado 1975.

Poleg vsega tega se je Moravec izkazal tudi kot urednik izbranih del raznih avtorjev: Kajuha, Bratka Krefta, Etbina Kristana in drugih. Najbolj pa je uspel pri izdaji sedmih zvezkov Zbranih del Ivana Cankarja. Tu ni mišljena samo njegova izdaja Cankarjeve dramatike (knjige 3., 4., 5.), temveč tudi njegove proze (knjige 14., 15., 16.) in publicistike (knjiga 25.). Podobno je Moravec uspel pri izdaji prve knjige Kraigherjevega »Zbranega dela,« ki bo obsegalo osem zvezkov.

Glede na navedena dejstva je SAZU na svoji skupščini dne 25. marca 1976 izvolila Dušana Moravca za dopisnega člana.

BIBLIOGRAFIJA

I. Samostojne knjige

Pomenki o sodobnih dramah. Ljubljana, 1958. Knjižnica MGL. 132 str.

Meščani v slovenski drami. Ljubljana, 1960. CZ, Bela krizantema, 316 str.

Gledališki obiski. Ljubljana, 1962. Knjižnica MGL. 160 str.

Vezi med slovensko in češko dramo. Ljubljana, 1963. SM. 356 str.

Pričevanja o včerajšnjem gledališču. Maribor, 1967. Obzorja 232 str.

Podoba Jožeta Tirana. Ljubljana, 1970. Knjižnica MGL. 154 str.

Iskanje in delo Ferda Delaka. Ljubljana, 1971. Knjižnica MGL. 174 str.

Slovensko gledališče Cankarjeve dobe. Ljubljana, 1974. CZ. 334 str.

II. Uredniško delo

Naša rast 1939—41 (sourednik).

Slovenski poročevalec 1944—1949 (član uredniškega kolegija in urednik kulturne rubrike).

- Kajuhove pesmi. Ljubljana 1949 (z uvodom in opombami).
- Ethin Kristan. Izbrano delo. Ljubljana 1951. Klasje (s spremno besedo in opombami).
- Gledališki list Mestnega gledališča ljubljanskega 1951—1962 (113 številčk).
- Zborniki Mestnega gledališča ljubljanskega 1952—1962 (12 zvezkov).
- Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega 1958—1966 (35 knjig).
- Dokumenti Slovenskega gledališkega muzeja 1964—1975 (11 letnikov).
- Repertoar slovenskih gledališč 1867—1967. Ljubljana 1967 (glavni urednik).
- Sto premier Mestnega gledališča. Ljubljana 1961 (uredil in komentiral).
- Sto let s Hamletom (z uvodom). Ljubljana 1964.
- Tri drame Bratka Krefta. Ljubljana 1967 (Kondor).
- Štiri drame Ivana Cankarja. Ljubljana 1965 (Kondor).
- Trdina, Bajke in povesti o Gorjancih. Ljubljana 1964 (Kondor).
- Ivan Cankar, Zbrano delo. Tretja knjiga. Ljubljana 1967 (opombe str. 249—428).
- Ivan Cankar, Zbrano delo. Četrta knjiga. Ljubljana 1968 (opombe str. 277—398).
- Ivan Cankar, Zbrano delo. Peta knjiga. Ljubljana 1969 (opombe str. 135—265).
- Ivan Cankar, Zbrano delo. Štirinajsta knjiga. Ljubljana 1970 (opombe str. 277—356).
- Ivan Cankar, Zbrano delo. Petnajsta knjiga. Ljubljana 1972 (opombe str. 291—394).
- Ivan Cankar, Zbrano delo. Šestnajsta knjiga. Ljubljana 1972 (opombe str. 257—320).
- Ivan Cankar, Zbrano delo. Devetnajsta knjiga. Ljubljana 1974 (opombe str. 313—352).
- Lojz Kraigher, Zbrano delo. Prva knjiga. Ljubljana 1975 (opombe str. 311—455).

III. Članki, razprave in eseji

a) v revijah in zbornikih

- Shakespeare pri Slovencih. Slavistična revija 1949.
- Pogled na letošnje delo naše Drame. Novi svet 1949.
- Kristanova drama Za nov svet. Novi svet 1949.

- Gledališke vezi med Zagrebom in Ljubljano. Novi svet 1950.
- Dunajski gledališki razgledi. Novi svet 1951.
- Pregarčeve zadnje vezi z Ljubljano. Naši razgledi 1952.
- Nekaj avtoportretov naših igralcev iz leta 1927. Naši razgledi 1952.
- Svet Janeza Trdine. Naši razgledi 1954.
- Stritarjev roman 1870 in 1954. Naši razgledi 1954.
- Evropska gledališka razstava na Dunaju. Naša sodobnost 1955.
- Zgodovinska tragedija in družbena drama Bratka Krefta. Obzorje 1955.
- Slovenska moderna in njeni predstavniki. Ljudska prosveta 1955.
- Shakespeareov, Borov in Kreftov Rihard Tretji. Naši razgledi 1956.
- Osem knjig Janeza Trdine. Naši razgledi 1956.
- Razmišljanja ob delovni luči. Naša sodobnost 1956.
- Slovanska gledališča na dunajski mednarodni razstavi. Jezik in slovstvo 1956.
- Slovenska preteklost v Kreftovi drami. Sodobna pota 1956.
- Stanislavski in igralec. Naši razgledi 1957.
- Ob dveh Smoletovih prevodih za gledališče. Jezik in slovstvo 1958.
- Janez Trdina. Naša sodobnost 1960.
- Ljubljanska leta Ružene Naskove. Naša sodobnost 1961.
- Cankarjeve drame v praških gledališčih. Naša sodobnost 1961.
- Sprehodi ob Vltavi. Naša sodobnost 1961.
- Bogomir Magajna. Naši razgledi 1963.
- Krleža in slovensko gledališče. Naši razgledi 1963.
- Gledališki portret Frana Albrehta. GL Drame 1962—63.
- Gradivo za portret upravnika Otona Župančiča. Dokumenti SGM 1964.
- Dvanajst mejnikov na naši poti do Shakespeara. GL Drame 1965 do 1964.
- Premagana minljivost? Sodobnost 1965.
- Repertoarna samostojnost slovenskega gledališča v Trstu. Dokumenti 1965.
- Koblarjev pogled na trideseta leta ljubljanske Drame. Sodobnost 1966.
- Vezi upravnika Brenčiča z domačimi avtorji. Sodobnost 1966.
- Novejše repertoarne vezi med Zagrebom in Ljubljano. Dokumenti 1966.
- Pričevanja iz Borštnikovih zadnjih let. Dokumenti 1966.

- Z Matičkom skozi tri stoletja. GL Drame 1965—66.
- Gledališka znanost na Češkem. Naši razgledi 1966.
- Zla sreča Cankarjevih Hlapcev. GL Drame 1967—68.
- Uprizoritvene dileme in variacije ob Cankarju in mimo njega. So-
dobnost 1968.
- Slovenski Shakespeare 1851. Dokumenti 1968.
- Cankarjeve drame v Trstu. Dokumenti 1968.
- Cankarjeve drame na tujih odrih. Dokumenti 1968.
- Naše prve vezi s srbskim gledališčem. GL Drame 1968—69.
- Cankarjeve pozne dramske zasnove. Slav. revija 1969.
- Borštnik in Cankar. Dokumenti 1969.
- Mariborska gostovanja v Ljubljani. Dokumenti 1969.
- Podoba pozabljene igralkice C. Medvedove. GL Drame 1968—69.
- Nekaj o (ne)uprizorjanju Kleista na Slovenskem. GL Drame
1968—69.
- Frank Wollman. GL Drame 1969—70.
- Cankarjev Kralj na Betajnovi na partizanskem odru. Borec 1969.
- Govekarjeva »čista, sveta resnica« o Verovšku. Dokumenti 1970.
- Prve ljubljanske režije dr. Branka Gavella. Dokumenti 1970.
- Rojstvo in prerodenje igre o Gogi. GL Drame 1969—70.
- Slovenski Macbeth. GL Drame 1970—71.
- Poglavje o Bevkovi dramatik. GL Drame 1970—71.
- Delo Bojana Stupice v slovenskih gledališčih. Dokumenti 1971.
- Novo gradivo o Govekarjevi vlogi v slovenskem gledališču. Do-
kumenti 1971.
- Ljubljanska leta Zofije Zvonarjeve. Dokumenti 1975.
- Cankarjevo neznano pismo češki umetnici. Dokumenti 1975.
- Desetletje Cirila Debevca. Dokumenti 1975.
- Dramaturške in teatrološke raziskave Franceta Koblarja. Do-
kumenti 1975.
- Ivan Cankar in Lojz Kraigher (predavanje 1975, slav. zbor. v Po-
stojni).
- Iz poglavja o zgovornih partizanskih muzah. Vidmarjev zbornik
1975.
- Ivan Prijatelj in gledališče. Prijateljjev zbornik 1976.
- Članki v Slovenskem biografskem leksikonu (nad 30, med dr.):
Vl. Simčičeva, Št. Skrbinškova, Tina Leonova, Rote Frölich-Souvan,
J. Staričeva, Bojan Stupica, A. Šetrikova, Vl. Šimaček, J. Šušteršič,

J. Tiran, A. Tovornik, J. Traven, Rezika Thaler, Ivanka Toman, Milava Ukmar, Albina Valenta.

Članki v zborniku Ljubljana v ilegali (med dr.):

Kajuh, Čufar, Bor, Župančič, Prežihov Voranc, Jarc, Rob, Smrekar.

b) Bibliografijo podatkov o člankih v časnikih in

c) prevedenih člankih, ocenah in podatkih o Dušanu Moravcu hrani Arhiv SAZU.

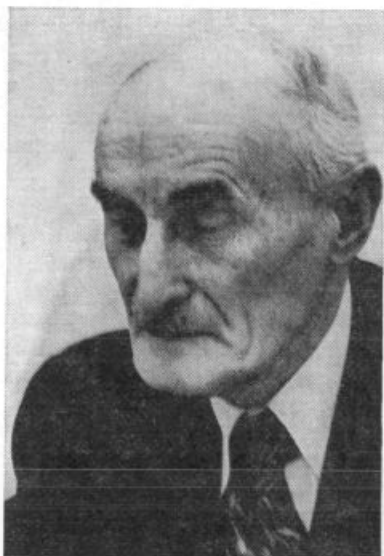
MILOVAN GAVAZZI

Dr. Milovan Gavazzi je začetnik moderne etnologije ne samo pri Hrvatih, temveč sploh pri Južnih Slovanih. Rodil se je 18. marca 1895 v Gospiću, študiral slavistiko in germanistiko v Zagrebu in etnologijo pri Laboru Niderleju v Pragi. Po krajšem delu v srednji šoli in po štiriletnem delu v Etnografskem muzeju v Zagrebu, je Milovan Gavazzi 1927 postal izredni, 1930 pa redni profesor etnologije na Filozofski fakulteti univerze v Zagrebu, kjer predava še danes kot redni honorarni profesor v pokoju.

Razen organizacije in poka etnologije je prof. Gavazzi sistematično ustvarjal tudi temelje znanstvenih raziskovanj v hrvatski in jugoslovanski etnologiji, in to nadaljujejo njegovi učenci v mnogih ustanovah na Hrvatskem. Njegovo znanstveno delo je velik del najboljšega, kar imenujemo jugoslovanska etnologija.

Čeprav je pomen raziskovanj Milovana Gavazzija celovit v tem smislu, da služi pojasnjevanju razvoja in stanja hrvatske in južnoslovanske ljudske kulture, vendar lahko njegova dela razdelimo v nekoliko zaokroženih področij, ki so tesno povezana med seboj in se dopolnjujejo. Izhodišče njegovega dela je stara slovanska kultura, katere sestavine je na široko pojasnjeval z gradivom iz vseh slovanskih ljudskih kultur, dopolnjujoč prejšnje ugotovitve, zlasti o predenju in tkanju ter orodjih zanju, o nekaterih jedeh in običajih. Posebno je proučeval stare slovanske elemente v današnji ljudski kulturi, o čemer je napisal zgoščeno razpravo »Sudbina stare slavenske baštine kot Južnih Slavena,« govori pa o njih tudi v vseh svojih analitičnih študijah o kulturnih plasteh in področjih na jugovzhodu Evrope.

In to je druga skupina Gavazzijevih del: od »Kulturne analize etnografije Hrvatske« (1928) in članka »Balkansko poluostrvo« (1939) do zadnje formulacije v Enciklopediji Jugosla-

vije (1960) ter razprav v nemškem jeziku od 1937 do 1956. Tu moramo poudariti izredni pomen mnogih razprav M. Gavazzija v tujih jezikih, s katerimi je populariziral našo znanost in našo deželo v svetu, še posebej pa so mu hvaležni tuji strokovnjaki celo izven Evrope, da jim je s tem omogočil vpogled v precejšen del slovanske etnologije. Pomembna odlika teh in drugih njegovih del je velika lingvistična, etnološka, zgodovinska in arheološka erudicija, s katero analizira dejstva, išče njihov izvor, razvoj, razširjenost in postavlja jih v komplekse, ki tvorijo areale. Tako se kulturno genetska analiza pokriva v njih s kulturnogeografsko lokalizacijo elementov v ljudski kulturi.

V tej smeri je M. Gavazzi raziskoval tudi delež drugih kulturnih plasti in arealov v ljudski kulturi Južnih Slovanov in njihovih sosedov v podrobnih študijah: alpsko, panonsko, mediteransko in orientalsko plast; paleobalkanske elemente, pa tudi karpatsko območje. Tako so vsa označena dela posvečena poglobljanju znanja o kulturi Balkana, mnoge njegove študije specialno proučujejo razvoj, lokalizacijo in pomen posameznih kulturnih sestavin v balkanskih deželah in zunaj njih.

V mladosti je Gavazzi začel svoje znanstveno delo s proučevanjem hrvatskih ljudskih melodij, nadaljeval je etnomuzikološko delo kot muzikolog in ga nadaljuje tudi danes — kot edini jugoslovanski etnolog, ki suvereno obvladuje tudi to stroko.

Dalje M. Gavazzi živo spremlja napredek muzeologije, kot da je še vedno član muzejske skupnosti. Posameznim pojavom in predmetom hrvatske ljudske kulture že od nekdaj posveča pozornost v svojih delih. Razen omenjenih pregledov je napisal tudi večje monografije, ki zaokroženo prikazujejo hrvatske letne običaje, ljudsko umetnost, in končno »Pregled etnografije Hrvatov,« delo, ki je zaradi vojne žal vse doslej ostalo nedokončano.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za zunanjega dopisnega člana. Bibliografijo del prof. Gavazzija, obsegajočo 7 tipkanih strani, hrani arhiv SAZU.

RAZRED ZA MATEMATIČNE, FIZIKALNE IN TEHNIČNE VEDE

ROBERT BLINC

Dr. Robert Blinc je bil izvoljen za dopisnega člana SAZU v njenem 3. razredu 7. februarja 1969. Zato predstavljamo Blinčevo znanstveno in raziskovalno dejavnost od tega časa naprej.

Že uvodno naj opozorimo, da je profesor Blinc kljub številnim družbenim obveznostim v obravnavanem razdobju intenzivno razvijal svojo znanstveno dejavnost in se še bolj uveljavil v mednarodnem znanstvenem svetu. O tem priča več kot 60 objavljenih razprav z naslednjih področij fizike kondenzirane materije:

1. feroelektriki in antiferoelektriki,
2. tekoči kristali,
3. jedrska magnetna resonanca v kondenzirani materiji.

Viden rezultat Blinčevega 15-letnega uspešnega raziskovanja feroelektričnih kristalov je monografija »Soft Modes in Ferroelectrics and Antiferroelectrics« (Kritična nihanja v feroelektrikih in antiferoelektrikih), ki jo je napisal s sodelavcem dr. B. Žekšem in ki je izšla l. 1974 pri založbi North-Holland Publishing Company v Amsterdamu. Knjiga obravnava najnovejše izsledke teorije in meritev feroelektričnih in antiferoelektričnih strukturnih faznih prehodov v kristalih. V prvi polovici monografije je izčrpno predstavljena teorija kritičnih nihanj, katerih kondenzacija povzroči strukturni fazni prehod. V drugi polovici dela so prikazane eksperimentalne raziskave kritičnih nihanj, ki obsegajo dielektrične meritve, koherentno sipanje nevtronov, sipanje svetlobe ter jedrsko in elektronsko magnetno resonanco. V knjigi so zajeti tudi rezultati več kakor 27

originalnih znanstvenih razprav, s katerimi je prof. Blinc prispeval k razvoju te pomembne veje fizike trdne snovi.

V dveh starejših razpravah v letih 1960 in 1966 je prof. Blinc postavil temelje »tunelskega« modela feroelektrikov vrste »red — nered« in ga je nato v obravnavanem obdobju v publikacijah »Dynamics of Order — disorder Type Ferroelectrics and Antiferroelectrics« (Adv. in Physics 21, 693 [1972], skupaj z B. Žekšem) in »Dynamics of Ferroelectric Rochelle Salt« (Phys. Rev. B 3, 2306 [1971], skupaj z B. Žekšem in G. C. Shuklo) poglobil in razširil.

V vrsti nadaljnjih študij je skupaj s sodelavci raziskal z uporabo originalnih metod jedrske kvadrupolne resonance in jedrske magnetne resonance tako strukturne spremembe pri feroelektričnih in antiferoelektričnih faznih prehodih kakor tudi dinamiko teh procesov. Objavljeni rezultati so pomemben prispevek k poznavanju narave fero- in antiferoelektrikov.

Drugo obsežno področje raziskovalne dejavnosti prof. Blinca je študij tekočih kristalov, torej sistemov, ki so translacijsko neurejeni kot tekočine, toda orientacijsko urejeni kot kristali. V razpravi »Soft Mode Dynamics of Nematic Liquid Crystals« je l. 1974 skupaj s S. Lugovičem in B. Žekšem prvič podal izračun dinamike fluktuacij parametrov rotacijskega reda v nematskih tekočih kristalih. Delo pomeni razširitev teorije faznih prehodov v tekočih kristalih in je izviren poskus posplošitve dotedanje statične mikroskopske teorije v obliki, ki omogoča tudi obravnavanje dinamike fluktuacij ureditvenih parametrov. Poseben poudarek je dan napovedi obstoja »kritičnih fluktuacij«, katerih kondenzacija povzroči prehod iz izotropne v nematsko fazo, podobno kakor povzroči kondenzacija kritičnih feroelektričnih nihanj prehod iz paraelektrične v feroelektrično fazo.

Prof. Blinc je skupaj s sodelavci prvi uporabil metodo jedrske spinske relaksacije za študij mikroskopskih lastnosti tekočih kristalov. Naj omenimo tu članka »Anisotropy of Self-Diffusion in Nematic MBBA« (Solid State Comm. 15, 227 [1971], skupaj z I. Zupančičem, J. Piršem in M. Luzarjevo) in »Anisotropy of Self-Diffusion in the Smectic A and Smectic C Phases« (Phys. Rev. Lett. 23, 1192, [1974], skupaj z M. Burgarjem, M. Luzarjevo, J. Piršem, I. Zupančičem in S. Žumrom), kjer je bila prvič izmerjena temperaturna odvisnost tenzorja lastne difuzije molekul v nematski oz. lastne difuzije v smektičnih fazah.

Prav tako naj posebno omenimo delo »Mechanisms for Spin-Lattice Relaxation in Nematic Liquid Crystals« (Sol. State

Comm. 11, 1073 [1972], skupaj z W. Doane-om in M. Vilfanovo), kjer je podana analiza spirin-mrežnih relaksacijskih mehanizmov in pokazana možnost merjenja relaksacijskih časov za študij spektra kolektivnih fluktuacij nematske urejenosti.

Prof. Blinc vodi na Inštitutu »Jožef Stefan« od l. 1959 laboratorij za magnetne resonance, ki se je uveljavil v evropskem in svetovnem merilu. Na eni strani je dal prof. Blinc pobudo in sodeloval pri razvoju vrste konceptualno novih metod jedrske magnetne resonance, na drugi strani pa je pokazal nova pota za uporabo tega pojava pri strukturnih raziskavah trdnih snovi.

Izmed velikega števila razprav s tega področja velja posebej omeniti naslednja dela:

1. ^{14}N NQR Spectroscopy of Some Amino Acids and Nucleic Bases via Double Resonance in the Laboratory Frame (J. Chem. Phys. 57, 5087 [1972]; skupaj z M. Mahijem, R. Osredkarjem, J. Seligerjem, I. Zupančičem, A. Prelesnikom in L. Ehrenbergom);

2. Nuclear Magnetic Double Resonance Based on Strong of Magnetic-Field-Induced Coupling between Spin Systems (Phys. Rev. B 11, 27 [1975]; skupaj s prvimi štirimi zgoraj navedenimi avtorji);

3. Measurement of Self-Diffusion in Liquid Crystals by a Multiple Pulse NMR Method (Phys. Rev. Letters 30, 546 [1973], skupaj z I. Zupančičem in J. Piršem);

4. NMR and NQR Studies of Critical Effects in Structural Phase Transitions (v monografiji »Structural Phase Transitions and Soft Modes«, izdajatelji E. J. Samuelsen, E. Andersen in J. Feder, Oslo 1971, str. 97).

V prvem od navedenih del je prikazana nova dvojno resonančna metoda za merjenje izredno šibkih jedrskih kvadrupolnih resonančnih spektrov, ki jih s klasičnimi metodami ne moremo zaznati, in omogoča razširitev spektroskopije NQR na področje 1 kHz do 2 MHz. Drugo delo razširja to metodo na sisteme, kjer v šibkem radiofrekvenčnem polju in v nizkem zunanem statičnem magnetnem polju ni dvojno-resonančne sklopitve.

V tretjem delu je prikazana nova metoda merjenja lastne difuzije v kondenziranih sistemih, kjer navadna NMR metoda odpove zaradi močnih dipolarnih interakcij med spini, medtem ko je v zadnjem prispevku podana teorija spin-mrežne relaksacije zaradi »kritičnih« nihanj in prikazana uporaba nuklearne magnetne in kvadrupolne resonance za študij statike in dinamike strukturnih faznih prehodov.

Prof. Blincu se je posrečilo pritegniti sposobne mlade fizike k sodelovanju in zato je pri njegovih publikacijah navedenih skoraj vedno tudi več sodelavcev. O njegovem ugledu v mednarodnem znanstvenem svetu priča tudi dejstvo, da je član uredniškega odbora petih znanstvenih revij in da je bil povabljen na posebna predavanja na univerzo v Seattlu, na federalno tehniško visoko šolo v Zürichu in na Argonne National Laboratory v ZDA.

Popolna bibliografija znanstvenih del prof. Blinca od 1969 do 1975 je na vpogled v arhivu SAZU.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za rednega člana.

PETER GOSAR

Dr. Peter Gosar je bil izvoljen za dopisnega člana SAZU v njenem 3. razredu dne 7. februarja 1969. Zato predstavljamo Gosarjevo znanstveno in raziskovalno delo od tega časa naprej. V tem obdobju je prof. Gosar objavil 14 del, ki so navedena posebej in ki posegajo predvsem v naslednja področja: 1. električne in mehanske lastnosti ledu, 2. gibljivost majhnih polaronov, 3. vpliv paraelastičnih centrov na mehanske in toplotne lastnosti kristalov in 4. električna prevodnost amorfne faze.

Ad 1. V nadaljevanju svojih prejšnjih raziskav je prof. Gosar dosegel pri preučevanju ledu nove pomembne uspehe. Ker orientacija vodnih molekul v heksagonalnem in kubičnem ledu ni popolnoma določena s kristalno strukturo, opazujemo pri njegovih kristalih močno dielektrično in mehansko relaksacijo Debyevega tipa. V delu (2) je prof. Gosar raziskoval ta pojav in dognal, da moremo pojasniti velikost relaksacijskega časa le s koreliranim vrtenjem vodnih molekul. Študij različnih modelov za prenos rotacijske aktivacijske energije z ene molekule na drugo je potrdil to domnevo in pokazal vlogo večkratnih rotacijskih trkov na dielektrično relaksacijo.

Mehansko relaksacijo ledu je preučeval prof. Gosar v razpravi (12). Notranje trenje v ledu se pojavi v frekvenčnem območju 1 kHz in je dosti večje kakor pri snoveh s paraelastičnimi vložki. Prof. Gosar je posplošil teorijo Nowicka in Helerja iz l. 1965 o relaksaciji kristalov s točkastimi defekti. Prosta energija neurejenega kristala se da zapisati kot vsota dveh delov, od katerih je eden velik in neodvisen od protonske konfiguracije, drugi pa je majhen in bistveno odvisen od orientacije vodnih molekul. Gosar je pokazal, da moremo konfiguracijsko odvisen del proste energije izraziti kot vsoto interakcij posameznih molekul s povprečnim kristalnim sredstvom in mehanske lastnosti molekule opiše z elastičnim dipolom. Bistvena

odlika predložene teorije je, da upošteva korelacije v orientaciji sosednjih elastičnih dipolov, ki so tu zelo pomembne. Fazio vsoto razvije z metodo šibkih grafov in upošteva linearne grafe do vseh redov. Pokaže se, da je relaksacija nekaterih elastičnih konstant zaradi korelacije zelo majhna, kar velja npr. za elastični konstanti s simetrijo F_2 v kubičnem in simetrijo A_1 v heksagonalnem ledu.

Starejše meritve so pokazale, da je gibljivost v ledu velika in da bo zato mogoče opazovati tudi Hallov efekt. Poznejše meritve so sicer najprej dale pozitiven znak za Hallovo napetost, toda z bolj natančnimi meritvami je bilo mogoče določiti le zgornjo mejo tega pojava. V teoriji, ki jo je razvil prof. Gosar in ki predstavlja razširitev Minagawine teorije, je upoštevana notranja polarizacija zaradi gibanja protonov. Iz teorije prof. Gosarja sledi, da sedanje predstave o protonski prevodnosti ledu izključujejo možnost nastanka Hallovega efekta. Profesor Gosar je dobil že v prejšnjem razdobju (l. 1964) Kidričevo nagrado za uspehe pri študiju električnih lastnosti ledu. Njegova dela s tega področja so v svetu zelo poznana in upoštevana.

Ad 2. V nekaterih kristalih je sklopitev elektrona z mrežnimi nihanji zelo močna in se kristalna mreža v okolici elektrona precej deformira. Prof. Gosar je študiral transportne lastnosti nastale tvorbe — polarona — v primeru majhne razsežnosti valovne funkcije ujetega elektrona. V svoji razpravi (7) je uporabil metodo propagatorjev pri raziskovanju močno sklopljenega sistema elektron — kristalna mreža v harmonski aproksimaciji. Izračunal je spektralno funkcijo polaronskega propagatorja za primer sklopitve z optičnimi in sklopitve z longitudinalnimi akustičnimi nihanji. Spektralno funkcijo sestavljata zvezno ozadje in precej ostri resonančni vrh; pri interakciji z optičnimi nihanji pa ima tudi ozadje več izrazitih vrhov. V prispevku (8) je razširil prof. Gosar teorijo majhnih polaronov s tem, da je prvi upošteval vpliv mrežnih nihanj na matrične elemente za preskok elektrona iz enega mesta v kristalu na sosednje. Kakor pri prejšnji nalogi je razvil tehniko grafov in pokazal, da je gibljivost majhnih polaronov precej odvisna od fluktuacij tunelskih integralov. Zadnje delo (14) tega področja obravnava majhne polarone za primer, da širina elektronskega energijskega pasu ni zelo majhna v primerjavi s polaronsko vezavno energijo. Fononsko valovno funkcijo opiše s superpozicijo koherentnih stanj in določi variacijsko parametre mrežne deformacije. Raziskava pokaže, da pojema aktivacijska energija za gibanje polarona razmeroma hitro z ra-

stočo širino elektronskega pasu. Študija je prispevek k precej odprti problematiki gibljivosti polaronov, katerih ne moremo dobro opisati ne kot majhne in ne kot velike.

Ad 3. Profesor Gosar je skupaj z dr. Pircem že prej raziskoval dinamične lastnosti paraelastičnih centrov in razvil teorijo dinamike rotacijskih prehodov paraelastičnih centrov iz energijsko manj ugodnih leg v ugodnejše. Rotacija centra se izvrši s tuneliranjem skozi potencialno bariero med obema ravnotežnima legama. Njegova teorija upošteva eno-, dvo- in večfononske procese in je doživela velik uspeh. V razpravi (3) je bila pri računu elastičnih lastnosti kristala s paraelastičnimi centri uporabljena metoda Grenovih funkcij in Feynmanova tehnika grafov. Avtorja pokažeta, da se da izraziti sprememba elastičnih konstant zaradi paraelastičnih centrov kot superpozicija relaksacije Debyevega tipa in resonančne absorpcije. Naslednja razprava (6) obravnava vpliv paraelastičnih centrov na sipanje fononov in s tem na toplotno prevodnost. Avtorja izračunata z metodo grafov fononsko lastno energijo in dobita izraze za frekvenčno odvisnost relaksacijskega časa za sipanje mrežnih nihanj na paraelastičnih centrih. Deli (9) in (10) podajata deloma pregled o vplivu paraelastičnih centrov na notranje trenje v trdnih snoveh, predloženi pa so tudi novi rezultati o lastnostih paraelastičnega centra Li^+ v kristalu KCl.

Ad 4. V razpravi (5) raziskuje prof. Gosar problem električne prevodnosti v kvaziamorfni snovi z ozkim prevodnim pasom. Preučí vpliv fluktuacij tunnelskih integralov za sosednje atome v sicer periodični strukturi in dokaže, da le-te povzročajo delno povečanje prevodnosti. V razpravi (11) obravnava skupaj s P. Prelovškom vpliv lokalnih fluktuacij potenciala na elektronsko gibljivost v neurejeni snovi z ozkimi energijskimi pasovi. Z numeričnim računom pokaže, da korelacija med gibanjem elektrona in vrzeli močno vpliva na gibljivost, posebno v bližini gibljivostnih robov, kar v literaturi ponavadi ne upoštevajo.

Poleg del iz uvodno omenjenih področij računa prof. Gosar v razpravi (1) efektivno interakcijo med spini $1/2$ v feromagnetni snovi s pomočjo posebne metode modificiranih Feynmanovih diagramov. Iz oblike spektralne funkcije za interakcijo pri nizkih temperaturah ugotovi, da so prisotne elementarne ekscitacije, ki jih je mogoče identificirati s spinskimi valovi. V razpravi (4) obravnava skupaj z I. Vilfanom prispevek fluktuacije nadmolekulskih tunnelskih integralov k povečanju prevodnosti molekulskih kristalov. Izpelje izraz za operator gostote toka, pri čemer upošteva tudi interakcijo med elektronom in fononi. Vpliv interakcije se da upoštevati kot popravek

elektronske hitrosti pri klasičnih teorijah prevodnosti. Kakor v prej obravnavanih razpravah, ki jih je objavil s sodelavcem, je tudi prispevek prof. Gosarja bistven.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za rednega člana.

Seznam znanstvenih člankov od 1969 do danes

1. Feynman Diagrams for Spin $1/2$ Waves in Ferromagnets. *Fizika* 1, 147—158 (1969).
2. Proton-proton and Proton-Lattice Interactions in Ice. *Physics of Ice*, 401—415 (Plenum Press, New York 1969).
3. Green's Function Approach to Paraelastic Relaxation (skupno z R. Pircem). *Physics of Condensed Matter* 9, 377—398 (1969).
4. Phonon-assisted current in organic molecular crystals (skupno z I. Vilfanom). *Molecular Physics* 18, 49—61, (1970).
5. Narrow Band Conduction in a Quasi-Amorphous Lattice. *Journal of Non-Crystalline Solids* 4, 436—441 (1970).
6. Phonon Scattering by Paraelastic Defects (skupno z R. Pircem). *Physics of Condensed Matter* 11, 163—176 (1970).
7. Small Polaron Propagators. *Physical Review B* 3, 1991—1999 (1971).
8. Diagrammatic Techniques in the Small Polaron Theory. *Conduction in Low-Mobility Materials*, 159—165. (Taylor & Francis, London 1971).
9. Paraelastic Defects and the Internal Friction in Solids. *Razprave III. razr. SAZU X/1*, 1—27 (1973).
10. Microdynamics of the Internal Friction in Solids. *Zeitschrift für Angewandte Mathematik und Mechanik* 53, T 15—T 18 (1973).
11. Electron Mobility in a Disordered Narrow Band Solid (skupno s P. Prelovškom). *Zeitschrift für Physik* 266, 299—304, (1974).
12. Theory of the anelastic relaxation of cubic and hexagonal ice. *Philosophical Magazine* 29, 221—240, (1974).
13. Note on the Hall Effect in Ice. *Physics of Condensed Matter* 17, 183—187 (1974).
14. Finite band-width corrections in the small polaron theory. *Odposlano v Journal of Physics C*.

KREŠIMIR BALENOVIĆ

Rojen je bil l. 1914 v Zagrebu, kjer je obiskoval tudi šole do diplome l. 1937 na filozofski fakulteti iz skupine kemija in fizika. L. 1939 je dosegel doktorat iz kemije z disertacijo »Prispevek k poznavanju kislin smole elemi«. V letih 1940—45 je bil asistent na filozofski fakulteti v Zagrebu, l. 1946 je bil izvoljen za izrednega profesorja za organsko kemijo in biokemijo in predstojnika kemijskega zavoda novoosnovane prirodoslovno-matematične fakultete, l. 1952 pa za rednega profesorja. Sedaj je predstojnik oddelka za organsko kemijo in biokemijo ter vodja podiplomskega študija teh predmetov v novem združenem Inštitutu za kemijo Univerze v Zagrebu.

V organski kemiji in biokemiji se je izpopolnjeval l. 1940 do 1941 v Szegedu pri Nobelovcu prof. A. Szent-Gyorgyju, l. 1949/50 in 1960/61 pa je delal pri Nobelovcu prof. V. Prelogu na ETH v Zürichu. L. 1968—69 je bil tam kot gostujoči profesor.

Sodeloval je pri Inštitutu Ruđer Bošković, kjer je bil od l. 1954 do 1958 tudi načelnik oddelka za organsko kemijo in biokemijo ter član sveta.

L. 1957 je bil izvoljen za dopisnega, l. 1975 pa za rednega člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Je član številnih domačih in inozemskih kemijskih društev in uredniških odborov znanstvenih revij.

L. 1949 je dobil Zvezno nagrado za znanost, istega leta je dobil red dela II. r., l. 1965 pa odlikovanje zaslug za narod s srebrnimi žarki.

Bibliografija prof. Balenovića šteje 100 znanstvenih člankov, v katerih obravnava s sodelavci raziskave na štirih poglavitnih področjih.

1. Kemija poliookso spojin, zlasti reakcije 1, 3, 4, 6-tetra-
ketonov. Pri tem je odkril vrsto zanimivih reakcij in preparativnih postopkov s širšim pomenom. Pri teh reakcijah je obdelal tudi reakcijske mehanizme.

2. Za stereokemijo naravnih spojin imajo velik pomen raziskave ftaloirinja α -aminokislin. Z uporabo Arndt-Eistertove sinteze je pridobil optično aktivne analogne β -amino-kislina z isto konfiguracijo. Izvedel je enolično kemijsko korelacijo absolutnih konfiguracij α - in β -amino kislin. Z raziskavami številnih β -aminokislin, dobljenih s tem postopkom, je ugotovil, da velja Lutz-Jürgensenovo pravilo za empirijsko določanje absolutnih konfiguracij α -aminokislin tudi za β -amino kislina, le da imajo te nasprotni predznak. Ker so med tem drugod ugotovili, da vsebujejo mnogi antibiotiki β -aminokislina, so Balenovičeve raziskave veliko prispevale k ugotavljanju strukture teh pomembnih naravnih snovi.

3. Iz raziskav aminokislin se je razvilo delo na kemiji in stereokemiji sulfoksidov. Najpomembnejši rezultati so delna asimetrična sinteza (a) sulfoksidov, ki se dobijo z oksidacijo sulfidov z različnimi optično aktivnimi peroksi-kislinami z znano konfiguracijo; (b) sulfoksidov, ki se dobijo z delno redukcijo z optično aktivnimi tioli. Slednja metoda je pokazala možnost za tolmačenje antibiotičnega učinka naravnih sulfoksidov. Po tem mehanizmu bi sulfoksidi reagirali z encimi, ki vsebujejo sulfohidrilne skupine. Omenimo naj še, da izhaja iz teh raziskav razvoj novega področja in to je kemija geminalnih sulfoksidov (pridobivanje, reakcije in stereokemija).

Kemija selenoksidov je logično podaljšanje dela na področju poliookso spojin in sulfoksidov. Izkazalo se je, da so organski selenoksidi zelo selektivni oksidanti, ki omogočajo številne in pomembne sintezne poti.

4. Izolacije, sinteze in stereokemija nekaterih pomembnih naravnih snovi so povezane z raziskavami aminokislin. Tu je treba omeniti raziskave na izolaciji muskarina in sinteze analogov ter določanje stereokemije psevdokonhidrina. Razvoj kemije poliookso-spojin je navedel na uporabo reakcij biogenetičnega tipa in to je omogočilo prvo sintezo nekega antrakinona iz alifatske osnove. Raziskave sulfoksidov so privedle do edine stereospecifične sinteze rastlinskega antibiotika sulforafena, dela na reakcijah selenoksidov pa so omogočila preprosto in učinkovito sintezo adrenokroma.

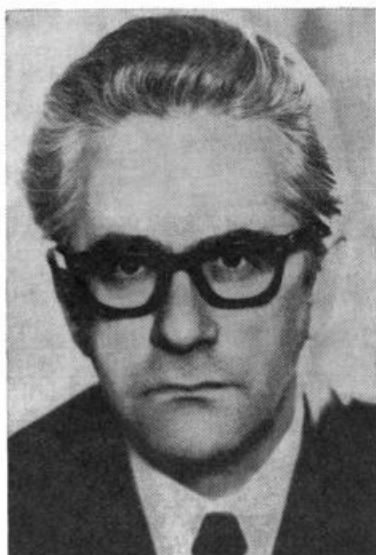
Dela prof. Balenovića se odlikujejo po globini zasnove in eleganci izvedbe in ga uvrščajo ne le v vrh organske kemije v Jugoslaviji, temveč so njegovi dosežki tudi zaradi široke uporabnosti v organskih sintezah in za biogenetske poti našli vidno mesto v številnih monografijah in priročnikih.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za zunanjega dopisnega člana.

Bibliografijo del akad. Balenovića, obsegajočo 100 enot, hrani arhiv SAZU.

ALEKSANDAR DESPIĆ

Dr. Aleksandar Despić se je rodil v Beogradu l. 1927. Po opravljeni maturi se je l. 1946 vpisal na tehnološko fakulteto v Beogradu in diplomiral l. 1951. Takoj po diplomu je bil na tej fakulteti nastavljen kot industrijski inženir, l. 1953 pa je bil izvoljen za asistenta pri katedri za fizikalno kemijo in elektrokemijo. V septembru 1953 je odšel na Imperial College of Science and Technology v London, kjer je delal pri prof. G. J. Hillisu na prevodnosti ionskih izmenjalcev. L. 1954 je dobil diplomu Imperial College, l. 1955 pa je doktoriral iz fizikalne kemije na univerzi v Londonu z disertacijo »Ionic Conductance in Ion-Exchange Resins«.

V letih 1957 do 1959 je delal pri prof. J. O' M. Bockrisu na problemih elektrodnih procesov.

L. 1959 je postal docent za predmet kinetika elektrodnih procesov. L. 1964 je bil izvoljen za izrednega in l. 1971 za rednega profesorja fizikalne kemije na tehnološki fakulteti v Beogradu. Leta 1965 je postal dopisni, leta 1974 pa redni član SANU.

Pretežna večina raziskovalnega dela dr. A. Despića je posvečena elektrokemijski kinetiki. Pri prof. G. J. Hillisu se je pričel ukvarjati z električno prevodnostjo ionskih izmenjalcev in membran. Študiral je elektroosmozo in gibljivost ionov v membranah in ionskih izmenjalcih. Pri tem mu je uspelo izdelati metodo za določanje hidratacijskega števila ionov v omenjenih sistemih. Ker je za te raziskave potreboval dobro definiran material, je izdelal originalno metodo za pripravo zamrežene polimetilmetakrilne kisline.

Ko je leta 1957 prišel v Philadelphijo k prof. J. O'M. Bockrisu, se je posvetil osnovnim raziskavam na področju kinetike in mehanizma elektrodnih procesov in je to še danes njegova glavna aktivnost. Njegova dela lahko v grobem razdelimo v tri

skupine. V prvo sodijo raziskave kinetike in mehanizma raztapljanja in izločanja kovin na elektrodah. Pri tem gre za eksperimentalne in teoretične raziskave, ki so prinesle avtorju svetoven sloves. Poleg serije člankov je skupaj s sodelavci napisal o teh problemih še dve monografiji. Drugo skupino del obsega študij kompleksnih kemijskih reakcij, zlasti oksidacij na površinah raznih elektrod. V tretjo skupino del sodijo raziskave raznih gorivnih elementov, študij njihove priprave in delovanja.

Celotno znanstveno delo prof. Despića je zajeto v približno 70 publikacijah. Poleg tega je napisal 3 monografije za pomembne inozemske revije, obdelal poglavje o elektrokemijskih reakcijah za Encyclopaedia Britannica in napisal odličen učbenik »Osnovi elektrokemije«. Poleg tega ima še 11 patentov in je avtor oz. soavtor vrste strokovnih člankov in elaboratov.

Prof. Despić je bil eno leto visiting professor na University of Pennsylvania. Kot predavatelj je bil gost sovjetske, čehoslovaške, madžarske in bolgarske akademije, ameriškega elektrokemijskega društva, združenja britanskih univerz in Freie Universität v Berlinu.

O njegovem ugledu med elektrokemiki pričata povabili za plenarna predavanja, ki jih je imel celo na elektrokemijskih simpozijih v Moskvi in Londonu.

Prof. Despić je bil glavni urednik časopisa »Glasnik kemijskog društva, Beograd«, je član redakcijskega odbora časopisov »Journal of Applied Electrochemistry« in »Croatica Chemica Acta«. Unija kemijskih društev SFRJ pa ga je zadolžila za izdajanje novega časopisa »Yugoslav Chemical Papers«.

Prof. Despić je zelo aktiven v družbenem življenju. Imel je vrsto pomembnih funkcij v republiških in zveznih organih za raziskovalno delo. Sedaj je predsednik Srbskega kemijskega društva, predsednik odbora SANU »Čovek i životna sredina«, predsednik stalnega odbora za sodelovanje med jugoslovanskimi akademijami in akademijo ZDA in član raznih drugih odborov in komisij.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za zunanjega dopisnega člana. Bibliografijo del akad. Despića, obsegajočo 61 enot, hrani arhiv SAZU.

DRAGO GRDENIĆ

Dr. Drago Grdenić se je rodil l. 1919 v Križevcih. Diplomiral je na filozofski fakulteti v Zagrebu iz kemijske skupine predmetov. V partizanih je bil od leta 1942. Po osvoboditvi je bil profesor kemije na višji pedagoški šoli v Splitu, nato pa asistent na naravoslovno-matematični fakulteti v Zagrebu. Od 1946 do 1948 je bil na specializaciji v Inštitutu za organsko kemijo A. Z. SSSR pri akademikih Nesmejanovu in Kitajgorodskem, kjer se je izobrazil v metodah rentgenske strukturne analize. Doktorat znanosti je pridobil na zagrebški univerzi z disertacijo o kristalni in molekularni strukturi nekaterih

organskih spojin živega srebra (1951). L. 1952 je bil izvoljen za docenta, l. 1956 za izrednega, l. 1960 pa za rednega profesorja. Vmes (1955—56) je sodeloval z Dorothy C. Hodgkin (Oxford) pri določanju strukture feroverdina. Po njegovi pobudi je bil osnovan na PMF v Zagrebu Zavod za splošno in anorgansko kemijo, čigar predstojnik je še sedaj. Imel je pomemben delež pri osnovanju Inštituta Ruđer Bošković, kjer je vodil do l. 1962 oddelek za strukturno in anorgansko kemijo. Od l. 1960 je direktor Univerzitetnega inštituta za anorgansko in analizo kemijo. Bil je član številnih zveznih in republiških teles za znanstveno in pedagoško dejavnost. L. 1966 je dal pobudo za ustanovitev Jugoslovanskega centra za kristalografijo JAZU, ki mu predseduje in urejuje letopis tega centra.

L. 1959 je bil izvoljen za dopisnega, l. 1973 pa za rednega člana JAZU. Od l. 1973 do 1975 je bil glavni tajnik JAZU, od l. 1975 pa je član predsedstva JAZU. Tega leta je bil izvoljen za dopisnega člana ANU BiH. Dr. Grdenić je bil l. 1961 odlikovan za znanstveno dejavnost z republiško nagrado »Ruđer Bošković«. Je nosilec odlikovanj Zasluge za narod II (1952), Bratstva in edinstva II (1952), reda dela II (1957), dela z rdečo zastavo (1961) in republike s srebrnim vencem (1969).

Področje ožjega znanstvenega dela dr. Grdenića je kristalna in molekularna struktura organometalnih, zlasti živosrebrnih spojin. Za te vrste raziskav je vpeljal kot prvi pri nas metode uklona rentgenskih žarkov na kristalih. Z njegovim prizadevanjem in navdušenjem mladih znanstvenikov sta se razvili v Zagrebu dve močni skupini, na Inštitutu Ruđer Bošković in na univerzitetnem Inštitutu za anorgansko in analizo kemijo, kjer se je uporaba rentgensko kristalografskih metod razširila tudi na druge skupine spojin. Pomembni rezultati dela prof. Grdenića in sodelavcev so uvrstili Zagreb med svetovno pomembna središča strukturnih raziskav.

Dela prof. Grdenića in sodelavcev so naletela na močan in pozitiven odziv po svetu. Odraz tega je pobuda uredništva »Quarterly Review« angleškega kemijskega društva za pregledni članek strukturnih pravilnosti živosrebrnih spojin. Napisal je študijo »The Structural Chemistry of Mercury«, ki je objavljena l. 1965. Ker so kriteriji o značilni in efektivni koordinaciji atoma živega srebra splošno sprejeti in veljajo kot osnova za oceno značaja kemijskih vezi o spojinah živega srebra, je bil prof. Grdenić povabljen, da napiše pregled kristalokemije živega srebra tudi za »Handbook of Geochemistry« (Springer Verlag).

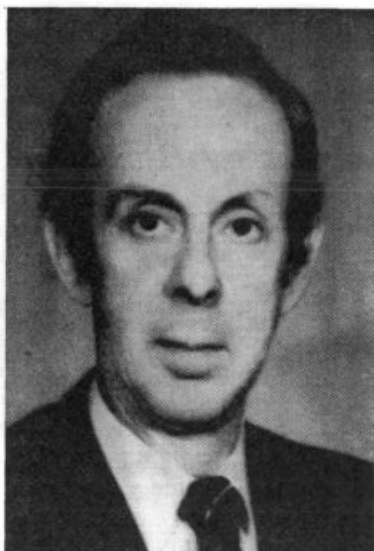
Prof. Grdenić je imel vedno žive stike z našimi anorganskimi kemiki, zlasti s skupino naših rentgenskih in strukturnih kemikov, ki se zelo aktivno udeležujejo tudi v Jugoslovanskem centru za kristalografijo. Izvolitev za dopisnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti je zelo primerno priznanje prof. Dragu Grdeniću ne le za njegove znanstvene dosežke na področju določanja kristalne in molekularne strukture ter anorganske sinteze, temveč tudi za njegovo pionirsko delo na uvažanju strukturne analize v Jugoslaviji in uspešno povezovanje raziskovalnega dela na tem področju v vsem jugoslovanskem prostoru.

Skupščina SAZU ga je izvolila dne 25. marca 1976 za dopisnega člana.

Bibliografijo del akad. Grdenića, obsegajočo 68 enot, hrani arhiv SAZU.

MIHAJLO L. J. MIHAILOVIĆ

Dr. Mihajlo Lj. Mihailović, redni profesor prirodoslovno-matematične fakultete Univerze v Beogradu in redni član Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu, je rojen 22. 1. 1924 v Beogradu. Osnovno šolo, gimnazijo ter kemijsko fakulteto je končal v Beogradu ter leta 1950 postal asistent na kemijskem inštitutu Srpske akademije nauka v Beogradu. Na podlagi doktorske disertacije z naslovom »Redukcije amida kiselina i 1,5-keto-estara pomoću litijum-aluminijum-hidrida« je bil leta 1954 promoviran za doktorja kemijskih znanosti. Leta 1955 je bil izvoljen za docenta, 1956 za izrednega profesorja in leta 1968 za rednega profesorja za predmet organska kemija na prirodoslovno-matematični fakulteti v Beogradu.

Leta 1961 je bil izvoljen za dopisnega, leta 1965 pa za rednega člana Srpske akademije nauka i umetnosti. Za svoje delo na področju organske kemije je prejel leta 1958 nagrado Saveta za kulturo NR Srbije, a leta 1969 Oktobrsko nagrado mesta Beograda.

Na poziv nobelovcev prof. Ružičke in prof. Preloga je odšel leta 1957 v Zürich, kjer je delal na ETH dve leti. Leta 1967 je bil v ZDA, kjer je obiskal več univerz (Wisconsin, Columbia, Princeton, Cornell, Stanford, Harvard, MIT, Minneapolis, itd.) ter imel vrsto predavanj in posebnih tečajev.

Akademik dr. M. Lj. Mihailović je aktivno sodeloval na številnih kongresih in simpozijih doma in v tujini, bil je povabljen na številne znanstvene centre v Evropi (Zürich, Basel, Köln, Mühlheim, Paris, London, Berlin, Halle, Bukarešta itd.) ter ZDA (New York, Boston, Chicago, Madison, Philadelphia, Princeton, Ithaca itd.), da predava o svojih znanstvenih dosežkih. Poleg tega sodeluje z nekaterimi uglednimi tujimi znanstveniki v Švici, Angliji, ZDA, Nemčiji itd. in je na podlagi tega sodelo-

vanja prišlo do več pomembnih skupnih znanstvenih publikacij.

Poleg pedagoške in znanstveno raziskovalne aktivnosti na fakulteti ter Srpski akademiji nauka i umetnosti je akademik Mihailović aktivno deloval pri delu drugih organizacij. Tako je bil oziroma je podpredsednik in član uprave Srpskog hemijskog društva, predsednik sveta Instituta za hemiju, tehnologiju i metalurgiju, urednik beograjske redakcije »Bulletin Scientifique« — sekcija A, član redakcijskega sveta Glasnika hemijskog društva, Beograd. Bil je delegat v Uniji kemijskih društev Jugoslavije, član žirije za dodeljevanje Oktobarske nagrade mesta Beograda, član komisije za kemijo Saveta in Fonda za naučni rad SR Srbije, predsednik žirije zveznega tekmovanja »Znanost mladini«, itd. Poleg članstva v Srbskem kemijskem društvu je član še Hrvatskega kemijskega društva, American Chemical Society, Chemical Society (London), švicarskega kemijskega društva in francoskega kemijskega društva.

Akademik Mihailović je sodeloval pri ustanovitvi Instituta za hemiju, tehnologiju i metalurgiju v Beogradu, v letih 1969 do 1971 je bil predsednik sveta omenjenega inštituta. Aktivno sodeluje pri delu inštituta, pri usmerjanju in realizaciji znanstvene politike in programske orientacije ter je mnogo prispeval k ugledu tega inštituta.

Do sedaj je akademik Mihailović objavil več kot 95 znanstvenih del tako doma kot v tujini.

Glede na teoretski in praktični vidik ter originalnost so dela akademika Mihailovića žela priznanje tudi v inozemstvu in jih mnogi avtorji navajajo v svojih člankih ali monografijah, in celo v učbenikih. Napisal je več monografij, od katerih je omeniti predvsem »Intramolecular Oxidative Cyclization of Alcohols with Lead Tetraacetate« (v Synthesis, 79), »Oxidation and Reduction of Phenols« (v knjigi The Chemistry of the Hydroxyl Group, Pt. 1, 82) ter »Alcohol Oxidation by Lead Tetraacetate« (v knjigi »Selective Organic Transformations«, Vol. 2. 87).

Velik obseg raziskovalnega dela ter številna priznanja doma in v tujini opravičujejo sodbo, da je mogoče profesorja Mihailovića šteti za najboljšega kemika-organika v Jugoslaviji. Na podlagi vsega navedenega ga je skupščina SAZU dne 25. marca 1976 izvolila za zunanjega dopisnega člana.

Obširno bibliografijo do leta 1974, obsegajočo 97 enot, hrani arhiv SAZU.

ANTON INGOLIČ

Anton Ingolič je bil rojen 5. januarja 1907 na Spodnji Polskavi pri Pragerskem v obrtniški, mizarski družini. Realno je končal v Mariboru. Po maturi je leto dni študiral v Parizu, slavistiko pa je končal na filozofski fakulteti v Ljubljani leta 1931. Do l. 1941 je poučeval na ptujski gimnaziji. Tu se je srečal z nekaterimi vidnimi slovenskimi intelektualci in umetniki — s slikarjem Francetom Miheličem, pisateljem Tonetom Šifrarjem, dr. Stankom Cajnkarjem, Fr. Oničem, režiserjem Fr. Žižkom in drugimi. V začetku junija leta 1941 so ga nacistični okupatorji z družino vred pregnali

v Srbijo med prvimi, saj je bil znan napreden slovenski in jugoslovanski intelektualca in pisatelj. V Srbiji je najdlje živel v Čupriji, kjer je delal med slovenskimi izseljenci do osvoboditve, ko ga je njegov bivši učenec narodni heroj general Dušan Kveder poklical v Beograd, kjer je bil dodeljen k slovenskemu oddelku radia, po odhodu Mateja Bora pa je prevzel vodstvo, dokler se ni vrnil v Ptuj in se od tam preselil kot profesor v Maribor. Takoj po vrnitvi se je vključil v kulturno in politično gibanje, bil član mesnega sveta v Ptuj in Mariboru, dve mandatni dobi republiški poslanec. Pet let je bil urednik revije Nova obzorja. Z mariborske klasične gimnazije se je leta 1955 preselil v Ljubljano, kjer je poučeval na raznih gimnazijah do leta 1965, ko je stopil v pokoj. Sedaj živi kot svoboden pisatelj. V letih 1961—1962 je bil predsednik Društva slovenskih pisateljev.

Pisateljsko delo Antona Ingoliča je zelo obsežno, saj zavzema številne pripovedke, romane in novele. Poleg Franceta Bev-

ka in Miška Kranjca sodi med najplodovitejše slovenske pisatelje, ki se je hkrati močno uveljavil tudi kot pisatelj za mladino. Ingolič je začel svojo pisateljsko pot v začetku tridesetih let kot sodelavec Ljubljanskega zvona, Obzorij in drugih revij. Njegov prvi večji tekst je avtobiografski roman »Mlada leta« (izšel kot ponatis iz Prijatelja l. 1938 z letnico 1935). Tako je njegova prva knjiga v resnici roman »Lukarji«. Izšel je l. 1936 v Mariboru ter zbudil veliko zanimanje v literarnem svetu, obenem pa takoj zajel tudi širši krog slovenskih bralcev. Ne samo po literarno-umetniški strani, ki še danes priča, da je dobil takrat slovenski socialni realizem novega in pomembnega zastopnika, marveč da je prinesel Ingolič z »Lukarji« v slovensko književnost tudi del novega sveta iz ljudskega življenja, ki s takšno nazornostjo, širino in ustvarjalno silo dotlej sploh ni bil zastopan.

Z romanom »Vinski Vrh« (duologija »Želja« in »Trgatev« 1946. l.) je zajel življenje v vinorodnih Halozah, v romanu »Soseska« (1939) je prikazal življenje v dolinski vasi Ravne, med Pohorjem, Bočem in Donačko goro, z romanom »Na splavih« (1940. l.) je razširil snov svojega pisateljevanja z živim opisom življenja dravskih splavarjev, z romanom »Matevž Visočnik«, ki je bil dotiskan za Slovensko matico že leta 1941, a zaradi okupacije ni mogel več na svetlo in je izšel šele po osvoboditvi 1945, pa je napisal roman o mizarju in mizarškem delu. V romanu »Stavka« je izskočil iz dotlej pretežnega kmečkega domačijskega sveta svoje pokrajine v Maribor, med svet delavcev ter literarno-epsko prikazal v njem stavko mariborskih tekstilnih delavcev. Z njenim opisom je brez tendenčne vsiljivosti prikazal razredni boj industrijskega delavstva s kapitalističnim podjetništvom in njegovimi zastopniki. Konec 1956 je izšla Ingoličeva povest o življenju nekdanjih koroških železarjev »Ugasla dolina«. Med njegove literarne upodobitve socialnih naspotij in razmer na vasi sodijo še povesti »Tam gori za hramom« (1938), »Prvi sneg« in »Likof«. Iz okupacije in pregnanstva, ki ga je sam doživljal z vsemi tegobami in težavami v Srbiji, je več novel, ki jih je izdal pod naslovom »Pred sončnim vzhodom« leta 1945, predelane pa leta 1946. Roman »Človek na meji« (1952) kaže propadanje kmetije na Kozjaku in razmere ob severni meji pred vojno in med okupacijo. Omeniti je še dve zbirki novel z naslovom »Na prelomu« (1950) in »Sončna reber« (1953). Poleg nekaj mladinskih iger je napisal med drugim tudi malomeščansko komedijo »Krapci« (1947), igre »Mlatilnica«, »Lovorov venec« in igro o vaškem špekulantu »Likof« (1950).

Vendar je Ingolič predvsem epik, pripovedovalec, toda ne zgolj zaradi fabuliranja samega, marveč je pisatelj, ki življenje ostro opazuje, analizira in ga tudi proučuje do podrobnosti, da bi mu ustvaril čim bolj živo in plastično literarno podobo. Vse odlike svojega dosedanjega dela je združil v svojem prvem zgodovinskem romanu »Pradedje« (1975). V njem prikazuje doslej malo znani veliki kmečki upor, ki je izbruhnil leta 1635, zajel vso spodnjo Štajersko in del Kranjske. Eno od središč upora je bilo v krajih od Studenic pod Bočem do Frama pod Pohorjem — svet, ki je pisatelju zelo blizu po ljudeh in življenju, saj leži v tej pokrajini tudi njegova rojstna vas Spodnja Polskava. Ne samo da je vestno preštudiral vse razpoložljivo zgodovinsko gradivo o tem uporu, da ga je mogel tudi zgodovinsko resnično in brez romantičnih primesi prikazati v romanu, marveč se je kot pravnuk teh kmečkih upornikov čutil v snovi in v vsem doma ter iz poznavanja današnjih prebivalcev, njih življenja in značajev, skladno z zgodovinskimi sporočili ustvaril veliko in živo epsko dramatsko fresko kmetov-puntarjev in njihovih posvetnih in cerkvenih gospodarjev. Kakor že v svojem prvem socialnem romanu »Lukarji«, tako je tudi v tem zgodovinskem romanu prikazal brez predsodkov ne samo socialno, marveč tudi moralno življenje ljudstva in gospode in ga ponekod osvetlil z jarko lučjo in neposrednim realističnim opisom in besedo.

Kljub močno diferencirani podobi socialnih nasprotij in nasilja, ni njegova s širokim epskim zamahom ustvarjena zgodovinska freska črno-bela podoba, marveč je čutiti iz celotnega dogajanja, nasprotij in protislovij med ljudmi in v razmerah razredne družbe neko usodnost, ki požene na eni strani kmečko ljudstvo v upor, na drugi pa gospodo, da ga v samoohranitvenem nagonu zatre z ognjem in mečem, če noče samo končati v ognju ljudskega upora. Vsekakor dosega roman svoj umetniški in dramatični višek v opisu upora in ljudstva, ki se je kot hudournik le stihijsko razbesnelo nad zatiralci, ni pa moglo zmagati, ker je bilo brez vodstva in prave organizacije. Nikjer ni nobenega črno-belega risanja, marveč odkriva pisatelj temne in svetle strani enih in drugih literarno in etično objektivno.

Ingolič je poleg Prežihovega Voranca, Miška Kranjca, Cirila Kosmača in Ivana Potrča značilen in močan socialni realista novejšega kova, čeprav s svojim delom navezuje na klasično tradicijo tistega realizma, katerega prvi zastopnik je pravzaprav v svojih mojstrskih kmečkih slikah Janko Kersnik. Od njega vodi pot tega realizma skozi Finžgarjeva dela iz kmečkenga življenja, prav tako pa skozi delo njegovega antipoda

Lojza Kraigherja, ne oziraje se na to, da ga nekateri kritiki in literarni zgodovinarji označujejo zgolj kot naturalista. V Ingoličevem delu se stvariteljsko združujeta obe različici realizma v socialni realizem s tipičnim podrobnim in faktografskim zbiranjem gradiva iz življenja in z njegovim socialno analitskim študijem, ki ga nato pisatelj intuitivno preustvari v literarno epsko podobo, kakor je to že delal Balzac, avtor »Kmetov«, še bolj pa danes že priznani klasik francoskega realizma in naturalizma Emil Zola, zlasti kot pisec romana iz življenja francoske vasi »Zemlja«. Omeniti je končno, da sodi Ingolič med največkrat prevajane sodobne slovenske in jugoslovanske pisatelje. V celoti je bilo prevedeno v vsaj en tuj jezik 18 romanov oziroma mladinskih povesti, kar je dobra tretjina vseh Ingoličevih del.

Krajše ocene in poročila o nemškem prevodu romana »Gimnazijka« so objavili številni nemški časniki ne samo v Zahodni Nemčiji, kjer je prevod izšel, pač pa tudi v NDR, Avstriji, Švici in celo v Izraelu. V časniku Wuppertaler Stadt-Anzeiger končuje kritik takole svojo oceno: »Ta knjiga je — brez fraz in klišejsko črnoobelega slikanja — prepričljiva tako jezikovno kakor pedagoško. Čeprav napisana v socialistični državi, obravnava temo, ki je aktualna tudi na Zahodu«.

V originalu je bilo skupno natisnjeno okoli 520 000 izvodov, v prevodu pa okoli 650 000, torej skupno okoli 1 170 000.

Njegovo delo je bilo deležno številnih nagrad in sicer:

Prešernova nagrada 1950, Levstikova nagrada 1959, nagrada Maribora 1959, nagrada Društva slovenskih pisateljev (1959), banovinska nagrada 1940, Prežihova nagrada 1960, Levstikova nagrada 1968, nagrada Osvobodilne fronte Ljubljana-Vič Rudnik 1970, diploma Zlata knjiga za najbolj brano knjigo 1971—72. Odlikovan je bil z redom dela II (1949) in redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem (1965).

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za dopisnega člana.

Bibliografija pisateljskega dela Antona Ingoliča je izredno obsežna. Prvič je izšla v X. knjigi njegovega izbranega dela (»Obzorja« s pisateljevim sodelovanjem uredil Mitja Mejak) l. 1967 in obsega 43 tiskanih strani.

ZDENKO KALIN

Akademski kipar Zdenko Kalin je bil rojen l. 1911 v Solkanu pri Gorici. V letih 1926—29 je študiral na Tehniški srednji šoli v Ljubljani pri A. Repiču in F. Kralju, od leta 1930—34 pa na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu, kjer sta mu bila glavna učitelja kiparja Kršinić in Frangeš. Potem je živel in ustvarjal v Ljubljani, kjer se je vključil v skupino »Neodvisnih« in z njo tudi razstavljal. Je redni profesor Akademije za likovno umetnost v Ljubljani.

Zdenko Kalin se je začel oblikovati kot kipar v obdobju, ki ga nekateri imenujejo Meštrovićevo obdobje, saj je imel takrat Meštrović s svojim monumentalnim delom velik vpliv na jugoslovansko kiparsko ustvarjanje. In vendar mladi Zdenko Kalin ni podlegel temu vplivu, kakor so mu podlegali v začetku svoje poti mnogi takratni mladi kiparji. Takoj je skušal najti svojo pot, ki bi ustrezala njegovemu bolj liričnemu značaju, katerega pogled je bil že v začetku obrnjen bolj v notranjost. Zato sta mu kot vzgled bila predvsem veliki mojster Rodin in njegov antipod Maillot, katerima se pridružuje še veliki kiparski portretist Despiau. Pri Zdenku Kalinu najdemo podobno nagnjenost kakor pri teh treh Francozih: ne kleše, marveč predvsem modelira.

Kalinova duhovna povezanost s Parizom je bila v drugi polovici tridesetih let novost v naši plastiki. Zaradi naših razmer pa se ni mogel posvetiti le enemu samemu predmetu upodabljanja, marveč je raznolik v izbiri predmetov. Ti se gibljejo v razponu: eksperimentalna mala plastika in spomeniška plastika. Ne samo zaradi razmer, marveč tudi iz notranjega nagnjenja se je posvečal zlasti portretni plastiki (portret očeta, pesnika Otona Župančiča in dr. Alojza Gradnika, kiparja Ivana Zajca itd.), ki se stilno rahlo razločujejo od stila njegovih drugih plastik, kjer ni šlo za neposredni portret modela, mar-

več za svobodno preoblikovanje in kiparsko oblikovanje lastnega doživetja ob njem. Ta razloček je mogoče najbolj opaziti, če primerjamo njegove portrete (predvsem portrete moških) z ženskimi akti in z vrsto otroških kipov, iz katerih morda najbolj izstopa in je tudi najbolj popularen Kalinov kip »Pastirček«, ki sodi vsekakor med njegove mojstrovine.

Povojna leta pomenijo za Zdenka Kalina dobo zrelega ustvarjanja, v kateri je najbolj vidna njegova spomeniška plastika. Iz njegovih spomeniških ustvaritev izstopa umetniško najbolj spomenik žrtvam narodnoosvobodilnega boja pri Urhu, ki je nastal po zamisli arhitekta Borisa Kobeta in v skupni likovni izvedbi Zdenka Kalina in Karla Putriha. Na tem spomeniku močno izstopajo Kalinovi Talci, Mučenci I in II ter Snidenje I in II. Pri ustvarjanju teh plastik se je izognil dekorativnosti, prav tako pa ni vsiljiva literarna vsebina, ki je pri mnogih spomenikih večkrat prevladujoča, marveč je občutiti in spoznati čisti kiparski element tudi v reliefih, ki niso običajno ploskoviti, marveč so trodimenzionalno pojmovana polplastika.

Najboljše Kalinove kiparske stvaritve nosijo vidno sled njegove individualne in individualizirane umetniške osebnosti, ki je v bistvu lirična in lahko bi rekli vsaj za nekatere — kiparsko-poetska in zato tudi brez vsake patetike. Z vsem svojim umetniškim delom si je Zdenko Kalin priboril eno najuglednejših mest v sodobnem slovenskem in jugoslovanskem kiparstvu. Sodeloval je pri številnih društvenih in kolektivnih razstavah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuju, Zagrebu, Beogradu, Dubrovniku, Cetinju, Trstu in Gorici. S svojimi deli je bil zastopan tudi na reprezentančnih jugoslovanskih razstavah v Parizu (1946), Moskvi (1947), Leningradu (1947), Varšavi (1947), Pragi (1947), Bratislavi (1947), Bukarešti (1947), Ljubljani (1951) in leta 1952 na XXVI. Bienalu v Benetkah itd.

Njegova dela so v številnih zasebnih in javnih zbirkah. S svojimi deli je zastopan v ljubljanski Moderni galeriji in Mestnem muzeju, v Gipsoteki v Zagrebu, v Umetnostni galeriji v Skopju, v Narodnem muzeju v Beogradu in Umetnostni galeriji v Cetinju. Prejel je Prešernovo nagrado (1955), nagrado vstaje slovenskega naroda (1966) in nagrado AVNOJ (1975).

Dela: Zoran Didek (marmor v 3. letniku akademije, bron, 1936), portret Mavra (bron, 1936), v Ljubljani spomenik Simona Gregorčiča (1937) in dr. Šlajmerja (1939), portret Marion (marmor, 1940, MG), Oton Župančič I (1941), Alojz Gradnik I (1941), Pastirček (1942, bron, post. 1946 nad otroškim igriščem v Tivoliju v Ljubljani, tudi MG), portret Radovan (1942, bron MG),

Župančič II (1942), Gradnik II (1942), partizan (s portretnimi potezami Draga Vidmarja, bron 1945) na spomeniku v Murski Soboti, Boris Kidrič (1945), Ivan Zajec (žgana glina, 1945, MG), ženski akt (bron, 1945, MG, stoji pred stavbo), 1948—1955 s Putrihom in arh. Kobetom spomenik žrtvam NOB pri Urhu pri Ljubljani (8 bronastih in 8 kamnitih likov, odkrito 1955), posmrtna maska Župančiča III (1949, bron v ljubljanski Drami), 1951 začetek vrste Otroške igre, Polonca Juvanova (bron, 1955, Ljubljana, Drama, foyer), 1955—58 s Putrihom portal na palači Ljudske skupščine SRS v Ljubljani (24 likov v 20 poljih), 1959—60 spomenik Borisa Kidriča na Prešernovi cesti v Ljubljani (bron, odkrit 1960), spomenik na grobišču borcev in talcev v Ljubljani.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za dopisnega člana.

ANICA SODNIK-ZUPANC

Slikarica Anica Sodnik-Zupanc je bila rojena 21. marca 1892 v Ljubljani. Ko je maturirala na ljubljanskem učiteljskišću se je njen dar za umetnostno oblikovanje že pokazal v taki meri, da so jo starši dali v uk h kroparskemu rojaku Petru Žmitku, slikarju, ki je imel za seboj vrsto akademij, med drugim tudi rusko (Rjepin). Druge, morda še važnejše napotke za bodočnost pa je mlademu dekletu posredoval Rihard Jakopič.

Tako se je Zupančeva, že kar zanesljivo razgledana v slikarskem svetu, odločila za münchensko »damsko« slikarsko akademijo, kjer jo je med drugimi poučeval tudi prof. Albert Weissgerber, znana osebnost takratne nemške moderne umetnosti. Bil je natančen pedagog, skopih besedi ter izredno kritičen, vendar se je Zupančeva tako uspešno vživela v njegov način poučevanja in slikanja, da so njena dela na akademijski razstavi ob koncu leta vzbudila splošno pozornost in profesorjevo pohvalo. Po vrnitvi iz Münchna je mlada slikarica v želji, da bi končala akademijske študije, odpotovala v Prago, kjer pa ji monotoni pouk na umetnoobrotni šoli ni ugajal in se je zato odpravila nazaj v Ljubljano. Leta 1913 se je namenila v Florenco, kjer se je vnovič vpisala na akademijo. Tod je bil med profesorji najbolj znana osebnost Giovanni Giacometti, odličen kolorist, ki je v določeni smeri prav tako vplival na dograditev slikarskega nazora mlade umetnice. V ta čas spadajo tudi prvi poizkusi Zupančeve na kiparskem področju.

Po končanih študijah se je slikarica vrnila v Ljubljano, kjer je začela marljivo ustvarjati. Varno zatišje stare Ljubljane in razborito duhovno življenje njenega doma so močno vplivali na razcvet mlade umetnostne osebnosti, ki je počasi začela pozabljati šolske vplive in se je hotela razvijati po svoje. Temu zvestemu okolju pa se je pridružila še nova, za slikarico Zupančevo prevažna prvina — njeno srečanje z Omišljem na

otoku Krku, kjer so imeli starši počitniško hišico. Nov svet se je odprl pred zavzetimi očmi slikarice: stara zemlja skopih, razritih, kamnitih polj, noš, cvetja, neba in morja. Zares nov svet, ki je plodno izpolnil več desetih let slikaričinega ustvarjanja.

Umetnostni razvoj slikarice Sodnikove se začelja pravzaprav v času münchenskega študija, čeprav umetnostni napotki Petra Žmitka in Riharda Jakopiča le niso ostali brez koristi. Morda so kali zvestobe do realnega sveta le delež prvega, omamljivi kolorit, ki dostikrat kasneje vdre v slikaričin umetnostni svet pa izročilo drugega mojstra. Toda »Ženski akt«, ki ga hrani slikarica v svoji zbirki, je tipično »münchensko« delo: to je za »izarske Atene« sicer napredno slikarstvo, ki pa je »balo« sonca, kot so ga v tem času doživljali npr. naši impresionisti. Nove izkušnje, ki si jih je Zupančeva prisvojila v Florenci, so razsvetlile njeno paletu, na platnih so se posredno pojavili sončni refleksi, münchensko pastoznost je zdaj nadomestila energičnejša govorica čopiča, izražajoča se v širokih, pogumnih potezah. Portreta »Oče« (1925) in »Matija Jama« (1924) nas prepričata o teh novih slikarskih podvigih. Obe sliki sta daleč od münchenske manire, obe energično pripovedujeta o novih potih, ki jih je ubrala umetnica. Posebno Jamov portret je kakovostno na zavidni višini, slikarica se je po svoje približala Jamovemu slikarskemu načinu izražanja, kot da bi na tistem hotela tekmovati s svojim znamenitim kolegom.

Nekako v tridesetih letih je v delu A. Zupančeve zaznaven nov podnet v smeri učvrščanja realistične oblike, združene z naglašnim smislom za bogatejšo barvno orkestracijo. Slikarica je dozorela tudi za velikopoteznejše formate, v katerih je začela izpovedovati prirojeno ljubezen do ljudskih likov in njihovih medsebojnih odnosov (»Podoba matere«, »Podoba matere z vnukinjo« itd.) Obrazi upodobljenecv so postali čvrsti, plastično skrbno zmodelirani, njihova telesa in interjeri, v katerih prebivajo, pa so po navadi potopljeni v opojna barvna sozvočja.

Nov razcvet slikarske umetnosti Anice Zupančeve sovpada z osvoboditvijo, ko se je umetnica vrnila s Krka v Ljubljano. Marsikaj se je spremenilo v njenem slikarstvu! Resnični svet, kateremu je Zupančeva bila zvesta vse življenje, je izgubil ves patos, oblike predmetov so postale stvarnejše, drobnejše, glasna barvna sozvočja so zamenjali pretanjšani koloristični monologi. Zdaj je stopil v ospredje kraški svet, z vso svojo »eksotiko«, katero pa je znala slikarica mojstrsko prenesti v umetnostno

resničnost. Svetli, tihožitni pejsaži, žene pri krpanju mrež, morske živali, skrivnostna vegetacija in vedno znova se vračajoče teme matere z otrokom, so posode najintimnejših in globoko poetičnih umetnostnih dognanj naše umetnice v zadnjih letih njenega slikarskega oblikovanja.

Umetnostno delo slikarice Anice Zupančeve je pomemben prispevek slovenski likovni kulturi. Odlikuje ga formalno bogastvo pa tudi globoka humanistična vsebina, ki izvira iz občutljive, poetične slikaričine notranjosti. Toda njena skromnost pa tudi dokaj težko razumljiva vnemarnost naše likovne publicistike sta gotovo v veliki meri vzrok skromnejši odmevnosti njene slikarske umetnosti na polju slovenskega likovnega Parnasa. Vendar je čas, ko moramo tudi umetnosti Anice Zupančeve odmeriti pravično in ustrezno mesto.

Slikarica A. Sodnik-Zupančeva se je s svojimi deli občasno udeleževala umetniških prireditev doma in na tujem. L. 1931 je razstavljal v Ljubljani in Celju, l. 1932 v Jakopičevem paviljonu, l. 1938 v Mariboru in l. 1950 na spomladanski razstavi v Ljubljani. V tujini se je udeležila razstav v Hodoninu na Moravskem, v Barceloni, Londonu itd.

Skupščina SAZU jo je dne 25. marca 1976 izvolila za dopisno članico.

HARALD SAEVERUD

Skladatelj Harald Saeverud je bil rojen 17. 4. 1897 v Bergenu (Norveška). Tam je tudi študiral kompozicijo, v kateri se je nato še izpopolnil v Berlinu (1920—1921). Zatem se je posvetil skladanju in delno še dirigiranju.

Saeverud je začel zgodaj komponirati, njegovo prvo orkestralno skladbo so izvedli, ko mu je bilo 18 let, pozornost pa je vzbudil, ko je bila javno predstavljena njegova »Simfonija I« (1920).

Stilno se je sprva usmeril v pozno romantiko, že takrat pa je bil tudi pod razvidnim vplivom ljudske glasbe svoje domovine. To in ono se razločno

kaže v njegovih tedanjih pomembnejših delih, med katerimi so že omenjena »Simfonija I«, pa še »Simfonija II« (1922) in III (1925—1926) ter »Sonata za klavir v g-molu« (1921).

Kot številne druge evropske skladatelje je tudi njega proti koncu dvajsetih in na začetku tridesetih let zanimala tedaj aktualna atonalnost. O tem pričajo nekatera njegova dela iz tega časa kot npr. »Suita za klavir« op. 6 (1931), »Koncert za čelo in orkester,« op. 7. (1931) in »Cinquanta variazioni piccole,« op. 8. (1931). Zvočni kompleksi so v njih razmeroma ostri, po gradnji so te skladbe poudarjeno polifonske, variacijska tehnika je v njih pogosto uporabljena, izraz je napet. Ta način oblikovanja pa je Saeverud kmalu revidiral, ne pa tudi v celoti opustil. Poslej je njegov stavek še vedno dovolj disonanten in polifonski, vendar je akcent na homofonski zasnovi tudi in vedno bolj prisoten; atonalnosti se je skladatelj odmaknil, po tej strani je mogoče njegovo prakso zdaj označiti za razširjeno tonalnost, ki jo uresničuje v skladu s tem, kakor si predstavlja celostno strukturo svojega kompozicijskega stavka.

Ko se pri Saeverudu javljajo te značilnosti, se postopno razvija tudi njegov osebni stil. Ta proces traja skozi vsa trideseta leta, v katerih postaja skladatelj čedalje bolj samosvoj. V tem času nastanejo mnoga dela, tako tudi njegova »Simfonija IV,«

op. 11 (1937), »Koncert za oboo in orkester«, op. 12 (1938), impresivni »Canto ostinato za orkester«, op. 9 (1934) in dramatična simfonična suita »The Rape of Lucretia« (op. 10, 1936) po Shakespearovi predlogi.

Izviren in v konceptu jasen Saeverudov osebni stil se najbolj izrazito pokaže po letu 1940, se pravi v času druge svetovne vojne in nemške zasedbe njegove domovine. Ta in ona sta ga vznemirjali in uprl se jima je na svoj način. Sam je dejal, da sta ga spodbudili ali še bolje, silili k izpovedovanju, k potrebi, da bi glasbeno upodobil, kar je občutil v svoji notranjosti. To se je izpričalo v vrsti značilnih del. Med njimi je npr. skladba za orkester »Kjempeviseslatten«, op. 22 a (1945), poznana kot balada odpora, posvečena možem in ženam, ki so se bojevali proti zavojevalcu. Še zlasti pa je pomembna v tej vrsti njegova simfonična trilogija: »Simfonija V«, op. 16 (1941) z naslovom Quasi una fantasia, ki nosi podnaslov Resistence Movement Symphony; »Simfonija VI«, op. 19 (1942), nazvana Dolorosa, posvečena spominu Auduna Lavika, ki so ga ubili okupatorji; in »Simfonija VII«, op. 27, ki je nastala v letu 1947, a se veže na tematiko vojne in njenih dogodkov — avtor je dejal, da je »simfonija boja, vere in hvaležnosti«, »simfonija očetov in mater«, teh, ki so si prizadevali za svobodo in zanjo vse žrtvovali. Navedena dela so po izrazu in oblikovni zamisli med seboj različna, to povedo že njihovi podnaslovi in še druge dodane označbe, ki jih želijo pojasniti. Vsa pa so uglašena na isto tematiko in koncentrirana v voljo za upor in odrešitev. Saeverud jih je komponiral z lastnim, svojim izpovednim jezikom, in jih je prežal z duhom, iz katerega razločno seva čustvenost norveškega ljudstva. Na tradicionalne zakonitosti oblikovanja se v tem ni kdove kaj oziral, te simfonije so enostavčne, izraz je v njih zgoščen in izredno poglobljen. Lahko bi trdili, da jim razen umetniške vrednosti gre še veljava dragocenega dokumenta za čas in prostor, na katerega se tematično nanašajo in v katerem so nastala.

Saeverud je tudi po vojni napisal več kvalitetnih, umetniško dognanih del. Med njimi so npr. »Klavirski koncert II«, op. 31 (1950), »Minnesota Symphony«, op. 40 (1958), ki jo je sam dirigiral z velikim uspehom, »Koncert za fagot in orkester«, op. 44 (1963), »Simfonija IX«, op. 45 (1966) in glasba za Peer Gynt, op. 28 (1947), na predlogo H. Ibsena. Slednja je uvrščena med najznačilnejše avtorjeve ustvaritve. Po obliki, stilu in izrazu je ta glasba seveda popolnoma drugače koncipirana kot Griegova. Bliže je resničnosti, antiromantična je; skozi in skozi jo preveva norveški duh, ki ga še krepijo ljudske teme ali ele-

menti le-teh. Skladatelj si jo je zamislil in kajpa tudi realiziral v čisto svojevrstni zasnovi, ki se kaže vse od melodičnih linij pa do precej nenavadne, izvorno učinkujoče orkestracije. Ta glasba je doživela mnogo izvedb in priznanj, bila je tudi podlaga za suito z istim imenom, ki je v nordijskem svetu pa tudi zunaj njega zelo popularna.

Poleg iskanja novega, lastnega v kompozicijski tehniki in formi, poleg poudarjeno stopnjevanega izraza, ki se razodeva čisto osebno, in poleg individualnega stila je za Saeveruda značilna še tesna, ozka povezanost z norveško folkloro. Ustvarjalec je dolgo iskal način, ki bi mu ustrezal, da bi jo lahko uveljavil, kakor je hotel — bolj kot neposredno citiranje odgovarjajočega tematskega gradiva, ga je namreč zanimal duh ljudske glasbe. Ko je ta način našel, ga je oblikovalno uporabil v svojih zrelih delih, najbolj v tistih, ki se programsko vežejo na drugo svetovno vojno in pa na tipiko norveške zemlje in njenih ljudi. Njegove konkretizacije po tej strani spominjajo na nekatere primere drugih velikih ustvarjalcev njegovega časa, kakor npr. na Bartoka.

Umetniška vrednost in razvojna pomembnost kompozicij daje Saeverudu veljavo osrednje osebnosti starejše generacije novejše norveške glasbe. Ob njegovi sedemdesetletnici mu je bil posvečen poseben zbornik (Harald Saeverud 1897—1967, ed. Norsk Forlag, 1967); v njem so številni avtorji orisali in ocenili njegova ustvarjalna prizadevanja in njegove dosežke. Njegovemu delu je dala priznanje tudi Norveška akademija s tem, da ga je uvrstila med svoje člane.

Saeverudovo umetniško delo je interesantno tudi za naš prostor, zanj še posebej zato, ker se po tej strani kaže njegov avtor s posebnim odtenkom. Skladateljev stik s Slovenci se je namreč začel pred več kot petdesetimi leti z B. Jakcem, ki je ravno v tej zvezi in zaradi nje značilno razširil svojo ustvarjalno tematiko. Ta stik je po prvem Saeverudovem obisku v Sloveniji (1934), ko se je srečal tudi z nekaterimi vodilnimi slovenskimi glasbeniki (s S. Ostercem, L. M. Škerjancem, F. Maroltom), s slovenskega segel še v širši jugoslovanski prostor. Ko je v drugi svetovni vojni njegova domovina doživela isto ali vsaj zelo podobno usodo kot naša, usodo, ki ga je vodila med aktivne sodelavce norveškega odporniškega gibanja in je v skladu s tem vrsti njegovih kompozicij vdihnila specifičen izraz in jim tako dala posebno izpovedno vrednost, je Saeverud svojo povezanost z nami še značilno poglobil. Poudarek ji je dal tudi s tem, da je, ko je zvedel za nemški napad na Jugoslavijo, na rokopis svoje V. simfonije, ki jo je ravno tedaj končal in je

znana kot Simfonija odpora, zapisal, da jo posveča B. Jakcu, kar je hkrati pomenilo posvetilo jugoslovanskim borcem za svobodo. Ta simfonija je bila tudi povod za visoko jugoslovansko odlikovanje, ki mu je bilo podeljeno (1974). Ko je v letu 1953 spet obiskal našo domovino, je to, V. simfonijo s prepričljivim uspehom osebno dirigiral na koncertu Slovenske filharmonije v Ljubljani (razen nje še svojo suito Peer Gynt, medtem ko je na istem koncertu S. Hubad dirigiral še Svensonovo II. simfonijo). Saeverudov odnos do našega, ne le glasbenega in nasploh umetnostnega, ampak celotnega prostora z vsemi njegovimi problemi, se je seveda tudi poslej nadaljeval, vse do danes je ostal pristen, topel, neposreden, potrjuje ga tudi njegov zadnji obisk pri nas poleti 1975, ko je ob tej priložnosti norveški pianist Kayser na recitalu v okviru Ljubljanskega festivala predstavil njegove klavirske skladbe.

Skupščina SAZU ga je dne 25. marca 1976 izvolila za zunanjega dopisnega člana.

UMRLI ČLANI

Rado Kušej, rojen 21. julija 1875, umrl 10. maja 1941, dr. iur., redni profesor za cerkveno pravo na univerzi v Ljubljani. Redni član pravnega razreda od 7. oktobra 1938. — Glej Letopis 1, 185—190.

Metod Dolenc, rojen 19. decembra 1875, umrl 10. oktobra 1941, dr. iur., redni profesor za kazensko pravo na univerzi v Ljubljani. Redni član pravnega razreda od 7. oktobra 1938, načelnik tega razreda od 28. januarja 1939 do smrti. — Glej Letopis 1, 193—197.

Gregor Krek, rojen 27. junija 1874, umrl 1. septembra 1942, dr. iur., redni profesor rimskega in civilnega prava na univerzi v Ljubljani. Redni član pravnega razreda od 7. oktobra 1938, prvi glavni tajnik akademije od 28. januarja 1939 do 11. julija 1942. — Glej Letopis 1, 201—238.

Alfonz Pavlin, rojen 14. septembra 1853, umrl 1. decembra 1942, gimnazijski profesor, strokovnjak za floristiko, fitogeografijo in botanično sistematiko. Dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 241—257.

Ferdinand Seidl, rojen 10. marca 1856, umrl 1. decembra 1942, realčni profesor, strokovnjak za meteorologijo, klimatologijo, seizmologijo in geologijo. Dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 261—290.

Rihard Jakopič, rojen 12. aprila 1869, umrl 21. aprila 1943, akademski slikar. Redni član umetniškega razreda od 7. oktobra 1938. — Glej Letopis 1, 41—43; 2, 75—89.

Anton Breznik, rojen 26. junija 1881, umrl 26. marca 1944, dr. phil., gimnazijski ravnatelj, jezikoslovec. Dopisni član filozofsko-filološko-historičnega razreda od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 157—160; 2, 61—74.

Matija Jama, rojen 4. januarja 1872, umrl 4. aprila 1947, akademski slikar. Redni član umetniškega razreda od 7. oktobra 1938. — Glej Letopis 1, 47—49; 2, 90—103.

Ivan Regen, rojen 9. decembra 1868, umrl 27. julija 1947, dr. phil., gimnazijski profesor, strokovnjak za živalsko

fiziologijo in občo biologijo. Dopisni član matematično-prirodoslovnega razreda od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 175 do 176; 2, 104—105.

Milan Škerlj, rojen 4. septembra 1875, umrl 8. decembra 1947, dr. iur., redni profesor za trgovinsko, menično in čekovno pravo na univerzi v Ljubljani. Redni član pravnega razreda od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 127—130; 2, 106 do 125.

Oton Župančič, rojen 23. januarja 1878, umrl 11. junija 1949, književnik. Redni član razreda za umetnosti od 7. oktobra 1938. — Glej Letopis 1, 151—153; 2, 225—256.

France Kidrič, rojen 23. marca 1880, umrl 11. aprila 1950, dr. phil., redni profesor za starejše slovanske in slovensko literaturo na univerzi v Ljubljani, višji znanstveni svetnik akademije. Redni član filozofsko-filološko-historičnega razreda od 7. oktobra 1938; od 28. junija 1941 do 1. julija 1942 načelnik tega razreda; od 2. oktobra 1945 do smrti predsednik akademije. — Glej Letopis 1, 51—61; 2, 34—44; 3, 257—266; 4, 86—100.

Sergej Ivanovič Vavilov, rojen 24. marca 1891, umrl 25. januarja 1951. Prezident Akademije nauk SSSR v Moskvi. Dopisni član razreda za matematično prirodoslovne, medicinske in tehnične vede od 7. novembra 1947. Glej Letopis 2, 31.

Janko Šlebingger, rojen 19. oktobra 1876, umrl 5. februarja 1951, dr. phil., upravnik Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, slovenski bibliograf. Dopisni član razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo od 21. decembra 1946. — Glej Letopis 2, 54—58; 4, 101—124.

Matija Murko, rojen 10. februarja 1861, umrl 11. februarja 1952, dr. phil., redni profesor za slovansko filologijo na Karlovi univerzi v Pragi. Dopisni član filozofsko-filološko-historičnega razreda od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 172 do 174; 5, 169—177.

Fran Ramovš, rojen 14. septembra 1890, umrl 16. septembra 1952, dr. phil., redni profesor za fonetiko in zgodovino slovenskega jezika na univerzi v Ljubljani. Redni član filozofsko-filološko-historičnega razreda od 7. oktobra 1938, načelnik tega razreda od 28. januarja 1939 do 31. januarja 1940, glavni tajnik akademije od 11. julija 1942 do 19. maja 1950; predsednik akademije od 19. maja 1950 do smrti; upravnik Inštituta za slovenski jezik. — Glej Letopis 1, 105—110; 5, 148—160.

Boris Kidrič, rojen 10. aprila 1912, umrl 11. aprila 1953; predsednik Gospodarskega sveta FLRJ. Redni član razreda za zgodovinske in družbene vede od 6. decembra 1949. — Glej Letopis 3, 156—164; 5, 161—167.

Lucien Tesnière, rojen 13. maja 1893, umrl 6. decembra 1954, redni profesor za primerjalno jezikoslovje na univerzi v Montpellieru. Dopisni član razreda za filološke in literarne vede od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 92—94; 7, 59—63.

Pavel Lunaček, rojen 31. januarja 1900, umrl 2. aprila 1955, dr. med., redni profesor za ginekologijo in porodništvo, predstojnik ginekološko porodniške klinike medicinske fakultete univerze v Ljubljani. Redni član razreda za prirodoslovne in medicinske vede od 30. junija 1954. — Glej Letopis 6, 61 do 65; 7, 55—58.

Petar Skok, rojen 1. marca 1881, umrl 3. februarja 1956, dr. phil., redni profesor za romansko filologijo na vseučilišču v Zagrebu. Dopisni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 89—91; 8, 77—82.

Janko Polec, rojen 19. avgusta 1880, umrl 12. maja 1956, dr. iur., redni profesor za narodno in primerjalno pravno zgodovino na univerzi v Ljubljani. Redni član od 7. oktobra 1938, načelnik pravnega razreda od 23. februarja 1942 do 30. septembra 1949; predsednik Terminološke komisije pri akademiji. — Glej Letopis 1, 97—101; 8, 48—60.

Jože Plečnik, rojen 23. januarja 1872, umrl 7. januarja 1957, redni profesor za arhitekturo na univerzi v Ljubljani. Redni član od 7. oktobra 1938. — Glej Letopis 1, 78—89; 8, 61—67.

Rajko Nahtigal, rojen 14. aprila 1877, umrl 29. marca 1958, dr. phil., redni profesor za slovansko filologijo in primerjalno gramatiko slovanskih jezikov in častni predstojnik Slovanskega inštituta na univerzi v Ljubljani. Redni član od 7. oktobra 1938, prvi predsednik akademije od 4. januarja 1939 do 27. junija 1942, načelnik razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo od 2. oktobra 1945 do 30. septembra 1949. — Glej Letopis 1, 71—75; 9, 63—67.

Franc Ksav. Lukman, rojen 24. novembra 1880, umrl 12. junija 1958, dr. theol., dr. phil., redni profesor za historično dogmatiko, za zgodovino starokrščanskega slovstva in za zgodnjo cerkveno zgodovino na teološki fakulteti v Ljubljani. Dopisni član od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 168—169; 9, 78—81.

Andrija Štampar, rojen 1. septembra 1888, umrl 26. junija 1958, dr. med., redni profesor za higieno in socialno medicino na vseučilišču v Zagrebu, predsednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Dopisni član od 7. novembra 1947. — Glej Letopis 9, 82—84.

Izidor Cankar, rojen 22. aprila 1886, umrl 22. septembra 1958, dr. phil., redni profesor za zgodovino umetnosti na univerzi v Ljubljani. Redni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 67—73; 9, 68—77.

Kazimierz Nitsch, rojen 1. februarja 1874, umrl 26. septembra 1958, profesor poljskega jezika na univerzi v Krakovu. Dopisni član od 7. novembra 1947. — Glej Letopis 9, 85—87.

Pavel Golia, rojen 10. aprila 1887, umrl 13. avgusta 1959, književnik, upravnik Slovenskega narodnega gledališča. Redni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 116—120; 10, 34—39.

Aleksandar Belić, rojen 2. avgusta 1876, umrl 26. februarja 1960; dr. phil., profesor za lingvistiko na univerzi v Beogradu, predsednik Srpske akademije nauka i umetnosti. Dopisni član od 7. novembra 1947. Glej Letopis 11, 36—38.

Anton Lajovic, rojen 19. decembra 1878, umrl 28. avgusta 1960, komponist in muzikolog. Redni član od 16. maja 1940, tajnik razreda za umetnosti od 30. septembra 1949 do smrti. — Glej Letopis 1, 63—76; 11, 34—35.

Ejnar Dyggve, rojen 17. oktobra 1887, umrl 6. avgusta 1961, dr. h. c., dr. ing. h. c., arhitekt in arheolog v Kopenhagnu. Dopisni član od 17. oktobra 1958. — Glej Letopis 9, 47 do 48; 12, 81—82.

Božidar Lavrič, rojen 10. novembra 1899, umrl 15. novembra 1961, dr. med., dr. h. c., redni profesor za kirurgijo na medicinski fakulteti v Ljubljani in predstojnik kirurške klinike. Redni član od 6. decembra 1949, od 21. marca 1950 do smrti podpredsednik akademije — Glej Letopis 3, 201—202; 12, 72—80.

Zdeněk Nejedlý, rojen 10. februarja 1878, umrl 9. februarja 1962, profesor Karlove univerze v Pragi, prezident Akademije znanosti ČSR. Dopisni član od 7. novembra 1947.

Fran Saleški Finžgar, rojen 9. februarja 1871, umrl 2. junija 1962, književnik. Redni član od 7. oktobra 1938, od 28. januarja 1939 do 30. septembra 1949 načelnik razreda za umetnosti. — Glej Letopis 1, 23—25; 13, 43—46.

Milan Vidmar, rojen 22. junija 1885, umrl 9. oktobra 1962, dr. h. c., dr. techn. ing., redni profesor za elektrotehniko na univerzi v Ljubljani. Redni član od 16. maja 1940, načelnik matematično-prirodoslovnega razreda od 10. oktobra 1940 do 16. junija 1942, predsednik akademije od 27. junija 1942 do 2. oktobra 1945, tajnik razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede od 30. septembra 1949 dalje; upravnik Inštituta za elektriško gospodarstvo od 1. junija 1948 do 1. maja 1959, konzulent tega inštituta od 1. maja 1959 dalje. — Glej Letopis 1, 130—142; 13, 47—50.

Vale Vouk, rojen 21. februarja 1886, umrl 27. novembra 1962, dr. phil., redni profesor za botaniko na vseučilišču v Zagrebu. Dopisni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 108—109; 13, 51—53.

Anton Sovre, rojen 4. decembra 1885, umrl 1. maja 1963, redni profesor za grški jezik na univerzi v Ljubljani. Redni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 86—88; 14, 36—38.

Milan Bogdanović, rojen 4. januarja 1892, umrl 28. februarja 1964, književnik, gledališki kritik in esejist, profesor za sodobno jugoslovansko književnost na univerzi v Beogradu od 1946 do 1949, do 1962 upravnik Narodnega gledališča v Beogradu. Dopisni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 135—136.

Maks Samec, rojen 27. junija 1881, umrl 1. julija 1964, dr. phil., redni profesor za kemijo na univerzi v Ljubljani od 1919 do 1945, nato do 1959 upravnik Kemičnega inštituta Borisa Kidriča v Ljubljani in od 1959 njegov znanstveni svetovalec. Redni član od 6. decembra 1949, od 16. novembra 1962 do smrti tajnik razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede. — Glej Letopis 3, 188—198; 15, 60—61.

Juš Kozak, rojen 26. junija 1892, umrl 29. avgusta 1964, književnik. Redni član od 22. decembra 1961. — Glej Letopis 12, 54—62; 15, 62—64.

Ivan Grafenauer, rojen 7. marca 1880, umrl 29. decembra 1964, dr. phil., gimnazijski profesor. Dopisni član od 16. maja 1940, redni član od 21. decembra 1946, tajnik razreda za filološke in literarne vede od 30. septembra 1949 do smrti. — Glej Letopis 1, 161—165; 15, 65—71.

Ilija Djuričić, rojen 18. julija 1898, umrl 2. aprila 1965, dr. med., redni profesor za fiziologijo na veterinarski fakulteti univerze v Beogradu. Dopisni član od 22. decembra

1961, predsednik Srpske akademije nauka i umetnosti v Beogradu. — Glej Letopis 12, 40—42; 17, 50—52.

Igor Tavčar, rojen 2. novembra 1899, umrl 27. decembra 1965, dr. med., redni profesor za interno medicino na medicinski fakulteti univerze v Ljubljani. Redni član od 6. decembra 1949, upravnik Inštituta za medicinske vede pri akademiji. — Glej Letopis 3, 203—204; 16, 63—65.

Ivo Krbek, rojen 23. avgusta 1890, umrl 16. januarja 1966, dr. iur., redni profesor za upravno pravo na vseučilišču v Zagrebu. Dopisni član od 17. oktobra 1958. — Glej Letopis 9, 51—52; 17, 53—55.

Anton Melik, rojen 1. januarja 1890, umrl 8. junija 1966, dr. phil., redni profesor za geografijo na univerzi v Ljubljani. Dopisni član od 16. maja 1940, redni član od 21. decembra 1946, tajnik razreda za prirodoslovne in medicinske vede od 8. oktobra 1955, upravnik Inštituta za geografijo pri akademiji. — Glej Letopis 1, 170—171; 17, 37—46.

Marjan Kozina, rojen 4. junija 1907, umrl 19. junija 1966, izredni profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Redni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 123—124; 17, 47—49.

Marjan Salopek, rojen 23. decembra 1883, umrl 23. februarja 1967, dr. phil., redni profesor za geologijo na vseučilišču v Zagrebu. Dopisni član od 7. februarja 1967. — Glej Letopis 18, 59—60 in 83—86.

Josip Plemelj, rojen 11. decembra 1873, umrl 22. maja 1967, dr. phil., častni doktor matematičnih in tehničnih znanosti, redni profesor za matematiko na univerzi v Ljubljani. Redni član od 7. oktobra 1938, načelnik matematično-prirodoslovnega razreda oziroma razreda za matematične, prirodoslovne in tehnične vede od 16. julija 1942 do 30. septembra 1949. — Glej Letopis 1, 93—94; 18, 73—78.

Alojz Gradnik, rojen 3. avgusta 1882, umrl 14. julija 1967, dr. iur., književnik. Redni član od 21. decembra 1962. — Glej Letopis 13, 33—38; 18, 79—82.

Ljudmil Hauptmann, rojen 5. februarja 1884, umrl 19. aprila 1968, dr. phil., zlati doktorat univerze v Gradcu, redni profesor za občo zgodovino srednjega veka na vseučilišču v Zagrebu. Dopisni član od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 166; 19, 51—62.

Venčeslav Koželj, rojen 17. septembra 1901, umrl 6. avgusta 1968, dr. techn., redni profesor za teoretično elektro-

tehniko na univerzi v Ljubljani. Dopisni član od 2. junija 1953, redni član od 21. decembra 1962. — Glej Letopis 9, 55—56; 13, 31; 19, 49—50.

Othmar Kühn, rojen 5. novembra 1892, umrl 26. marca 1969, dr. phil., redni profesor za paleontologijo in paleobiologijo na univerzi na Dunaju. Dopisni član od 6. februarja 1965. — Glej Letopis 16, 53—54; 20, 78—80.

Robert Neubauer, rojen 7. decembra 1895, umrl 3. maja 1969, dr. med., redni profesor za ftiziologijo na medicinski fakulteti univerze v Ljubljani. Redni član od 22. decembra 1961. — Glej Letopis 12, 38—39; 20, 74—77.

Frank Wollman, rojen 5. maja 1888, umrl 9. maja 1969, dr. phil., redni profesor za slovansko slovstvo in splošne literarne vede na filozofskih fakultetah v Bratislavi in Brnu. Dopisni član od 7. februarja 1969. — Glej Letopis 20, 41 in 81—82.

Feliks Lobe, rojen 14. oktobra 1894, umrl 9. maja 1970, dr. h. c. univerze v Ljubljani, redni profesor na fakulteti za strojništvo univerze v Ljubljani. Redni član od 6. decembra 1949. — Glej Letopis 3, 186—187; 21, 99—100.

Gojmir Anton Kos, rojen 24. januarja 1896, umrl 22. maja 1970, akademski slikar, redni profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Redni član od 6. decembra 1949. — Glej Letopis 3, 214—215; 21, 105—107.

Lojze Dolinar, rojen 19. aprila 1893, umrl 9. septembra 1970, akademski kipar, redni profesor na Akademiji za umetnost v Beogradu. Dopisni član od 2. junija 1953, redni član od 7. februarja 1970. — Glej Letopis 5, 137—138; 21, 78—81 in 111—113.

France Bevk, rojen 17. septembra 1890, umrl 17. septembra 1970, književnik. Redni član od 2. junija 1953, tajnik razreda za umetnosti od 28. oktobra 1960 do 26. novembra 1966. — Glej Letopis 5, 110—115; 21, 117—121.

Zoran Rant, rojen 14. septembra 1904, umrl 12. februarja 1972, dr. tehničnih znanosti, redni profesor za procesno tehniko na tehniški univerzi v Braunschweigu. Dopisni član od 3. julija 1964. — Glej Letopis 15, 47—49; 23, 81—84.

Milko Kos, rojen 12. decembra 1892, umrl 24. marca 1972, dr. phil., redni profesor za občo zgodovino srednjega veka in pomožne zgodovinske vede na filozofski fakulteti v Ljubljani. Od 1950 do 1972 glavni tajnik akademije, redni član od 7. oktobra 1938. — Glej Letopis 1, 53—62; 23, 85—95.

Maks Wraber, rojen 16. septembra 1905, umrl 14. maja 1972, doktor naravoslovja, znanstveni svetnik v Inštitutu za biologijo pri akademiji. Dopisni član od 7. februarja 1969. — Glej Letopis 20, 51—55; 23, 97—101.

France Stelè, rojen 21. februarja 1886, umrl 10. avgusta 1972, dr. phil., redni profesor za umetnostno zgodovino na filozofski fakulteti univerze v Ljubljani. Redni član od 16. maja 1940. — Glej Letopis 1, 113—123; 23, 103—115.

Jovan Hadži, rojen 22. novembra 1884, umrl 11. decembra 1972, dr. phil., redni profesor za zoologijo na prirodoslovno-matematični fakulteti univerze v Ljubljani. Redni član od 7. oktobra 1938. — Glej Letopis 1, 29—37; 23, 117—120.

Dimitrije Jovčić, rojen 14. oktobra 1889, umrl 16. februarja 1973, redni profesor za ortopedijo in travmatologijo. Dopisni član od 7. februarja 1967. — Glej Letopis 18, 55 do 58 in 24, 69—72.

Lucijan Marija Škerjanc, rojen 17. decembra 1900, umrl 27. februarja 1973, redni profesor na Akademiji za glasbo. Redni član od 6. decembra 1949. — Glej Letopis 3, 216 do 220 in 24, 73—76.

Alija Košir, rojen 6. aprila 1891, umrl 9. junija 1973, redni profesor za histologijo in embriologijo medicinske fakultete. Redni član od 24. junija 1955. — Glej Letopis 7, 45—48 in 24, 77—81.

Miodrag Ibrovac, rojen 24. avgusta 1885, umrl 21. junija 1973, redni profesor romanistike na filozofski fakulteti v Beogradu. Dopisni član od 17. aprila 1973. — Glej Letopis 24, 47—52 in 83—85.

Franc Čelešnik, rojen 27. oktobra 1911, umrl 28. avgusta 1973, redni profesor za čeljustno kirurgijo na medicinski fakulteti v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1969. — Glej Letopis 20, 49—50 in 24, 87—91.

Vojeslav Molè, rojen 14. decembra 1886, umrl 5. decembra 1973, redni profesor za srednjeveško umetnost na Jagelonski univerzi v Krakovu. Dopisni član od 22. decembra 1961. — Glej Letopis 12, 29—34 in 24, 93—98.

Siniša Stanković, rojen 26. marca 1892, umrl 24. februarja 1974, dr. phil., redni profesor za zoologijo na univerzi v Beogradu. Dopisni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 103—104 in 25, 93—94.

Milan Bartoš, rojen 10. novembra 1901, umrl 12. marca 1974, dr. iur., redni profesor pravne fakultete v Beogradu.

Dopisni član od 17. oktobra 1958. — Glej Letopis 9, 43—44 in 25, 97—99.

Vaso Butozan, rojen 5. decembra 1902, umrl 14. maja 1974, dr. vet., dr. h. c., redni profesor veterinarske fakultete v Sarajevu. Dopisni član od 7. februarja 1967. — Glej Letopis 18, 50—51 in 25, 103—104.

France Koblar, rojen 29. novembra 1889, umrl 11. januarja 1975, dr. phil., redni profesor na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Redni član od 3. julija 1964, tajnik razreda za filološke in literarne vede od 22. januarja 1965 do smrti. — Glej Letopis 15, 35—38 in 26, 83—87.

Jean Nougayrol, rojen 14. februarja 1900, umrl 23. januarja 1975, asiriolog, profesor na École pratique des Hautes Études v Parizu. Dopisni član od 7. februarja 1968. — Glej Letopis 19, 35—36 in 26, 89—95.

Ivo Andrić, rojen 10. oktobra 1892, umrl 13. marca 1975, književnik, Nobelov nagrajenec za književnost. Dopisni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 133—134 in 26, 97—102.

Krsto Hegedušić, rojen 28. novembra 1901, umrl 8. aprila 1975, akademski slikar-mojster. Dopisni član od 20. marca 1975. — Glej Letopis 26, 103—108.

Boris Kalin, rojen 24. junija 1905, umrl 22. maja 1975, kipar-mojster, redni profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Redni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 121—122 in 26, 109—113.

Dušan Kermavner, rojen 7. decembra 1905, umrl 11. junija 1975, dr. iur., znanstveni svetnik Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Dopisni član od 5. februarja 1971. — Glej Letopis 22, 39—45 in 26, 115—118.

Branimir Gušić, rojen 6. aprila 1901, umrl 7. julija 1975, dr. med., dr. phil., redni profesor za otorinolaringologijo na medicinski fakulteti v Zagrebu. Dopisni član od 3. junija 1964. — Glej Letopis 15, 41—46 in 26, 119—121.

Stanko Škerlj, rojen 7. februarja 1893, umrl 21. julija 1975, dr. phil., redni profesor za romansko filologijo na filozofski fakulteti v Ljubljani. Redni član od 7. februarja 1969. — Glej Letopis 20, 39—40 in 26, 123—126.

Kosta Todorović, rojen 5. julija 1887, umrl 19. septembra 1975, dr. med., redni profesor za infekcijske bolezni medicinske fakultete v Beogradu. Dopisni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 107 in 26, 127—130.

Boris Zihherl, rojen 25. septembra 1910, umrl 11. februarja 1976, redni profesor za občo sociologijo in za zgodovino marksizma na filozofski fakulteti in fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani. Dopisni član od 6. decembra 1949, redni član od 17. oktobra 1958. — Glej Letopis 3, 165—171; 9, 38—40 in 27, 119—124.

Milko Bedjanič, rojen 29. junija 1904, umrl 15. februarja 1976, redni profesor za infekcijske bolezni na medicinski fakulteti v Ljubljani. Dopisni član od 7. februarja 1968, redni član od 21. marca 1974. Tajnik razreda za medicinske vede od 20. marca 1975 do smrti. — Glej Letopis 19, 39; 25, 50—53 in 27, 125—129.

Pavel Stern, rojen 17. marca 1913, umrl 20. marca 1976, redni profesor za farmakologijo na medicinski fakulteti v Sarajevu. Zunanji dopisni član od 21. marca 1974. — Glej Letopis 25, 74—76 in 27, 131—134.

Marko Kostrenčić, rojen 21. marca 1884, umrl 19. maja 1976, redni profesor za zgodovino države in prava narodov SFRJ do 19. stoletja na pravni fakulteti v Zagrebu. Zunanji dopisni član od 2. junija 1953. — Glej Letopis 5, 74—75 in 27, 135—138.

Boris Zihel

BORIS ZIHERL
(1910—1976)

Dne 11. februarja 1976 je umrl, star 65 let, podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, akademik profesor Boris Zihlerl. Na žalni seji razreda za zgodovinske in družbene vede je imel dopisni član profesor dr. Boris Majer v počastitev pokojnikovega spomina tale govor:

Ko se poklanjamo spominu Borisa Zihlerla, velikega slovenskega revolucionarja in znanstvenika, ki ga je nerazumljiva usodnost narave tako nepričakovano, toliko prezgodaj iztrgala iz naših vrst, nam vstaja pred očmi podoba moža, ki je združeval v sebi dve najimennitnejši kvaliteti človeške ustvarjalnosti, revolucionarno in znanstveno. Pokojni Boris Zihlerl je bil oboje: revolucionar, ki je šel skozi trdo šolo ilegalnega revolucionarnega boja, ki mu je posvetil vse svoje intelektualne in moralne moči, revolucionar, ki mu je bila osvoboditev delavskega razreda najvišji človeški cilj in hkrati znanstvenik, ki se je z vso jasnostjo zavedal, da je revolucija brez znanstvenega duha neodgovorna utopija, kakor je na drugi strani znanost brez revolucionarnega duha zgolj pozitivistična legitimacija. Ta revolucionarni duh znanosti je Zihlerl odkrival v Marxovi, Engelsovi in Leninovi znanstveno filozofski in revolucionarno kritični misli, v dialektičnem in historičnem materializmu, ki ga ni pojmoval kot dogmo, kot enkrat za vselej najdeno rešitev vseh človeških družbenih in znanstvenih vprašanj, temveč že od vsega začetka kot revolucionarno znanstveno in filozofsko metodo, ki omogoča globlje in celovitejše prodiranje v neznano, predvsem pa kot napotilo za revolucionarno spreminjanje sveta, za uresničitev tistega velikega cilja, ki se mu je zavezal v najzgodnejših letih in mu ostal zvest vse svoje življenje. Kot tak je bil skupaj s Kidričem in Kardeljem eden tistih velikih slovenskih revolucionarjev teoretikov, ki so vnašali teorijo v revolucionarni boj delavskih množic, delavskega razreda in vseh progresivnih slojev slovenskega naroda, pa tudi širše, vse Jugoslavije, in ki so v tem boju marksistično znanost nenehoma praktično preskušali, razvijali in posodabljali. Zihlerl je med slovenskimi revolucionarji tisti, ki je svojo revolucionarno pot najtesneje povezal s proučevanjem in razvijanjem marksistične teorije in je v tem videl tudi svojo najpomembnejšo življenjsko nalogo. To ga je tudi usmerilo k temu, da se je po osvoboditvi, ko neposredne naloge revolucionarnega boja niso bile več tako akcijsko neodložljive, kot v času narodnoosvobodilnega boja, še v večji meri posvetil teoretičnemu in znanstvenemu delu kot

redni univerzitetni profesor, kot član in sodelavec mnogih znanstvenih in kulturnih združenj in inštitutov. Vendar pa je tudi v tem času napornega znanstvenega in pedagoškega dela ostal revolucionar z dušo in telesom, družbenopolitični delavec, ki je svoje znanstveno in pedagoško delo uspešno in dinamično povezoval z najodgovornejšimi družbenopolitičnimi dolžnostmi, ki jih je tudi v tem času še naprej opravljal, mnoge med njimi prav do zadnje ure svojega življenja.

Ziherl je bil eden izmed tistih redkih politikov in družbenih delavcev, ki so si kljub trdemu revolucionarnemu boju in preobilici dnevnih političnih nalog znali pridobiti velikansko teoretično znanje, to znanje uporabljati v družbeni praksi in ga hkrati tudi posredovati novim in novim generacijam družbenopolitičnih delavcev, aktivistov, študentov vse do najširših množic delavskega razreda. Prav ta njegova živa, neposredna vključenost v revolucionarni in osvobodilni boj slovenskega delavskega razreda, slovenskega naroda in hkrati njegova živa, neposredna prisotnost v samem vrhu slovenske znanstvene družboslovne ustvarjalnosti je vtisnila neizbrisni pečat vsemu njegovemu znanstvenemu in pedagoškemu delu. Pri tem ga je nenehoma spremljala želja, da bi se mogel še globlje, še intenzivneje posvetiti znanosti, teoretičnemu in znanstvenemu raziskovanju, tisti znanosti, ki jo je med vsemi znanstvenimi panogami naviše cenil, znanosti zgodovine. Znanost zgodovine Ziherlu ni pomenila zgolj historiografije v smislu raziskovanja preteklosti, čeprav takih znanosti nikoli ni podcenjeval, temveč predvsem kot zgodovinsko osmišljanje sedanjosti, današnjih in jutrišnjih bojov človeka za njegovo razredno socialno in politično osvoboditev. Znanost zgodovine — to je bil Ziherlu historični materializem, ki ga je pojmoval predvsem kot znanstveno metodo, kot teorijo v praksi, kot metodološko orodje za prodiranje v še ne odkrite razsežnosti človekove družbenozgodovinske biti in hkrati kot sredstvo za njeno revolucionarno spreminjanje. V osebnih razgovorih mi je večkrat dejal, da bi se v svojih študentskih letih brez dvoma posvetil študiju zgodovine, če bi mu razmere takrat to dovoljevale. Vendar je kljub temu, da se formalno ni mogel posvetiti študiju, postal v najimenitnejšem pomenu besede znanstvenik zgodovine, zgodovinar revolucionar, ki mu zgodovina ni ostala zgolj predmet znanstvenega proučevanja, temveč se je vpisal kot eden njenih pomembnih ustvarjalcev v zgodovino naše revolucije, narodnoosvobodilnega boja, v zgodovino teorije in prakse naše samoupravne socialistične družbe. Ziherl je bil tudi eden tistih, slovenskih marksističnih teoretikov, ki jih je posebej privlačila

zgodovina kulture, slovenska pretekla, pa tudi sodobna kulturna, umetniška ustvarjalnost, v kateri je kot marksist raziskoval zlasti tisto njeno razsežnost, ki jo je meščanska literarna metodologija največkrat izpuščala izpred oči, njeno družbeno, socialno, razredno vsebino, ki jo je pojmoval kot eminentno človeško osvobodilno razsežnost, kot najpomembnejšo vrednostno sestavino vsake resnično kulturne in umetniške manifestacije.

Kot marksistični teoretik-revolucionar enciklopedičnega znanja je tovariš Zihlerl že zelo zgodaj, v obdobju predvojnega ilegalnega dela, še posebej pa v veliki šoli komunizma, na robiji v Sremski Mitrovici, živo začutil, da je ena njegovih najvažnejših življenjskih nalog, širiti poznavanje marksizma. Zihlerl je bil in bo ostal še dolgo učitelj mnogih generacij slovenskih in jugoslovanskih marksistov revolucionarjev, ki jim je z zanesljivo roko odpiral pot v zakladnico marksistične teoretične misli, zajemajoč iz svojega obsežnega in temeljitega poznavanja ne le marksizma samega, temveč tudi največjih in najpomembnejših kulturnih dosežkov človeštva. Eno najplodnejših in najustvarjalnejših obdobj njegovega pedagoškega dela je bila ustanovitev Inštituta za družbene vede v Beogradu, ki se je pod njegovim vodstvom med leti 1948—1950 razvil v najpomembnejše žarišče teoretične marksistične misli v Jugoslaviji in v katerem je vzgojil pomembno število družbenopolitičnih delavcev in znanstvenikov, ki so se pozneje uveljavili kot najodgovornejši družbenopolitični in znanstveni delavci na najrazličnejših področjih našega družbenega življenja.

V osebnih razgovorih z njim sem čutil, da ima to obdobje svojega pedagoškega dela za najsrečnejše in najuspešnejše v svojem življenju. Velikokrat mi je izrazil željo, da bi ponovno ustvarili takšno institucijo, takšne možnosti za intenzivno študijsko delo, kakršne so imeli slušatelji njegovega inštituta v tem obdobju. Ko smo ustanavljali podiplomski študij teorije marksizma in samoupravljanja v okviru Marksističnega centra pri CK ZKS, smo imeli pred očmi izkušnje tega danes že legendarnega »Ziherlovega« inštituta in Zihlerl sam se je kot predstojnik tega študija z veliko zavzetostjo lotil dela. Želeli smo, da bi lahko vgradili v letos začeti podiplomski študij marksizma in samoupravljanja dragocene izkušnje, prav posebej pa veliko Ziherlovo teoretično in pedagoško znanje ter tako nadaljevali tradicijo tega resnično najuspešnejšega in najproduktivnejšega študija marksizma v povojnem obdobju. V tem prizadevanju, ki smo ga imeli in imamo za eno najpomembnejših nalog slovenske marksistične teoretične misli, čutimo Ziherlovo

smrt še posebno boleče kot nenadomestljivo izgubo, ki nas toliko bolj zavezuje, da ostanemo zvesti njegovim velikim teoretičnim in pedagoškim izkušnjam in da na osnovi tega, kar nam je zapustil pisanega, nadaljujemo njegovo delo.

Premočrten, neizprosno nepopustljiv v načelnih teoretičnih vprašanjih — ne iz zaverovanosti vase ali v teorijo, ki jo je zastopal, temveč iz globoke znanstvene in revolucionarne izkušnje, človeško topel, skromen, razumevajoč v osebnih stikih, vedno pripravljen pomagati s svojimi velikimi življenjskimi, revolucionarnimi, znanstvenimi izkušnjami in znanjem, a zmeraj kristalno jasen in trden v svojih teoretičnih ocenah, tudi v situacijah, ki so marsikoga zamajale — tak stoji ta trenutek pred našimi očmi, kot si ga moremo v tej uri bolečine prikljucati v spomin kot človeka, kot pedagoga, kot znanstvenika, kot revolucionarja, čigar življenjsko delo nas zavezuje politično, znanstveno, pedagoško in ne nazadnje človeško.

Slava njegovemu spominu.

Milko Bedjanič

MILKO BEDJANIČ
(1904—1976)

Razred za medicinske vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti je izgubil svojega prvega razrednega tajnika, profesorja dr. Milka Bedjaniča, rednega člana akademije in člana njenega predsedstva. Predsedstvo Slovenske akademije znanosti in umetnosti mi je zaupalo bridko dolžnost, da se v njegovem imenu in v imenu VI. razreda in njegovih članov poslovim od tega, kar je od velike osebnosti namenjeno grobu. Kajti ono veliko, njegovo delo in spomin, na živega iskrivega Bedjaniča, vse to ostaja med nami in bo ostalo še prek dosega našega spomina.

Milko Bedjanič je bil rojen 29. junija 1904 v Sarajevu. Še mlad je, kakor je pač narekovala delovna pot njegovega očeta, prišel v Slovenijo in je na mladi medicinski fakulteti v Ljubljani začel študirati medicino in je študije dokončal s promocijo za doktorja medicine v Zagrebu leta 1929. Njegovo prvo delovno mesto je bilo v splošni bolnišnici v Mariboru, kjer je leta 1936 končal specializacijo iz interne medicine. Dve leti pozneje je moral že prevzeti vodstvo infekcijskega oddelka mariborske bolnišnice.

Nemška okupacija mu je prinesla najprej vojno ujetništvo in nato — po treh letih dela v bolnišnici — obsodbo zaradi sodelovanja v osvobodilnem gibanju in zapor, v katerem je dočkal osvoboditev. Poslej lahko iz leta v leto sledimo Bedjaničev strokovni in znanstveni vzpon na kliničnem, pedagoškem in raziskovalnem področju: 1945 predstojnik infekcijskega oddelka v mariborski bolnišnici, 1946 strokovni vodja infekcijske klinike v Ljubljani, leto zatem honorarni predavatelj za nalezljive bolezni na medicinski fakulteti v Ljubljani, 1950 docent, 1957 izredni in 1963 redni profesor. V študijskem letu 1957/58 je bil prodekan, naslednje šolsko leto pa dekan medicinske fakultete. V času najbolj razgibanega vrenja je bil vrsto let predsednik komisije za reformo študija na medicinski fakulteti in član študijske komisije.

Biografski podatki pokojnega akademika odsevajo bogato življenje zdravnika, učitelja in raziskovalca, življenje, polno vztrajnega in trdega človekoljubnega dela za bolnika in za ljudsko zdravje, pa tudi neugnanega ustvarjalnega iskanja. Kot trajen spomenik skoraj pol stoletja zdravniških izkušenj in raziskovalnih prizadevanj je akademik Bedjanič zapustil blizu šestdeset publikacij, med njimi tudi izvirna dela, ki so tehten prispevek medicinski znanosti v mednarodnem merilu.

Kot raziskovalec je profesor Bedjanič posegal daleč prek svoje ožje stroke infektologije na področju epidemiologije in imunologije. V njegovih publikacijah lahko sledimo dve glavni temi: V zdravljenju škrlatinke je uvedel pomembno novost s skrajšanjem izolacije bolnikov ob istočasnem dajanju antibiotikov. O tem je prvič poročal v »Problemih epidemiologije« leta 1951 in dokončno leta 1955, ko je ugledna dunajska »Wiener medizinische Wochenschrift« o tem problemu objavila njegov članek, ki je zbudil zanimanje tudi prek naših meja. Največ pa so k Bedjaničevemu mednarodnemu ugledu prispevala njegova raziskovanja in odkritja na področju bolezni možganov in njihovih ovojnic, ki jo je kot serozni meningoencefalitis opisal že leta 1948, nato pa raziskoval vse do leta 1953, ko je lahko dokazal njenega prenašalca in ko so na njegovo pobudo izolirali virus, ki je njen povzročitelj. Bolezen je takrat imenoval »klopni meningoencefalitis«. Razjasnitev dotlej odprtih vprašanj pri tej bolezni je pomembno prispevala k njenemu odkrivanju, preprečevanju in zdravljenju, pa tudi k dopolnitvi epidemiologije meningitisa v jugoslovanskem prostoru.

Za svoje zdravniško in pedagoško delo je bil akademik Bedjanič dvakrat odlikovan z visokim državnim odlikovanjem, Udruženje infektologov Jugoslavije pa ga je izvolilo za svojega predsednika in za častnega člana. Slovensko zdravniško društvo ga je na 111. občnem zboru leta 1974 izvolilo za častnega člana.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti mu je izkazala priznanje za raziskovalne dosežke z izvolitvijo za dopisnega člana leta 1968 in mu je kmalu nato zaupala tudi dolžnost glavnega urednika sekcije A Bulletin scientifique. To dolžnost je opravljal z vso vestnostjo do smrti. Na skupščini akademije, dne 21. marca 1974, je bil izvoljen za rednega člana. Medicinski oddelek IV. razreda ga je ob osamosvojitvi v VI. razred za medicinske vede soglasno izvolil za razrednega tajnika. Zaradi svoje mirne in nedramatične natančnosti in zanj značilne tovariške obzirnosti je pri članih razreda užival simpatijo in spoštovanje.

Z vztrajnim delom z dosežki svojih raziskovanj, zlasti pa tudi s svojimi izjemnimi značajskimi lastnostmi, si je akademik Bedjanič pridobil izredno širok krog občudovalcev med zdravniki in študenti ter mnogo iskrenih prijateljev med tistimi, ki smo imeli srečo poznati ga in sodelovati z njim. Skromen in za bežnega opazovalca zadržan ni rad govoril o priznanjih in uspehih, ki jih je dosegel doma in na tujem. Njegova vedra in iskriva narava, njegova široka razgledanost v naravoslovju, kulturi in znanosti, pa njegova ljubezen do umetnosti in lepote

in njegova tako pristna življenjska radost — vse to se je razkrilo le poredkoma, v krogu ljudi, ki jim je zaupal in ki jih je imel rad. V takih trenutkih je kaj povedal o svojem zasebnem svetu: o družini in o drugi domačiji, ki si jo je bil ustanovil na istrski obali.

Njegovo nepričakovano slovo je za nas vse boleče, in vrzel za njim v vrstah slovenskih zdravnikov in članov akademije se dolgo ne bo zakrila. Toda smrt, ki nam ga je vzela, je bila prav takšna, kakršno bi si bil — to vemo iz razgovorov z njim — kot zdravnik sam izbral.

V Slovenski akademiji znanosti in umetnosti si je s svojim delom zagotovil trajen spomin. Za nas, ki smo ga spoštovali in imeli radi, pa bo ostal, kar sem o njem kot o zdravniku rekel na slovesnosti ob njegovi 70-letnici, največ kar lahko rečemo o zdravniku sploh: zdravnik je dober človek, ki zna medicino.

Janez Milčinski

Pavao Stern

PAVAO STERN
(1913—1976)

20. marca 1976 je umrl dr. Pavao Stern, redni profesor in predstojnik Inštituta za farmakologijo na Medicinski fakulteti v Sarajevu, dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter redni član Akademije znanosti in umetnosti Bosne in Hercegovine.

Rojen je bil leta 1913 v Varaždinu. Že 1936. leta je diplomiral na Medicinski fakulteti v Zagrebu in se takoj posvetil eksperimentalni farmakologiji. Eden od prvih pri nas je ubral to pot, ki je bila pred 40 leti tudi v svetu le slabo znana in neutrta. Po krajših izpopolnjevanjih v nekaterih farmakoloških eksperimentalnih centrih v Evropi je v Zagrebu v današnji »Plivi« ustanovil farmakološki laboratorij in začel z delom. Tu se je srečal s prof. Vladimirjem Prelogom, Nobelovim nagrajencem za kemijo, ki je takrat v istem podjetju vodil znanstveni laboratorij. Z njim je nekaj let uspešno sodeloval v raziskovalnem tandemu: organski kemik in farmakolog. Ko je po osvoboditvi začel z delom na univerzi je bil torej že izkušen farmakolog. Najprej je delal od 1945 leta kot asistent in docent na Medicinski fakulteti v Zagrebu, od leta 1947, ko je bil izvoljen za rednega profesorja, pa na Medicinski fakulteti v Sarajevu. V nekaj letih mu je tam uspelo postaviti na noge nov inštitut, enega od pomembnih središč jugoslovanske bazične eksperimentalne medicine.

Raziskovalnemu delu se je P. Stern posvetil z velikim navdušenjem in zagnanostjo, ki ju je ohranil prav do naglega konca svojega življenja. Nova odkritja v farmakologiji in medicini na sploh, ki jih je skrbno spremljal, so ga vedno vznemirjala, navduševala in vlekla v nove raziskovalne programe. Bil je poln idej z izredno sposobnostjo za povezovanje posameznih odkritij v celoto. Rezultati njegovega skoraj štiridesetletnega dela, zbrani v več kot 500 znanstvenih in strokovnih delih, so pomembni prispevki različnim področjem farmakološke znanosti. Raziskoval je problem antimalarikov, problem srčnih glikozidov, vlogo acetilholina, mehanizem delovanja penicilina, delovanje antilevkemijskih sredstev, funkcije vegetativnega živčevja, delovanje antiholinesteraznih snovi, permeabilnost bioloških membran, mehanizem delovanja toksina botulinusa, delovanje nekaterih živalskih strupov in še druge probleme. Nekaterim vprašanjem pa je posvetil posebno pozornost in jih poskušal podrobneje razjasniti. Problem histamina in antihistaminikov je tako eden od problemov, ki se jih je lotil med prvi-

mi in ki so ga spremljali do konca življenjske poti. Raziskoval je mehanizem njegovega delovanja na periferiji in v osrednjem živčevju, kjer ga je posebej zanimala povezanost njegovega učinka s holinergičnimi mehanizmi. Svoja odkritja in spoznanja o histaminu je skušal povezati s problemi, ki tarejo praktično medicino, kot so vnetje in ekcem. Podrobneje se je, posebno v zadnjih letih, posvetil farmakologiji osrednjega živčevja. V začetku je raziskoval predvsem snov P, polipeptid, ki ima centralni sedativni učinek in naj bi po njegovem bil fiziološki trankvilizator. Mehanizem njenega delovanja je razložil z izločanjem glicina, preproste aminokisljine, za katero se danes misli, da ima mediatorsko funkcijo. Pozneje pa se je posvetil problemu bolezni striatuma. Pokazal je, da pri parkinsonizmu poleg dopamina pade tudi koncentracija serotonina v osrednjem živčevju. Pokazal je na zvezo med statičnim tremorjem in železom ter flavini v delih osrednjega živčevja, ki so vpleteni v mehanizem nastanka tremorja. Nadalje je pokazal, da oksotremorin deluje s tem, da aktivira holinacetilazo. Poleg tega je kot farmakolog sodeloval tudi pri številnih raziskavah problemov, pomembnih za medicino v Bosni in Hercegovini ter Jugoslaviji sploh.

Pavao Stern je vzpostavil strokovne stike s številnimi sorodnimi raziskovalnimi institucijami doma in po svetu ter te stike tudi redno vzdrževal. Bil je član številnih tujih in mednarodnih znanstvenih organizacij ter uredniških odborov znanstvenih revij. Sodeloval je na mnogih domačih in mednarodnih znanstvenih kongresih. Tudi sam je organiziral štiri mednarodne simpozije, posvečene problemom, s katerimi se je ukvarjal njegov inštitut.

Enako pomembni kot znanstveni so bili tudi njegovi uspehi učitelja in vzgojitelja mladih raziskovalcev. Izjemna komunikativnost, sposobnost vzbujanja zanimanja in delovnega interesa pri sodelavcih, kombinirana z velikim smislom za humor in z razumevanjem vsakdanjih problemov ljudi okrog sebe, mu je omogočila izjemne uspehe tudi na tem področju. Sadovi tega njegovega dela so vidni v kadrovsko trdnem inštitutu, ki ga je kljub nenadnem odhodu zapustil, deležne pa so jih tudi mnoge raziskovalne organizacije po Jugoslaviji, saj je šlo skozi njegov inštitut mnogo eksperimentalnih delavcev bazičnih medicinskih ved, ki zdaj nadaljujejo njegovo delo.

Štefan Adamič

Marko Kostrenčić

MARKO KOSTRENČIĆ
(1884—1976)

Dne 19. maja 1976 je umrl v Zagrebu dr. Marko Kostrenčić, dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti v razredu za zgodovinske in družbene vede od 2. junija 1953.

Rojen je bil 21. marca 1884 v Zagrebu v rodbini, kjer je dobil mnogo pobud za kulturno delo, dovršil je v Zagrebu študij prava in se nato specializiral za pravno zgodovino na univerzah na Dunaju in v tedanjih središčih študija slovanske pravne zgodovine (Praga, Varšava, Krakov in Lvov). Po habilitaciji je postal že l. 1913 izredni, 1916 pa redni profesor na novi stolici za hrvatsko pravno zgodovino, pozneje za pravno zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev oz. za jugoslovansko pravno zgodovino. Pripadal je generaciji hrvatsko-srbske koalicije, bil je od junija do decembra 1931 minister za socialno politiko, od januarja 1935 do aprila 1936 ban Savske banovine, l. 1941 pa je bil odstranjen z univerze in prebil čas od novembra 1941 do aprila 1942 v taborišču Stara Gradiška. L. 1945 je bil reaktiviran in je nato predaval zgodovino države in prava narodov FLRJ do 19. stoletja, do svoje upokojitve l. 1955. Že l. 1920 je postal dopisni član, l. 1921 pa redni član JAZU, kjer je opravljal prav do svoje smrti važne funkcije. L. 1930 je postal dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti, l. 1948 pa doktor honoris causa Karlove univerze v Pragi.

Znanstveno delo dr. Marka Kostrenčića obravnava skoraj izključno hrvatsko in deloma srbsko pravno zgodovino srednjega veka. Pri tem je zanj značilna usmerjenost na študij in oznako virov za pravno zgodovino; ta značaj prevladuje pri njegovi starejši redakciji hrvatske pravne zgodovine, vsebinska vprašanja so obravnavana v okviru študij o virih. Pozneje se temu pridruži interes za prikazovanje razvoja pravnozgodovinske literature, njene metodologije in teorij. Drugačen značaj imajo njegova monografija »Fides publica (javna vera) u pravnoj istoriji Srba i Hrvata do kraja 15. veka« iz l. 1930, pa tudi njegova polemika »Vinodolski zakon« iz l. 1949, njegova slika zgodovine Hrvatske v 12. in 13. stoletju v prvi knjigi »Zgodovine narodov Jugoslavije« iz l. 1953 in njegov »Nacrt historije hrvatske države i hrvatskog prava, I«, iz leta 1956, kjer obravnava tudi nekatera sintetična vprašanja, predvsem o odnosih med pravno in politično zgodovino. Posebej je poudariti, da je Kostrenčić nadaljeval Smičiklasovo delo kot urednik pomembnega »Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae«. V zadnjih desetletjih njegovega življenja so Kostren-

čiča interesirala in vznemirjala sintetična vprašanja zgodovinske vede, kar se je izrazilo v njegovih člankih in predavanjih, ki so vzbudili zanimanje, pa tudi pomisleke. Prav do konca svojega življenja pa je bil Marko Kostrenčič predsednik Medakademijskega odbora za novo izdajo (tako mednarodno kakor tudi jugoslovansko) repertorija srednjeveških virov (»novega Potthasta«) in predsednik Medakademijskega odbora za slovar srednjeveške in novoveške latinščine na ozemlju Jugoslavije, pri katerem se izdaja slovarja srednjeveške latinščine in bibliografije jugoslovanskih latinistov že bližata koncu, medtem ko se za slovar novoveške latinščine šele zbira gradivo. Pri tem ga je prevevala zavest o pomembnosti te latinščine in dela teh latinistov, kar velja seveda v največji meri za Hrvate, vendar pa tudi za druge jugoslovanske narode. Pri tem delu so sodelovali in sodelujejo tudi Slovenci in tako je Marko Kostrenčič prispeval k temu, da tudi mi boljše spoznamo te doslej zanemarjene aspekte naše zgodovine.

Fran Zwitter

Leo Baebler

In memoriam

DR. LEO BAEBLER

(1912—1976)

Dne 9. avgusta 1976 je umrl dr. Leo Baebler, upravni direktor Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Na Žalah se je od njega poslovil predsednik SAZU akademik prof. dr. Janez Milčinski s temi besedami:

Pred dobrim letom dni je bolezen nenadoma, iz polnega zdravja in žive dejavnosti, iztrgala z dela na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti našega upravnega direktorja dr. Lea Baeblerja. Kmalu nato nas je pretresla vest, da za njegovo bolezen ni zdravila in da brez izjem pelje v smrt. Odslej smo lahko samo z obžalovanjem in bridkostjo sledili, kako se je korak za korakom — navzlic nemočnim prizadevanjem medicine in navzlic skrbi družine — umikalo življenje, ki je bilo tako tesno povezano z rastjo Slovenske akademije znanosti in umetnosti domala od njene ustanovitve celih 55 let.

Leo Baebler se je rodil v učiteljski družini dne 4. februarja 1912 v Žireh. Šolal se je na Bledu, v Kranju in v Kočevju, kjer je maturiral leta 1930. Dva semestra visokošolskega študija s prvim državnim izpitom je opravil v Zagrebu, nato se je vpisal na pravno fakulteto v Ljubljani in je študije končal z doktoratom julija leta 1938. Naslednji leti je prakticiral na sodiščih v Radovljici in Ljubljani in odslužil vojaški rok. Februarja leta 1941 je bil imenovan za pogodbenega direktorja pisarne Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Na tem mestu je ostal tudi med vojno, že od leta 1941 povezan z organizacijo Osvobodilne fronte. Po osvoboditvi je delal v Komisiji za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev do novembra 1945, ko se je vrnil na delovno mesto v Akademijo. Decembra 1945 je bil postavljen za direktorja njene upravne pisarne. Na tem mestu je kot upravni direktor Slovenske akademije znanosti in umetnosti ostal do kraja svojega življenja.

Skopi in zgoščeni biografski podatki pa ne morejo pokazati delovnega življenja in njegovih sadov, ki so vgrajeni v temelje Slovenske akademije znanosti in umetnosti v vseh povojnih letih njene rasti in njenega razvoja. Pokojni dr. Baebler je doživljal in gradil ta leta in ostajal vselej predan in zvest delavec Akademije v njenih lepih in hudih dneh. Zaradi narave dela, ki ga je opravljal, pa še bolj zaradi njegove osebne skromnosti, se uspehi Baeblerjevega znanja, vestnosti in izkušenosti ne kažejo z bliščem pesmi, zgradbe, spomenika ali podobe. Vzi-

dani so v hišo te naše Akademije, njenega predsedstva, njenih inštitutov, njenih domov, pa tudi njenih publikacij.

Preprosto tako, kot se vgradi in izgine pod ometom kamen v mostu ali v oboku nad vrati. Kamen-nosilec je tu in bo ostal; pa samo tisti, ki je doživel gradnjo in sodeloval v njej, ga pomni in pozna njegovo delovanje.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti se bo s hvaležnostjo spominjala vsega, kar ji je v desetletjih vestnega in tvornega dela dal njen upravni direktor dr. Leo Baebler. Ko pa s temi besedami opravljam žalostno dolžnost, ki mi jo nalaga funkcija, bi se vendar rad poslovil od iskrenega tovariša in zvestega prijatelja iz študijskih let in se spomnil na vedre dni, ki sva jih skupaj preživela ob knjigah in na izpitih, pa slepečega sonca na snegu v gazi njegovih smuči, pa njegovih pozdravov z visokogorskih tur, pretežkih zame, a brez problemov zanj, ki sem v njem občudoval vrhunskega športnika in planinca v najbolj plemenitem pomenu besede.

Ko se tako poslavljam hkrati od dragocenega delavca Slovenske akademije znanosti in umetnosti in od dragega tovariša in prijatelja, zagotavljam, da mu bomo ohranili lep in trajen spomin.

III

POROČILO O DELU AKADEMIJE

AKADEMIJA V LETU 1976

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je imela konec decembra 1976 3 častne člane, 34 rednih, 25 dopisnih članov in 28 zunanjih dopisnih članov; skupaj 89 članov.

V I. razredu je bilo 8 rednih, 5 dopisnih in 4 zunanji dopisni člani, v II. razredu 5 rednih, 6 dopisnih in 6 zunanjih dopisnih članov, v III. razredu je bilo 6 rednih, 4 dopisni in 5 zunanjih dopisnih članov, v IV. razredu 3 redni, 3 dopisni in 4 zunanji dopisni člani, v V. razredu 8 rednih, 5 dopisnih in 6 zunanjih dopisnih članov, v VI. razredu 4 redni, 2 dopisna in 3 zunanji dopisni člani.

SAZU je v letu 1976 izgubila podpredsednika akademika Borisa Zihlerla (11. 2. 1976), tajnika 6. razreda akademika dr. Milka Bedjaniča (15. 2. 1976), 2 zunanja dopisna člana (dr. Pavla Sterna, 20. 3. 1976 in dr. Marka Kostrenčiča, 19. 5. 1976), svojega dolgoletnega upravnega direktorja dr. Lea Baeblerja (9. 8. 1976), prvega načelnika naravoslovne sekcije terminološke komisije SAZU prof. Franca Kapusa (30. 8. 1976) in tudi dolgoletnega oskrbnika doma SAZU v Planici Josipa Omana (20. 3. 1976).

Inštituti

SAZU ima 13 inštitutov, terminološko komisijo s pravno, tehniško, medicinsko, veterinarsko, naravoslovno in umetnostno sekcijo, študijski center za zgodovino slovenskega izseljenstva, študijski center za družbene vede, v okviru katerega je zaživel 5. skupina, kot skupina za vprašanja pravnega varstva znanstvenih odkritij, ki jo vodi dop. član prof. dr. Stojan Pretnar, in svet za proučevanje in varstvo okolja pri predsedstvu SAZU.

Odlikovanja, nagrade in priznanja so prejeli:

Kidričevo nagrado za leto 1976 sta prejela akad. Josip Vidmar (za življenjsko delo na področju slovenske estetike in kritike) in akad. prof. dr. Dušan Hadži (za delo na področju vibracijske spektroskopije molekul in kristalov).

Nagrado Sklada Borisa Kidriča sta prejela akad. Bojan Čop (za delo Indogermanska sklanjatev v luči indouralske primerjalne slovnice) in višji strokovni sodelavec SAZU v pok. speleolog Egon Pretner (za delo »Koleopterološka favna pečina i jama Hrvatske s historijskim pregledom istraživanja«).

Priznanje OF za leto 1976 sta prejela akad. Lado Vavpetič in akad. Bogdan Breclj.

Prešernovo nagrado za leto 1976 je prejel za svoje življenjsko delo akad. Miško Kranjec, nagrado Prešernovega sklada pa tov. Jože Javoršek.

12. 2. 1976 je zunanji dopisni član SAZU akad. Miroslav Krleža prejel avstrijsko državno nagrado.

6. 5. 1976 je akad. Bogdan Breclj prejel Red jugoslovanske zastave z lentjo (ob priliki 70-letnice).

Od 29. 4. 1976 dalje je predsednik SAZU akad. J. Milčinski predsednik Odbora za Prešernove nagrade in priznanja študentom Univerze v Ljubljani.

12. 5. 1976 je predsednik SAZU prejel plaketo varnosti na Izvršnem svetu skupščine SRS.

2. 6. 1976 je predsednik SAZU postal častni član Slovenskega zdravniškega društva

in prejel naslednja priznanja:

Zlato plaketo Univerze v Ljubljani, Plaketo zveznega odbora Rdečega križa Jugoslavije, Spominsko plaketo Medicinske fakultete v Ljubljani za 30-letno delo, zahvalno listino Medicinske fakultete v Sarajevu (ob 30-letnici).

7. 6. 1976 je častni in redni član SAZU Josip Vidmar prejel francoski red oficirja legije časti.

26. 11. 1976 je dopisni član Zdenko Kalin prejel Red bratstva in enotnosti z zlatim vencem.

24. 12. 1976 je višji strokovni sdelavec SAZU Egon Pretner prejel Red dela z zlatim vencem.

23. 6. 1976 je bil ob 30-letnici Geološkega zavoda odlikovan Inštitut za paleontologijo SAZU s plaketo in priznanjem za vzorno sodelovanje.

18. 11. 1976 je bila znanstvenemu svetniku dr. Franu Petretu podeljena ob priliki 30-letnice ustanovitve Filozofske fakultete v Skopju listina in plaketa za zasluge pri organizaciji te fakultete.

Jubileji

V letu 1976 so praznovali:

akad. B. Breclj, dopisni član R. Kyovsky in zunanji dopisni član O. Berkopec 70 let, akad. D. Cvetko in dop. član Z. Kalin 65 let, akad. B. Grafenauer, akad. A. Župančič in dop. član T. Logar 60 let.

Pomembnejši dogodki

25. 3. 1976 je skupščina SAZU izvolila za nove člane predsedstva akad. Janeza Milčinskega za predsednika in akad. Bratka Krefta za podpredsednika, dotedanjemu podpredsedniku akad. Antonu Kuhlju in glavnemu tajniku akad. Gorazdu Kušju pa podaljšala mandat v njunih doslejšnjih funkcijah.

Skupščina je hkrati podelila akad. Josipu Vidmarju častno članstvo SAZU kot priznanje za njegove posebne zasluge, ki si jih je pridobil za slovensko kulturo, za obči razvoj znanosti in umetnosti in za socialistični razvoj naše ožje in širše družbene skupnosti, posebno pa za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, katere predsednik je bil nič manj ko 23 in pol let, in izročene so bile diplome o izvolitvi za dopisnega člana SAZU prof. dr. Janezu Fettichu in dr. Borisu Majerju, akademikoma Božidarju Jakeu in Bogu Grafenauerju pa diplomi o izvolitvi za dopisnega člana Akademije znanosti in umetnosti BiH.

30. 3. 1976 je novoizvoljeni predsednik SAZU akad. J. Milčinski prevzel iz rok bivšega predsednika SAZU J. Vidmarja predsedniške posle.

V času od 31. 3. do 5. 4. 1976 je predsednik SAZU akad. J. Milčinski obiskal predsednika predsedstva SRS tov. Sergeja Kraigherja, predsednika CK ZKS tov. F. Popita, predsednika Izvršnega sveta skupščine SRS ing. A. Marinca ter inštitute in urade SAZU.

5. 4. 1976 je SAZU poslala čestitke novoustanovljeni Črnogorski akademiji znanosti in umetnosti.

7. 4. 1976 do 14. 4. 1976 se je podpredsednik A. Kuhelj mudil kot član delegacije Sveta akademij znanosti in umetnosti SFRJ v Londonu zaradi podpisa sporazuma o znanstvenem sodelo-

vanju z britanskim Kraljevskim društvom in Akademijo družbenih ved.

7. 4. 1976 je bila na SAZU seja Sveta za proučevanje in varstvo okolja.

9. 4. 1976 se je podpredsednik akad. B. Kreft udeležil podelitve Kidričevih nagrad.

12. 4. 1976 je predsednik SAZU obiskal predsednika Skupščine SRS dr. M. Breclja,

15. 4. 1976 pa predsednika Skupščine mesta Ljubljane ing. T. Koviča.

Istega dne je bil podpisan protokol o sodelovanju med Akademijo umetnosti NDR in SAZU.

25. 4. 1976 je bilo v Rogaški Slatini odkritje spominske plošče akademikoma Francetu in Borisu Kidriču, katerega se je udeležil podpredsednik akad. B. Kreft.

29. 4. 1976 je bila akad. J. Vidmarju izročena diploma častnega člana SAZU.

8. 5. 1976 so se predsednik, oba podpredsednika in glavni tajnik SAZU udeležili osrednje proslave 100-letnice rojstva Ivana Cankarja v dvorani Tivoli; na tej proslavi kot tudi na proslavi na Vrhniki 10. 5. 1976 je govoril podpredsednik B. Kreft.

17. 5. 1976 je predsednik SAZU obiskal seminar Mednarodnega centra za upravljanje podjetij v javni lasti v deželah v razvoju v Portorožu, se udeležil seje projektne komisije tega seminarja in se razgovarjal s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta dr. A. Vratušo.

18. 5. 1976 je podpredsednik B. Kreft predaval na münchenški univerzi o Ivanu Cankarju.

20. in 21. 5. 1976 sta bila predsednik SAZU in častni član Josip Vidmar na povabilo SANU v gosteh pri predsedstvu te akademije v Beogradu in Kladovu.

28. 5. 1976 je akad. J. Vidmar v imenu SAZU pozdravil znanstveno posvetovanje o slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji, ki je bilo v Ljubljani in sta ga organizirala Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani in Zavod za migracijo i narodnosti v Zagrebu.

4. 6. 1976 je bil na SAZU sestanek s predsednikom Skupščine RSS dr. A. Kornhauserjevo zaradi vprašanj, ki se tičejo financiranja SAZU.

8. 6. 1976 je bila prva seja predsedstva SAZU v novi sestavi.

10. 6. 1976 je imel podpredsednik B. Kreft slavnostni govor na Cankarjevi akademiji na Dunaju.

Istega dne je bil ustanovljen kabinet akad. J. Vidmarja po sklepu Skupščine SAZU z dne 25. 3. 1976.

17. 6. 1976 je bila na SAZU plenarna seja Sveta akademij znanosti in umetnosti SFRJ in sprejem udeležencev seje pri predsedniku predsedstva SRS S. Kraigherju;

18. 6. 1976 je bil prirejen izlet za udeležence seje Sveta v Škofjo Loko, na Bled in v Bohinj.

26. 6. 1976 je predsednik v imenu SAZU izročil na slavnostni seji Društva za nauku i umetnost Kosova spomenico in faksimilirano izdajo Dalmatinove biblije.

V mesecu juniju je bila v Moderni galeriji v Ljubljani retrospektivna razstava del akad. F. Miheliča.

2. 7. 1976 je bil predsednik SAZU na predavanju sekretarja IK P CK ZK J S. Dolanca o berlinski konferenci.

3. 7. 1976 je bila v Kostanjevici otvoritev galerije akad. B. Jakca, katere se je udeležil tudi predsednik SAZU.

5. 7. 1976 je bil sestanek predsednika in obeh podpredsednikov SAZU z dop. članom SAZU ing. arh. E. Ravnikarjem v zvezi z adaptacijo stavbe SAZU Novi trg 5.

7. 7. 1976 se je pričel na SAZU znanstveni simpozij o Ivanu Cankarju, ki je trajal do vklj. 9. 7. 1976; odprl ga je predsednik SAZU, predsedoval pa mu je in ga vodil podpredsednik SAZU B. Kreft; akademija je priredila simpozij skupaj s Slovensko matico, Društvom slovenskih pisateljev, Slavističnim društvom Slovenije in Filozofsko fakulteto v Ljubljani.

29. 7. 1976 in 30. 7. 1976 se je predsednik SAZU razgovarjal s predsednikom Izvršnega sveta skupščine SRS ing. A. Marinčem in podpredsednikom IS skupščine SRS dr. A. Lahom o adaptaciji stavbe Novi trg 5.

13. 8. 1976 se je SAZU poslovila od svojega dolgoletnega prvega upravnega direktorja dr. Lea Baeblerja.

25. 8. 1976 je predsednik SAZU dal za posebno prilogo Dela izjavo o 5. konferenci neuvrščenih v Colombu.

1. 9. 1976 je pričel z delom kot namestnik upravnega direktorja SAZU tov. Bojan Plavc, dipl. oec.

Od 5. do 11. 9. 1976 je podpredsednik B. Kreft kot predsednik Mednarodnega slavističnega komiteja vodil plenum tega komiteja, ki je bil v Münchnu.

Od 6. do 10. 9. 1976 sta se akad. J. Goričar in predsednik Komiteja za varstvo okolja dr. A. Lah udeležila mednarodne konference o pravnem varstvu okolja v Szombathelyju.

8. 9. 1976 je bil predsednik SAZU na večerji, ki jo je priredil predsednik SFRJ maršal Tito v čast romunskega predsednika Ceausescuja na Brdu;

9. 9. 1976 — na večerji, ki jo je priredil v čast istemu gostu v Golf hotelu na Bledu predsednik predsedstva SRS S. Kraigher.

14. 9. 1976 se je podpredsednik B. Kreft udeležil protestnega zbora ob obletnici nasilne smrti čilskega predsednika Allendeja.

20. 9. 1976 je bila na SAZU seja koordinacijskega odbora Bulletin Scientifique, kateri je predsedoval predsednik SAZU.

24. 9. 1976 je bila tiskovna konferenca Inštituta za narodnostna vprašanja ob izidu publikacije »Sodobna vprašanja slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji«, katere se je udeležil predsednik SAZU;

25. 9. 1976 se je predsednik SAZU udeležil spominske svečanosti ob 25-letnici smrti ameriškega književnika slovenskega rodu L. Adamiča v Grosupljem;

27. 9. 1976 se je predsednik SAZU udeležil predavanja sekretariata IK P CK ZK J S. Dolanca ob konferenci neuvrščenih v Colombu.

27. 9. 1976 je podpredsednik B. Kreft predaval v Utrechtu o zgodovini kulture jugoslovanskih narodov.

Tega dne je bil podpredsednik A. Kuhelj na otvoritvi 3. mednarodnega simpozija o sledenju podzemeljskih voda na Bledu.

29. 9. 1976 je predsednik SAZU na seji Skupščine RSS seznanil navzoče o vlogi in položaju SAZU v republiki.

30. 9. 1976 je podpredsednik B. Kreft vodil v Beogradu plenum Slavističnega komiteja.

1. 10. 1976 je bil predsednik SAZU na sklepni seji seminarja »Upravljanje in izobraževanje v podjetjih v družbeni lastnini«;

5. 10. 1976 se je predsednik SAZU dogovarjal z dop. članom prof. dr. B. Majerjem o pripravah za ustanovitev inštituta za marksizem SAZU;

istega dne je predsednik SAZU sprejel ing. Pavla Žaucerja v zvezi s preureditvijo doma akademikov Franceta in Borisa Kidriča na Knežcu v spominski dom;

8. 10. 1976 sta se predsednik SAZU in podpredsednik A. Kuhelj udeležila svečanosti ob priliki vselitve Makedonske akademije v nove prostore in kot dar SAZU izročila pastel akad. B. Jakca.

11. 10. 1976 je bilo v dvorani akademije protestno zborovanje članov in delavcev SAZU v zvezi s položajem slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji; sprejeti protestni izjavi se je pridružil tudi Svet akademij znanosti in umetnosti SFR J.

12. do 16. 10. 1976 je bil akad. Dragotin Cvetko gost Akademije umetnosti NDR. Akad. Cvetko je na akademiji predaval o sodobni slovenski glasbi.

20. 10. 1976 se je akad. Fran Zwitter kot zastopnik SAZU udeležil v Arhivu Slovenije odkritja spominske plošče ob 88-letnici ustanovitve Jugoslovanske socialno demokratske stranke in odprtja novega arhivskega skladišča.

20. 10. 1976 je podpredsednik B. Kreft govoril na RTV Ljubljana o Borštnikovem srečanju 1976 in

21. 10. 1976 z govorom odprl razstavo »Cankar, gledališče, film in televizija« v mariborskem gledališču in »Borštnikovo srečanje 1976«;

23. 10. 1976 se je podpredsednik B. Kreft udeležil v imenu SAZU odkritja spomenika Srečku Kosovelu; odkril ga je akad. J. Vidmar.

26. 10. 1976 je bila seja Sveta za proučevanje in varstvo okolja, kjer so bili sprejeti sklepi za pripravo interdisciplinarnega posvetovanja »Vplivi okolja na človekov organizem«, ki bo maja 1977 v Ljubljani.

30. 10. 1976 je podpredsednik B. Kreft kot predsednik glavnega odbora Borštnikovega srečanja razdelil priznanja in nagrade za najboljše odrske dosežke.

31. 10. 1976 se je dop. član Dušan Moravec udeležil z govorom odkritja spominskega obeležja akad. Francetu Koblarju v Železnikih.

5. 11. 1976 je bil izvoljen akad. Bogdan Breclj za upravnika Medicinskega inštituta.

11. in 12. 11. 1976 so se predsednik SAZU, podpredsednik A. Kuhelj in glavni tajnik G. Kušej udeležili proslave ob 25-letnici Znanstvenega društva BiH in 10-letnici Akademije znanosti in umetnosti BiH v Sarajevu. Predsednik je pozdravil slavljenko in ji predal spominsko listino.

15. in 16. 11. 1976 se je predsednik udeležil proslave ob 30-letnici Medicinske fakultete v Sarajevu, kjer so mu podelili spominsko zahvalno listino.

18. 11. 1976 je predsednik SAZU v njenem imenu pozdravil 3. Jugoslovansko konferenco o arteriosklerozi in arterialni trombozi, ki je bila v prostorih akademije;

19. 11. 1976 je predsednik SAZU v njenem imenu pozdravil 2. spominski sestanek v počastitev pok. prof. Frana Zavrnikarja.

24. 11. 1976 je bila proslava 35-letnice ustanovitve varnostno obveščevalne službe OF in narodne zaščite, katere se je udeležil predsednik SAZU.

25. 11. 1976 se je predsednik SAZU udeležil v Portorožu otvoritve simpozija »Filozofsko družbeni vidiki naravoslovnih, medicinskih in tehničnih znanosti« in predsedoval dopoldan-

skemu delu delovnega predsedstva; simpozij je organiziral marksistični center CK ZKS.

Od 1. 12. 1976 do vklj. 3. 12. 1976 so bili predsednik SAZU, podpredsednik A. Kuhelj, glavni tajnik G. Kušej in upravni direktor B. Plavec na seji Sveta akademij znanosti in umetnosti SFRJ v Zadru.

6. 12. 1976 se je predsednik SAZU udeležil večerje, ki jo je priredil predsednik SFRJ v čast predsedniku francoske republike V. G. d'Estaingneju v Beogradu.

8. 12. 1976 je bila v Novem Sadu slovesnost ob 150-letnici ustanovitve Matice Srpske, na kateri je bil predsednik SAZU in za to priliko tudi izročil spomenico.

9. 12. 1976 je glavni tajnik SAZU vodil razgovor za okroglo mizo o pravici do kulture, ki jo je organiziralo Društvo SRS za Združene narode ob priliki proslave Dneva človekovih pravic.

11. 12. 1976 se je predsednik SAZU udeležil v Zagorju sklepne proslave ob priliki 100-letnice rojstva I. Cankarja.

14. 12. 1976 sta predsednik SAZU in upravni direktor obiskala Inštitut za raziskovanje krasa v Postojni in se udeležila slovesnosti ob podelitvi Reda dela z zlatim vencem višjemu strokovnemu sodelavcu SAZU Egonu Pretnerju v počastitev njegove osemdesetletnice.

17. 12. 1976 je predsednik SAZU prisostvoval v dvorani Tivoli slovesnosti ob priliki 35-letnice JLA.

21. 12. 1976 je bil predsedniku SFRJ in vrhovnemu poveljniku oboroženih sil SFRJ, maršalu J. Brozu Titu, častnemu članu SAZU, podeljen doktorat vojaških znanosti; te slovesnosti se je udeležil tudi predsednik SAZU;

22. 12. 1976 je predsednik SAZU odprl in vodil sestanek, ki je bil na akademiji v zvezi z ustanovitvijo odbora za spominski dom akademikov Franceta in Borisa Kidriča na Knežcu.

Na 3. seji predsedstva SAZU, ki je bila 23. 12. 1976, je bilo sklenjeno, da se ustanovi izdajateljski svet SAZU, ki bo skupen za vse tiste publikacije SAZU, ki se morajo po zakonu o javnem obveščanju prijavljati ustreznemu republiškem organu.

27. 12. 1976 je bil predsednik SAZU izvoljen za častnega člana Društva za nauku i umetnost Kosova.

Na novoletnem srečanju članov in delavcev SAZU, ki je bilo 30. 12. 1976, je bila navzočim izročena publikacija SAZU »Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev SAZU«, ki je izšla konec leta 1976.

Biološki inštitut Jovana Hadžija SAZU je v letu 1976 izdelal prvo »Vegetacijsko karto« za območje Postojne, ki je prvo delo te vrste, tiskano v Jugoslaviji.

V letu 1976 je postal akad. Dušan Hadži častni član Zveze kemikov in tehnologov SFRJ, zunanji dopisni član akad. Pavle Savić, predsednik SANU, pa inozemski član Akademije znanosti v Atenah.

Razstave

Konec januarja 1976 je bila v Vzhodnem Berlinu odprta razstava »Slovenska partizanska grafika«. Uvodno besedo je imel tajnik 5. razreda in podpredsednik SAZU akad. Bratko Kreft.

3. 2. 1976 je bila v Prešernovi dvorani odprta razstava arhitekta Janeza Jagra, ki jo je pripravil Arhitekturni muzej skupaj s SAZU.

27. 2. 1976 je bila na Inštitutu za raziskovanje krasa SAZU v Postojni odprta razstava »Življenjska pot Ivana Cankarja v besedi in sliki«;

4. 3. 1976 je bila v Prešernovi dvorani odprta razstava ob 100-letnici smrti Andreja Šusterja Drabosnjaka. Obe razstavi je odprl akademik Bratko Kreft;

15. 4. 1976 je bila v Prešernovi dvorani odprta Heartfieldova razstava fotografij z uvodnim govorom podpredsednika akad. B. Krefta; razstava je trajala do 5. 5. 1976.

23. 10. 1976 se je v Prešernovi dvorani začela razstava žuželk, ki jo je pripravil Biološki inštitut J. Hadžija SAZU ob 50-letnici Jugoslovanskega entomološkega društva; razstava je bila odprta do vklj. 6. 11. 1976.

25. 11. 1976 je bila v Prešernovi dvorani odprta razstava »Slovenski tisk na Koroškem« in

16. 12. 1976 je bila otvoritev razstave ob 100-letnici rojstva Borisava Stankovića, ki sta jo pripravili Srpska biblioteka in Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani.

14. 5. 1976 je bila v Celovcu odprta razstava Andreja Šusterja Drabosnjaka. Odprl jo je znanstveni svetnik SAZU dr. Niko Kuret.

1. 10. 1976 pa je bila ista razstava odprta tudi na Ravnah na Koroškem.

Predavanja

Na SAZU so predavali:

14. 1. 1976 prof. Matthus iz NDR o Sodobni glasbi Nemške demokratične republike.

17. 2. 1976 dr. Edvard Čalić, Reinhard Heydrich in totalno nasilje;

18. 2. 1976 dr. Edvard Čalić, Resnica in memoari Alberta Speera.

27. 2. 1976 dr. Francè Bernik, Cankarjeva avtobiografska proza (predavanje je bilo v Postojni v okviru razstave »Življenjska pot Ivana Cankarja v besedi in sliki«).

20. 4. 1976 prof. dr. Karoly Gaal z Dunaja, Wanderung des Erzählgutes innerhalb eines mehrsprachigen Gebietes.

9. 6. 1976 dop. član dr. Boris Majer, Smisel in značaj Marxovega pojmovanja materializma.

8. 12. 1976 dr. Ludvik Gyergyek v počastitev 120-letnice rojstva Nikole Tesle »Nikola Tesla in kibernetika«.

Stiki s tujino

15. 4. 1976 je bil na akademiji ob priliki podpisa protokola o sodelovanju z Akademijo umetnosti NDR razgovor med direktorjem te akademije Heinzem Schnablom in njenim sekretarjem Eberhardom Meissnerjem ter predsednikom SAZU in podpredsednikom B. Kreftom.

23. 4. 1976 je obiskal predsednika SAZU generalni konzul NDR Kurt Stillman.

5. 5. 1976 je predsednik SAZU sprejel prof. dr. Gösta Arthursona in svetnika za tisk in kulturo veleposlaništva ZDA v Beogradu, ki ga je spremljal direktor Ameriškega centra v Ljubljani.

12. 5. 1976 so predsednika SAZU obiskali prof. Jan Annerstedt (z univerze Lund), Esben Andersen (z univerze Kopenhagen) in Rangvald Kalleberg (z univerze Oslo).

20. 5. 1976 je podpredsednik akad. A. Kuhelj sprejel na SAZU F. E. Richarda, člana National Academy of Ingeneering.

Med 26. in 28. 5. 1976 je bil na obisku prof. André Rosambert, bivši predsednik Académie Stanislas v Nancyju.

1. 7. 1976 se je predsednik SAZU udeležil sprejema na Generalnem konzulatu ZDA v Zagrebu ob priliki 200-letnice neodvisnosti ZDA.

6. 9. 1976 je predsednik SAZU sprejel predstavnika nemške rektorske konference (ZRN) prof. Gerda Rölleckeja,

30. 9. 1976 pa generalnega konzula DDR v Zagrebu Gerharda Ahnerja.

5. 10. 1976 se je predsednik SAZU udeležil sprejema, ki ga je v klubu delegatov priredil ob priliki 27-obljetnice ustanovitve NDR generalni konzul G. Ahner.

12. 10. 1976 je predsednik SAZU sprejel gospoda Parandjapeja, predstavnika Mednarodnega centra za upravljanje podjetij v družbeni lastnini.

15. 10. 1976 je predsednika SAZU obiskal prof. dr. Gianpaolo de Farra, rektor univerze v Trstu,

istega dne je bil predsednik SAZU na sprejemu, ki ga je ob 59-letnici oktobrske revolucije priredil generalni konzul ZSSR v Zagrebu,

19. 10. 1976 se je glavni tajnik akad. G. Kušej udeležil sprejema na Avstrijskem generalnem konzulatu ob avstrijskem državnem prazniku.

V mesecu oktobru je akad. Fran Zwitter vodil delegacijo jugoslovanskih zgodovinarjev na sestanku z avstrijskimi zgodovinarji v Gösingu v Sp. Avstriji.

5. 11. 1976 se je glavni tajnik SAZU udeležil v klubu delegatov sprejema ob priliki 59-letnice oktobrske revolucije, na katerem sta bila navzoča tudi oba podpredsednika SAZU.

V okviru sodelovanja z Nacionalno akademijo znanosti v Washingtonu so se mudili v Ljubljani:

23. do 28. 4. 1976 prof. Mc Ghee, ki je obiskal Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani,

22. do 26. 5. 1976 dr. Otto Selinger, ki je obiskal patofiziološki inštitut Medicinske fakultete v Ljubljani in Inštitut J. Stefan,

31. 5. 1976 pa je obiskal še prof. Erjavca;

29. 5. do 1. 6. 1976 Ernest Wenkert, ki je bil gost oddelka za kemijo Fakultete za naravoslovje in tehnologijo;

10. 5. do 31. 7. dr. E. A. Tahir Kheli, ki je delal na Inštitutu Jožef Stefan;

9. 7. 1976 je obiskal Inštitut Jožef Stefan dr. J. Pankov;

22. do 29. 10. 1976 prof. dr. Raymond Seymour, ki je bil gost prof. I. Vizoviška in prof. S. Lapanjeta na Kemijskem inštitutu B. Kidriča in

27. do 31. 12. 1976 prof. dr. Lawrence S. Husch, ki je bil gost docenta Vrabca z Inštituta za matematiko FNT.

V okviru sodelovanja z Akademijo znanosti ZSSR so se mudili v Ljubljani:

od 16. 4. do 6. 5. 1976 dop. član Akademije znanosti ZSSR Sergej Sevolodovič Jablonski in prof. Aleksej Borisovič Žičenko; bila sta gosta Inštituta za sociologijo in filozofijo Univerze v Ljubljani;

od 23. do 25. 9. 1976 zgodovinarji z Inštituta za balkanistiko Akademije znanosti ZSSR Frejdzon Vladimir Ismailovič, Leščilovskaja Nina Ivanova in Islamov Tofik Muslimovič, ki so

obiskali Filozofsko fakulteto in Inštitut za občo in narodno zgodovino SAZU.

V okviru sodelovanja z Akademijo umetnosti NDR se je mudil v Ljubljani od 18. 8. do 25. 8. 1976 njen član Rainer Kunad, ki je bil gost SAZU, v septembru pa je akademijo obiskal še redni član te akademije Jurij Brezan.

Udeležba na znanstvenih sestankih

Z devizami, ki jih je SAZU prejela v letu 1976, so se udeležili člani in sodelavci SAZU znanstvenih zborovanj in sestankov:

akad. Bogdan Brecelj — 6. zasedanja angleških ortopedov v Londonu;

akad. Jože Goričar — simpozija o pravnih vidikih varstva okolja v Szombathelyu; simpozija se je udeležil tudi podpredsednik IS, predsednik sveta za proučevanje in varstvo okolja pri predsedstvu SAZU, znanstveni svetnik dr. Avguštin Lah, vendar z drugimi sredstvi;

akad. Viktor Korošec — XXII. srečanja asiriologov v Birminghamu in zasedanja znanstvenega združenja »Ferdinand de Vischer« v Trstu;

akad. Bratko Kreft — plenuma Mednarodnega slavističnega komiteja v Münchnu;

akad. Franc Novak — srečanja društva pelvičnih kirurgov v Baslu in nato v Münchnu;

dop. član dr. Tine Logar in asistentka Francka Benedik — zasedanja delovne skupine za Splošno slovanski lingvistični atlas v Moskvi;

znanstveni svetnik dr. ing. Mitja Brodar in višji znanstveni sodelavec dr. Franc Leben — 9. mednarodnega kongresa prehistoričnih ved v Nici;

znanstveni svetnik dr. Zmaga Kumer — zasedanja evropske komisije za ljudsko slovstvo v Kopenhagenu;

znanstveni svetnik dr. Jaroslav Šašel — simpozija o antični Aquilei v Italiji, XI. limes kongresa v Székesfehérváru in kolokvija o pozni antiki v Vzhodnih Alpah v Constanzu;

znanstveni sodelavec dr. Rado Gospodarič — 66. zasedanja nemškega geološkega društva v Hannoveru;

višji strokovni sodelavec Jan Carnelutti, asistent Božo Drovnik in višji tehnični sodelavec Peter Tonkli — redne letne skupščine avstrijskih entomologov na Dunaju;

asistentka Francka Benedik — zasedanja mednarodne komisije in redakcije Splošno slovanskega lingvističnega atlasa v Varšavi;

asistent Milan Orožen Adamič in višji strokovni sodelavec Marko Žerovnik — 25. kongresa nemške kartografije s temo: »Kartografija in varstvo okolja« v Freiburgu;

višji strokovni sodelavec Majda Stanovnik-Blinc, asistent mag. Darko Dolinar in stažistka Vilenka Jakac — kongresa za primerjalno književnost v Budimpešti.

V zvezi s svojim študijskim delom so potovali v tujino:

akad. Dragotin Cvetko — v Berlin, kjer je predaval o sodobni slovenski glasbi;

akad. Ciril Kosmač — v Francijo zaradi korigiranja prevoda knjige »Balada o trobenti in oblaku«;

akad. Bratko Kreft — v Utrecht, kjer je predaval o kulturni zgodovini jugoslovanskih narodov, v Leipzig in Berlin zaradi postavitve razstave slovenske partizanske grafike;

akad. Anton Kuhelj — v London zaradi podpisa sporazuma o znanstvenem sodelovanju med Svetom akademij in British Academy ter Royal Society;

znanstveni svetnik dr. Pavle Blaznik — v Gradec zaradi izpisovanja topografskega gradiva v Deželnem arhivu;

znanstveni svetnik dr. Emilijan Cevc in asistent Damjan Prelovšek — v Gradec zaradi študija spomenikov renesančne plastike in slikarstva XVII. stoletja;

znanstveni svetnik dr. Peter Habič in znanstveni sodelavec dr. Rado Gospodarič — v München zaradi priprav 3. mednarodnega simpozija o sledenju podzemskih voda;

znanstveni svetnika dr. Zmaga Kumer in dr. Valens Vodusek, višji strokovni sodelavec Mirko Ramovš in strokovni delavec Julijan Strajnar — v Avstrijo zaradi raziskovalne naloge »Etnomuzikološka raziskava Slovenske Koroške«;

znanstveni svetnik dr. Zmaga Kumer in strokovni delavec Julijan Strajnar — v Ziljsko dolino zaradi etnomuzikoloških raziskav Slovenske Koroške,

znanstveni svetnik dr. Zmaga Kumer — v Celovec zaradi ureditve glasbene folkloristične zapuščine dr. F. Cigana;

znanstveni svetnik dr. Niko Kuret — v Celovec in Trst zaradi postavitve Drabosnjakove razstave, in na Dunaj zaradi kontrole projekcije filma »Šentjurja jagati«;

znanstveni svetnik dr. Jaroslav Šašel — v Španijo zaradi dogovora o mednarodnem oblikovanju in planiranju antičnih študij;

znanstveni svetnik dr. Alojz Šercelj — v Celovec zaradi uvedbe aeropalinologije pri nas;

znanstveni svetnik dr. Dragica Turnšek — v Sofijo zaradi ogleda razstave o koralnih grebenih in fosilih;

višji znanstveni sodelavec dr. Francè Bernik — na Dunaj v zvezi s študijo tipologije Cankarjeve proze;

višji znanstveni sodelavec dr. Anton Cevc — v Šentjakob zaradi ogleda Ziljske ohceti in v Trst zaradi proučevanja pastirskih in poljedelskih zavetišč;

višji znanstveni sodelavec dr. Katica Drobne — v Francijo zaradi proučevanja foraminifer;

strokovni svetnik Milan Natek — v Brno na seminar o kompleksnem proučevanju geografskega okolja;

višji strokovni sodelavec ing. Andrej Marinček in asistent Andrej Seliškar — v Grenoble zaradi izdelave fitocenološke karte alpskih dežel;

višji strokovni sodelavec Mirko Ramovš — v Prago zaradi seznanjenja s tipološko klasifikacijo plesov po češkem sistemu;

asistent Damjan Prelovšek — v Darmstadt zaradi ogleda razstave secesije in nazarenskega slikarstva v Frankfurtu;

asistentka Francka Premk in stažistka Majda Merše — v Prago zaradi izpopolnitve v historični leksikologiji; asistent Janez Dular — v Mainz, Frankfurt in Marburg zaradi prevzema dokumentacijskega gradiva stiških izkopavanj;

bibliotekarka Sinja Zemljič-Golob — v Pariz na trimesečno strokovno izpopolnjevanje o etnološki informatiki;

dr. Jure Mikuž — v Berlin zaradi postavitve slovenske partizanske grafike;

dr. Anton Praprotnik — na Maladavi zaradi nabiranja vzorcev koral in foraminifer.

POROČILO O ZAKLJUČNEM RAČUNU

Pregled dohodkov in izdatkov v letu 1976

DOHODKI:	Din
Sredstva dodeljena iz republiškega proračuna	3,277.697,00
Sredstva po raziskovalnih nalogah za l. 1976 — RSS	25,569.000,00
Sredstva dodeljena za nagrade stazistov — RSS	179.500,00
Sofinanciranje tiska publikacij — RSS	841.000,00
Dohodki od prodaje publikacij	115.674,35
Prenos iz sklada za izobraževanje	112.119,70
Dohodki od obresti	117.602,30
Najemnine in zakupnine	4.373,40
Nočnine v domovih	8.650,00
Razni drugi dohodki	45.378,43
Sredstva po posebnih nalogah	3,067.161,05
Skupaj	33,338.156,21

IZDATKI:	Din
Materialni stroški (nabava knjig, materiala, potni stroški, dnevnice, avtor. honor., amortizacija, režija)	12,259.298,49
Zakonske obveznosti	2,160.691,65
Pogodbene obveznosti	168.180,95
Osebni dohodki — bruto	16,559.075,10
Civilno pravna razmerja	464.963,60
Prisp. za kritje primanjkljaja v elektrogospodarstvu	29.625,40
Skupaj	31,641.835,19

Ostanek dohodka za delitev:	1,696.321,02
— v rezervni sklad 2% od bruto dohodka	421.577,15
— v sklad skupne porabe	720.000,00
— prisp. za finans. programa PTT razvoja	50.828,50
— v poslovni sklad	503.915,37

ODBOR ZA PROSTORSKO RAZDELITEV SAZU

Poročilo o delu v letu 1976

Napori za tako zelo potrebne dodatne prostore za inštitute SAZU so pokazali v tem letu prve vidne dosežke. Razčistili sta se obe osnovni vprašanji, program in njegova finančna realizacija.

Odbor za prostorsko razdelitev SAZU v sestavi podpredsednik SAZU akad. A. Kuhelj kot predsednik in člani M. Brodar, F. Petrè, D. Prelovšek in M. Zupančič je imel 4 seje in dolgo vrsto razgovorov in posvetovanj. V odbor je vstopil še B. Plavec kot upravni direktor SAZU.

Dopisni član Edvard Ravnikar je že v novembru 1976 izdelal idejno skico za dozidavo trakta na Novem trgu 5 v merilu 1 : 100 in z uporabno površino 2200 + 880 m² ter drugo dodatno varianto za adaptacijo podstrešja na stavbi Novi trg 5 v merilu 1 : 100 in celotno izrabljeno površino neto 654,6 m² in bruto 726,6 m². Adaptacija podstrešja bi bila dvonadstropna z jekleno konstrukcijo podstrešja.

SAZU je priredila na Novem trgu 5 razstavo idejnih skic in načrtov z maketo novega trakta na dvorišču glavnega poslopja akademije. Vodilni politični in družbeni predstavniki SRS so bili povabljeni k ogledu razstave s posebnim ozirom na izgled financiranja, kar je imelo za posledico, da je bila zidava predvidena v predlogu petletnega republiškega načrta za 1976—1980 (vnešeno v Osnutek dogovora o temeljnih družbenega plana za 1976—1980, str. 30, čl. 23, alinea 4 — Gradnja novega trakta SAZU). Program zidave in adaptacije sta sprejela SDS SAZU na svoji 111. redni seji 23. 1. 1976 in predsedstvo SAZU na seji 16. 3. 1976.

Predsedniku SAZU akad. J. Milčinskemu je uspelo dne 30. 7. 1976 pri predsedniku Izvršnega sveta skupščine SRS tov. A. Marincu načelno zagotoviti sredstva za adaptacijo podstrešja Novi trg 5, nakar je bil pri Ljubljanskem regionalnem zavodu za spomeniško varstvo sprožen postopek za adaptacijsko dovoljenje, a pri Gradbenem podjetju Tehnika v Ljubljani so bili podzveti koraki za pomoč pri oskrbi ostalih dovoljenj.

Aproksimativni proračun za adaptacijo podstrešja akademijske stavbe na Novem trgu 5 znaša 4.000.003,18 din, za izdelavo izvedbenih načrtov in celokupne projektne dokumentacije bi bilo potrebno 6 % gornje vsote, tj. 240.000 din. SAZU je dobila v ta namen od Raziskovalne skupnosti Slovenije že leta 1974

na razpolago vsoto 127.800 din. SDS je na svoji 118. redni seji dne 11. 10. 1976 sklenil prispevati iz tekočega računa delovnega dela SAZU 60.000 din in isto vsoto je prispevalo tudi predsedstvo SAZU po sklepu seje z dne 14. 10. 1976 iz svojega reprezentančnega dela, tako, da so sredstva za pripravljala dela za adaptacijo podstrešja stavbe Novi trg 5 preskrbljena. Izvršni svet skupščine SRS je obvestil z dopisom št. 402.02-14/64 z dne 5. 11. 1976 Raziskovalno skupnost Slovenije in predsedstvo SAZU, da je odbor Izvršnega sveta za družbene dejavnosti na 74. seji 3. 11. 1976 obravnaval in Izvršni svet skupščine SRS na seji dne 4. 11. 1976 odobril prenos določenih sredstev iz splošne v skupno porabo, med njimi 4 milijone din za investicije v inštitute SAZU.

Pripravljala dela za izvedbene načrte in dokumentacijo za dodatni trakt na Novem trgu 3 bodo trajala predvidoma 2 leti, medtem ko bi se gradbena dela za adaptacijo na Novem trgu 5 lahko pričela, ko bo preskrbljena vsa dokumentacija in opravljen razpis gradbenih del.

SVET AKADEMIJ ZNANOSTI IN UMETNOSTI SFRJ

Od zadnje skupščine SAZU je Svet akademij znanosti in umetnosti SFRJ zasedal 17. in 18. 6. 1976 v Ljubljani in 2. ter 3. 12. 1976 v Zadru.

Na seji Sveta junija 1976 v Ljubljani sta bila sprejeta poročila o delu Sveta za čas od julija 1975 do maja 1976 in zaključni račun za leto 1975, nadalje je bil narejen pregled dohodkov in izdatkov za čas od 1. 1. do 30. 4. 1976, razpravljalo pa se je tudi o mednarodnem znanstvenem in kulturnem sodelovanju vseh akademij SFRJ in o delu medakademijskih odborov.

Na seji decembra 1976 v Zadru je bilo Društvo za znanost in umetnost Kosova sprejeto v članstvo Sveta akademij. Nadalje je bilo sklenjeno, naj obstajata dve kategoriji akademijskih odborov in sicer: *medakademijski koordinacijski odbori*, ki naj vsklajujejo delo nekega določenega področja ali teme, ki je predmet dolgoročnih raziskovanj istorodnih institucij znotraj posameznih akademij ali drugih institucij, ki sodelujejo z njimi; in *medakademijski delovni odbori*, v okviru katerih se dela na določenih znanstvenih projektih do njihove izvršitve. Novi delovni odbori se lahko ustanovijo samo, če so najmanj tri akademije zainteresirane na uresničenju določenega projekta ali teme, ki bi bila podlaga za ustanovitev takega odbora. Če sta

za tako delo zainteresirani le dve akademiji, je možen le bilateralen dogovor o sodelovanju. Nadalje je svet določil, katere odbore se šteje za delovne in katere za koordinacijske. Kot delovni odbor se šteje tudi odbor za proučevanje vzrokov in posledic druge svetovne vojne; ker pa obstaja za spremljanje te tematike tudi zvezni komite, sugerira svet, naj bi akademije v tem komiteju imele svoje delegate, odbor pa naj bi prenehal obstajati. Pri medakademijskem delovnem odboru za proučevanje znanstvenih tendenc na področju humanističnih znanosti je svet predlagal, naj akademije proučijo možnost zagotovitve finančnih sredstev za pokrivanje stroškov objavljanja delovnega gradiva iz vseh štirih disciplin tega odbora in da naj zato SAZU skliče predstavnike vseh akademij z namenom, da proučijo upravičenost nadaljnjega obstoja tega odbora.

Pri SAZU so sledeči medakademijski odbori:

koordinacijski: za floro in favno, za arheološko karto Jugoslavije, ki mora po sklepu Sveta ostati pri SAZU, za Tabulo Imperii Romani in za molekularne vede, in delovni: medakademijski odbor za proučevanje znanstvenih tendenc na področju humanističnih znanosti.

V zvezi s tem je bilo nadalje sklenjeno, da bo JAZU v prvem tromesečju 1977 organizirala sestanek vseh predstavnikov jugoslovanskih akademij glede nadaljnjega obstoja nekaterih medakademijskih odborov.

Medakademijski odbor za slovar srednjeveške latinščine je dokončal delo na tem slovarju in nadaljuje zdaj svoje delo kot medakademijski odbor za slovar novoveške latinščine.

Nadalje je svet predlagal, naj odbori, ki so vezani na mednarodne organizacije, sami odločijo, ali ostanejo delovni ali pa postanejo koordinacijski. Predlagala pa se je tudi ustanovitev novih medakademijskih odborov za biomedicinske vede, za fizikalne in kemijske lastnosti materiala, za filozofijo prava, za kardiovaskularno patologijo, za proučevanje patriarhalne kulture in plemenske družbe, za pomorstvo, za komunikacije v Jugoslaviji in za izvor energije, za socialne aspekte hitrejšega razvoja znanosti in medakademijski odbor za programe teoretičnih znanosti ter medakademijski odbor za proučevanje hribovitih in planinskih regij.

Svet je tudi sklenil, naj se nadaljuje znanstveno sodelovanje z Akademijo znanosti ZSSR v obsegu 120 ljudi/tednov letno. Zato bi se morale akademije in Društvo za znanost in umetnost Kosova do 15. 1. 1977 odločiti o kvoti sodelovanja, da bi se moglo tako ugotoviti njihove obveznosti v letu 1977 na osnovi

fiksni projektov oz. tem v problemsko tematskem planu sodelovanja za čas 1977—1980.

Sklenjeno je bilo tudi, da se znanstveno sodelovanje z drugimi inozemskimi akademijami nadaljuje na podlagi medsebojnih obveznosti po protokolih o medsebojnem sodelovanju in to v okviru določenih kvot.

V odbor za medakademijsko sodelovanje, ki je bil konstituiran 11. 3. 1976 po sklepu seje sveta akademij z dne 12. 2. 1976, sta bila kot zastopnika SAZU dne 25. 5. 1976 imenovana akad. Dušan Hadži in dopisni član prof. dr. Janko Jurančič.

Dne 22. 11. 1976 je bila v Zenici seja tega medakademijskega odbora, kateri so prisostvovali akad. Dušan Hadži, dopisni član dr. Janko Jurančič in upravni direktor SAZU Bojan Plavec. Seja je bila posvečena razpravi o delu medakademijskih odborov.

V zvezi z razstavo slikarskih del članov akademij SFRJ, ki je v načrtu za začetek 1977 v NDR, je SAZU že izbrala določeno število eksponatov za to razstavo.

Glavno uredništvo Bulletina Scientifique Sekcije A je za Slovenijo prevzel dopisni član prof. dr. Ernest Mayer, redakcijo za področje medicinskih znanosti pa dopisni član prof. dr. Miroslav Brzin.

20. 9. 1976 je bil na SAZU sestanek glavne redakcije Bulletin Scientifique. Temu sestanku je predsedoval predsednik SAZU. Osrednja tema sestanka je bila financiranje oz. dodelitev finančnih sredstev za ta bilten. Na tej seji je bilo sklenjeno, da se mora storiti vse, da Bulletin Scientifique kot publikacija posebne vrste ostane še vnaprej. Tudi svet akademij je na seji 2. 12. 1976 sklenil nuditi glavni redakciji BS vso podporo v zvezi z njegovim nadaljnjim izhajanjem, vendar s pogojem, da redakcija revidira njegovo vsebino tako, da se v njem za vnaprej objavljajo samo bibliografski podatki, v sekciji A (eksaktne znanosti) pa še »Pisma redakciji«, ki imajo namen varovati avtorjem časovno prednost tam objavljenih znanstvenih dognanj ali odkritij.

SVET DELOVNE SKUPNOSTI

Poročilo o delu v letu 1976

Delo sveta delovne skupnosti je bilo v l. 1976 zelo razgibano. Reševali smo mnogo notranjih samoupravnih pa tudi upravnih problemov. Naše delo je bilo zlasti usmerjeno na obravnavo osnutka, potem pa na dokončno besedilo zakona o združenem delu, kar nam je dalo vzpodbudo za nadaljnje poglobljanje samoupravljanja v našem delovnem kolektivu. V razpravi je bil dan poseben poudarek oceni samoupravnih razmer, iskanju in uveljavljanju novih, ustrežnejših oblik samoupravne organiziranosti ter urejanju samoupravnih splošnih aktov. Drugo težišče dela sveta delovne skupnosti je bilo na notranji organizaciji združenega dela in na dohodkovnih odnosih, kjer še vedno ni bistvenih vsebinskih sprememb, ker se še ni uveljavilo načelo celovitega dohodka. Glede na določila zakona o združenem delu o pridobivanju dohodka s svobodno menjavo dela, je treba dohodke obravnavati celovito in uresničiti načela na osnovi tega zakona o združevanju dohodka s svobodno menjavo dela prek samoupravnih interesnih skupnosti (Raziskovalne skupnosti Slovenije, Kulturne skupnosti Slovenije idr.) ter organizacij združenega dela, kjer obstajajo za to neposredni skupni interesi.

O aktivnosti sveta lahko priča tudi število sej, ki jih je imel svet delovne skupnosti v tem letu: 10 rednih, 1 izredno sejo, 3 redne zборе, 3 zборе, pripravljene skupaj s sindikalno organizacijo in 3 posvetovanja.

Razprave, prizadevanja, reševanje in učinkovito delo je veljalo zlasti naslednjim nalogam:

Pripravi in uresničevanju letnega delovnega načrta, razpravljanju, usmerjanju in izdelavi finančnega načrta za leto 1976, organiziranju in delitvi sredstev za delo delovnih enot, aktivnemu sodelovanju pri presoji zaključnega računa, dopolnjevanju in usklajevanju samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, uspešnemu reševanju kadrovske politike, aktivnemu sodelovanju z Raziskovalno skupnostjo Slovenije in njenimi ustreznimi področnimi raziskovalnimi skupnostmi, nadaljnji izdelavi načrtov dopolnilne gradnje delovnih prostorov SAZU in njih realizaciji, aktivnemu obravnavanju zakona o združenem delu in v zvezi z njim pripravam novih splošnih samoupravnih aktov, reševanju vseh organizacijskih

vprašanj SAZU, ki zadevajo delavce in krepitvi samoupravljanja in samoupravljaljskih odnosov.

Letos je bilo sodelovanje in skupno reševanje znanstvenih in organizacijskih problemov na SAZU med predsedstvom SAZU in svetom delovne skupnosti še intenzivnejše kot prejšnja leta ter so se našle nove poti in možnosti za boljše sodelovanje, medsebojno obveščanje in za večjo obojestransko aktivnost.

OSNOVNA ORGANIZACIJA SINDIKATA PRI SAZU

Poročilo o delu v letu 1976

Konferenco OOS pri SAZU sestavljajo sindikalne skupine v delovnih enotah SAZU v Ljubljani in sindikalna skupina Inštituta za raziskovanje krasa v Postojni. Pri OOS deluje tudi blagajna vzajemne pomoči. Članstvo po stanju v decembru 1976: skupaj 167, od tega na SAZU v Ljubljani 150, IRK Postojna 17 članov.

10 članski IO se je sestel na štirih rednih sejah. Na vseh sejah je bil redno navzoč predstavnik SDS. Člani IO so si vse leto prizadevali, da bi opravili naloge iz sprejetega delovnega načrta za leto 1976. Člani IO, predvsem predsednik in podpredsednica sta se udeleževala vseh sej SDS, posamezni člani IO pa so sodelovali v različnih komisijah.

OOS je prek svojih delegatov uresničevala svojo statutarno vlogo in sicer, pri pripravljanju, obravnavanju in sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov o razporejanju in delitvi dohodka, o skupni porabi, o štipendiranju, o združevanju dela in sredstev, pri obravnavanju in sprejemanju notranjih splošnih aktov (pravilniki, finančni načrti itd.).

OOS je zelo dobro sodelovala predvsem s SDS, OOKK in z organom samoupravne delavske kontrole.

Sindikalne skupine, izvršilni nadzorni odbor OOS (vsem sejam je redno prisostvoval član nadzornega odbora) ter drugi organi OOS so v redu delovali, obveščanje pa je z zapisniki vseh sej bilo dobro.

Poleg rednega opravljanja organizacijskih nalog splošnih sindikalnih akcij je delo OOS obsegalo še: sodelovanje na proslavah in na Pohodu tovarištva (v maju), sodelovanje v komisiji za ocenjevanje uspehov dela, oskrba s premogom, prireditve za otroke ob koncu leta, udeležba na protestnem zborovanju delovnih ljudi v Ljubljani (zoper preštavanje slovenske manj-

šine na Koroškem), aktivno smo sodelovali v razpravi o Zakonu o združenem delu, skupaj s SDS in OOK smo organizirali širšo razpravo oz. predavanje, ki ga je vodil tov. Lojze Ude, sodnik Vrhovnega sodišča SRS, aktivno smo tudi sodelovali in organizirali solidarnostne akcije (Posočje, izgradnja knjižnice v Tolminu in kulturnega doma v Lebanjih), uspešno smo skupaj s SDS in OOK izpeljali akcijo za posojilo za ceste in samoprispevek II, na pobudo dr. Matičetova smo organizirali in izvedli prostovoljni prispevek za obnovitev slovenskih domov v Reziji, IO OOS je razpravljal tudi o socialno šibkih članih sindikata in enemu od njih je dodelil enkratno podporo.

Sindikalna skupina IZRK SAZU je imela stike z občinskim sindikalnim svetom in sicer je sodelovala pri sprejemanju družbenega plana občine Postojna in posojila za ceste.

Predsednik se je udeležil 1-dnevnega seminarja za voditelje sindikalnih organizacij. Člani so tudi številno sodelovali v smučanju — ženska in moška ekipa (kjer je ženska ekipa zasedla prvo mesto), v kegljanju, šahu in streljanju. Organizirali so tudi športno srečanje z našimi člani v veleslalomu na Kaliču.

Polnoštevilno so se tudi udeležili krvodajalskih akcij.

Poročilo o delu v letu 1976

Za inštitut je bilo tudi v letu 1976 značilno majhno število njegovih rednih delavcev. Edina sprememba v tem letu je bila, da je postala asistentka - stažistka Darja Mihelič s 1. oktobrom asistentka za starejšo zgodovino.

Publikacije. Pri delu dr. P. Lukovića, Stališče Slovencev do vstaje v Hercegovini in Bosni in do bosansko-hercegovskega vprašanja v letih 1875—1878, je bil v l. 1976 dokončan slovenski prevod srbskega rokopisa, izvršeno je bilo lektorsko in redakcijsko delo na rokopisu in povzetku ter rokopis, ki ima v tipkopisu 647 strani, oddan v tiskarno.

Rokopis dr. Vl. Valenčiča, katerega definitivni naslov se zdaj glasi »Žitna trgovina na Kranjskem in ljubljanske žitne cene od srede 17. stoletja do prve svetovne vojne« in ki obsega 320 tipkanih strani, je bil v letu 1976 predelan in je znanstveni svet inštituta na seji 27. 12. 1976 sklenil, da ga predlaga za objavo.

Kar se tiče druge (in sklepne) knjige Zgodovine agrarnih panog v okviru serije publikacij Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, je v l. 1976 dr. S. Vilfan zbral gradivo za oba svoja prispevka, ki ju je treba še predelati, akad. B. Grafenauer je dobil novo gradivo za svoj prispevek, delalo se je pa tudi na podlagi teksta prve knjige na registru, ki bo izšel na koncu druge knjige za obe knjigi skupaj.

Delo na virih. Pri delu za diplomatarij za slovensko zgodovino v srednjem veku je B. Otorepec vpisal v centralno kartoteko okrog 160 listin iz Arhiva Slovenije, v štajerskem Deželnem arhivu v Gradcu pa je evidentiral okrog 40 listin iz nekdanjega Attemsovega arhiva v Dolu pri Ljubljani, tako da obsega sedaj ta kartoteka že okrog 3350 listin od 13. do 15. stoletja. Dr. Miroslav Pahor je razširil program izdaje piranskih statotov, dokončal prepis tekstov in izvršil del priprav za njihovo izdajo. Darja Mihelič je delala dalje na pripravah za izdajo notarske knjige iz Pirana iz let 1282—1287, najstarejše notarske knjige iz Slovenije. V okviru dela za pripravo izdaje I. knjige virov za zgodovino kmečkih puntov na Slovenskem (do incl. leta 1515), ki jo pripravljata akad. B. Grafenauer in dr. M. Verbičeva, je bilo kopirano gradivo za upor na Tolminskem, ki se nahaja v Deželnem arhivu v Gradcu. Odkrito je bilo novo obsežno gradivo v Deželnem arhivu v Innsbrucku, ki ga je zdaj

treba podrobno evidentirati in izbrati za kopiranje. Medakademijski odbor za novo izdajo repertorija srednjeveških virov, kjer zastopa SAZU in naš inštitut akad. B. Grafenauer, je imel v letu 1976 dve seji; na drugi seji 8. 12. je bil za predsednika na mesto umrlega dr. M. Kostrenčiča izvoljen akademik V. Gortan; pri mednarodni izdaji kjer opravljajo člani odbora revizijo vseh jugoslovanskih prispevkov in prispevkov, ki se nanašajo tudi na Jugoslavijo, sta v tisku IV. in V. knjiga (do vključno črke H), v reviziji pa alfabetařij za VI. knjigo (do vključno črke J); za repertorij srednjeveških virov za zgodovino narodov Jugoslavije je delno že izdelan alfabetařij gesel.

Delo na drugih publikacijah. V okviru dela za historično topografijo Slovenije v srednjem veku, dolgoročnega dela, ki je povezano z medakademijskim odborom za historično-topografski leksikon in atlas srednjeveške Jugoslavije pri SANU u Beogradu, vendar pa krijejo stroške zanj posamezne akademije, je delal dr. P. Blaznik v dneh od 5. do 17. 12. 1976 v Deželnem arhivu v Gradcu in sicer na listinskem gradivu za čas od 1477 do incl. 1500 in zbiral toponime za Slovensko Štajersko, mimgrede pa pritegoval tudi ustrezno gradivo za Kranjsko in za jugoslovanski del Koroške; v celoti je pregledal 637 listin (eno tretjino v originalih, ostalo v kopijah ali izvlečkih) in ugotovil 237 novih lokalizacij; za predvideno objavo zbranega štajerskega gradiva je sestavil seznam kratic.

V okviru akcije medakademijskega odbora za zgodovino kolonizacije jugoslovanskih pokrajin pri JAZU je izšla razprava dr. T. Zorna Narodnostna podoba dela kočevskega območja po podatkih italijanskega ljudskega štetja z dne 31. julija 1941, ZČ XXIX, 1975. str. 247—253; dr. J. Šorn pa je delal dalje na razpravi o prvih delniških družbah na Slovenskem. V okviru medakademijskega odbora za slovar novoveške latinščine pri JAZU je bilo v tem letu dovršeno ekscerpiranje Schönlebnove Carniola antiqua et nova in Dolničarjevega Epitome . . . urbis Labacensis. Akad. B. Grafenauer je pripravil za tisk (pri Schlernu) rokopis dr. M. Kosa Die Missionierung der Alpenslawen. Kar se tiče tekoče bibliografije za slovensko zgodovino, so bili inštitutu predani listki, ki so bili uporabljeni v dosedanjih objavah tekoče bibliografije (za objave do l. 1972), vsa ostala vprašanja bibliografije so pa še nerešena.

Izvajanje arhivskega sporazuma iz l. 1923 z Avstrijo. To vprašanje sicer ne spada v delovni program inštituta, je pa neodložljivo in je pri njem nujno potrebno sodelovanje članov znanstvenega sveta in znanstvenih delavcev na inštitutu. V tem

letu je bil upravnik inštituta predsednik II. delovne grupe jugoslovanskih ekspertov (za zahteve do Deželnega arhiva v Gradcu), član znanstvenega sveta akad. B. Grafenauer predsednik III. delovne grupe jugoslovanskih ekspertov (za zahteve do koroškega in tirolskega deželnega arhiva), višji strokovni sodelavec B. Otorepec je bil ekspert za zahteve Slovenije glede listin in rokopisov, znanstveni svetnik dr. P. Blaznik pa ekspert za zahteve Slovenije glede večine ostalih arhivalij (arhivi gospostev, mest, uradov, katastrsko gradivo itd.). Vse leto so se vrstili sestanki plenuma, grup in specialnih komisij ekspertov na Dunaju, v Gradcu, Celovcu, Innsbrucku, Ljubljani in Beogradu, poleg tega so bila potrebna še raziskovanja na samih arhivalijah glede njihovega značaja in izvora, pri čemer je prišlo tudi do novih znanstvenih rezultatov. Doslej je bilo že izročeno nekaj arhivalij, mnogo večja pa je skupina že priznanih, a še ne izročenih arhivalij, in skupina arhivalij, ki so še sporne. Rezultat bo predvidoma pomembna obogatitev arhivskega gradiva v naših arhivih in s tem našega kulturnega patrimonija. Jasno pa je, da je vse to zahtevalo mnogo dela in časa in da je zaradi tega zastajalo izvrševanje nekaterih nalog našega inštituta.

Zborovanja in drugo delo. Člani inštituta so se udeležili 18. zborovanja slovenskih zgodovinarjev, ki ga je organiziralo Zgodovinsko društvo za Slovenijo in je bilo v Kranjski gori in na Jesenicah od 29. 9. do 2. 10. 1976; med referenti je bil tudi akad. B. Grafenauer s temo Karantanski temelji koroške vojvodine. Upravnik inštituta akad. Fr. Zwitter je vodil delegacijo jugoslovanskih zgodovinarjev pri sestanku med jugoslovanskimi in avstrijskimi zgodovinarji v Gössingu (Sp. Avstrija) 12.—15. 10. 1976, ki ga je z jugoslovanske strani organizirala Zveza društev zgodovinarjev Jugoslavije in ki mu je bila generalna tema Donavska monarhija in jugoslovansko vprašanje 1848—1918. V dneh od 26. do 28. 9. 1976 so bili v Ljubljani kot gostje SAZU in filozofske fakultete sovjetski zgodovinarji Frejdzon, Islamov in Leščilovskaja, s katerimi so naši zgodovinarji (Zwitter, Melik in Pleterski) diskutirali o rokopisu sovjetskih historikov o narodnoosvobodilnem gibanju slovanskih narodov avstrijskega cesarstva od konca 18. do sedemdesetih let 19. stoletja. Seje znanstvenega sveta inštituta so bile 4. 6., 14. 6. in 27. 12. 1976.

Biblioteka in uprava. V letu 1976 je bilo v biblioteko na novo uvrščenih 460 zvezkov in 6 zemljepisnih kart. Inventarizacija publikacij, ki jih je biblioteka pridobila iz zapuščine dr. M. Kosa, je skoraj dokončana, inventarizirati je treba le še

nekaj sto separatov. Opremljena je zdaj tudi že mala nova soba, ki je bila že prej dodeljena inštitutu, tako da smo pridobili na prostoru in mogli namestiti tudi rokopisno zapuščino pokojnega dr. M. Kosa (57 fasciklov).

Posebno delo delavcev na inštitutu. Znanstveni svetnik dr. P. Blaznik je poleg že omenjenega dela v okviru delovnega programa inštituta delal zelo intenzivno na izvedbi arhivskega sporazuma z Avstrijo in bil v zvezi s tem dvakrat na Dunaju, enkrat v Gradcu, v Celovcu, v Beogradu, poleg tega je imel v Ljubljani zasedanje in delo na elaboratih. Objavil je razpravo Loški deželskosodni protokoli iz let 1625—1637, Loški razgledi XXIII, 1976, str. 25—33. Oddal je v tisk še dva članka. Bil je član redakcije Loških razgledov. Višji strokovni sodelavec B. Otarepec je poleg že omenjenega dela na diplomatariju delal tudi na dokumentaciji celjske posesti in podatkih o celjskih ministerialih ter na podatkih za slovenski kmečki punt iz leta 1515 v Deželnem arhivu v Innsbrucku. V zvezi z izvedbo arhivskega sporazuma z Avstrijo je imel zelo mnogo dela na listinah in rokopisih, od katerih je bilo osporavanih okrog 960, z njihovim prevzemanjem, s sodelovanjem na sejah, ob tem delu je pa bilo mogoče ugotoviti okrog 20 dosedanjih lokalizacij. Opravljal je tajniške posle in dajal informacije iz svojega delovnega področja. Honorarno je predaval pomožne zgodovinske vede za študente zgodovine in umetnostne zgodovine (3 ure tedensko) in imel posebne vaje iz branja in razumevanja nemških tekstov od 16. stoletja dalje za arhivarje. Delal je na svoji disertaciji o pečatih in grbih srednjeveških mest in trgov na Slovenskem. Bil je član uredništva Kronike. Objavil je publikacijo Iz zgodovine gradu Bogenšperk, 2. dopolnjena izdaja, Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, zvezek 70, Ljubljana 1976, in oddal v tisk dva rokopisa. Asistentka Darja Mihelič je nadaljevala s podiplomskim študijem, s pripravo za tisk svoje seminarske naloge, z že omenjenimi pripravami za izdajo najstarejše notarske knjige iz Slovenije, in sodelovala pri delu na krajevnem registru za izdajo historične topografije za Slovensko Štajersko. Strokovna delavka Jelka Milošević-Perko je opravljala bibliotekarske posle in tehnične posle v zvezi z biblioteko in upravo.

UMETNOSTNOZGODOVINSKI INŠTITUT
FRANCETA STELETA

Poročilo o delu v letu 1976

Delo inštituta se je odvijalo po zastavljenem programu, ovirale so ga delno le slabe vremenske razmere, ki so otežkočale terenske raziskave. Zato tudi še ni do kraja realizirana tema o kiparstvu med gotiko in barokom na Slovenskem, katere dokončanje smo sicer predvideli že v letu 1976. Pri tej gre za spomenike od srede 16. do zgodnjega 17. stoletja. Ponajveč so to kamniti sepulkralni spomeniki, manj je pa lesenih plastik, od katerih pripada večina že začetku 17. stoletja. Dozorel je glavni profil tega našega umetnostnega patrimonija, ugotovljene so vodilne stilne smeri, dovolj je osvetljen delež domačih kiparskih delavnic in priseljenih tujih mojstrov, občutno pa je pomanjkanje arhivskih podatkov; zato prevladuje umetniška anonimnost. V letu 1976 se je raziskovanje osredotočilo predvsem na Slovenske gorice, Ormož, Ljutomer in Prekmurje. Gradivo je bilo treba primerjati s stilno sorodnimi spomeniki na nemškem Štajerskem in na Madžarskem. Zato je dr. E. Cevc pregledal bodisi originale bodisi fotografske posnetke podobnih spomenikov v Gradcu in okolici pa tudi v Pöllauu, Vorauu, Reinu, v avstrijski Radgoni itd. Sorodnost se je pokazala predvsem po ikonografski, manj pa po delavniški strani. Da bi spoznal madžarsko gradivo, je dr. E. Cevc obiskal Budimpešto kot gost tamkajšnje Nacionalne galerije (Nemzeti galeria). Pri tem se je posvetil tudi študiju nekaterih tamkaj shranjenih prekmurskih srednjeveških spomenikov (predvsem gotskih reliefov iz Gradu), zlasti pa novoodkritih plastik iz časa okoli 1400, izkopanih v kraljevem gradu v Budimpešti. Obiskal je tudi Györ, Pannonhalmo, Eger, Bélapátfalvo, Esztergom itn. Dragocena je bila navezava strokovnih stikov z madžarskimi kolegi, med drugim tudi z Umetnostnozgodovinskim inštitutom pri Akademiji znanosti, ki smo jo doslej zelo pogrešali. Tako študij srednjeveških kot renesančnih plastik je pokazal, da moramo računati ne samo s stilnimi, marveč tudi z delavniškimi povezavami med madžarsko plastiko teh dob in našo na področju Pomurja.

Vzporedno je tekla revizija nekaterih spomenikov na Koprskem, Gorenjskem, v Ptujju in Mariboru.

V maju je dr. E. Cevc potoval po Angliji in Škotskem s poudarkom na študiju tamkajšnje srednjeveške umetnosti, v septembru pa je obiskal razstavo gotske plastike v Salzburgu.

Asistent Damjan Prelovšek je pri raziskovanju arhitekture 19. stoletja nadaljeval s terenskimi ogledi in inventarizacijo spomenikov. Ob arhivskem in terenskem delu je posvetil večji del pozornosti preučevanju življenja in dela arhitekta akad. Jožeta Plečnika. Študij obsežne umetnikove korespondence je pomagal osvetliti njegov zgodnji dunajski in ljubljanski opus, ki je bil doslej v mnogočem še nejasen in neraziskan. Vzporedno je nastajal kritičen katalog vseh Plečnikovih mladostnih risb, ki kažejo izredno visoko, evropsko pomembno kvaliteto ob prelomu stoletja.

V decembru je D. Prelovšek obiskal razstavo secesijske umetnosti v Darmstadtu (ZRN). V februarju je sodeloval pri pripravljanju razstave arhitekta Ivana Jagra, ki sta jo v Prešernovi dvorani SAZU priredila SAZU in Arhitekturni muzej.

Izdelan je bil pregled ljubljanske arhitekture prve polovice 19. stoletja.

Sodelavka Vera Baloh je nadaljevala z raziskavami in dokumentacijo slovenske ilustracije in karikature okoli leta 1900. Tema, ki je bila doslej komaj načeta, je zdaj zajeta v stilni in časovni enotnosti. Doslej je bilo pregledanih okoli 140 ilustriranih ali originalno opremljenih knjig ter okoli 90 periodik, pri teh tudi take s po 20 letniki. Ilustracije so bile popisane, najznačilnejše tudi fotografirane. Pregled je zajel tudi razglednice in plakatne liste. V decembru je V. Baloh obiskala razstavo secesije v Darmstadtu. Intenzivno je steklo delo na pripravah za izdajo umetnostnozgodovinskih virov za Slovenijo. Ker naj bi med prvimi izšla rokopisna zapuščina Janeza Gregorja Dolničarja, smo se usmerili predvsem v kritično prepisovanje njegovih tekstov (asistent Aleš Rojec), glavno delo (*»Historia Cathedralis Ecclesiae Labacensis«*) pa je bilo prevedeno iz latinščine v slovenščino; to delo je opravil prof. dr. Marijan Smolik. Kritično sta prepisana rokopisa *»Cypressus Labacensis«* in *»Marianale Carnioliae«*. Ker je prvi rokopis v začetku okrnjen, ga poskušamo rekonstruirati z ohranjenimi konceptnimi lističi ter s starejšimi, žal nepopolnimi, objavami. Vzporedno zore komentarji.

V akciji za izdajo umetnostnozgodovinskega atlanta Slovenije je zbrano gradivo za dve karti (antične in zgodnesrednjeveške poti, ohranjeni ali v virih dokumentirani predromanski in romanski objekti na našem ozemlju, delno tudi podatki za svetišča na višinah). Gradivo čaka na kartografsko fiksiranje. Nadaljnje karte so v pripravi.

Raziskovanje je priklicalo tudi več obrobnihi nalog: študij izbranihi problemov slikarstva 19. stoletja; analizo nekaterih

slikarskih spomenikov 17. stoletja; ikonografskih ekskurzov ob srednjeveških plastikah in slikah. Na novo je bilo odkritih nekaj srednjeveških plastik, ki pa v jedru ne spreminjajo dosedanje stilnorazvojne podobe.

Nadaljevali smo z izpopolnjevanjem kartoteke spomenikov (v katero smo vključili tudi terenske konservatorske zapisnike Michelangela Zoisa), umetnikov, ikonografije in stilnih dob. Prav tako so se izpopolnjevale fototeka, hemeroteka in bibliografija.

Knjižni fond je v letu 1976 narasel za 650 novih knjig in zvezkov periodik. Zunanjim obiskovalcem smo posredovali okoli 180 knjig.

Bibliotekarka Vida Urek je sodelovala pri publikaciji »Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev SAZU«, ki je izšla v decembru 1976. Oktobra se je udeležila strokovnega posvetovanja Društva bibliotekarjev Slovenije, ki je bilo v Moravcih.

Sodelavci inštituta so sodelovali tudi pri delu za umetnostno terminologijo v podsekciji za likovno umetnost. Sodelovali so tudi pri postavitvi razstave umetniškega fotomontažista Johna Heartfielda v Prešernovi dvorani SAZU; razstavo je posredovala berlinska Akademija umetnosti (DDR).

Dr. E. Cevc in D. Prelovšek sta kot svetovalca in ocenjevalca nalog sodelovala v akciji »Znanost mladini«.

Objave sodelavcev inštituta v letu 1976:

E. C e v c :

»Vse življenje sem bil konservator...« (Konservatorsko delo dr. Franceta Steleta.) Varstvo spomenikov 20, 1976, 53—75.

Nagrobnik viteza Viljema Raspa v Stari Loki. Loški razgledi XXIII, 1976, 55—62.

Miha Maleš. (Spremno besedilo v razstavnem katalogu.) Likovni salon Ravne na Koroškem 1976 (2 str.).

Miha Maleš: Rdeče lučke ali risbe o ljubezni. (Spremno besedilo.) Koper 1976 (5 str.).

Po poteh Gubčeve brigade, kakor jih je po tridesetih letih naslikal arhitekt in slikar Boris Kobe. (Razstavni katalog.) Ljubljana 1976 (4 str.).

D. P r e l o v š e k :

Arhitekt Janez Jager. (Razstavni katalog.) Ljubljana 1976.

Poslopje Mestne hranilnice ljubljanske. Kronika 24, 1976, 43—47.

Kje se je šolal kipar Franc Rotman. Kronika 24, 1976, 106.

Ljubljanska arhitektura v prvi polovici 19. stoletja. Sinteza 36, 1976, 41—56.

Deželna hiša v Ljubljani v poznem 18. stoletju. ZUZ n. v. 11—12, 1976, 307—321.

V. Urek :

Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ljubljana, SAZU, 1976, 478 str. (Biblioteka, 5. Sourednica.)

Dr. Emilijan Cevc. ib., 26—38.

Kazalo k Veiderjevi ljubljanski stolnici. Ljubljana 1976, 30 str. (Cikl.)

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJO

Poročilo o delu v letu 1976

S prvim januarjem 1976 je zasedel razpisano delovno mesto strokovnega sodelavca dipl. arheolog Ivan Turk; med letom je dr. France Leben napredoval v naziv višjega znanstvenega sodelavca.

Delo inštituta, ki ga je usmerjal in spremljal njegov znanstveni svet, se je odvijalo v skladu raziskovanja Slovenije od predzgodovine do zgodnjega srednjega veka, v katerega so bili vključeni vsi sodelavci inštituta, pri delu pa so sodelovali tudi številni zunanji arheologi drugih slovenskih ustanov. Tudi drugo delo se je odvijalo v okvirih področnih tem, zlasti arheološke topografije in terminologije ter dokumentacije slovenskega arheološkega in arhivskega gradiva v tujih muzejih.

Topografske akcije so tekle v Beli krajini, Prekmurju in na Dolenjskem. Delo na pregledni sistematski kartoteki najdišč je letos zajelo sedem arheoloških regij vzhodne in jugovzhodne Slovenije. V centralno kartoteko arheološke literature je bilo vnešenih 5870 enot zunanjih knjižnic. Dosti je bilo preslikanega in prevedenega gradiva (načrti, dnevniki izkopavanj, arhivalije) z našega ozemlja, ki ga hranijo na tujem.

V letu 1976 sta izšla 25. in 26. letnik Arheološkega vestnika; v tiskarni je letnik 27 (1976), pripravljen pa že naslednji. Izvoljen je bil nov uredniški odbor, ki ga sestavljajo: glavni urednik dr. J. Šašel, tehnični urednik dr. F. Leben in člani dr. M. Brodar, dr. S. Gabrovec, prof. dr. J. Kastelic in dr. P. Petru. V začetku leta je izšla leksikalna publikacija Arheološka naj-

dišča Slovenije (ANSI), ki je bila izdana v počastitev 30-letnice SFRJ.

Terensko delo je zajemalo sistematična izkopavanja določenih najdišč v Beli krajini, na Dolenjskem in Notranjskem, problemska sondiranja na Notranjskem in Gorenjskem, ogleda potencialnih raziskovalnih točk, topografske akcije, rekognosciranja in vrtanja. Nekateri člani inštituta so sodelovali še pri terenskih akcijah drugih arheoloških ustanov in bili strokovni nadzorniki pomembnejših arheoloških izkopavanj. Goji se sodelovanje in razširjajo se strokovni stiki z jugoslovanskimi in tujimi sorodnimi ustanovami pa tudi osebna članstva v domačih in mednarodnih znanstvenih združenjih predstavljajo in bogatijo raven in delo inštituta. Tudi obiski domačih in tujih znanstvenikov kažejo željo sodelovanja. Štirje člani inštituta so bili v ocenjevalni komisiji razpisanih arheoloških nalog gibanja »Znanost mladini« saj je inštitut s stalnim članom prevzel mentorstvo nad to dejavnostjo gibanja mladih.

Prestavljena je vsa inštitutska knjižnica. Knjižni fond je v letu 1976 narastel za 935 enot; dokajšnji del je bil na novo katalogiziran. Na dom je bilo izposojenih 220 zvezkov, v inštitutu so obiskovalci proučevali 180 knjig, notranja izposoja pa je bila znatno večja. Prejetih in odposlanih je bilo 230 dopisov.

Znanstveni svetnik dr. ing. Mitja Brodar je vodil raziskovalno temo »Paleolitska raziskovanja« in v okviru nje nadaljeval sistematično raziskovanje v Ciganski jami pri Željnah, izvedel prvo izkopavanje v Podrisovcu in sondiranje v jami Lončarevec pri Postojni. Na terenu je rekognosciral več jam na Dolenjskem, Štajerskem in Gorenjskem. V internem delu je opravljal dolžnosti upravnika inštituta, dopolnjeval kartoteko paleolitskih najdišč in literature s študijami, vodil še raziskovalno nalogo »Arheološka topografija Slovenije« in v okviru akcije za izdajo del Prazgodovina Jugoslavije, ki jo vodi Akademija znanosti BiH, je konceptiral njemu poverjena poglavja. Udeležil se je 9. kongresa UISPP v Nici in kot član Conseil-a permanent sodeloval na zasedanju. Ob isti priliki je na sestanku INQUA za ekologijo pračloveka zastopal strokovnjake južne Evrope.

Znanstveni svetnik dr. Jaroslav Šašel je kot glavni urednik Arheološkega vestnika uredil v letu 1976 izšli 26. (1975) letnik in pripravil naslednjega, ki se že tiska. S podatki o arheološkem tisku je sodeloval pri Fasti archeologici, z jugoslovanskimi epigrafskimi novitetami za zbornik Année epigraphique, v komisiji za izdajo antičnih napisov rimske province Mezije superior, ki jih pripravlja Centar za antičku epigrafiku i numizmatiku v Beogradu. Objavil je številna arheološko-topografska

gesla v izdaji ANSI, Tabula imperii Romani list K 34 (Naissus, Serdica, Thessalonike) in v leksikonu The Princeton Encyclopedia of Classical Sites (1976). Sodeloval je na kongresu VII^a Settimana di Studi Aquileiensi v Ogleju, na XI. mednarodnem kongresu za študij rimskega limesa v Székesfehérváru, na Konstanzer Arbeitskreis für mittelalterliche Geschichte (Reichenau-Tagung) s predavanjem: Geschichtsabriss spätantiken Organisationsuntergangs an der nordöstlichen Grenze Italiens in na diskusijskem tednu La Historia Antigua y sus métodos v Madridu pod okriljem Consejo Superior de Investigaciones Cientificas.

Višji znanstveni sodelavec dr. France Leben je kot tehnični urednik Arheološkega vestnika prikrožil zahtevam tekstni in slikovni del 27. letnika, ki se tiska. Nadaljeval je dokumentacijsko in arhivsko delo za prazgodovinska nekovinska najdišča jugovzhodnega alpskega prostora, predvsem pa dopolnjeval arheološko karto jamskih najdišč tega geografskega prostora. Kot sodelavec je objavil več arheološko-topografskih gesel v leksikonu ANSI in obdelal neolitsko gradivo iz Trhlovce za objavo. S sodelovanjem je vodil izkopavanje rimske utrdbe na Hrušici (Ad pirum) in poznoantičnih sakralnih objektov na Ajdni nad Žirovnico. Terenske ogledne potencialnih najdišč je opravil v Beli krajini in okrog Podnarta ter Dražgoš. Na povabilo Società per la Preistoria e Protostoria della regione Friuli - Venezia Giulia je v Trstu predaval na njihovem sestanku: I resti ossei e culturali dell'uomo preistorico nelle grotte carsiche nel territorio delle Alpi sudorientali; septembra se je udeležil 9. kongresa UISPP v Nici.

Višji strokovni sodelavec Ana Šašel je vodila bibliotekarske, tajniške in lektorske posle. Poleg dela na terminološkem slovarju, za katerega je iz zajetnega gradiva pripravila osnutek geslovnika do črke H, je izpisala še približno 2000 listkov za stvarni katalog knjižnice. Vodila je delo na temi »Dokumentacija slovenskega arheološkega in arhivskega gradiva v tujih muzejih«, za kar je bilo na Dunaju in v Gradcu izrisanih nad 2000 predmetov.

Asistent Janez Dular je delal na sistematski pregledni kartoteki arheoloških najdišč, opravil prvo klasifikacijo halštatskih keramičnih najdb iz Stične, nadaljeval arheološko topografijo regije 11 (Bela krajina) in pripravil katalog prazgodovinskih najdb iz Podzemlja. Vodil je dvomesečna izkopavanja poznoantične naselbine na Kučarju pri Podzemlju in sodeloval pri topografski akciji okolice Šmarjete. Udeležil se je strokovnega kolokvija »Zaton antike v Sloveniji« v Ljubljani s predavanjem: Kasnoantični naselbinski kompleks na Kučarju. Štu-

dijsko je potoval v ZR Nemčijo (Marburg, Frankfurt) zaradi dogovora o publikaciji Stične in dokumentiranja našega gradiva, ki ga hrani Rimsko-germanski muzej.

Strokovni sodelavec Ivan Turk je za centralno arheološko kartoteko obdelal ves fond knjižnice PZE za arheologijo filozofske fakultete in arheološke enote v knjižnici Dolenjskega muzeja in Študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu. Uredil je dokumentacijski center inštituta (arheološka topografija, kopije arhiva Naravoslovnega muzeja z Dunaja za slovensko gradivo, arhiv starih dopisov in fototeko ter dokumentacijo izkopavanj); skupaj z A. Šašlovo sta na novo razporedila ves fond inštitutske biblioteke. V svoji arheološki dejavnosti je določil kostno gradivo iz antičnih vodnjakov v Drnovem in najdbe pleistocenske favne iz Ciganske jame ter inventariziral paleolitsko gradivo izkopavanj 1976. leta. Udeležil se je izkopavanj v Podrisovcu in Ciganski jami in rekognosciral jame pri izviri Kolpe, nad dolino Pake, v bohinjskih in savinjskih gorah in na Dolenjskem.

Asistent-stažist Ladislav Ciglencečki je do odhoda na odsluženje vojaškega roka opravil nekaj topografskih ogledov in strokovno pomagal pri izkopavanjih na Kučarju. Svoje interno delo je usmerjal po magistrski nalogi »Celejansko municipalno področje — k historični topografiji in poselitvi v prvih treh stoletjih«, in jo uspešno zagovarjal.

Palinološki laboratorij

Laboratorij deluje v okviru inštituta za arheologijo; v njem delata znanstveni svetnik dr. Alojz Šercelj in strokovni delavec Metka Culiberg, ki raziskujeta paleovegetacijske razmere v geoloških in arheoloških obdobjih kvartarja.

Predvsem s subvencijo RSS se je v okviru raziskovalne teme »Paleovegetacijska raziskovanja Slovenije« nadaljevalo sistematsko terensko delo in laboratorijska preiskava dobljenega materiala iz raznih najdišč po Sloveniji (okolica Ljubljane, Vrhnike, Podtabora, Bohinja, Bleda, Cerknice, Petrinje, Sečovelj, Mirne, Radenskega polja, Zajčjega polja pri Kočevju, Broda na Kolpi, Otoka, Čučje mlake, Slovenske Bistrice in drugod). Za študij pelodne morfologije in za referenčno zbirko je zbranih okrog 300 taksonov. Za aeropalinološke raziskave se jemljejo vzorci pelodnega disperza v zraku Ljubljane.

V raziskovalnem delu laboratorij ožje sodeluje z Biološkim inštitutom Jovana Hadžija, z Geološkim zavodom SRS, Narod-

nim muzejem v Ljubljani, Zemaljskim muzejem BiH v Sarajevu in Rudarsko fakulteto ter Inštitutom Rudjer Bošković v Zagrebu.

Vodja laboratorija dr. A. Šercelj se je julija udeležil zborovanja Vzhodno-alpsko dinarskega društva za proučevanje vegetacije v Lienzu s predavanjem: Kritische Bemerkungen zur vegetationsgeschichtlichen Auswertung der Pollenanalyse.

Člani inštituta so objavili:

S. Ciglenečki:

Veliki Kamen. Arh. vestnik 25, 1974 (1976), 399—416.

Kasnoantično utrjeno naselje Gradec pri Praprotnem. Arh. vestnik 26, 1975 (1976), 259—267.

Zgornji Duplek — slovanska nekropola. Arh. pregled 17, 1975 (1976), 130.

J. Dular:

Rimski grobovi z Borštka pri Metliki. Arh. vestnik 25, 1974 (1976), 353—369.

Bronast polnoročajni meč iz Ormoža. Arh. vestnik 26, 1975 (1976), 185—187.

Podzemelj - Kučar (starokrščanska cerkev). Arh. pregled 17, 1975 (1976), 121—123.

F. Leben:

Ein Abriss der Jungsteinzeit auf dem Karst. Jahresschrift für mitteldeutsche Vorgeschichte 60, 1976, 23—30.

Abriss der Vorgeschichte in den Karsthöhlen des Südostalpenraumes. Proceedings of the 6th Intern. Congress of Speleology III, Praha 1976.

Symposium über die Entstehung und Chronologie der Badener-Kultur. Arh. vestnik 26, 1975 (1976), 279—280.

A. Šašel:

Fundamenta Latina II. DZS 1976, 106 str.

Dopolnilo k rimskemu napisu iz Lesc (CIL III 3888 = 10779). Arh. vestnik 25, 1974 (1976), 233—235.

J. Šašel:

Koper. Arh. vestnik 25, 1974 (1976), 446—461.

Balduin Saria (1893—1974). Arh. vestnik 25, 1974 (1976), 534—536.

Emonski jubilej. Arh. vestnik 25, 1974 (1976), 575—577.

K poselitveni zgodovini in urbanizaciji Slovenije v antiki. ANSI, 65—68.

Kasnoantično in zgodnesrednjeveško obdobje v Vzhodnih Alpah in arheološke najdbe na Slovenskem. ANSI, 68—73.

Rimske ceste v Sloveniji. ANSI, 74—99.

Juliae Alpes. Atti del Centro Studi e Documenti sull'Italia Romana 7, 1975—76, 601—618.

Miniera aurifera nelle Alpi Orientali. Aquileia Nostra 45—46, 1974—75 (1976), 148—152.

Omemba Slovanov v pesmi Martina iz Brage na Portugalskem. Kronika 24, 1976, 150—170.

A. Šercelj:

Analize makroskopskih in mikroskopskih rastlinskih ostankov s kolišč ob Maharskem prekopu - izkopavanja leta 1973 in 1974. Poročilo o raziskovanju neolita in eneolita v Sloveniji 4, 1975 (1976), 115—122.

Razvoj kvartarne vegetacije. ANSI, 37—40.

INSTITUT ZA PRAVA STAREGA ORIENTA

Poročilo o delu v letu 1976

Inštitut za prava starega Orienta si je tudi v letu 1976 prizadeval uresničevati svoj zastavljeni delovni načrt, kolikor je bilo ob tako skromnem stanju delovnega osebja to mogoče. Zasedovali smo najpomembnejše nove klinopisne publikacije in jih proučevali. Kot pomemben napredek lahko označimo pomnožitev transkripcij novejših klinopisnih tekstov.

V letu 1976 je imel inštitut en interni študijski sestanek. Na njem je poročal zunanji sodelavec Marko Urbanija, bibliotekar na pravni fakulteti v Ljubljani, o dveh novejših knjigah: »Le Palais et la Royauté. XIXe Rencontre Assyriologique Internationale. 1971. (izšla:) Paris 1974.« ter o »Festschrift Heinrich Otten. Wiesbaden 1975.« — Drugi zunanji sodelavec Andrej Snedec, absolvent na Oddelku za primerjalno jezikoslovje in orientalistiko na filozofski fakulteti v Ljubljani, je poročal o ureditvi študija hetitsčine na Collège de France v Parizu.

V notranjem inštitutskem delu je A. Snedec transkribiral najvažnejše pravnozgodovinsko pomembne hetitske tekste, ob-

javljene v Keilschrifttexte aus Boghazköi, v zvezkih IX—XIII, XVIII, XXII. Obenem je v inštitutski knjižnici dopolnjeval svojo diplomsko nalogo o mednarodnem položaju v času bitke pri Kadešu (ok. leta 1299 pred n. š.).

Inštitutsko knjižnico je upravljala višja knjižničarka-referentka Julijana Šušteršič. Letos se je knjižnica povečala za 35 knjig in 19 letnikov revij. Sedaj šteje skupno 961 knjižnih enot. Knjižničarka je opravljala tudi vse administrativne posle in pomagala občasno pri korekturnem delu. Dopolnjevala je avtorski in stvarni katalog asiriološke literature v SR Sloveniji. M. Urbanija je pomagal pri stvarnem katalogu z decimalno klasifikacijo.

V letu 1976 je upravnik inštituta akad. V. Korošec imel na 23. mednarodnem srečanju asiriologov (Rencontre Assyriologique Internationale) v Birminghamu (5.—9. 7. 1976) referat o trgovini po hetitskih pravnih virih (»Some Remarks about the Trade in the Hittite Law Sources«). Dalje se je udeležil 31. mednarodnega zborovanja pravnozgodovinske družbe »Société Internationale Fernand De Visscher pour l'Histoire des Droits de l'Antiquité«, ki je bilo v Trstu od 21. do 25. 9. 1976. Tam je v svojem referatu obravnaval sporno vprašanje ali je šteti državni klinopisni pogodbi, od katerih eno je sklenil hetitski vladar s Šunaššuro iz Kizzvatne, drugo pa za nas anonimni elamski vladar z Naram-Sinom iz Akada, med paritetne ali med neparitetne. V nasprotju z doslej splošnim mnenjem je dokazoval, da je pogodba s Šunaššuro privilegirana vazalna, Naram-Sinova pa paritetna. Referata bosta izšla v tisku.

Po mednarodni izmenjavi, kakor jo ureja jugoslovanski-italijanski mednarodni dogovor, je v začetku oktobra 1976 prišel na inštitut doktor filozofije Angelo Vivian, ki se pripravlja za habilitacijo iz antične filologije na univerzi v Firencah. Pri nas proučuje pravno terminologijo, ki je uporabljena v klinopisnih pravnih spomenikih. V ta namen je akad. V. Korošec za čas od oktobra 1976 do konca junija 1977 organiziral tedenski, redni dveurni tečaj, na katerem se predvsem pod leksikološkim vidikom opravlja čitanje in razlaga posameznih pravnih spomenikov. Doslej so bili obravnavani hetitski zakoni in prva polovica Hammurabijevega zakonika. Kot interesenti se tečaja udeležujejo: oba asistenta pri pravnozgodovinski katedri in asistent za antično zgodovino. — Vrh tega ima gost priliko, da v enourni tedenski konzultaciji pogloblja že obravnavano snov.

V tisku je izšlo:

V. Korošec:

L'évolution des traités publics cunéiformes (povzetek). Actes du XXIXe Congrès international des Orientalistes. Section: Assyriologie. Paris 1975, 15—22.

Über die Entwicklung von völkerrechtlichen Beziehungen in der El-Amarna Zeit. Revue Internationale des Droits de l'Antiquité. 3ème Série, Tome XXII, 47—70, Bruxelles 1975.

Einige Probleme zur Struktur der hethitischen Gesetze. Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae XXII, fasc. 1—4, 287—298, Budapest 1974.

Jean Nougayrol. (V spomin.) Letopis SAZU 26, 1975 (1976) 89—95.

Knjižno poročilo o Reallexikon der Assyriologie und Vorderasiatischen Archäologie. III. zvezek, sešitki 6—9 (1969—1971) in IV. zvezek, sešitki 1—3 (1972—1973). Arh. vestnik 24, 1973, 909—915.

STUDIJSKI CENTER ZA DRUŽBENE VEDE

Poročilo o delu v letu 1976

Študijski center za družbene vede je bil ustanovljen pri 1. razredu za zgodovinske in družbene vede SAZU. Njegov glavni namen je, znanstveno proučevati aktualne operative probleme, s katerimi se ukvarjajo različne inštitucije na področju prava, sociologije, ekonomije, psihologije in politike. Vodi ga predstojnik akademik Lado Vavpetič.

Doslej je bilo formiranih pet skupin, od katerih se vsaka ukvarja s posebnim področjem. To so:

1. Skupina za študij razvoja pravne misli pri Slovencih, ki jo vodi univ. prof. dr. Sergej Vilfan, kateremu pomaga bibliotekarski svetovalec tov. Miloš Rybař, dipl. iur;

2. skupina za študij manjšinskih vprašanj, ki jo vodi dopisni član prof. dr. Rudi Kyovsky;

3. skupina za študij pravnega varstva okolja, ki jo vodi akademik Jože Goričar;

4. skupina za študij problemov znanstvenih odkritij, ki jo vodi dopisni član prof. dr. Stojan Pretnar. Pri tej skupini sodeluje tudi tov. Krešo Puharič kot njen tajnik;

5. skupina za študij pojavov fašizma po II. svetovni vojni, njihovih duhovnih in materialnih temeljev in raznovrstnih ob-

lik, s katerimi se širi po svetu, ki jo vodi tajnik I. razreda in predstojnik centra akademik Lado Vavpetič.

Študijski center je bil ustanovljen sredi leta 1976, vendar je šele konec tega leta dosegel takšno upravno izpopolnitev, da je mogel pričeti z delom. Takrat je pridobilčasne prostore ter tajnico. Ta opravlja poleg vseh upravnih poslov, ki se tičejo Študijskega centra tudi posle, ki so naloženi tajniku I. razreda (Medakademijski odbor za proučevanje sodobnih tendenc v nekaterih humanističnih znanostih, predsedovanje redakcijskemu odboru za zbornik »Snaga i putevi rata i mira«).

Študijske skupine:

1. Skupina za študij razvoja pravne misli pri Slovencih

Podobna skupina je organizirana tudi pri Srbski akademiji znanosti in umetnosti. Vodja skupine dr. Vilfan poskuša zaposliti tudi študente na pravni fakulteti z nalogami, ki bi spadale v delovno področje te skupine v Študijskem centru.

Zaenkrat se ukvarja z zbiranjem podatkov o jugoslovanskih pravnikih, ki so delovali v glavnem od 18. stol. dalje in sicer med Slovenci ali pa na teritoriju, kjer so se lahko uveljavili kot pravniki in kjer so lahko razvijali pravno misel (bivši teritorij Avstroogrške).

Nadaljna naloga, s katero se ta skupina ukvarja, obsega tudi zbiranje podatkov, potrebnih za analizo dosežkov posameznih slovenskih pravniki pri razvoju pravne misli glede na tedanje razvojno stanje.

Končno se skupina ukvarja z dosežki, ki so jih slovenski pravniki dosegli na raznih področjih umetnosti in so pomembni za razvoj slovenske kulture (beletristika, glasba, upodabljača umetnost itd.).

Skupina pomaga tudi pri Slovenskem biografskem leksikonu.

V letu 1977 bo skupina s tem začetnim delom glede razvoja pravne misli pri Slovencih nadaljevala ter bo začeto delo intenzificirala, zlasti tudi na območju, kjer delo slovenskih pravniki še ni dovolj raziskano.

Študijska skupina bo skušala v letu 1977 pridobiti še več sodelavcev ter bo svoje delo sistematizirala. Izpopolnila bo tudi svojo sestavo in v prvi vrsti pridobila člane za oblikovanje svojega znanstvenega sveta.

2. Skupina za študij manjšinskih vprašanj

V letu 1976 je ta skupina že delovala in sicer je pomagala pripraviti zborovanje na SAZU in podati izjavo o položaju Slovencev na Koroškem.

Sicer pa ni namen njenega dela, ukvarjati se z reševanjem aktualnih spornih manjšinskih vprašanj, ki se pojavljajo v raznih deželah; želi se ukvarjati s takimi vprašanji, s katerimi se druge institucije ne ukvarjajo. To je obdelava varstvenih ukrepov glede raznih narodnosti, koordinacija dela raznih inštitutov za narodnostna vprašanja ter sinteza stališč.

V letu 1977 bo skupina navezala stike z vodji raznih znanstvenih institucij v zamejstvu, predvsem v Italiji in Avstriji. Vodja te skupine, dopisni član prof. dr. Rudi Kyovsky se bo udeležil znanstvenega posvetovanja »O socio-gospodarskih in prostorskih problemih Slovencev v Italiji«. V načrtu te skupine je tudi raziskovanje asimilacije in v tej zvezi razslojevanja slovenskega kmečkega prebivalstva, tako v Italiji, kakor v Avstriji.

3. Skupina za študij pravnega varstva okolja

Skupino vodi akad. Jože Goričar. V letu 1976 še ni delovala, za leto 1977 pa ima v načrtu longitudinalno raziskavo pravnega varstva okolja. S pomočjo Inštituta za pravno-sociološke raziskave bo izvedla pilotsko raziskavo, da bi dobila kompleksno sliko o onesnaževanju, posledicah in o odgovornosti krivcev pred zakonom. Šele na osnovi takih podatkov, katere bo treba predvsem v skladu z zahtevami metodologije empiričnega raziskovanja primerno obdelati, bo pristopila k izdelavi dokončnega načrta za celovito raziskavo pravnega varstva človekovega okolja. To raziskovanje bi zajelo celotno območje SRS in bi obravnavalo dejanske in potencialne vire onesnaževanja, kakor tudi vprašanje o tem, kaj je na področju pravnega varstva pripravljene za hitro in učinkovito ukrepanje v morebitnih novih primerih kritičnega onesnaževanja na kateremkoli področju.

4. Skupina za študij problemov znanstvenih odkritij

Ta skupina je bila šele pred kratkim ustanovljena.

V začetku leta 1977 bo njen vodja, dopisni član prof. dr. Stojan Pretnar na SAZU pripravil predavanje »O sodobnih problemih znanstvenih odkritij in o njihovem pravnem var-

stvu«. Bistvena pa naj bi bila razprava raznih strokovnjakov, ki bi sledila temu predavanju.

Pravno varstvo znanstvenih odkritij je uveljavljeno po svetu v nekaterih, predvsem vzhodnih deželah, vendar pa tudi tam niso predmet varstva vsa znanstvena odkritja, ki so doslej uveljavljena, temveč predvsem tista, katerih dosežke je mogoče uporabiti v proizvodnji.

Naša težnja je naravnana predvsem na družbeno pomembno pravno varstvo, ki bi bilo dano v obliki družbenega priznanja. Zato bi bila lahko vključena znanstvena odkritja z raznih področij. Posebno nujno pa je pravno varstvo znanstvenih odkritij na področju medicinskih znanosti.

5. Skupina za študij pojavov fašizma po II. svetovni vojni

Študijska skupina se ukvarja s pojavi fašizma po II. svetovni vojni in njegovega duhovnega in materialnega temelja ter raznovrstnih oblik, s katerimi se širi v nekaterih deželah po svetu.

Ta skupina začneja v Študijskem centru tudi šele sedaj sistematično delovati. Pred tem pa je prevzela nalogo, po kateri je prirejala v to problematiko spadajoča predavanja, med njimi posebno dve predavanji dr. Eduarda Čalića.

V naslednjem letu pa ima v načrtu pripraviti predavanje znanega publicista g. Simona Wiesenthala z Dunaja, ki bi govoril o neonacizmu in o njegovem vplivu v svetu. Na podlagi izvajanj predavatelja bo skupina pripravila raziskavo o širjenju neonacizma in o zadevah materialnih in duhovnih osnovah. Storila je potrebne korake, da se bo študija lahko opirala na podatke iz raznih dežel o oblikah njegovega širjenja, kakor tudi podatke, ki se tičejo vsebine današnjih teženj zadevnih gibanj na raznih področjih. Med pomembnimi okoliščinami, ki jih bo skupina poizkušala raziskati, je obravnavanje raznih oblik nasilja v določenih družbeno pomembnih dejavnostih.

Kakor vse skupine, bo tudi ta poizkušala pridobiti še več sodelavcev, posebno pa bi želela pritegniti k sodelovanju različne tuje strokovnjake.

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Poročilo o delu v letu 1976

Dialektološka sekcija

Splošnoslovanski lingvistični atlas (OLA)

Delo pri OLA narašča, ker redakcijski odbor predvideva, da bo kmalu dal v tisk prva dva zvezka, zato se je tu delalo več, kot je bilo prvotno v načrtu. V letu 1976 sta se dop. član dr. T. Logar in F. Benedik udeležila štirinajstdnevnega zasedanja delovne skupine za OLA v Moskvi, F. Benedik pa tudi zasedanja redakcijskega odbora in delovne skupine za OLA v Varšavi (25.—31. 5. 1976). Za ta zasedanja je bilo pripravljeno (izpisano in obdelano) narečno gradivo s področja slovenskega jezika za 57 vprašanj (25 za »jat« in 32 leksikalnih). Dopolnjevo je bilo tudi gradivo, ki smo ga pošiljali v prejšnjih letih. (To delo je opravljala F. Benedik s sodelovanjem dr. T. Logarja in dr. J. Riglerja.) Dokončani so bili demografski opisi za kraje, kjer je bilo gradivo zapisano, izdelanih je bilo pet fonoloških opisov zapisanih krajevnih govorov (F. Benedik za Valburgo pri Smedniku in Gomilice, dr. M. Orožen za Komen, Pomjan in Šmarje pri Jelšah), izdelani sta bili dve leksični karti (in nekaj variant) za vse slovensko ozemlje (F. Benedik). 50 kart, ki naj bi izšle v 1. zvezku OLA, je bilo prekontroliranih s slovenskega stališča in redakciji poslane pripombe k njim (J. Rigler s sodelovanjem F. Benedik). Začele so se organizacijske priprave za mednarodno zasedanje Komisije in redakcijskega odbora OLA, ki bo leta 1977 v Ljubljani.

Evropski lingvistični atlas (ALE)

Delo pri ALE še ni steklo v večjem obsegu. Bilo je le nekaj začetnih priprav v zvezi s transkripcijo, razen tega pa je bilo odposlano narečno gradivo za 29 kart (izpisano iz gradiva za OLA).

Slovenski lingvistični atlas (SLA)

V letu 1976 je bilo prepisano narečno gradivo za kartoteko SLA iz študentskih diplomskih nalog za 6 krajev; v kartoteko pa je bilo vloženo in deloma opremljeno s podatki gradivo po

vprašalnici za SLA iz 28 krajev (to delo je opravila asistentka S. Horvat). Napravljene so bile štiri poskusne karte (F. Benedik). Študentje slavistike so zapisali narečno gradivo po vprašalnici za SLA v naslednjih krajih: Oslavje pri Gorici (A. Primožič), Spodnji Kamenščak pri Ljutomeru (N. Smodiš), Draga pri Trstu (A. Mihalič), Rut v Baški grapi (Z. Kos), Zgornje Gorje pri Bledu (R. Čop), Dekani pri Kopru (M. Ostrouška), Zakal pri Stahovici (I. Koželj). Gradivo je z njimi prekontroliral dr. T. Logar.

Pri ostalih dveh nalogah:

Opis notranjskih govorov na področju Razdrto - Slavina - Postojna - Hrušica in Terciarni premik dolgega cirkumfleksa v slovenskih rootarskih govorih se je delalo le v manjšem obsegu, in sicer pri prvi zato, ker asistentka S. Horvatova zaradi objektivnih razlogov ni mogla na terenu dopolnjevati gradiva in je že prej nabrano gradivo le delno uredila, pri drugi pa zato, ker je bila F. Benedik pretežno zaposlena z delom pri OLA, katerega tempo in obseg sta zaradi mednarodnega sodelovanja odvisna od zahtev, ki jih pred nas postavlja redakcijski odbor in Komisija OLA pri Mednarodnem slavističnem komiteju.

F. Benedik se je udeležila konference Inventarizacija slovenskih govorov na Koroškem (Tinje 21.—22. 4. 1976).

Dr. T. Logar je imel predavanje Glasoslovne in oblikoslovne variante v jeziku Trubarjeve Cerkovne ordninge na XII. seminarju slovenskega jezika, literature in kulture, na istem seminarju je imel kurz predavanj o zgodovini slovenskega jezika, poleg tega je imel predavanja za tržaške slaviste o slovenskih narečjih in za porabske učitelje o slovenskih narečjih in njihovem nastanku. S. Sernec je delala v etimološko-onomastični sekciji, dr. J. Rigler pa je v glavnem delal pri Slovarju slovenskega knjižnega jezika, kjer je pripravljaj pravopisno, pravorečno, oblikoslovno in intonacijsko podobo gesel za tretjo knjigo. J. Rigler je sodeloval tudi pri delu za novi pravopis.

Člani sekcije so objavili:

T. Logar:

Glasoslovne in oblikoslovne variante v jeziku Trubarjeve Cerkovne ordninge. XII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj, Ljubljana, 1976, 17—25.

J. Rigler:

Reproducirani ponatis Pleteršnika. Slavistična revija 24, 1976, 279—289.

Pravopis in pravorečje v slovarju. Naši razgledi, 16. 1. 1976, 13.

Leksikološka sekcija

Sekcija ima za nalogo sestavo Slovarja slovenskega knjižnega jezika, ki je zasnovan kot dolgoročna delovna naloga v petih knjigah z okoli 110.000 gesli. Raziskovalno delo se je po večletnih pripravah začelo 1964. Doslej sta objavljeni dve knjigi s 1874 + LXII stranmi. S 1. 9. 1975 se je začela redakcija III. knjige, ki bo obsegala približno 23.000 gesel. Do konca leta 1976 je za III. knjigo skupaj z lansko redakcijo približno 11.000 gesel. Letošnja redakcija je dala 5450 gesel. Delo poteka po načrtu, po katerem bi naj bila III. knjiga končana in objavljena ob koncu 1979.

Razen redakcije se nadaljuje zbiranje leksikalnega gradiva, kar ne poteka tako zadovoljivo kakor sama redakcija, ker sekcija nima na voljo dovolj finančnih sredstev in zato si ne more organizirati dovolj sodelavcev za zbiranje materiala za stalno bogatitev leksičnega gradiva. Redakcija mora nenehno zasledovati razvoj besednega bogastva, da nam slovar ne bi zastareval že med delom.

Razen tega se sekcija bori še z vrsto težav, predvsem prostorske in administrativne narave.

Glavni uredniški odbor sestavljajo: dop. član dr. Anton Bajec, upokojeni izredni profesor, akademik Bojan Čop, redni profesor, dop. član dr. Janko Jurančič (predsednik), redni profesor, dr. Lino Legiša, znanstveni svetnik, dr. Jakob Rigler, znanstveni svetnik, Stane Suhadolnik, strokovni svetnik.

Glavni uredniški odbor je redigiral gramatične besede in pripravljajl alfabetaarij za III. in IV. knjigo Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Obenem je vodil vsa druga redakcijska dela.

Druga dela so bila omejena, zlasti ekscerpiranje, ker ni bilo na voljo zadosti finančnih sredstev oziroma ker se dolgo ni rešilo vprašanje dopolnilnega dela rednih delavcev Leksikološke sekcije.

V okviru navadne ekscerpacije so trije zunanji sodelavci in nekateri redni delavci sekcije v 78 delih (od tega je bilo 46 večjih knjižnih enot in 32 manjših, revialnih) izbrali in podčrtali 46.111 besed. Iz tega je bilo napravljenih 27.279 novih, z gesli opremljenih kartotečnih listkov. Pri posebnem ekscerpi-

ranju je bilo zbranih 9.604 listkov, od tega pri popolnem izpisu 1250 (Kranjska Čbelica), pri priložnostnih izpisih 2.301, pri izpisovanju za narečno kartoteko 4.618 in pri izpisovanju jezikoslovnih člankov 1435 listkov. Terminološki sodelavci so pripravili 2180 listkov z razlagami in terminološkimi zvezami. Pri izpisovanju iz starejših slovarjev je bilo izdelanih 39.141 listkov (Penn, Vorenc). V letu 1976 se je leksikalno gradivo pomnožilo torej s 78.204 novimi kartotečnimi listki.

Novo leksikalno gradivo, zlasti tisto, ki se nanaša na tekočo redakcijo, so zunanji sodelavci sproti alfabetirali in uvrščali v ustrezne kartoteke. Splošna kartoteka, na podlagi katere se izdeluje Slovar slovenskega knjižnega jezika, je imela ob koncu leta 3.539.318 osnovnih kartotečnih listkov.

Splošni alfabetarij kartoteke sodobnega knjižnega jezika je bil nadaljevan in dokončan na pobudo in stroške Komisije za pravopis, pravorečje in gramatiko. Iz te predloge in iz pomožnih leksikalnih virov se je izdeloval alfabetarij za IV. knjigo Slovarja slovenskega knjižnega jezika, ki bo obsegala črke R—T. Zaradi preostrih kriterijev pri prvem izboru gesel črk S in Š je bilo treba opraviti še drugi dopolnjevalni izbor. Dokončan je bil odzadnji slovar za III. knjigo SSK J.

Poleg omenjenih del opravlja sekcija še več drugih nalog, ki so deloma povezane z nalogami drugih sekcij oziroma komisij, kakor je pripravljanje specialnih strokovnih slovarjev, sodelovanje v terminoloških komisijah na SAZU in zunaj nje, dajanje odgovorov na individualna jezikovna vprašanja javnosti, sodelovanje z drugimi akademijami in lingvističnimi ustanovami ter organizacijami.

Delo so v tem letu zavirali bolezenski dopusti članov in članic sekcije in visoko število porodniških dopustov. Dva člana redakcije sta se v delo šele uvajala.

Sekcijo so obiskali udeleženci Seminarja za slovenski jezik, literaturo in kulturo ter profesor slavistike na univerzi v Canberri dr. Reginald de Bray, pisec angleške knjige o slovanskih jezikih.

Naši člani so sodelovali na Seminarju za slovenski jezik, literaturo in kulturo julija 1976 (Z. Leder-Mancini) in na posvetovanju slovenskih slavistov v Portorožu septembra 1976 (J. Müller, I. Šircelj, S. Suhadolnik, M. Ahlin, Z. Leder-Mancini, J. Meze, A. Vidovič-Muha, F. Novak). Imeli so svojo okroglo mizo s temo Stilne lastnosti besed. Zanimanje poslušalcev za temo je bilo skromno. Dr. J. Jurančič se je v imenu SAZU udeležil proslave 100-letnice smrti znamenitega hrvaškega leksikografa in polihistorja Matija Petra Katančiča. Slavnost je

Pregled vsega doslej zbranega leksikalnega gradiva

Karakteristika skupine	Narejeno v letu 1976	Stanje 1976	Stanje 31. 12. 1976
I. Literatura 20. stol.			
a) poezija	2.066	117.056	
b) proza	7.583	577.541	694.597
II. Literatura 2. pol. 19. stoletja			
a) poezija		22.647	
b) proza		414.354	437.001
III. Literatura 1750—1850			
a) poezija	1.250	39.149	
b) proza	375	126.763	165.912
IV. Stara literatura			
a) poezija		515	
b) proza		95.977	96.492
V. Ljudska literatura			
a) poezija		90.311	
b) proza	2.548	9.550	
c) dialektično gradivo	2.070	48.189	148.050
VI. Starejši slovarji	38.900	647.265	647.265
VII. Novejši slovarji	241	674.745	674.745
VIII. Strokovno			
a) literatura	20.991	975.980	
b) terminologija	2.180	447.487	1.423.467
IX. Splošna zbirka		997.655	997.655
Skupaj	78.204	5.285.184	5.285.184

priredila Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Osi-jeku, Vukovarju in Iloku. Kot delegat SAZU je sodeloval na simpoziju Črnogorske akademije znanosti in umetnosti v Tito-gradu od 22. do 27. 4. na prvi obširni znanstveni manifestaciji

te mlade ustanove, ki si je za predmet svoje raziskave izbrala problematiko o zanimivem pisatelju iz Budve Stjepanu Ljubiši. Nadalje je bil navzoč na medakademijskem posvetovanju v Zenici, ki ga je priredila Akademija znanosti BiH. S predavanjem Kako su slovenačka i hrvatska Panonija u srednjem veku stvarala svoju religioznu i društvenu terminologiju je nastopil na znanstvenem zboru Mednarodnega slavističnega centra v Beogradu, Prištini in Vranju od 13. do 20. 9. 1976.

Člani sekcije so sodelovali s članki v strokovnem tisku, kar je razvidno iz bibliografije.

Za višjega strokovnega sodelavca je bil ob reelekciji postavljen Jakob Müller, dotlej asistent.

Član glavnega uredniškega odbora dr. Bojan Čop je bil 25. 3. izvoljen za rednega, dr. Janko Jurančič pa za dopisnega člana SAZU.

Dne 3. 11. se je sekcija uspešno predstavila s svojimi nalogami in delom članom sindikata SAZU, dne 13. 12. pa so se predsednik sveta delovne skupnosti in nosilci znanstvenih nalog sestali k reševanju aktualnih vprašanj, zlasti finančnih. S podobno problematiko se je ukvarjal sestanek upravnika inštituta, predsednika SDS, sekretarke OOK in načelnika sekcije dne 17. 3. 1976.

Po en izvod II. knjige SSKJ so poleg vidnih domačih političnih osebnosti dobili tudi domači in tuji slavisti, ki se posebej ukvarjajo s slovenščino.

Bibliografija sodelavcev sekcije (za leto 1976):

J. Jurančič:

Kako su slovenačka i hrvatska Panonija u srednjem veku stvarale svoju religioznu i društvenu terminologiju. Predavanje na znanstvenem sestanku Mednarodnega slavističnega centra v Prištini.

P. Kostanjevec:

Pregled novejšje jugoslovanske leksikografije, zlasti enojezičnih slovarjev. Predavanje na Inštitutu za češki jezik v Pragi.

Z. Leder-Mancini:

Preseganje zamudništva. Naši razgledi 1976, št. 13, 13—14.

Razvoj slovenskega strokovnega izrazja. XII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj. Ljubljana 1976, 47—57. (Predavanje.)

L. Legiša :

Pretres Stritarjevih ugank. Razprave II. razr. SAZU IX/2, 1976, 27—36.

O Vladimiru Bartolu. Predavanje v Slovenskem kulturnem domu v Trstu.

Odgovor slovenskih pisateljev na fašistično zatiranje. Predavanje na Pazinskem memorialu v Pazinu.

J. Müller :

Ob Bernikovi izdaji pism Frana Levca. (Ocena.) Slavistična revija 24, 1976, št. 1, 127—135.

F. Novak :

Sestav pridevniških in prislovnih pomenov. 5 predavanj na Radio Ljubljana.

Sestav glagolskih pomenov. Predavanje na Radio Ljubljana.

M. Silvester :

Nekaj besed o kvalifikacijskih pojasnilih v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. Naši razgledi 1976, št. 15, 402.

S. Suhadolnik :

Osemdesetletnica Jožeta Stabeja. Jezik in slovstvo 21, 1975/76, št. 6, 206—207.

Prيرهanje besedila Zbranega dela. Ivan Cankar, Zbrano delo XXX, Ljubljana 1976, 289—305.

France Tomšič. Članek za Slovenski biografski leksikon (4. knjiga).

Pismena ocena Urbanističnega terminološkega slovarja (Ljubljana 1975) in osnutka Veterinarskega slovarja.

A. Vidovič-Muha :

Pridevniški sklopi v Cankarjevih črticah. Jezik in slovstvo 21, 1975/76, št. 8, 250—254.

Nekaj primerjav (Slovar slovenskega knjižnega jezika in drugi slovanski slovarji knjižnih jezikov). Naši razgledi 1976, št. 1, 13.

Člani kolektiva so bili jezikovni svetovalci oziroma sodelavci pri različnih terminologijah (Z. Leder-Mancini pri umetnostni in pravni, dr. L. Legiša pri medicinski, J. Meze pri tehniški sekciji terminološke komisije SAZU). Bili so tudi lektorji različnih založb oziroma revij (I. Černelič pri Metalurškem zborniku, M. Hanjšek-Holz pri Biološkem in Turističnem vestniku, M. Janežič pri Obzorniku za matematiko in fiziko ter Grosu-

peljskem zborniku, J. Meze pri Proteusu, S. Suhadolnik pri Državni založbi Slovenije za zbrano delo I. Cankarja in Zgodovino človeštva). F. Novak in S. Suhadolnik sta bila člana komisije za historične slovarje slovenskega jezika SAZU, S. Suhadolnik sodelavec novega Slovenskega pravopisa, zlasti za alfabetarij, in član uredniškega odbora Slovenskega vojaškega slovarja.

Etimološko-onomastična Sekcija

Najvažnejše delo etimološko-onomastične sekcije je priprava rokopisov za Etimološki slovar slovenskega jezika. Rokopis pripravlja akad. Francè Bezlaj. Pri tipkanju rokopisa, preverjanju citatov in tiskarskih korekturah mu pomaga asistent pri sekciji Janez Keber in asistentka pri katedri za primerjalno jezikoslovje na Filozofski fakulteti Alenka Šivic-Dular. Odkar je zaradi bolezni prenehala pomagati pri tem delu višja strokovna sodelavka, nam pri našem delu manjka lingvistično izobražen sodelavec, ker poklicne tipkarice zahtevnemu tekstu niso kos.

V letu 1976 so bile dokončane zadnje tiskarske korekture Etimološkega slovarja slovenskega jezika I (A—J) in nato še korekture dvakratnega lomljenja. Vmes je akad. Francè Bezlaj nadaljeval sistematično obdelavo gesel za II. del ES od K do O, ki bi morala predvidoma biti dokončana v prvih mesecih leta 1979.

Za oceno tega dela, ki je v znatni meri originalno in prinaša mnogo važnih novih dognanj za splošno slavistiko, verjetno zadostujejo številne objave akad. F. Bezlaja in deloma tudi že asistentke A. Šivic-Dular v domačih in tujih strokovnih revijah. Ob izidu I. dela (A—J) je že mogoče preceniti celoten obseg Etimološkega slovarja slovenskega jezika. V treh takšnih knjigah bo obdelano gradivo do Ž, četrti del pa bi obsegal dodatna dopolnila, morebitne korekture, predvsem pa indekse, za katere bi bilo najbolje, da se jih pripravi sproti ob izidu vsakega dela.

Honorarni sodelavec dr. Vaso Suyer je v letu 1976 nadaljeval z zbiranjem gradiva za znanstveni slovar slovenskih ljudskih rastlinskih imen in deloma tudi dopolnjeval kartoteko za znanstveno izdajo slovenskih krajevnih imen in toponimičnih baz.

Strokovni sodelavec sekcije Drago Mertelj bo po upokojitvi lahko honorarno pomagal pri izpisovanju gradiva za indekse ES.

V letu 1977 bo morala sekcija pripraviti izdajo slovarja rezijskega narečja po gradivu Baudouina de Courtenaya s sodelovanjem M. Matičetova in N. J. Tolstoja kot skupno edicijo sovjetske in slovenske akademije znanosti.

Bibliografija:

F. Bezljaj:

Petindvajset let dela za slovenski etimološki slovar. XII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ljubljana 1976, 7—15.

Na robu srbohrvatskega (in slovenskega) etimološkega slovarja 17. Sln. *recelj* in sbh. *recelj, recalj*. Jezik in slovstvo XXII 1976/77, št. 1, str. 7—9.

Moj pogled na jezik. (Predavanje na zborovanju slovenskih slavistov v Portorožu.) Jezik in slovstvo XXII, 1976/77, št. 2, 40—45.

Komisija za pravopis, pravorečje in gramatiko

V letu 1976 je Komisija za pravopis, pravorečje in gramatiko delala na naslednjem:

Na začetku leta je pregledovala prvo besedilo osnutka za besedotvorni del Pravil Slovenskega pravopisa, nato pa je kritično obravnavala na podlagi dotlejšnjih sej spremenjeni osnutek Pravil slovenskega pravopisa, ki je na novo tipkan bil Komisiji na razpolago od 10. 2. Ta ponovni pregled je bil dokončan že do 13. 5. 1976, nakar je rokopis bil predan ocenjevalcu II. razreda akad. Bojanu Čopu (ta je po naročilu II. razreda recenzijo opravil do 27. 5. 1976). Komisija je v tem času opravila še kontrolo navedkov iz tujih jezikov.

Recenzija rokopisa Pravil slovenskega pravopisa se je pri II. razredu zavlekla (seja dne 27. 5. 1976 je določila nova recenzenta). Komisija je prvotno želela odgovoriti na vse recenzije hkrati, ker pa jih od novih recenzentov ni bilo, je sklenila recenzije obravnavati ločeno. Na podlagi pisanega odgovora na recenzijo akad. B. Čopa (z dne 1. 10. 1976) je bilo nato 7. 10. 1976 doseženo z recenzentom soglasje, glede še spornih zadev. II. razred je na seji dne 12. 10. 1976 to sprejel in s tem so bila tudi za razred vsa v Čopovi oceni omenjena sporna vprašanja rešena. Ista seja je obravnavala tudi oceno Pravil, ki jo je napisal dop. član prof. dr. Janko Jurančič, se z njo v načelu strinjala in jo posredovala Komisiji dne 13. 10. 1976. Komisija je dne 4. 11. 1976 sprejela dokončno obliko odgovora na dr. Jurančičevo oceno in jo dne

15. 11. 1976 odposlala II. razredu, kjer je prišla na sejo dne 26. 11. 1976; sklep seje je bil, da bo odgovor na recenzijo razmnožen in razposlan članom II. razreda (ustne informacije tajnika II. razreda dop. člana prof. dr. T. Logarja). Komisija je bila sredi novembra informirana o še enem recenzentu, ki je bil tokrat določen s strani predsedstva SAZU. Komisija čaka razen na odgovor na svoj odgovor še na dve oceni; eno naj bi podal upravnik Inštituta za slovenski jezik akad. Bratko Kreft, drugo akademik Josip Vidmar. Z rednimi sejami je s sejo 7. 6. 1976 prenehala, dokler ji recenzenti ne predložijo svojih pripomb in se ne razčisti postopek aprobacije. Odslej se Komisija sestaja le občasno v zvezi z delom ob recenzijah. Vse drugo stoji.

Načrt dela za leto 1976 je zaradi opisanih nepredvidenih težav z aprobacijo Pravil ostal do polovice neizvršen. Poleg že omenjenega je bil v tem letu dokončan alfabetařij za novi Slovenski pravopis od K—M in primerjanje splošnega alfabetařija s Slovenskim pravopisom 1962 in Pleteršnikovim slovarjem.

Sredi recenzijskih postopkov Pravil se je od predsedstva Komisije poslovil dop. član prof. dr. A. Bajec.

Komisija za historične slovarje slovenskega jezika

V letu 1976 se je normalno nadaljevalo glosiranje leksike pri totalni ekscerpčiji Dalmatinove Biblije na že prej pripravljenih kseroks kopijah v celoti je ekscerpčan in glosiran Pentatevh. Začelo pa se je tudi že z glosiranjem na enak način pripravljene Trubarjeve Cerkovne ordninge. Za delo vnaprej smo dali pripraviti primerno število kseroks kopij za sedem krajših protestantskih tekstov s skupno cca. 200—220 strani.

Delo so opravljali: asistentka Francka Škerlak-Premk in stažistka Majda Perne-Merše. Poleg teh dveh so delale še štiri honorarne sodelavke: prof. Marija Jamar, prof. Olga Sterle, prof. Milena Topolovec in labor. Alenka Bezlaj-Kreft.

Novembra 1976 je vodstvo SAZU premestilo v komisijo za historične slovarje še višjega strokovnega sodelavca Inštituta za slovenski jezik Franceta Novaka. Poleg pomoči pri organizaciji dela naj bi pod vodstvom akad. F. Bezlaja v prihodnjih dveh letih pripravil disertacijo s področja historične in komparativne semantike.

Tov. Jože Staběj nadaljuje svoje dosedanje delo pri ekscerpčiranju rokopisnih slovarjev. Sedaj je v delu Vorenčev slovar. V letu 1977 izide Stabejeva priredba slovenskega gradiva iz

Megiserja, Thesaurus Polyglottus iz leta 1603. Šele proti koncu leta 1976 se je priključil Komisiji upokojeni redni profesor dr. Vilko Novak, ki je prevzel skrb za prekmurske tekste. Za dva so že pripravljene kseroks kopije.

INSTITUT ZA SLOVENSKO LITERATURO IN LITERARNE VEDE

Poročilo o delu v letu 1976

Sekcija za slovensko literarno zgodovino

Osrednja naloga sekcije je izdajanje starejših slovenskih slovstvenih tekstov in rokopisov, korespondenc in monografij. V okviru te naloge, ki zajema čez osemdeset naslovov in predstavlja dolgoročni program sekcije, se je delo v letu 1976 osredotočilo na dveh témah. Dr. Lino Legiša je dovršil in za tisk pripravil znanstveno izdajo *Pisanic 1779—1782*. Rokopis izdaje obsega ponatis štirih letnikov pesniškega almanaha v izvirnem in sodobnem oziroma transkribiranem črkopisu, spremno študijo o Pisanicah, povzetek študije v nemškem jeziku, opombe k pesniškim tekstom in besedišče. Spremna študija je razdeljena na šest delov, ki že s svojimi naslovi kažejo, da je pristop urednika izdaje do pesniškega almanaha večstranski in celovit: Nove spodbude in razvojni premiki, Pisanice 1779—1782, Motivi, Verz, Beseda, Opombe (k študiji). Med ugotovitve, ki pomenijo novo gledanje na to obdobje naše slovstvene preteklosti, sodijo poleg prvega dela študije o novih spodbudah in razvojnih premikih slovenskega pesnjenja v drugi polovici 18. stoletja zlasti klasifikacija motivov v pesniških tekstih, analiza verzne oblike pesmi, kjer se dr. Legiša naslanja na knjigo Wolfganga Kayserja o zgodovini nemškega verza, novo pa je tudi besedišče oziroma evidenca besednega zaklada v Pisanicah, iz katere je razvidna pogostnost, delno celo oblikovna različnost besed v našem prvem pesniškem almanahu. Druga téma, ki je prav tako vzeta iz trajnega raziskovalnega programa sekcije, je pripravljanje *izbranega dela Franceta Kidriča*. Urednik Darško Dolinar, magister literarnih ved, je v sodelovanju z dr. Francetom Bernikom določil vidike izbora in način ureditve izbranega dela. Približno štiri petine celotnega gradiva, ki prihaja v poštev za izdajo, je prepisal na stroj ali kserografiral. Za

izdajo je izbral samo tista Kidričeva strokovna dela s področja slovenske literarne in kulturne zgodovine, ki so bila sicer objavljena, a niso izšla v samostojnih knjigah. Glede na opravljene priprave lahko sodimo, da bo izdaja Kidričevega izbrana dela zapolnila veliko praznino v raziskavah slovenskih humanističnih in zgodovinskih ved ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja in da bo v naši družbi reafirmirala enega pomembnih utemeljiteljev moderne literarne vede.

V okviru raziskovalne naloge, ki je poglavitna naloga sekcije, je dr. Francè Bernik skrbel za vzgojo strokovnih kadrov. Od 1. marca 1976 je bil mentor mag. Božici Kitičić, ki se kot stažistka-raziskovalka izpopolnjuje v poznavanju slovenske literature. Po programu dela, v katerem je ob splošnem študiju slovenske literature in jezika poudarek na 19. in 20. stoletju, je mentorska obveznost dr. Bernika zajela letos razvoj slovenske literature od Prešerna do Cankarja in Župančiča, s tem v zvezi pa tudi pretres pomembnejših monografij in razprav s tega področja ter teoretskih vprašanj, ki se pojavljajo pri ustvarjalnem razmišljanju o teh obdobjih naše literarne umetnosti.

Ob koncu leta 1976 je sekcija kot svojo drugo raziskovalno nalogo sprejela témo: Antifašistični boj 1941—1945 in sodobna socialistična književnost. Naloga sodi v okvir sodelovanja z drugimi jugoslovanskimi akademijami znanosti in ima mednarodni značaj, saj je pobudo zanjo dal Inštitut svetovne književnosti A. M. Gorkega pri Akademiji znanosti SSSR. Uresničevanje te raziskovalne naloge, katere značaj in obseg ta čas še nista jasno določena, je seveda odvisno od gmotnih pogojev strokovnega dela, zlasti od personalne okrepitve sekcije.

Višji znanstveni sodelavec dr. Francè Bernik je razen rednih obveznosti v okviru sekcije opravljal zlasti raziskave Cankarjeve pripovedne umetnosti. Objavil je knjigo *Cankarjeva zgodnja proza* in več razprav o pisatelju. O Cankarju in problematiki njegovega pripovedništva je predaval na XII. seminarju slovenskega jezika, literature in kulture na Filozofski fakulteti v Ljubljani (Cankarjeva avtobiografska proza), na simpoziju o Ivanu Cankarju, ki so ga priredile SAZU, Slovenska matica, Filozofska fakulteta in Društvo slovenskih pisateljev v Ljubljani (Problem romana v Cankarjevem pripovedništvu) in na strokovnem zborovanju Slavističnega društva Slovenije v Portorožu (Cankarjeva zgodnja proza). O pisatelju je predaval še v Slovenskem klubu v Trstu 20. 1., aktivu slavistov na gimnaziji v Celju 26. 2., na gimnaziji v Postojni 27. 2., v Slavističnem društvu Ljubljana 3. 3., na osnovni šoli Borisa Pusta v Dolu pri Hrastniku 16. 4., učiteljskemu kolektivu osnovne šole

Prežihov Voranc v Ljubljani 7. 12. in v krajevni skupnosti Stara Ljubljana 23. 12. Izbral je tudi Cankarjeve pesmi in napisal razlago teh pesmi za literarni večer, ki je bil na sporedu prvega radijskega programa RTV Ljubljana 26. 2. 1976.

Mag. Božica Kitičič je opravila poleg strokovnih obveznosti pod vodstvom mentorja še druga dela, ki sodijo v okvir njenega izpopolnjevanja iz slovenskega jezika in književnosti. V zvezi s prijavljeno disertacijo o Jušu Kozaku je raziskovala slovensko literaturo v obdobju do leta 1930, za tisk je pripravila obsežnejšo študijo o novelah Andreja Hienga, udeleževala se je lektorskih vaj iz slovenskega jezika za tujce na Filozofski fakulteti v Ljubljani in jih namesto po dveh letih končala po enem semestru z odličnim uspehom.

Objave:

Fr. Bernik:

(Knjiga:)

Cankarjeva zgodnja proza. Zbirka Bela krizantema. Cankarjeva založba 1976, 206 str.

(Razprave in študije:)

Romantika in realizem pri Simonu Jenku. Simon Jenko. Izbrano delo. Kondor 10. Mladinska knjiga 1976, 126—148.

Inovativnost Cankarjeve vinjetne proze. Slavistična revija 1976, št. 2—3, 237—265.

Cankarjeva avtobiografska proza. XII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj 1976, 73—87. (Ponatis v tržaškem mesečniku Dan 1976, št. 52—54.)

Fran Levec in Ivan Cankar. Razprave II. razr. SAZU IX, 1976, 7—23.

Cankarjeva vinjetna črtica. Sodobnost 1976, 407—413.

(Ostalo:)

O Cankarjevi avtobiografski prozi. Odlomek iz razprave. Naši razgledi 7. 5. 1976.

Iz poglavja o Cankarjevi avtobiografski prozi. Snovanja. Kulturna rubrika Glasa 7. 5. 1976.

Spomenik, trdnejši od bronastega. Govorijo uredniki Cankarjevega Zbranega dela. Delo 8. 5. 1976 (sobotna priloga).

Med vinjetami in romanom Na klancu. Delo 11. 12. 1976 (sobotna priloga).

Ivan Cankar. Zbrano delo. Trideseta knjiga. Glavni urednik Anton Ocvirk. Knjigo pripravil, napisal opombe k pismom in sestavil kazala Jože Munda. Državna založba Slovenije 1976. (Sodeloval na str. 117—123, 262—263, 273, 277—283.)

(Ocena:)

Prva knjiga Paternujeve monografije o Prešernu. Slavistična revija 1976, št. 4.

B. Kitičič:

Od zgodovinske resnice do šokantnosti. Sodobnost 1976, št. 4, 358—361.

Funkcije i aspekti sna u novelama Andreja Hienga. Forum, Zagreb 1976, št. 6, 1104—1112.

Novi slovenski roman o seljačkoj buni. Život 6, Sarajevo 1976, 735—735.

Pedagoška dejavnost profesorja Frana Petreta. Jezik in slovstvo 1976/77, št. 1, 18—19.

Nove razprave slovenačkih avtora iz teorije i istorije književnosti. Književna kritika, Beograd 1976, sept.—okt., 72—76.

Sekcija za literarno teorijo

Izvajanje naloge *Slovenske literarnoteoretske raziskave* je teklo v dveh smereh in je obsegalo: a) pripravo Slovenskega literarnega leksikona in b) dopolnitev kartoteke slovenskih literarnoteoretskih terminov in kartoteke neslovenskih literarnih avtorjev, obravnavanih v slovenskem periodičnem tisku (1945 do 1970).

Priprava *Slovenskega literarnega leksikona* v uredništvu akad. Antona Ocvirka je v letošnjem letu od okvirnih pripravljalnih del, kot so izdelava in prečiščevanje alfabeta, izdelava semantičnih razlag, sestava specialnih bibliografskih pregledov in zbiranje izvirne dokumentacije, pridobivanje sodelavcev — strokovnjakov za posamezna področja in sklepanje dogovorov z njimi, prešla k neposrednemu programiranju prvih tematsko zaokroženih snopičev in k njihovi končni izdelavi. Tako sta bila ob koncu leta v rokopisu dovršena in pripravljena za tisk dva snopiča: dr. Janka Kosa *Literatura* v obsegu pet in pol in dr. Kajetana Gantarja *Helenizem* v obsegu treh avtorskih pol, ki obravnavata poleg obeh glavnih tudi vsa pripadajoča stranska gesla. Vsak snopič je zasnovan tako, da podaja vsebinsko in problemsko zaokroženo celoto in da v svojo obravnavo tvorno vključuje tako specifične vidike slovenskega literarnega in kulturnega razvoja kot tudi dosedanje dosežke slovenske literarne znanosti. Opremljen je s potrebnimi bibliografskimi napotki iz tuje in podatki iz domače strokovne literature, mimo tega pa mu je dodano še stvarno in imensko ka-

zalo, kar omogoča njegovo takojšnjo uporabnost. Pred dovršitvijo ali deloma dovršenih je pet snopičev, in sicer: dr. Antona Ocvirka *Literarna teorija*, dr. Dušana Ludvika *Staronemške pesniške oblike in slovenska literatura*, Majde Stanovnik-Blinc *Nekatera novejša angleška in ameriška literarna gibanja in slovenska literatura*, mag. Darka Dolinarja *Pozitivizem v literarni vedi* in dr. Kajetana Gantarja *Grški lirični in metrični obrazci*. V pripravi pa je še pet nadaljnjih snopičev. Težave, ki spremljajo nastanek Slovenskega literarnega leksikona, so v glavnem objektivne in so posledica nezadostno razvite literarnoteoretske misli in sorazmernega zaostajanja tovrstnih raziskav pri nas, se pravi stanja, ki naj mu prav ta edicija postopoma in kolikor mogoče načrtno odpomore. Kažejo pa se te težave predvsem v pomanjkanju strokovnjakov-specialistov, ki bi pokrivali vsa v poštev prihajajoča področja, in v dejstvu, da terja obdelava skoraj slednjega gesla predhodno raziskavo osnovnega gradiva in da je dejansko vsak snopič leksikona zase samostojna temeljna raziskovalna naloga.

Kartoteka slovenskih literarnoteoretskih terminov in *kartoteka neslovenskih literarnih avtorjev* sta se v skladu s pogodbenimi obveznostmi dopolnjevali z novim gradivom iz let 1961 do 1970. Pogodbena naloga za leto 1975/76 je bila izvršena 4 mesece pred rokom. Finančne restrikcije, ki so nato sledile, so zaviralno vplivale na nadaljnji potek dela. Kljub temu je bilo do konca leta izpisanih 56 letnikov periodičnih publikacij, od tega velik del dnevnega časopisja. Vloženih je bilo 9895 novih uporabnih listkov, s čimer se je skupno število vseh uporabnih listkov v kartotekah povzpelo na 386 946. Pri tem je sodelovalo 8 izpisovalcev — študentov slavistike in primerjalne književnosti. Seminarja za uvedbo novih izpisovalcev se je udeležilo 7 študentov. — Po predhodni redakciji in selekciji je bilo razmnoženih 35 162 listkov. Razmnoženo gradivo se je sproti urejevalo in razpostavljalo po predalih. Že postavljena kartoteka slovenskih literarnoteoretskih terminov se je tekoče dopolnjevala, tako da je bila ves čas na uporabo sodelavcem literarnega leksikona in drugim znanstvenim interesentom. Gradivo za kartoteko neslovenskih literarnih avtorjev se je razporejalo znotraj posameznih predalov. Pri tem delu sta sekciji pomagala dva honorarna sodelavca. — Ker se izpisovanje kartotečnega gradiva bliža koncu, se je v letošnjem letu težišče dela že preneslo na redigiranje in razmnoževanje listkov in na njihovo razpostavljanje po predalih. Če bi sekcija imela na voljo več finančnih sredstev, bi to delo lahko potekalo znatno hitreje.

Redni delavci sekcije so poleg programiranih del, ki jih je terjalo izvajanje nalog, opravljali še tale dodatna dela in dolžnosti:

Znanstveni svetnik Drago Šega je izvrševal posle v. d. tajnika inštituta. Bil je član sveta pedagoško-znanstvene enote za primerjalno književnost in literarno teorijo na filozofski fakulteti in član uredniškega odbora Slovenskega biografskega leksikona.

Višja strokovna sodelavka Majda Stanovnik-Blinc je na II. beograjskih prevajalskih srečanjih od 3. do 7. 12. sodelovala z referatom *Prevod koristi jeziku, literature ne bogati: nekaj pogledov slovenske literarne kritike 1850—1880*. Bila je članica izvršilnega odbora Društva za primerjalno književnost SRS, članica upravnega odbora Društva književnih prevajalcev Slovenije, delegatka tega društva v uredniškem svetu *Sodobnosti*, članica založniškega sveta Državne založbe Slovenije in zastopnica inštituta v strokovni komisiji za literarne vede področne raziskovalne skupnosti za zgodovinske in humanistične vede RSS.

Asistent mag. Darko Dolinar je kot udeleženec 8. kongresa mednarodne zveze za primerjalno književnost v Budimpešti 11. 10. predaval v Društvu za primerjalno književnost SRS o glavnih razvojnih težnjah sodobne literarne vede. Od začetka oktobra vodi proseminar iz metodologije literarne vede na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo filozofske fakultete v Ljubljani (2 uri na teden). Je podpredsednik Sveta delovne skupnosti SAZU in član nadzornega odbora Društva za primerjalno književnost SRS.

Dne 16. 6. 1976 je začela redno delati v sekciji stažistka-asistentka Vilenka Jakac. V skladu s programom, ki je bil izdelan za njen delovni staž, se je spoznavala z metodami dela v inštitutu in sodelovala pri izvajanju njegovega programa.

Objave:

D. Š e g a :

Troje doslej neznanih Levstikovih pisem. Razprave II. razr. SAZU IX, 1976, 147—196.

M. S t a n o v n i k - B l i n c :

Jack London. Literarni večer ob 100-letnici pisateljevega rojstva. Radio Ljubljana, 8. 1. 1976.

Literarno prevajanje v slovenski kulturi. Zbornik »Bled 75«, Ljubljana 1975 (1976), 158—161.

Prevod v slovenskem literarnem zgodovinoписju 19. stoletja. Prevodna književnost. Zbornik radova Prvih beogradskih prevodilačkih susreta. Beograd, Udruženje književnih prevodilaca Srbije, 1976, 50 do 56.

Komparativistika. Nepogrešljiva stroka. Mednarodna zveza za primerjalno književnost po osmem kongresu. Delo 18. 9. 1976 (sobotna priloga).

Prevedeni Cankar. Delo 14. 10. 1976.

O sodobnem prevajalstvu. Beograjsko srečanje jugoslovanskih književnih prevajalcev ob 200-letnici srbske prevodne literature. Delo 16. 12. 1976.

D. Dolinar:

Znanstveno raziskovanje prevajanja in literarna veda. Zbornik »Bled 75«, Ljubljana 1975 (1976), 55—60.

Prevod in izvorno delo v luči literarne vede. Prevodna književnost. Zbornik radova Prvih beogradskih prevodilačkih susreta. Beograd 1976, 123—129.

Literarna umetnost v delu Franceta Kidriča. Slavistična revija 24, 1976, 103—118, 267—278.

Vprašanja primerjalne književnosti. Po 8. kongresu Association internationale de littérature comparée v Budimpešti. Naši razgledi 5. 11. 1976, 562—564.

Sekcija za biografiko, bibliografijo in dokumentacijo

Sekcija je bila ustanovljena leta 1972, vendar doslej ni bila organizirana, saj nima programa, prostorov in osebja. V njeni sestavi deluje le priprava Slovenskega biografskega leksikona.

V l. 1976 se uredniški odbor, ki ga sestavljajo predsednik akademik A. Ocvirk ter člani akademiki R. Blinc, A. Kuhelj in A. Župančič, znanstveni svetnik Drago Šega in urednika SBL, ni sestal. Umrli je član akademik Boris Zihlerl.

Urednika Slovenskega biografskega leksikona sta Alfonz Gspan in dr. Fran Petre. Prof. A. Gspan je od avgusta 1975 v pogodbenem delovnem razmerju, vendar od 29. 12. 1975 bolan. Kljub temu je deloma opravljal uredniške dolžnosti doma. Dr. Petre, dotlej redni profesor na filozofski fakulteti v Zagrebu, je stopil s 1. 9. 1976 v redno delovno razmerje v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v lastnosti znanstvenega svetnika. V uredništvu delajo viš. strok. sodelavka Nada Gspan-Prašelj in asistentki Frančiška Buttolo ter Metka Pavčič.

V pripravi je 12. zvezek Slovenskega biografskega leksikona. Pri pisanju le-tega je sodelovalo 131 zunanjih avtorjev. Zbrano gradivo je pokazalo, da bi bilo preobsežno za en zvezek, zato

je uredništvo omejilo prispevke na črki T in U, kar bo predvidoma nanese 15 tiskovnih pol. Črka T ima 436 in U 83 gesel, skupaj torej 519 gesel. Pregled zbranega gradiva in dospelih člankov je pokazal potrebo po redukciji alfabeta: zaradi premajhne pomembnosti ali zaradi pomanjkanja gradiva je bilo črtanih 80 gesel, ostalo jih je za 12. zvezek 439.

Zbranih ali napisanih je bilo 407 člankov, t. j. 92,9%; med manjkajočimi 32 članki so slovenski protestanti, gesla iz severovzhodne Slovenije, Primorske in nekaj posamičnih gesel. Stanje ob koncu leta 1976 je torej naslednje:

za tisk obdelanih člankov je	337
napisanih, a za tisk neobdelanih	70
neoddanih člankov	32
črki T, U — gesla v celoti za 12. zvezek	439

Med letom je uredništvo prejelo 146 novih člankov, od teh je za 12. zvezek SBL 76 (36 po intenzivni terjatvi), za 13. zvezek 14 in za Dodatek 56 člankov. Za 13. zvezek je vsega zbranih že 283 biografij, za Dodatek pa 282. V uredništvu je bilo napisanih za 12. zvezek 30 biografij: Gspan 6, dr. Petrè 13, Gspan-Prašelj 1, Buttolo 5 in Pavčič 5 ter za 13. zvezek 6: Gspan 2, dr. Petrè 4, skupaj 36.

Prof. A. Gspan je doma opravil prvo redakcijo vseh novo-došlih člankov v l. 1976 in izračunaval avtorski honorar sodelavcem.

Dr. Petrè je opravljal uredniške posle SBL.

N. Gspan-Prašelj je skrbela za tekoče delo v uredništvu, imela stik s strankami, dajala informacije, pregledovala in usmerjala urejanje člankov obih asistentk, kolacionirala čisto-pise člankov za tiskarski izvod rokopisa, korespondirala, pregledovala izrezano dokumentacijo, jo po potrebi dopolnjevala ter anotirala uredniški izvod SBL; uredila in preverila je ok. 40 člankov črke T, uvajala v nakazovanje honorarjev.

F. Buttolo je uredila 31 ter preverila in dopolnila z biografskimi in bibliografskimi podatki 21 člankov, ki so bili urejeni do vključno 1975. leta. Skupaj je obdelala 52 člankov.

M. Pavčič je uredila 28 ter preverila in dopolnila z bibliografskimi podatki 20 gesel. Skupaj obdelala 48 člankov. Pregledala je zapuščino pok. sodelavca SBL prof. Z. Bufona v Prirodoslovnem muzeju.

Podobno kot druga leta je potekalo zbiranje dokumentacijskega in informativnega gradiva za tekoči zvezek in tudi za naslednje, kar uredništvo opravlja z izrezovanjem dnevnega

tiska, s pregledovanjem strokovne ter znanstvene publicistike ter z izpisovanjem iz le-te.

Vprašanje delovnih prostorov je ostalo nerešeno in je nadalje pereče.

Subvencije za Slovenski biografski leksikon so redno dotekale iz dveh virov: od SAZU in od Kulturne skupnosti Slovenije, ki je za 12. zvezek nakazala 225 000,00 din. Z Raziskovalno skupnostjo Slovenije pa je bila 17. 12. 1976 sklenjena pogodba za delno sofinanciranje Slovenskega biografskega leksikona v znesku 490 000,00 dinarjev.

Alfonz Gspan je urejal Monumenta Litterarum slovenicarum, sodeloval pri urejanju zbirke Geschichte, Kultur und Geisteswelt der Slowenen, ki izhaja v Münchnu, bil član upravnega odbora Slovenske matice.

Dr. Fran Petrè je do konca šolskega leta 1975/76 predaval na filozofski fakulteti v Zagrebu. Je član uredništva Slavistične revije v Ljubljani in Umjetnosti riječi v Zagrebu; pri SAZU je član odbora za rešitev prostorskih potreb akademije.

Nada Gspan-Prašelj je sodelovala s članki o Slovencih v publikaciji Oesterreichisches biographisches Lexikon 1815 do 1950, ki ga izdaja avstrijska Akademija znanosti na Dunaju.

F. Buttolo je vpisala v šolskem letu 1976/77 podiplomski študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani in M. Pavčič na Biotehniški fakulteti.

Objave:

A. Gspan:

Grob na Krasu. Pred petdesetimi leti je umrl pesnik Srečko Kosovel. Delo, 29. 5. 1976.

N. Gspan-Prašelj:

Österreichisches biographisches Lexikon, zv. 31 in 32, Dunaj 1976, 14 biografij: Nabergoj I., Nadlišek-Bartol M., Nagy Aleks., Nardin J., Navratil I., Nedeljko F., Nedvéd A., Neffat A., Nerat M., Nigrin V., Noll J., Novak Fr., Novak J., Novak P.

Predavanja:

F. Petrè:

Zwei experimentelle Formen im slowenischen Expressionismus.

Simpozij Probleme des Expressionismus, J. W. v Goethe Stiftung 7. 6. 1976 Strasbourg;

Die Forschung des Expressionismus. Slawisches Seminar der Universität Basel 9. 6. 1976;

Cankarjeve variante tipa upornika. Simpozij o Ivanu Cankarju v Ljubljani (SAZU, Fil. fak., Slavist. društvo, Slov. matica) 8. 7. 1976;

Cankarjev izziv družbe. Okrogla miza »Komunista« o idejnosti v delu I. Cankarja, Ljubljana 31. 5. 1976;

Ivan Cankar i moderna proza. Mozaik, Centar za kulturu u Zagrebu 19. 5. 1976;

Ivan Cankar i slovenska moderna. Gledališče Zorin Dom, Karlovac 9. 12. 1976;

Pomen Ivana Cankarja. Slovenski dom, Zagreb 11. 5. 1976;

Lirika Srečka Kosovela. Slovenski dom, Zagreb 9. 11. 1976.

Inštitutska knjižnica in tajništvo

V letu 1976 je knjižni fond narastel za 735 knjig in zvezkov revij. Letni prirastek je bil vpisan v abecedni in signaturni katalog ter stvarno obdelan. Od starejšega knjižnega fonda je bilo stvarno obdelanih 150 knjig. Na dom je bilo izposojenih 826 knjig in revij, v čitalnici pa 340. Z novo nameščenimi knjižnimi policami je bil problem prostora za knjige rešen za dve do tri leta. Od 1. 7. do 15. 9. je A. Turnškova opravljala tekoča administrativna dela, nato pa je novo administratoriko seznanila z delom. — Za SBL je zbirala tekočo časopisno dokumentacijo. Vodila je evidenco ter izterjevala neodlane članke zunanjih sodelavcev SBL.

KABINET JOSIPA VIDMARJA

Kabinet Josipa Vidmarja je bil ustanovljen na podlagi 4. člena zakona o SAZU (Uradni list SRS št. 42/71), 63. člena statuta SAZU in sklepa redne letne skupščine SAZU z dne 25. 3. 1976. Kabinet vodi akademik Josip Vidmar, njegov pomočnik je pisatelj Jože Javoršek, tajnica pa Darja Kulenović. Kabinet je začel z delom 1. 7. 1976.

Osnovna naloga kabineta je pomoč akad. Josipu Vidmarju pri njegovem kulturno-političnem in znanstvenem delovanju. Gre za zbiranje snovi, se pravi literarnih informacij in podatkov, ki jih akademik Josip Vidmar po eni strani potrebuje kot član Predsedstva SRS, po drugi pa za ustvarjanje knjig, ki jih ima trenutno v delu (Spomini, Meditacije, Jezni zapiski, Intervjuji).

Kabinet je tudi prevzel dolžnosti, ki jih ima akad. Josip Vidmar kot predsednik odbora Splošne in slovenske enciklopedije.

Kabinet ureja zbirko »Znameniti Slovenci«, ki bo obsegala monografije vseh pomembnejših slovenskih pisateljev, pesnikov, znanstvenikov, slikarjev, kiparjev, glasbenikov in politikov. S to zbirko bo verjetno na novo osvetljena celotna slovenska kulturna zgodovina, pri zamisli pa sodeluje okoli 40 piscev. Kabinet ureja diskoteko *Znameniti Slovenci*, ki jo bo izdajala kot dopolnilno zbirko tovarna gramofonskih plošč Helidon v Ljubljani.

Kabinet skrbi za kulturno informativno in kritično službo, ki se ne omejuje samo na Slovenijo, ampak sega tudi v druge predele države. V zametkih se namreč poskuša uveljaviti kot »kabinet za estetiko in kritiko«, kakor so v začetku predlagali, da bi se imenoval.

Kabinet vzdržuje stike z jugoslovanskimi gledališči in predvsem z dramaturškimi gledališkimi postojankami in sicer v zvezi s Sterijinim pozorjem, čigar predsednik je akad. Josip Vidmar.

Istočasno skrbi za arhiv, bibliografijo, fonoteko in fototeko nekdanjega predsednika IOOF, predsednika Prezidija Ljudske skupščine LRS, Doma narodov Skupščine FLRJ, predsednika SAZU in sedanjega člana Predsedstva SRS in sicer zaradi dokumentacije o slovenski kulturno politični zgodovini.

INŠTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

Poročilo o delu v letu 1976

Sekcija za ljudsko slovstvo

Raziskovalno delo, združeno pod skupni imenovalec »Slovensko ljudsko pripovedništvo«, teče po nekaj vzporednih tirih.

Kazalo slovenskih pravljic

Kot pripravo za to kazalo smo se odločili preveriti celoten pravljичni fond inštitutskega Arhiva slovenskih ljudskih pripovedi z izvlečki in po potrebi tudi z izvirnimi besedili, pa seveda tudi z mednarodnim kazalom Aarne-Thompson (The Types

of the Folk-Tale, Helsinki 1961). Po napotkih dr. M. Matičetovega se je tega dela lotila honorarna sodelavka Albina Štrubelj, oba skupaj pa sproti rešujeta vprašanja, ki se porajajo.

Od prvih 749 tipov Aarne-Thompson, ki so bili pregledani v letu 1976, smo Slovenci po dosedanjih (začasnih) ugotovitvah zastopani s 185 tipi, v katere je bilo moč vključiti skupaj 1148 variant. Čez 200 zgodb pa je takih, da jih ni bilo moč uvrstiti k nobenemu določenemu tipu, ampak samo približno v to ali ono skupino. Pri pretresu bibliografskih listkov sproti izločamo iz evidenčne kartoteke ves balast, se pravi ponatise, priredbe, očitne predelave starejših objav ipd. Pred tem pa seveda zapišemo na »matičnem listu« (pod prvo objavo) vse podatke, ki govorijo o kasnejšem »papirnatem življenju« vsake pripovedne enote. Mimo tega smo iz kroga naših pravljicnih enot izločili 332 tujih enot (prevodov, priredb ipd.), ki so bile sicer objavljene v slovenščini in v slovenskih publikacijah, pa so včasih med drugim tudi iz hrvatske Istre ali iz hrvatskega Zagorja. Nekaj pravljic (čez 100) bo moralo dobiti novo geslo in čaka na prevrstitev med povedke.

Slovenske bajke in povedke

Nosilki te podnaloge, asistentki Mariji Stanonik, so v letu 1976 vzela še veliko časa začetna organizacijska, pripravljalna dela. Tako je med drugim napravila seznam časnikov in časopisov (na podlagi Slovenske bibliografije), ki jih bo treba še ekscerpirati. Za leta 1797—1941 pride v poštev še 45, po letu 1945 pa nad 30 glasil in več zbornikov. Potem je pripravila okrožnice s prošnjo, naslovljeno muzejem z etnološkimi zbirkami v Sloveniji, ali ne hranijo morda kaj povedčnega gradiva. Prišlo je 5 pozitivnih odgovorov, iz Kranja pa smo dobili že kar 22 povedčnih enot. Iz 56 odbranih diplomskih in seminarskih nalog pri katedri za etnologijo je sortirala in dala posneti na kseroks povedčno in drugo gradivo, primerno za Arhiv slovenskih ljudskih pripovedi. Na podlagi ustnega pogovora pa je prof. Helena Paš iz Ljubljane prepustila za naš arhiv 29 besedil, ki so jih po njenih napotkih zapisali otroci iz okolice Šempasa pri Gorici; 7 je prav dobrih.

Skupaj z dr. Matičetovim je M. Stanonik začela popisovati na Slovenskem znana bajna bitja in literaturo o njih: na 474 evidenčnih listkih sta do zdaj 202 imeni oz. imenski varianti. Bitja smo razvrstili po abecedi (»Ajdje« so prvo geslo, »Žive« zadnje). Sama pa je M. Stanonik pripravila začasno kartoteko posredovalcev slovenskega ljudskega pripovednega izročila v

prozi. Pregledala je samo objavljeno gradivo iz časa po letu 1945; začasni popis obsega 81 imen.

Za zbiranje pripovednega gradiva na terenu je M. Stanonik porabila 8 dni v Poljanski dolini, kjer so ji pripovedovali Tone Naglič (Žiri), Albin, Minka in Anita Kopač, Julka in Mirko Kosmač (Stara vas), Tomaž Kavčič (Ledinica), Alenka Poljanšek (Selo).

Potem se je še 3 dni mudila v Zgornjesavski dolini, kjer so ji bili za informatorje Klemen Jaklič, Franc Dovžan, Franc Legat, Kristina Šest (Dovje).

Za Enciklopedijo Slovenije, ki jo pripravlja Mladinska knjiga, je M. Stanonik zasnovala geselnik s področja ljudskega slovstva.

Terensko delo v Reziji.

Nekaj šaljivih zgodb, zapisanih v Bili in Osojäh ob »majniku« (prvi rez. letni sejem, na dan 1. maja) in odlomki daljše variante pripovedne pesmi »Tičica péstrna«, zapisani na Solbici 23. 8., ostajajo v senci dosti pomembnejše najdbe na Njivi. Gre za rokopis — v dveh zvezkih — z 11 nabožnimi teksti (sledijo izvirni naslovi in/ali incipit): A) 1. Magnificat (*Me duschüza daiö glorio höspudo*), 2. Duivüza — Santa Maria/Passione (*Duivüza Mariua vü mete böschja*), 3. Doloröus — Stabat Mater (*Doloröus na staschö mete tapol krüschon*), 4. Miracol (*O Miracol... öt Marüie*), 5. Credo (*Da jö den seme Buch*), 6. *Puschlüschaime nu melo*, 7. *Nimüsle vatj sa isè svit*, 8. *Misere-re — Mischericordio (Mischericordio möite ciösnest)*; — B) 9. *S'nutranje miha sarzà — De profundis*, 10. *Sodnje din — Dies irae (Sodnje din, te din öt sarde)*, 11. *Ti trü Krajuve — I 3 re (Sömö ti trüe Krajuve)*. Rokopis (Matičetov ga je v celoti prepisal) je nastal v dvajsetih letih našega stoletja, po izjavi hraniteljice ob narekovanju domačih pevk; pisala ga je ženska, ki je (pred prvo vojsko) baje hodila v (nemško) šolo v Mariboru. Črkopis to potrjuje: *hlaß* (glas), *ißumò tschlövöko* (temu človeku), *vatj tschas* (večkrat), *leutschö* (lepše), *ochnjè* (ognje), *hrischnek* (grešnik), *müschiaschö* (mišjaše = 3. sg., impf. od misliti), *xlützat* (klicat)... Velike nedoslednosti v pisavi — npr. *vintschi/vince* (večji), *tschüsto/cüsto/ciüsto* (čisto), *krüsch* (križ) poleg *crüi* (kri), *rocke/roco* (roko), *öt puschtjagne* (odpuščanje), poleg *prosagne* (prošenje) ipd., enkrat samkrat *palač* — pa vendarle napeljujejo na misel, da si je pisavka pomagala tudi s kakim starejšim rokopisnim tekstom. Novi njivaški rokopis, primerjan z liščarskim, biskim, osojskim, sölbaškim, ki jih je

Matičetov našel in prepisal pred tem, nam bo najbrž zadosti trdna podlaga, ko se bomo lotili ugotavljanja, kolikšna je v teh besedilih dediščina izgubljenih izvornikov, nastalih najkasneje pod konec 18. stoletja. Ti izvorniki pa so bržkone »zrasli« prav na Njivi, kjer naj bi jih bili zložili »ti njívaški jèruve« (duhovniki), kakor pravi ustno izročilo.

Omembe je vredna še drobna posebnost iz Rezijske. Poznamo primere, ko si je tamkajšnja mladina prevedla to ali ono italijansko modno popevko (npr. pred 15 leti »Ciao, ciao, bambina«). Nekaj čisto novega pa je, da se 70-letna ženica (M. S. iz Osobjan, dva razreda osn. šole) spravi k prevajanju — za lastno, zasebno rabo — iz furlanščine! V videnskem družinskem kalendarju »Stele di Nadâl 1976« ji je bila očitno všeč lirična pesmica »Morose bandonade« (Zapuščena ljubica), da si jo je zaželela v domači besedi. Pri prepesnitvi je tradicionalno obliko furlanske »villotte« avtomatično prenesla v osmerozložni »rezijski« verz. Leteči listič s prevodom, čeprav še neizbrušenim, je na prošnjo rada odstopila. Še sreča, saj bi nekaj dni kasneje — ob potresu — ostal pod ruševinami hišice, iz katere se je gospodinja posrečilo rešiti samo golo življenje...

Potres 1976 je dr. Matičetovemu prekrizal načrte, tako da ni mogel v Učjò. Prizadeti so bili namreč celo tisti prebivalci te vasi, ki so se v zadnjih dveh desetletjih preselili iz svoje mrakobne doline na sončna pobočja vzhodno od Ratenja (Artegna): znašli so se bliže potresnega epicentra in v novih bivališčih utrpeli celo večjo škodo kot njihovi opuščeni domovi in redki rojaki, ki so ostali doma. Za zbiranje učjárskega izročila bo treba pač počakati na ugodnejši čas.

V zvezi z delom za SLP 2 in preverjanjem pesemskega tipa št. 195 (Kmetova voliča) je dr. Matičetov v septembru dvakrat obiskal Močila pri Ortneku in Globel pri Sodražici, kjer živita dve sestri iz Slatnika pri Sodražici. Zraven mikavne prozne variante omenjenega pesemskega tipa je posnel nekaj pravljič in šaljivih zgodb.

M. Matičetov je bil naprošen za glavni etnografski referat na interdisciplinarnem zgodovinsko-lingvistično-etnografskem zborovanju, ki ga je 10.—12. 9. 1976 priredil na novo ustanovljeni »Istituto culturale ladino« v kraju Vigo di Fassa (Trento). se pravi v eni izmed dolin v Dolomitih, kjer živi osrednja skupina Ladincev. Vabilo je sprejel zaradi želje po navezavi ožjih stikov s tem najmanjšim in etnografsko najmanj preučnim ladinjskim etničnim jedrom, ki je prav tako kot številnejši vzhodni Ladinci (Furlani) in zahodni Ladinci (švicarski Retoromani) zelo pomembno pri primerjalnem študiju vzhodnoalpskega in

posebej tudi slovenskega ljudskega izročila. Referat — »Sulla raccolta e lo studio delle tradizioni popolari tra i Ladini delle Dolomiti« — bo izšel v zborniku gradiva omenjenih študijskih dni.

V Tolminu na zborovanju ob proslavi 125-letnice rojstva Simona Rutarja je dr. Matičetov govoril o Rutarju kot etnografu, s posebnim poudarkom na Rutarjevih zapiskih (iz dijaških in študentskih let), ki leže v rokopisnem oddelku NUK v Ljubljani in čakajo na ureditev, objavo in ovrednotenje; v povezavi z natisnjenimi Rutarjevimi etnografskimi spisi zagotavljajo temu samosvojemu Tolmincu pomembnejše mesto kot smo mislili doslej.

Skopskemu Institutu za folklor je dr. Matičetov — kot konzulent za ljudsko prozo — poslal 15. 4. elaborat (št. 24 — 138/76) v zvezi s katalogizacijo pravljič po mednarodnem sistemu Aarne-Thompson.

Kot član Medakademijskega odbora za jugoslovanske ljudske stvaritve se je dr. Matičetov udeležil dveh njegovih sej v Beogradu.

Sekcija za ljudske šege in igre

Raziskovalno delo te sekcije je zajeto v nalogi »Ljudske šege in igre«, ki obsega do nadaljnjega tri podnaloge: 1. Ženitovanjske šege na Slovenskem, 2. Maske na Slovenskem, 3. Drabosnjakov arhiv. Leto je seveda prineslo tudi obveznosti, ki niso bile predvidene in jih izrečno ne predvideva nobena od naštetih podnalog. Temu se tudi v prihodnje ne bo mogoče izogniti, čeprav bo morala sekcija večje obveznosti zunaj sprejete raziskovalne naloge za naprej odklanjati, posebno ker delata v sekciji doslej samo 2 sodelavca.

Helena Ložar-Podlogar je sestavila vprašanja o delovnih šegah agrarnega področja za topografijo slovenskega ozemlja (37 strani, 446 vprašanj).

1. podnaloga (Ženitovanjske šege na Slovenskem) je poverjena Heleni Ložar-Podlogar, asistentki.

Gradivo ankete Ženitovanjske šege na Slovenskem je bilo do maja 1976 dokončno prepisano na perforirane kartone. O delu je bilo v juniju 1976 podano poročilo ocenjevalca univ. prof. dr. V. Novaka. V novembru in decembru smo prejeli še tri zvezke, iz katerih pa gradivo še ni prepisano.

Gradivo smo sistematično uredili in začeli z obdelavo po pokrajinah. Prekmurje in Porabje na Madžarskem sta že obdelani in sicer tako, da je nosilka naloge iskala paralele v šegah

obeh pokrajin, ki sta kljub državni meji, ki pokrajini deli, enotni. V juniju smo začeli obdelovati gradivo iz Ziljske doline. Do konca leta je bila zbrana, obdelana in ovrednotena vsa dosedanja literatura, ki zadeva ta problem in sega tja v prva leta 19. stol. Nosilka naloge je s strokovnimi nasveti sodelovala pri priredbi koncerta Vascit pri Zile v Šentjakobu v Rožu in za koncertno knjižico prispevala članek Pretres dosedanjih poročil o Ziljski svatbi. Nadalje je nosilka prepisala 7 od 15 magnetofonskih trakov gradiva iz Ziljske doline, ki jih hrani sekcija za glasbeno in plesno narodopisje, ostalo jih je še 8. Opozorimo naj, da vse gradivo obdeluje in ureja nosilka sama; da vse leto ni bilo denarja za dodatno pomoč pri tem delu in da je gradivo zelo obsežno, saj smo dobili samo z anketo nad 9000 podatkov. V celovškem Deželnem muzeju nam je decembra uspelo dobiti potrdilo, da res hranijo Pogatschniggov arhiv in dovoljenje, da si ga ogledamo.

Iz do sedaj obdelanega gradiva je mogoče sklepati, da so dosedanja poročanja o ziljski svatbi zelo nekritična in netočna. Pri nemških avtorjih je odločno treba enkrat za vselej razčistiti s tem, kaj je prevzeto iz germanskega etničnega ozemlja in kaj je slovensko, česar nemški avtorji skorajda ne priznavajo. Pri slovenskih avtorjih pa je treba kritično ovrednotiti, kaj je ziljsko in kaj iz drugih koroških pokrajin, deloma celo gorenjskih. Nosilka naloge je vsa dvomljiva poročanja zbrala in ovrednotila.

2. podnaloge (Maske na Slovenskem) je poverjena dr. Niku Kuretu. Imenovani je začel iz odgovorov na vprašalnice eksploratorske akcije 1969—1974 (SBK) začasno prenašati podatke na kartončke formata DIN A6. Poprej pa je moral izdelati shemo za sistematično členitev področja mask na splošno, za kar še ni nobenega vzorca ne doma ne v inozemstvu. Shema je izdelana in vsebuje 94 točk. Po njej bo mogoče v prihodnje prenašati zbrane podatke o maskah v celoti (vprašalnice, terenski izsledki, literatura) v dokončno kartoteko na perforiranih kartonih. Trenutno nastajata dve začasni kartoteki (DIN A6), in sicer a) kartoteka razčlenjenega gradiva o maskah in b) kot njen sestavni, toda samostojni del tipološka kartoteka, ki obsega vse doslej evidentirane tipe mask na Slovenskem (zoomorfne, antropomorfne, druge). Nismo pa še obdelali v gornjem smislu in vnesli v obe kartoteki a) podatkov iz vprašalnic št. 6 (1956) in št. 7 (1957), ki nam jih je poslalo svoječasno 156 oziroma 72 tedanjih informatorjev, so pa ekscerpirani in urejeni na naših posebnih (starih) arhivskih listih (ležeči DIN A5), ter b) podatkov

iz odgovorov na 3 ankete (1975 in 1976) za dopolnitev gradiva, za katere nam je uspelo pridobiti osnovne šole; odzvalo se nam je 227 + 110 + 25, skupaj 406 šol. — Vzporedno smo dopolnjevali že poprej zastavljeno krajevno kartoteko s podatki iz vprašalnic eksploratorske akcije (184 krajev na 25 terenih + 3 dopolnilne zbirke, skupaj 28 zvezkov gradiva). Po stanju konec decembra 1976 izkazuje krajevna kartoteka zdaj vsega 552 krajev, to so kraji, iz katerih imamo bolj ali manj popolne podatke o maskah; zamejstvo je v kartoteki, žal, še slabo zastopano.

Dr. N. Kuret se je pri obdelavi gradiva ustavil pri nekaterih delnih témah in jih raziskal. Predvsem se je posvetil raziskavi naših živalskih (zoomorfni) mask. O njih je predaval v Institutu für vergleichende Volkskunde Univerze na Dunaju (Zoomorphe Pelzmasken der Slowenen, 19. 1. 1976). Del te snovi je obdelal monografično in predaval o nji na kolokviju »Zaton antike v Sloveniji«, ki ga je priredilo slovensko arheološko društvo v Ljubljani: »Košuta - cervula« (22. 4. 1976); predavanje bo izšlo v Arheološkem vestniku SAZU. Posebej je obdelal gradivo o porabskih maskah v slovenskem prispevku »Pust (,fašenek') v Porabju« za Porabski zbornik (Budimpešta), ki je v tisku. Na povabilo Inštituta za etnografijo Bolgarske akademije znanosti v Sofiji je napisal za zbornik ob 70-letnici Hrista Vakarelskega študijo »Die Alten in den Maskenumzügen Südosteuropas« (v tisku).

3. podnalogo (Drabosnjakov arhiv) je bil prevzel dr. Niko Kuret, ki se že dolga leta ukvarja z Drabosnjakom. Gradivo, zbrano za spominsko razstavo Andreja Šusterja Drabosnjaka (gl. spodaj), je bilo temelj Drabosnjakovega arhiva, ki smo ga začeli urejati. Skrb zanj je poverjena tajnici inštituta Marti Korenovi. Arhiv vodi po arhivskih pravilih, posamezne enote vpisuje v inventarno knjigo. Doslej smo zbrali 183 enot. Zbiranje gradiva se bo seveda nadaljevalo. Zastaviti bo treba še stvarni in imenski katalog (kartoteko). V DA bomo skušali zbrati ohranjene in dostopne rokopise v kserografijah, mikrofilmih in fotokopijah, pa tudi kopije celotne dokumentacije o Drabosnjaku (članki, notice ipd.)

Drabosnjakova razstava. V spomin 150-letnice smrti Andreja Šusterja Drabosnjaka je sledila improvizirani razstavi ob kongresu prevajalcev Jugoslavije oktobra 1975 na Bledu v l. 1976 kompleksna razstava o Drabosnjakovi osebnosti in delu. Za to smo izkoristili enote, ki jih hrani rokopisni oddelek Študijske knjižnice na Ravnah (Kotnikova zapuščina), arhive gledališč v Mariboru in Trstu, Gledališkega muzeja v Ljubljani

in naš lastni fundus. V glavnem smo gradivo zbrali v fotokopijah in kserografijah, ki so zavzele 58 m² razstavne površine. Razstavo smo priredili v Prešernovi dvorani SAZU v Ljubljani, odprta je bila od 4.—20. 3. 1976. Prenesli smo jo nato v Celovec (17.—24. 5. 1976), v Maribor (3.—13. 9. 1976) in na Ravne na Koroškem (1.—10. 10. 1976). Razstava je imela velik odmev, povsod je bilo obilo obiskovalcev. Uredil jo je dr. Niko Kuret s pomočjo asistentke Helene Ložar-Podlogar in s sodelovanjem bibliotekarke Sinje Zemljič-Golob.

Dr. N. Kuret je napisal oceni za dva elaborata raziskovalnih nalog za SBK: Marije Makarovič (Vzajemna pomoč na vasi III) in Naška Križnarja (Filmografija slovenskih etnoloških filmov).

Z drugimi sodelavci inštituta je sestavil za Etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja seznam krajev, ki jih je inštitut zajel v času svojega obstoja bodisi s terenskimi raziskavami ali z vprašalnici. Seznam je objavljen v Etnološki topografiji slovenskega etničnega ozemlja I (Uvod. Poročila), Ljubljana 1976, str. 95—108, in obsega 1019 krajev.

Dr. N. Kuret je bil prevzel sestavo delovne skupine za izdelavo geselnika za področje etnologije v »Enciklopediji Slovenije« (Mladinska knjiga). Nalogo je uspešno izvršil in geselnik po številnih delovnih sestankih s sodelavci oddal.

Sekcija za materialno kulturo

Dejavnost sekcije je uokvirjal delovni načrt, ki je za leto 1976 predvideval zavzemanje na treh poglavitnih področjih: pridobivanju gradiva o občasno naseljenih bivališčih pastirjev, planšarjev, poljedelcev, vinogradnikov, ribičev, drvarjev in oglarjev; urejanju zbrane dokumentacije ter obdelavi tém s področja materialne kulture.

V zvezi s temi nalogami je viš. znanstveni sodelavec dr. Tone Cevc obiskal v letu 1976: Slevo, Stahovico, Črno (2. 3. 1976); Gorico in okolico (9. 4. 1976); Maribor (24. 6. 1976); Okroglo, Kamniško Bistrico (20. 8. 1976); Stahovico (22. 8. 1976); Trento in planino Za skalo (28. 8. 1976); Zadnjico v Trenti (29. 8. 1976); Bistričico, Zakal, Kregarjevo (7. 9. 1976); Vodice nad Kamnikom (9. 10. 1976); Št. Jakob v Rožu (12.—13. 12. 1976) in Trst (15. 12. 1976).

V tem letu sta se fototeka in diateka povečali za nekaj več kot 40 posnetkov, pretežno pastirskih zavetišč.

Pomembna pridobitev za nadaljnje študijsko delo so izpolnjene vprašalnice (25) o Pastirskih in poljedeskih zave-

tiščih na slovenskem Krasu v tržaški okolici. Gradivo je sekcija pridobila s pomočjo Narodne in študijske knjižnice v Trstu, njenega upravnika D. Pahorja in strokovnega sodelavca prof. R. Petarosa. Z vprašalnico zajeti odgovori osvetljujejo etnološko podobo kupolasto zidanih enoprostornih kamnitih »hišk«, njih razširjenost po tržaškem Krasu, namembnost, tehniko zidanja, oblikovanost in v zadnjih desetletjih tudi postopno opuščanje njih rabe, kar gre na rovaš preusmeritve gospodarstva in mehanizacije kmetijstva.

Ker gre pri študiju naše stavbne dediščine tudi za stvarno ovrednotenje, za spoznavanje funkcionalnih kot tudi estetskih vrednost, za odkrivanje ustvarjalnih in poustvarjalnih hotenj, je bilo nujno obravnavano arhitekturno arhitektonsko tehnično dokumentirati. V letu 1976 je sekcija pridobila tehnično dokumentacijo štirih »hišk« iz okolice Koprive (s strokovno pomočjo arh. V. Kopača) in poletne hišice »pristaje« s hlevom iz Vrsnika (Trenta). Naloga je bila opravljena s sodelovanjem Goriškega muzeja.

Kot že doslej je bila tudi v letu 1976 posvečena skrb arhiviranju zbranega gradiva. Doslej zbrano in pridobljeno gradivo, fotografije in diapozitivi (približno 400 posnetkov) je bilo urejeno po krajevnem in snovnem vidiku, prav tako tudi drugo dokumentacijsko gradivo (risbe, načrti, skice idr).

Zunanja sodelavka M. Fister je ekscerpirala iz 20 letnikov Planinskega vestnika etnološko gradivo; tehtnejše prispevke smo kopirali, krajše odlomke prepisali na arhivske lističe.

Na pobudo z Madžarskega (prof. Bela Gunda, Debrecen) je dr. Tone Cevc pripravil za madžarsko strokovno revijo pregled o pastirskih zavetiščih na slovenskem alpskem in kraškem svetu. Študij teh elementarnih oblik najpreprostejših bivališč, bodisi v zijalkah, pod prevesnimi stenami, med skalami, pa tudi na odprtem svetu, sezidanih na suho iz kamna, na okroglem tlorisu, je znova odprl več vprašanj: Kaj je spodbudilo našega človeka, da je na dveh sosednjih ozemljih postavljajl svoja zavetišča na tako različne načine; v Julijskih Alpah na koleh, v Kamniških Alpah in na Krasu stavbe, zraščene s tlemi. Sme mo mar v obeh različnih prostorskih predstavah slutiti nadaljevanje življenja dveh različnih kulturnih tokov, ki sta že v prazgodovini oblivala Evropo in tudi naše ozemlje?

Razčlenitev »Etnološke pričevalnosti materialne kulture«, ki se je je lotil dr. T. Cevc, je dala kot rezultat strnjen pregled povojnega preučevanja gmotne kulture na Slovenskem in predstavila sodobne poglede etnološke teorije na preučevanje tega

velikega področja ljudske kulture. Kljub velikemu deležu, ki so ga prispevale povojne raziskave materialne kulture, je pri njenem študiju ostalo neobdelanih še mnogo poglavij — v prispevku stvarno dokumentiranih — tako, da lahko veljajo pridobljena spoznanja kot poziv, kaj bi bilo potrebno na tem področju storiti, če nočemo še naprej zaostajati v raziskovanju slovenske gmotne kulture.

Poseben predmet študijske obdelave so bile tudi »otroške živalske igračke — buše«, za ped velike lesene figurice goveda.

Na videz manj pomemben predmet gmotne kulture našega alpskega sveta se je pokazal v drugačni luči ob primerjanju s podobnimi »igračkami« iz Švice, Italije, Francije in Avstrije. Za drugačen prvotni pomen teh majhnih figuric goveda govorijo: predromansko ime, shematična in arhaična oblika z močno poudarjenimi rogovi, odkrita priprošenjska namembnost ter imenska sorodnost s starosvetnimi zoomorfnimi pustnimi šemami. Vse to bolj poudarja njihov obredni kot igrivni pomen, čeprav le-tega raziskave ne izključujejo.

Mimo s programom predvidenih nalog je dr. T. Cevc sodeloval tudi pri delu Terminološke komisije SAZU ter se kot član Sveta za varstvo okolja pri SAZU ter kot delegat pedagoško znanstvene enote oddelka za etnologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani udeleževal njihovih sej.

Knjižnica

Knjižni fond se je v letu 1976 povečal za 369 knjig in za 304 zvezke revij ter časopisov. Skupno je štela knjižnica ob koncu leta 4645 knjig, od teh pa je bilo izposojenih na dom 129.

Skupaj z etnološkima knjižnicama v Slovenskem etnografskem muzeju in na filozofski fakulteti smo izdajali Bilten, ki je prinašal ob koncu vsakega tromesečja seznam novih knjig in periodičnega tiska z etnološko vsebino.

Biblioteka se je tudi v tem letu udeležila sestanka o etnološki dokumentaciji (16. 1.), vendar pa vse kaže, da je do cilja tega načrta še daleč, saj je prišlo do nesoglasij, kdo naj bi spremljal domač in tuj etnološki revialni tisk.

Od 4. do 19. 5. je bil tečaj za bibliotekarje v NUK, katerega se je udeležila tudi naša bibliotekarka. Štipendija francoske vlade, ki jo je dobila za izpopolnjevanje v etnološki dokumentaciji, je preložila pripravo za strokovni izpit. Zaradi odsotnosti od 13. 9. do 20. 12. (čas izpopolnjevanja v Musée des

Arts et Traditions populaires v Parizu), je prevzela vpisovanje novih knjig in revij tajnica našega inštituta, tov. Marta Koren.

Kot tajnica Slovenskega etnološkega društva je bibliotekarka sodelovala pri pripravah za I. posvetovanje slovenskih etnologov v Mariboru in se le-tega tudi udeležila 24. in 25. maja.

Mednarodna bibliografija

Helena Ložar-Podlogar je sestavila slovenske bibliografske podatke za Internationale volkskundliche Bibliographie za leti 1973 (67 listkov) in 1974 (42 listkov). Redno je delala tudi za mednarodno strokovno revijo Demos — Internationale volkskundliche Informationen, za katero je pošiljala poročila o slovenskih strokovnih objavah.

Obvezna praksa študentov

Marija Stanonik je v dogovoru s katedro za etnologijo na filozofski fakulteti v Ljubljani organizirala in vodila obvezno etnološko prakso študentov od 22. 4. do 30. 4. 1976 v Žireh.

Strokovno sodelovanje

Marija Stanonik je članica uredniškega odbora pri Glasniku slovenskega etnološkega društva in zadolžena za lektoriranje prispevkov za to glasilo. Poleg tega strokovno in organizacijsko sodeluje pri znanstveni témi Slovensko NOB pesništvo 1941 do 1945 na slavističnem oddelku filozofske fakultete v Ljubljani. V tem okviru se je udeležila II. pisateljskega seminarja društva slovenskih pisateljev v Avstriji (Celovec, 11. 7. 1976) in pripravila razstavo o neznanem NOB pesništvu ob seminarju slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani (9.—13. 7. 1976) in ob zborovanju slovenskih slavistov v Portorožu (13. do 16. 10. 1976), kjer je tudi nastopila s prispevkom Neznano slovensko NOB pesništvo — o zbiranju in obdelavi tovrstnega gradiva. Je tudi članica slovenske skupine v projektu Umetnost Jugoslavije v NOB (delovni naslov). Strokovno in organizacijsko sodeluje še z Loškim muzejem v Škofji Loki in Muzejskim društvom v Žireh.

Sodelovanje v družbenih organizacijah

Marija Stanonik je bila tajnica izvršnega odbora Slavističnega društva Slovenije in v tej funkciji je sodelovala pri organizaciji strokovnega posvetovanja Ivan Cankar v šoli (Vrhnika, 22. 5. 1976) in zborovanja slovenskih slavistov (Portorož,

13.—16. 10. 1976). Na povabilo DPD Svoboda Žiri je v okviru Tedna komunističnega človeka, delo, kultura sodelovala tudi pri izvedbi tekmovanja o Ivanu Cankarju. Na prvem posvetovanju slov. etnološkega društva v Mariboru je bila izvoljena za delegata zveze združenj folkloristov Jugoslavije.

Udeležba na posvetovanjih

Marija Stanonik se je udeležila naslednjih posvetovanj:

1. Inventarizacija slovenskih govorov na Koroškem v Tinjah na Koroškem (20.—22. 4. 1976), kjer je bila izvoljena v komisijo za koordinacijo; 2. Predmet etnološkega preučevanja, varstvo etnoloških spomenikov in etnološko delo v muzejih (Maribor, 24. 6. 1976); 3. 23. kongres zveze združenj folkloristov Jugoslavije (Slavonski brod, 17.—20. 11. 1976).

Medakademijski odbor za raziskovanje ljudskega življenja in šeg narodov in narodnosti Jugoslavije:

Predstavnica našega inštituta je asistentka Helena Ložar-Podlogar. Glavna naloga tega odbora je zdaj priprava »Etnografije Južnih Slovanov«. Inštitut je povabil dr. Angelosa Baša, da prevzame uredništvo slovenskega dela. Dr. Baš se je že udeležil seje odbora (15. 12. 1976) in začel s pripravami.

Obiski

Univ. prof. dr. Karoly Gáal, predstojnik Inštituta za primerjalno narodopisje Univerze na Dunaju, je obiskal naš inštitut in predaval dne 20. 4. 1976 v akademski dvorani o temi »Wanderungen des Erzählgutes innerhalb eines mehrsprachigen Gebietes«. V inštitutskih prostorih je nato govoril študentom etnologije ljubljanske univerze o delu in problemih svojega inštituta in svoje stolice za etnologijo.

Objave v letu 1976:

T. C e v c :

Živinoreja (s sodelovanjem A. Novaka in N. Križnarja). Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnica 1, Ljubljana 1976, 21—28.

Stavbarstvo in stanovanjska oprema (s sodelovanjem P. Fistra, I. Sedeja in F. Šarfove). Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja. Vprašalnica 5, Ljubljana 1976, 25—111.

N. K u r e t :

»Sveti Šentjuri potrka na duri...« (Obisk v Ledenicah v Rožu 24. aprila 1974). Glasnik SED 16, 1976, 28.

H. Ložar-Podlogar:

Pretres dosedanjih poročil o ziljski svatbi. (Koncertna knjižica Vascit pr Zile. Ziljska svatba v pesmi, besedi, plesu in glasbi.) Sentjakob v Rožu 1976, 10—13.

(Štirje referati o slovenskih objavah:) »Demos« — Internationale ethnographische und folkloristische Informationen 15/2, Berlin 1975.

(Enajst referatov o slov. objavah:) »Demos«, 15/3, 1975.

(Sedem referatov o slov. objavah:) »Demos« 16/2, Berlin 1976.

M. Matičetov:

Predujem iz druge knjige Slovenskih ljudskih pesmi. Sodobnost 24, 1976, 873—885. Prva pesem — rezijanska »Tičica péstrna« — ponatisnjena v Trinkovem koledarju 25, 1977 (Gorica 1976) 116—120.

Prgišče tolminskih pregovorov, rekov in ugank. Dan 6, 1976, št. 58—59, 37.

Durých Buttolo. Primorski slovenski biografski leksikon 3, 1976, 160.

Grdina in rusica. Rezijanska pravljica. Pov. Jelica v Borovičju — zps. M. Matičetov. Ljubljana 1976. Mladinska knjiga, »Mala slikanica«. (Po televizijskem in lutkovnem filmu.)

Lisica pridigala kokošim in Petelin, volk in lisica, rezijanski pravljici. Pov. Dorina Čúnkina — zps. M. Matičetov. Ljubljana 1976. Mladinska knjiga, »Mala slikanica«. (Po televizijskem lutkovnem filmu.)

Tri botre lisičice. Pov. Štifen taw mlinu, zps. Milko Matičetov, narisala Ančka Gošnik-Godec. Ljubljana 1976. Mladinska knjiga, »Velika slikanica«.

Izgubljeni sin na Campo San Giacomo. Delo, 28. 2. 1976.

M. Stanonik:

Nekatere novejšje zbirke slovenskega NOB pesništva. Borec 28/3, 1976, 183—187.

O okoliščinah, v katerih je nastajalo slovensko narodnoosvobodilno pesništvo 1941—1945. Narodno stvaralaštvo-Folklor 53—56, Beograd 1975, 46—53.

Anonimno pesništvo iz narodnoosvobodilne borbe v Selški in Poljanski dolini. Loški razgledi XXII, 1975, 241—258.

Spomin na drugo obletnico OF. Pripoveduje Jože Kržišnik iz Jarčje doline pri Žireh. TV 15, 29. 4 1976, 9.

Iščemo avtorje slovenskega NOB pesništva 1941—1945. TV 15, 17. 6. 1976, 6.

O množičnem slovenskem NOB pesništvu 1941—1945. Borec 28/8—9, 1976, 491—500.

Neznano slovensko narodnoosvobodilno pesništvo 1941—1945. Jezik in slovstvo 22, 1976/77 — na platnicah = 3/3.

(Ocene in poročila:) Izbrana dela H. Polenakovik'a. Slavistična revija 23, 1975, 444—449. — Tradice lidové kultury v živote socialističke společnosti. Glasnik SED 15, 1975, 5, 25. — Poročila ustanov o delu v letu 1975 — ISN pri SAZU. Glasnik SED 16, št. 1, 1976, 4—5. — Marko K. Cepenkov, Makedonski narodni umotvorbi vo deset knigi. Narodna umjetnost 11—12, Zagreb 1975, 592—593. — Razstava o Drabosnjaku. Naši razgledi, 9. 4. 1976. — Pesem slovenske dežele. Rodna gruda 10, (23), 1976, 9. — Antologija slovenskih ljudskih pesmi. Jezik in slovstvo 22, 1976/77, 59—60.

S. Zemljič-Golob

(Trije referati o slovenskih objavah:) »Demos« 16/2, Berlin 1976.

Sekcija za glasbeno narodopisje

Glavna raziskovalna naloga sekcije v letu 1976 je bila *Ljudska glasbena in plesna kultura*. Nosilec te naloge je znanstveni svetnik dr. Valens Vodušek.

Leto 1976 je pomenilo nasplošno za inštitute in sekcije SAZU dosti težavno prehodno leto ob vključevanju v sistem celotnega financiranja preko Raziskovalne skupnosti Slovenije, po pogojih kot veljajo nasplošno v RSS za prijave posameznih raziskovalnih nalog. Preformuliranje celotnega dela inštituta oz. posamezne sekcije v določeno število raziskovalnih nalog je bilo otežkočeno tudi zaradi večkrat različnih navodil od septembra 1975 dalje. Po navodilih RSS v juniju 1976 so se strnile naloge tudi naše sekcije v eno samo (z razdelitvijo v tri podnaloge). Poleg tega so nastopile med letom še finančne težave. Od avgusta do konca novembra je veljal v SAZU interni finančni »moratorij« in so bili funkcionalni izdatki omejeni zgolj na najnujnejše, zaradi česar je moralo odpasti ali biti prekinjeno to in ono delo. Tako je bila končna (že tretja) formulacija prijave naloge predložena 24. 11. 1976. Strokovno delo je ob takih negotovostih seveda v precejšnji meri ovirano.

I. Podnaloga: Terenska raziskava z zbiranjem gradiva na doslej neraziskanih predelih slovenskega etničnega ozemlja.

Ta podnaloga je obsegala naslednja dela:

1. *Etnomuzikološka raziskava slovenske Koroške v Avstriji - Ziljska dolina*. Ta raziskava je bila objavljena v RSS že prej kot posebna raziskovalna naloga (št. 6—618/874—75). Zaradi posebnih političnih razmer na Koroškem v jeseni 1976 je bil na našo prošnjo rok za dokončanje podaljšan do 31. 1. 1977, Razisko-

valni skupnosti Slovenije pa posebej predloženo poročilo o opravljenem delu do 31. 12. 1976.

Terenskega dela se je udeleževalo vseh pet raziskovalnih sodelavcev sekcije, ki so se po potrebi delili na dve skupini. Delo na terenu je potekalo v treh obrokih: 4.—6. 2. (dva sodelavca), 16.—20. 2. (pet sodelavcev) in od 22. do 26. 9. (dva sodelavca). Kasneje jeseni ni bilo mogoče nadaljevati dela zaradi napete politične atmosfere ob napovedanem štetju manjšine. — Delo samo je bilo težavno zaradi popolnoma izjemnih razmer za etnografsko raziskavo. Tako imenovani »vindišarji« so za našo raziskavo nedostopni, ker ali sploh nočejo biti Slovenci ali pa se bojijo pokazati se kot taki. Mladi govorijo doma samo nemško in branijo tudi staršem in starejšim sorodnikom, da bi stopili v stik z nami. Taki »vindišarji« so danes v Ziljski dolini v veliki večini in sovražno razpoloženi celo do osamljenih zavednih slovenskih družin. Tako smo imeli stik lahko samo s posameznimi, precej daleč vsaksebi raztresenimi informatorji in sicer v naslednjih vaseh v zgornji in spodnji Ziljski dolini: Potoče pri Brdu, Bistrica na Zilji, Zahomec, Blače, Brnica, Gostinja ves, Na potoku, Dole pri Brdu, Mele pri Brdu, Melviče, Limarče, Moste, Presaka. Skupno je bilo posneto 10530 metrov magnetofonskih trakov, v čemer je obseženo 128 glasbeno-pesemskih enot ter intervjuji z informatorji v raznih variantah narečja z veliko množino podatkov, poleg takih v plesih in petju tudi o raznih običajih, delu, življenju itd. nekdanj in danes. — V okviru tega dela sta se dva sodelavca udeležila posvetovanja s komisijo profesorjev na zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu glede načrtovane uradne dvojezične izdaje slovenskih koroških ljudskih pesmi ter o pregledu narodopisne zapuščine pok. dr. F. Cigana. Ta zapuščina je bila 14. 8. pregledana in njen ustrezni narodopisni del izročen naši sekciji v hrambo.

2. *Glasbeno-etnološka raziskava Gore nad Vipavsko dolino.* (Nosilec dr. Z. Kumer s sodelovanjem J. Strajnarja.) Območje je z etnološkega vidika raziskoval Goriški muzej, o tem poročal v Planinskem vestniku 1975 in priredil razstavo. Ker je Gora geografska enota, dokaj izolirana in izrazito gorski svet, smo smatrali za koristno, da etnološko raziskavo dopolnimo z etnomuzikološko in tako zberemo gradivo, ki bi dalo zaokroženo podobo tamkajšnje ljudske kulture.

H Gori spadajo v glavnem vasi Predmeja, Otlica in Kolk, ki so naselja povsem raztresenega tipa. Težišče dela je bilo v Predmeji in sicer 10. in 26. 6. ter 30. 10. Zbrano je bilo 61 glas-

beno pesemskih enot poleg mnogih podatkov o načinu petja, pevskih okoliščinah, repertoarju in tudi o običajih, ljudski medicini in verovanju. Delo bo končano 1977, ko bo poleg drugega mogoče posneti tudi fantovsko večglasno petje.

3. *Južno Pohorje — Vitanje in okolica*. (Nosilec M. Ramovš s sodelovanjem J. Strajnarja, dr. V. Voduška in študentke etnologije Zore Pavlin.): Področje je bilo izbrano, ker je v glasbeno narodopisnem pogledu skoro neraziskano, kljub večji zbirki zapisov pesmi J. Lešnika iz l. 1909, ki pa je glasbeno zelo nezanesljiv. Ekipa je bila na terenu skupno 15 dni konec februarja in v marcu ter še 23. maja in en sodelavec 11. decembra. Raziskovalo se je v Vitanju samem in v raztresenih hribovskih naseljih Ljubnica, Stenica, Hudinja, Brezen, Paka, Sp. Dolič, Skomarje. Posnetih je bilo 490 enot pesmi in instrumentalne glasbe, zapisanih 8 plesov, ter zbranih preko 100 podatkov o plesu, petju, glasbilih, godčevstvu, pa še o pustnih in svatbenih navadah, koledovanju, fantovski družbi, zdravilnih rožah itd. Napravljeno je bilo ob tem 147 foto posnetkov.

4. *Sondažna raziskava Notranjski kras pod Snežnikom — Jurišče, Podgraje*, (Nosilca: J. Strajnar, M. Terseglav) Razlog za to raziskavo je bil dvojen. Notranjski kras je vzhodno od ceste Prestranek — Pivka — Ilirska Bistrica — Rupa ne le folkloristično, temveč tudi splošno etnografsko doslej tako rekoč popolna bela lisa. Za to pot so bili izbrani pustni dnevi 1.—3. 3. Obiskane so bile poleg Jurišč še naslednje vasi: Palčje, Podtabor pri Šembijah ter na skrajnem jugu Podgraje in Kuteževo pri Ilirski Bistrici. Na povabilo so se sodelavci sekcije udeležili 7. 3. tudi praznovanja Dneva žena v Juriščah, kar je ob snemanju petja in opazovanju dalo dragocen vpogled v današnji repertoar nasploh in posebej ob takih prilikah. Skupno je posneto 200 glasbeno-pesemskih enot, podatki dobljeni od 51 informatorjev, med podatki poleg glasbenih tudi precej gradiva, ki bo zanimalo tudi druge folkloristične in etnološke panoge, npr. o prehrani, navadah, svatbah, lovu, partizanstvu v teh krajih itd.

5. *Krajša priložnostna snemanja na posebna opozorila in vabila*. Opravljene so bile naslednje enodnevne ekskurzije s snemanjem in intervjuji: Dr. Z. Kumer: 1. Ljubljana, 2. 9. pri 83-letni ženi iz Škofje Loke, 2. Sp. Kašelj p. Zalogu, 20. 10. pri dveh starejših pevkah. M. Ramovš: 3. Obrež pri Ormožu 13. 7. obisk folklorne skupine z zapisi 12 plesov; 4. Gor. Petrovci in Križevci, 13. in 14. 12. obisk pri dveh folklornih sku-

pinah z zapisom 21 plesov. — J. Strajnar: 5. Podkraj pri Mežici, 22. 4. pri ljudskem pevcu Jožetu Ručniku. 6. Gradišče v Slov. goricah, 7. 11. pri pevcih, plesalcih in instrumentalistih kult. prosv. društva na povabilo vodje J. Kmetca (M. Ramovš, M. Terseglav). M. Terseglav: 7. Bojanci pri Vinici, Bela krajina, 10. 12. v zvezi s študentsko temo »Ūskoške pesmi v Beli krajini«. — Na posebna opozorila so bila opravljena naslednja snemanja in fotografiranja pritrkavanja: 8. Boršt pri Trstu, 19. 4. ob tekmovanju pritrkovalcev iz več vasi v okolici Trsta (M. Ramovš, J. Strajnar); 9. Pungert pri št. Vidu (Stična), 16. 6. (M. Ramovš, J. Strajnar); 10. Goče pri Vipavi, 29. 11. (M. Ramovš, M. Terseglav).

II. Podnaloga: dokumentacija z evidentiranjem, analizo in klasifikacijo ter katalogizacijo gradiva. (Nosilec: dr. V. Vodušek, s sodelovanjem asistenta M. Terseglava in honorarno sodelavko Zoro Pavlin.)

Spričo vedno novega dotekajočega, t. j. na terenu zbranega gradiva in številnega doslej še neobdelanega rkp. gradiva iz starejšega obdobja do prve svetovne vojne je dokumentacijsko delo silno obsežno in zahtevno. Obenem pa je tudi nujno glede na pripravo gradiva za sistematično objavo v bodočih knjigah korpusa »Slovenske ljudske pesmi« in v drugih objavah. Doslej je morala sekcija shajati pri tem brez stalnega posebnega dokumentarista, vendar je namestitev stalnega sodelavca za to delo nujna v najkrajšem času.

1. V. Vodušek. Obdelano (in kserokopirano) je bilo rkp. pesmsko gradivo v Ms. 434-NUK (Miha Kastelic, Narodne pesmi in druge) in v Ms. 472-NUK (M. Kastelic, Zapuščina). To gradivo, deloma zelo dragoceno, večinoma še ni bilo znano K. Štreklju, bilo pa je večidel prezrto tudi v kasnejših dosedanjih strokovnih objavah. Vseh pesmi v obeh Ms. je 102. Del teh je bil že vključen v pripravljene rokopise za 2. knjigo SLP.

Napravljen je podroben pregled vsega gradiva z analizo in drugimi ugotovitvami (8 strani) kot podlaga za posebno objavo. Ugotovljeno je bilo med drugim, da velik del tega gradiva, ki se je pripisoval doslej »neznanemu zapisovalcu« predstavlja Korytkove zapise (po primerjavi z drugimi njegovimi rkp. v Korytkovem zborniku I/II, Ms. 478 in 479 v NUK).

2. M. Terseglav. Pripravljeno kserokopiranje in obdelava pravkar imenovanih Ms. 478 in Ms. 479 (NUK), je moralo biti prekinjeno zaradi dolgotrajnejše okvare kseroksa v NUK.

3. *Gradivo rkp. zbirk iz Štrekljeve in Glonarjeve zapuščine*, ki jih je pred nekaj leti prevzela naša sekcija v hrambo, ureditev in obdelavo (dr. V. Vodušek, Z. Pavlin). Evidentirani in pripravljani v konceptih za kartotečno katalogizacijo (v 5 katalogih) so bili doslej neobjavljeni pesemski zapisi iz 94 zbirk, ob tem tudi iz zelo obsežne rkp. zbirke dr. M. Matičetovega. Skupno je bilo izpisano s prvimi kiticami 3310 pesemskih zapisov (Z. Pavlin), ki morajo biti dopolnjeni le še z vsebinsko klasifikacijo v l. 1977. Zaradi razlogov, omenjenih v uvodu poročila, je moralo biti delo od septembra dalje prekinjeno. — Ker je nekaj zbirk, ki sta jih imela svojčas v roki Štrekelj in Glonar, izgubljenih, nekatere druge zbirke zelo vidnih zapisovalcev (npr. Breznik, Fr. Stelè idr.) pa so bile razkosane, ker so bili za Štrekljev veliki korpus originalni zapisi direktno uporabljeni v rkp. za tiskarno, je bil pri tem precejšen del rkp. gradiva izgubljen. Napravljani so bili podrobni pregledi za manjkajoče gradivo v zbirkah J. Barleta, A. Breznika in J. Cejana (dr. V. Vodušek, Z. Pavlin).

4. Rkp. pesmarice, ki jih je ob terenskem delu na področju Vitanja — Juž. Pohorja zbrala (na posodo) Z. Pavlin, so bile kserokopirane; pesmi evidentirane z oštevilčenjem in napravljen začasni seznam zanje:

a) rkp. pesmarice I—III in XV Marije Krajnc iz Pake (179 pesmi)

b) rkp. pesmarice Terezije Kušar, Vitanje, iz l. 1912 (24 pesmi)

c) rkp. pesmarice Jožefe Jelenko, Skomarje (61 pesmi)

5. *Rkp. zbirka »Kaj so peli naši dedi«* J. Frischkowitza iz Celja, sestavljena 1930 (posredovana po tov. R. Gobcu), z melodijami, kserokopirana in evidentirana. Zapisi (40) izvirajo večinoma po petju avtorjeve matere, doma na Vrhniki (r. 1851, u. 1929) in so zanimivi za takratni repertoar v malomestnih obrtniških družinah.

6. Kserokopirana je bila rkp. pesmarica Štefanije Dvoršak, Osek p. Gradišću v Slov. gor. (M. Terseglav); podarjena je bila originalna rkp. pesmarica Petek Slave, Mihovci pri Vel. Nedelji (J. Strajnar).

7. M. Terseglav: Vsebinska klasifikacija pesmi iz rkp. pesmarice Angele Osovniker, Mislinje (iz let 1910—1913): 100 pesmi.

8. M. Ramovš: *Klasifikacija slovenskih ljudskih plesov*. Izdelana je bila klasifikacija celotnega plesnega gradiva (v ar-

hivih sekcije) po tipih, kar bo služilo kot osnova katalogizaciji. V prvi fazi je gradivo klasificirano glede na zunanje koreografske karakteristike. V drugi fazi bodo plesi klasificirani tudi na osnovi strukturalne analize.

III. Priprava strokovnih študij, referatov za objavo in druge publikacije:

Dr. Z. K u m e r :

Sestavljen in objavljen je bil 5. zv. mednarodne bibliografije o ljudskih baladah, obsegajoče podatke o objavah in literaturi za l. 1975: *Jahresbibliographie der Volksballadenforschung*. Annual Bibliography of Folk Ballad Research, 5. 1975. Hrsg. von der S.I.E.F. — Kommission für Volksdichtung durch Zmaga Kumer in Zusammenarbeit mit Rolf Wilh. Brednich und Jürgen Dittmar. Ljubljana 1976, 66 str.

Za mednarodni simpozij o ljudskih baladah v Kopenhagnu od 27.—29. avg. 1976 je bil pripravljen referat z naslovom »*Versuch eines Entwurfes des europäischen Balladentypenindex*« (9 str.).

Za objavo v *Traditiones* 5 (jubilejni zbornik N. Kuretu za 70-letnico) je bil napisan članek o doslej neobdelanem pojavu slovenskega glasbenega izročila z naslovom »*Pesem nočnega čuvaja na Slovenskem*«.

Za 12. Seminar slov. jezika, literature in kulture (za tuje slaviste) je bilo pripravljeno predavanje »Slovenska ljudska balada« (24 str.). Objavljeno v: 12. seminar slov. jezika, literature in kulture, 5.—17. 7. 1976. Zbornik predavanj, Ljubljana 1976, 131—147.

To predavanje je bilo prevedeno in prirejeno za objavo v publikaciji »*Jahrbuch für Volksliedforschung*« z naslovom »*Slovenische Volksballade*«.

M. R a m o v š :

Ples ob zimskem kresu — prispevek za *Traditiones* 5.

Antologija slovenskih ljudskih plesov. V antologiji bo zbranih okoli 120 plesov vseh slovenskih pokrajin in bo to doslej najpopolnejši prikaz slovenskega plesnega izročila. Uvodna študija bo dala sintetično oznako slovenskega ljudskega plesa in opredelila njegovo mesto v jugoslovanskem in evropskem okviru. Doslej izdelano 52 podrobnih besednih opisov in kinetogramov plesov, kar znese 180 tipkanih strani. Delo bo pripravljeno v celoti za tisk do konca 1977.

»Ples« — vprašalnica za Etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja.

Slovenski ljudski plesi Koroške v priredbi Franceta Marolta. Obj. v Koncertni knjižici »Vascit pr Zile — ziljska svatba v pesmi, besedi, plesu in glasbi«, Št. Jakob v Rožu 1976.

Referat »Folklor in estetska vzgoja v šoli« za mednarodni simpozij »Folklor in estetska vzgoja« v Sofiji 9. in 10. 8.

M. Terseglav:

Glavno študijsko delo je bilo posvečeno temi »Prešeren in slovenska ljudska pesem«, ki jo pripravlja kot magistrsko delo. V 1976 so bile pregledane literarne zgodovine, revije ter kserokopirani in študijsko obdelani članki, ki bodo sestavljali historiat naloge ali pa so kako drugače važni za teoretični, osrednji del naloge.

Za kongres SUFJ, ki je bil od 16.—21. 9. v Slavonskem Brodu, je pripravil referat »Ljudska pesem in njena življenjska vloga danes«.

Deloma popravljena in dopolnjena je bila primerjalna študija »Jenkov knezov zet in ljudska pesem o graščakovem vrtarju«, ki bo izšla v Traditiones 4.

Sestavljena je bila tudi vprašalnica »Ljudsko poznavanje vremena« za slovensko etnološko topografijo.

J. Strajnar:

Za mednarodni simpozij 7. Seminarium ethnomusicologicum, Musica pastoralis, ki je bil v Donovaly — ČSSR od 4. 9.—12. 9. 1976, pripravil referat v francoščini »Les bergers Slovènes et leurs instruments«.

Za 23. Kongres SUFJ, ki je bil v Slavonskem Brodu 20.—21. 9. pripravil referat v slovenščini »Ljudska glasba v radijskem programu«.

Dr. V. Vodušek:

Za 7. Seminarium ethnomusicologicum s temo »Musica pastoralis« v Donovaly na Slovaškem (4.—12. 9. — ki se ga pa radi obolelosti v zadnjem trenutku ni mogel udeležiti) pripravljen referat »Pojavi labilne intonacije intervalov v ljudski glasbi Rezije«.

»Spregledano slovensko pesemsko gradivo iz Vrazove zapuščine« (Ms. R 4031/II, 3 Vseučil. Biblioteka, Zagreb).

Kot podlaga za poročilo o tem gradivu in objavo z registami (v Traditiones) je bila napravljena podrobna klasifikacija in analiza 218 pesmi oz. skupin drugega gradiva v tem doslej v slovenski strokovni literaturi neznanem Ms.

Za Etnološko topografijo slov. etničnega ozemlja je bilo sestavljeno poročilo s pregledom terenskega topografskega dela bivšega Glasbeno narodopisnega inštituta (do 1972) oz. Sekcije za glasbeno narodopisje SAZU (za l. 1972—1974). Sestavljena je tudi bila na novo vprašalnica »Glasba« z etnološkega stališča namesto prej sestavljenih dveh folkloristično zasnovanih o petju in pesmi ter o ljudskih instrumentih, ki bosta dopolnjeni in objavljeni drugod.

MEDAKADEMIJSKI ODBOR
ZA ŠTUDIJ SODOBNIH TEŽENJ NA PODROČJU
NEKATERIH HUMANISTIČNIH ZNANOSTI

Poročilo o delu v letu 1976

Navedeni Medakademijski odbor je v študijskem letu 1976 delal v isti sestavi kot prej. Vendar je bil pri svojem delu bistveno oviran, ker na dopis, ki ga je dne 9. 6. 1975 poslal Svetu akademij znanosti in umetnosti SFRJ tudi v letu 1976 ni prejel od navedenega sveta nobene odločitve.

Dejansko je sicer v skromnem obsegu nadaljeval zbiranje referatov, vendar so pa ti zaradi takega stanja zelo poredko prihajali.

Medakademijski odbor nujno potrebuje odločitev Sveta o problemih, na katere je opozoril njegov predsednik akad. L. Vavpetič že v dopisu z dne 9. 6. 1975. Šele po prejemu odgovora bo lahko odbor zavzel svoje stališče glede nadaljevanja svojega dela.

Medakademijski odbor opozarja tudi na to, da postajajo avtorji raznih poslanih študij nestrpni. Nekateri so že zahtevali svoje referate nazaj, da sami poskrbijo za njihovo objavo. Drugi avtorji sicer še niso podvzeli tako ekstremnih ukrepov, vendar pa kažejo upravičene znake nestrpnosti. Treba je objektivno reči, da se je dokončanje dela izredno zavleklo, k čemer ni malo pripomoglo tudi to, da Medakademijski odbor že skoro dve leti čaka na odločitev Sveta akademij o nadaljevanju dela.

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA MOLEKULARNE VEDE

Poročilo o delu v letu 1976

Posvetovanje o uporabi metod biofizike v medicini in industriji (Bled, 20.—21. 10.). Odbor je bil soorganizator posvetovanja, ki je imelo za cilj prikazati uporabo metod biofizike v reševanju nekaterih problemov medicine in proizvodnje ter naše možnosti dela z ozirom na opremo in kader, obenem pa evidentirati aktualne probleme s strani uporabnikov. Posvetovanje je izpolnilo pričakovanja, kar se je odrazilo v zanimanju uporabnikov in njihovem aktivnem sodelovanju. Zapisani sklepi bodo osnova načrtovanju skupnega raziskovalnega dela.

Na sestanku s člani iz Zagreba (23. 5.) je bil sklenjen dogovor o predlaganju medrepubliškega raziskovalnega projekta s področja molekularnih ved. K sodelovanju so bili povabljeni tudi člani iz Srbije in Makedonije, ki so se vabilu odzvali. Projekt je v pripravi in bo v kratkem predložen ustreznim skupnostim.

Mednarodno sodelovanje: 30. 1. je zasedal v Ljubljani znanstveni svet Subregionalnega projekta sodelovanja v molekularnih vedah in odobril dva kooperativna raziskovalna projekta (Dinamika vodikovih vezi v trdnem in tekočem; Majhne in srednjevelike molekule). Podrobnosti prvega projekta so bile obravnavane na sestanku v Karpaczu (14.—15. 9.).

Izšle sta dve številki Informacijskega Biltena.

Odbor je sprejel obvezo, da organizira julija 1977 na Bledu konferenco ekspertov Unesca za kvantno kemijo.

Unesco je podpisal pogodbo o sofinanciranju tiska Biltena.

Odbor ni dobil v letu 1976 nobenih sredstev za svoje delo.

INŠTITUT ZA RAZISKOVANJE KRASA

Poročilo o delu v letu 1976

Raziskovalni program inštituta je obsegal dve področji, speleologijo in geografijo krasa; prvo financira RSS v okviru področne skupnosti za geologijo, rudarstvo in metalurgijo, drugo pa skupnost za ekonomske in prostorske vede. Poleg tega je inštitut po posebni pogodbi bil zadolžen za objavo rezultatov

sledilnega poskusa v kraškem porečju Ljubljanice in za organizacijo 3. mednarodnega simpozija o sledenju podzemeljskih voda (3. SUWT) na Bledu od 27. 9. do 1. 10. 1976, prav tako pa je izvajal program svoje kraške muzejske zbirke.

Terenske raziskave sodelavcev inštituta so bile usmerjene predvsem v raziskovanje jam in določanje njihovih leg za potrebe Osnovne speleološke karte. V okviru 5. faze te naloge je bilo izdelanih sedem listov in sicer Tolmin 2, 3, 4 in Bled 1, 2, 3, 4. Del terenskega dela je bil namenjen preučevanju razvoja krasa in geokronologiji kraškega podzemlja. Speleohidrološke raziskave so bile povezane s poskusnim sledenjem podzemeljskih voda v porečju Ljubljanice, v zvezi z ekološko valorizacijo voda pa so bili zbrani osnovni podatki o glavnih kraških izviri, posebej smo preučevali vertikalno pronicanje vode v krasu na primeru Planinske jame. Nekaj terenskega dela je bilo opravljenega po posebnih naročilih delovnih organizacij, predvsem v zvezi z ukrepi za zaščito krasa. Sodelovali smo z Univerzo in drugimi ustanovami, ki se ukvarjajo z raziskovanjem krasa, zlasti z Jamarsko zvezo Slovenije, Zvezo vodnih skupnosti, posebej še z njeno strokovno službo in oddelkom za hidrologijo, dalje s Kemičnim inštitutom Boris Kidrič, Inštitutom Jožef Stefan, Geološkim zavodom, Geodetskim zavodom, Meteorološkim zavodom ter Zavodom za hidrotehniko Gradbene fakultete iz Sarajeva, Zavodom za geološka istraživanja iz Zagreba, Zavodom za spomeniško varstvo in drugimi. Posebej je omeniti povezanost inštituta z gospodarskimi, samoupravnimi in družbeno-političnimi organizacijami v Postojni, med njimi s THP Postojnska jama, Raziskovalno in kulturno skupnostjo občine.

14. 12. 1976 je obiskal inštitut predsednik SAZU akad. J. Milčinski in se seznanil z njegovim delom ter predstavniki občine. Inštitut so obiskali še številni drugi domači in tuji gostje iz Madžarske, Avstrije, Švice, Italije in Francije, nekaterim med njimi smo nudili strokovno vodstvo po turističnih jamah. Omeniti je tudi obisk 50 udeležencev 3. mednarodnega simpozija o sledenju podzemeljskih voda, ki so jih sestavljali strokovnjaki iz Evrope, Afrike, Avstralije in Amerike.

Izšel je sedmi zvezek Krasoslovnega zbornika (*Acta carsologica*). Prispevke dr. R. Gospodariča, dr. F. Habeta, dr. P. Habiča in A. Kranjca je v sodelovanju z uredniškim odborom uredil akademik Svetozar Ilešič, ki je tudi kot predsednik znanstvenega sveta inštituta in večletni upravnik skrbel za znanstveno usmerjenost raziskovalnega programa.

Pri Kraški muzejski zbirki kot posebni delovni enoti inštituta, ki jo sofinancirata THP Postojnska jama in Kulturna skupnost Postojna, sta zaposlena dva delavca s polnim in dva delavca s skrajšanim delovnim časom, občasno pa sodelujejo pri izvajanju programa tudi drugi sodelavci inštituta. Kraška muzejska zbirka je pripravila v letu 1976 šest razstav in sicer: »O življenju in delu Ivana Cankarja« skupaj z Mestno knjižnico Postojna; za občinski praznik razstavo »Promet na Slovenskem v 17.—19. stoletju« v sodelovanju z Narodnim muzejem; »Športni pokali v Postojni« za Dan mladosti; »Človek in kultura« ob Tednu komunista je prikazala važnejša kulturna dogajanja v občini; »Partizansko šolstvo na Slovenskem«; »Turizem na Postojnskem«, razstava v času Gostinsko turističnega zbora Slovenije, skupaj s THP Postojnska jama. Največ časa smo porabili za pripravo razstavnega gradiva za novo Malo kraško zbirko, ki smo jo odprli v preurejenem prostoru. Izdelali smo večbarvne table pomembnejših kraških spomenikov kot so Planinska jama, Planinsko in Cerknjsko polje, Rakov Škocjan in izviri Ljubljane. Zunanja sodelavka Vlasta Nečemar, dipl. arh., je pod mentorstvom prof. ing. Bitenca izdelala idejni osnutek bodoče zgradbe Kraškega muzeja pri vhodu v Postojnsko jamo, osnutek je sedaj v razpravi. S pomočjo zunanjega sodelavca M. Karbiča, študenta etnografije, smo začeli z etnografskim preučevanjem vasi na Pivškem in v poletju obdelali zanimivosti Orehka pri Postojni. Nadaljevali smo tudi z rednim internim delom, dopolnjevali kartoteke in fototeko, vzdrževali obstoječo zbirko in preparirali nekatere muzejske predmete. Uvedli smo stalno dežurstvo po zbirkah v turističnem času. Razstave in zbirke si je ogledalo 4265 obiskovalcev.

V začetku leta so bila opravljena nekatera nujna vzdrževalna dela v prostorih inštituta, nabavljena je bila osnovna oprema za laboratorij in razširitev knjižnice, še vedno pa primanjkuje sodobnih raziskovalnih pripomočkov.

Interno delo je potekalo po navedenem programu. Tajniške in druge pisarniške posle je opravljala tajnica Katja Benčič. Veliko dela je imela zlasti s prepisovanjem elaboratov in prispevkov za knjigo o sledenju podzemeljskih voda v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku. Vodila je korespondenco s prijavitelji za 3. SUWT in pomagala pri tehnični izvedbi simpozija na Bledu. Opravljala je tudi tajniške posle za ORS Postojna.

Višji knjižničar Maja Kranjc je po ureditvi novega prostora preselila del knjig na nove police ter izdelala ustrezno kartoteko. Pregledala je izposojene publikacije ter uvedla nov sistem

izposojanja. Uredila je elaborate, dopolnila bibliografijo o krasu in kartoteko periodičnega tiska. Po pripojitvi knjižnice Notranjskega muzeja je treba opraviti še inventarizacijo nekaj nad 1000 knjižnih enot. Knjižni fond inštituta pa se je v tem letu povečal za 591 enot. Precej časa je porabila za prevajanje, korekture in sodelovanje na 3. SUWT, nadomeščala pa je tudi tajnico med dopustom.

Višji tehnični delavec Vladoša Elesini je izdelala več izvodov osnovne speleološke karte 4. in 5. faze. Za tisk je pripravila številne tehnične priloge h knjigi o sledenju podzemeljskih voda, posebej pa je zrisala pregledno hidrografske karto kraškega porečja Ljubljaniice. Nekaj risarskega dela je bilo opravljenega za razne razstave, ki so jih sodelavci inštituta pripravili v okviru Kraške muzejske zbirke.

Strokovni delavec Ivan Kenda je urejal kataster kraških pojavov in prejel 305 novih enot ter registriral 126 novih jam. Kataster obsega že 4492 A objektov, 862 B objektov in 170 C objektov. I. Kenda je obdelal gradivo za list Tolmin 2 osnovne speleološke karte s skupno 315 objekti, za druge liste v okviru 5. faze pa je izbral gradivo iz katastra in vnesel lege jam na delovne karte. Sodeloval je pri večini terenskih raziskav in skrbel za terensko vozilo. Skupaj s strokovnim delavcem Jurijem Hajno je tehnično izdelal 5 tabel za terenske demonstracije v okviru 3. SUWT. Skupaj sta izdelala tudi reliefni prikaz kraškega porečja Ljubljaniice in opravila še vrsto drugih del pri urejanju delovnih in razstavnih prostorov, izpopolnjevanju opreme in drugem. Jurij Hajna je pomagal tudi pri terenskih delih, zlasti pri arheološkem izkopavanju in topografiji.

Strokovni delavec Tone Novak je nadaljeval z biospeleološkimi raziskavami in študijem do konca februarja, ko je odšel na služenje vojaškega roka.

Upravnik inštituta znanstveni svetnik dr. Peter Habič, je v prvi polovici leta obdeloval rezultate predhodnih raziskav in sledenja podzemeljskih voda v kraškem porečju Ljubljaniice. Kot sourednik je z dr. R. Gospodaričem zbiral in oblikoval gradivo za knjigo o sledenju podzemeljskih voda, ki je izšla (v založbi inštituta) pred 3. mednarodnim simpozijem o sledenju podzemeljskih voda. Za to knjigo je prispeval tudi tri poglavja: Geomorfološke in hidrografske značilnosti raziskovanega območja, Poročilo o speleohidroloških raziskavah ter Hidrografsko izvrednotenje rezultatov sledenja. To zadnje poglavje je bilo skupaj z osnutkom ocene uporabljenih sledil obravnavano v začetku aprila na sestanku strokovnega sveta za organizacijo 3. SUWT v Münchnu. V skrajšani obliki so bili omenjeni pri-

spevki predstavljeni tudi na simpoziju na Bledu. V drugem delu leta je opravil terenske raziskave, zbiral podatke in obdeloval gradivo za osnovno speleološko karto list Tolmin 3 in 4, ki skupno obsegata 165 kraških votlin. Študijsko delo je bilo usmerjeno v zbiranje in obdelavo gradiva za valorizacijo kraških voda Slovenije. Sodeloval je pri preučevanju značilnosti prenikajoče vode v Planinski jami in pri raziskavah nove jame v kamnolomu pri Črnem kalu, kjer je miniranje zapustilo v lepi kapniški jami pravo razdejanje. Za praktične potrebe je izdelal napotke za odvajanje odplak v kras pri Neverkah in Podskrajniku, ocenil je idejni načrt bodočega primorskega vodovoda in obdelal rezultate črpalnih poskusov v Izolanskem breznu. Udeležil se je raznih posvetovanj o krasu, tako v zvezi s prosto industrijsko cono pri Sežani, o ureditvi Cerkniškega jezera ter o zaščiti vodnih virov na območju občine Vrhnika. Na 7. kongresu speleologov Jugoslavije v Hercegovnem je poročal o kvartarnem razvoju Dubokega dola in Lipske pečine v Črni gori, na jubilejnem 10. kongresu geografov Jugoslavije v Beogradu pa o rezultatih sledenja o ekološki valorizaciji Primorskega krasa v organizaciji JAZU v Splitu. Ob 3. SUWT na Bledu je pripravil posvet o vodi in urbanizaciji Krasa. Bil je imenovan v komisijo pri Zvezi vodnih skupnosti za kompleksno preučevanje kraških voda. Organizacijsko delo je bilo poleg upravnništva inštituta povezano s funkcijo predsednika IO ORS Postojna, člana SDS SAZU, s članstvom v svetu gimnazije Postojna in področnim uredništvom pri Nacionalnem atlasu Slovenije.

Višji znanstveni sodelavec dr. France Habe, je precej časa zbiral podatke za bibliografijo o krasu, ki jo je pripravil Zavod za hidrotehniko Gradbene fakultete v Sarajevu, izdala pa Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu. Poleg tega je sestavil bibliografijo z nad 350 neobjavljenimi deli, ki jih hranijo razne ustanove v Sloveniji. Za osnovno speleološko karto je obdelal jame in druge kraške pojave na listu Bled 2. Na 3. SUWT je poročal o hidrografskih zvezah na Slovenskem krasu v ljudskem izročilu in v starejši literaturi do 1914. Vodil je številne švicarske, nemške, italijanske in ruske speleologe po krasu ter jim ob diapozitivih podal tudi kratek pregled krasa v Sloveniji. Precej časa je namenil društveni dejavnosti. Kot predsednik Zveze speleologov Jugoslavije je sodeloval pri organizaciji 7. kongresa v Hercegovnem in imel troje predavanj: Razvoj speleologije in njeni problemi, Problematika zaščite podzemlja v svetu in pri nas, Turistične jame Črne gore v starejši literaturi. Dalje vodi komisijo za zaščito jam in jamski turi-

zem pri mednarodni speleološki zvezi, je aktiven predsednik kraške skupnosti za varstvo okolja, predsednik območne konference delegacij raziskovalne skupnosti za Notranjsko, kot član IO Zveze organizacij za tehnično kulturo je sodeloval s speleološkimi eksponati na razstavi ob 30-letnici te zveze v Celju. Avgusta se je udeležil zбора sovjetskih inštruktorjev speleologije na Kavkazu, kjer se je seznanil s tehniko sovjetskih speleologov in imel tam dvojce predavanj: Najgloblje in najdaljše jame v Jugoslaviji, Problematika turističnih jam Jugoslavije. Sovjetski speleologi so predlagali vsakoletno izmenjavo speleologov na ravni zveznih zborov.

Znanstveni sodelavec dr. Rado Gospodarič je pretežni del leta posvetil organizaciji in izvedbi 3. mednarodnega simpozija o sledenju podzemeljskih voda, ki je bil od 27. 9. do 1. 10. 1976 na Bledu. Poleg organizacijskih poslov je bila v ospredju predvsem redakcija slovenskih tekstov za angleško in nemško izdajo »Underground Water Tracing, Investigations in Slovenia 1972—1975« v obsegu 509 tiskanih strani, 85 slik in 3 priloge ter 12 barvnih tabel. To obsežno delo s prispevki 32 avtorjev iz Slovenije, Avstrije in Nemčije ter Švice je bilo pripravljeno skupaj z inštitutskimi sodelavci. Med prispevki so tudi trije njegovi in sicer o geologiji in hidrogeologiji porečja Ljubljanič, o hidrogeološkem izrednotenju podzemeljskih vodnih zvez, ki jih je pripravil na podlagi terenskega dela ter v soavtorstvu s štirim domačimi geologi. Tretji prispevek govori o redkih sledilnih sredstvih.

Redakcijsko delo je zajemalo programiranje in obdelavo podatkov o sledilnem poskusu v porečju Ljubljanič 1975, nato pa urejanje tekstov za prevajanje, pregled angleških in nemških prevodov, končno pa še spremljavo zahtevnega tiska. Poleg te publikacije je sodeloval pri tisku knjige predavanj (Papers) in pri sestavi knjige o opravljenem simpoziju, kjer bodo zajeta še nekatera predavanja, diskusije in drugi simpozijiški zapiski. V okviru raziskovalnega programa za leto 1976 je obdelal osnovno speleološko karto list Bled 3, ki ima 117 speleoloških objektov in 81 strani obsegajoč tolmač. Za druge liste speleološke karte je preskrbel geološke podatke. Pregledal je literaturo in izbral metodologijo za temo »Geokronologija kraškega podzemlja«. Obdelal je dosedanje rezultate o ^{14}C in U/Th metodah datiranja absolutne starosti sige v Postojnskem jamskem sistemu ter jih povezal z znanimi podatki o relativni starosti speleogenetskih procesov. Zadevna razprava nastaja v soavtorstvu s F. Habetom, I. Gamsom, ki obdelujeta podatke iz Predjame, Vilenice, Škocjanskih jam in Jame pod Babjim zobom ter

W. Frankejem in M. A. Gwyhom, ki sta opravila analize. Poglavitni rezultat se kaže v obstoju holocenske, postglacialne in interstadialne sige v Postojnskem jamskem sistemu; slednja pa je po podatkih iz Planinske jame lahko nastajala neprekinjeno od riškowürmskega interglaciala.

Drugo področje zgoraj navedene teme pa je zajemalo proučevanje podrtih kapnikov po vsej Postojnski jami. Raziskuje način, vzroke in posledice teh procesov podiranja tako v geološki kot v recentni zgodovini Postojnske jame in v drugih jamah njene okolice. Februarja se je udeležil zborovanja nemških geologov v Hannoveru, na zborovanju jamarjev in raziskovalcev krasa v Preboldu pa je predaval o krasu in jamah Severne Amerike. Sodeloval je pri izvajanju programa Kraške muzejske zbirke in opravljal naloge pomočnika upravnika.

Strokovni svetnik Mehtilda Urleb je vodila delo Kraške muzejske zbirke ter ustvarjalno sodelovala pri pripravah različnih razstav in drugem muzejskem delu. Strokovno delo je obsegalo arheološko topografijo na Notranjskem v okolici Godoviča, Hotedršice, Ravnika in Logatca ter interno delo pri izdelavi zapisov in vnašanju arheoloških najdišč z območij občine Postojna in Ilirska Bistrica v kataster oziroma mapne kopije. Izdelala je elaborat o arheološkem izkopavanju ob farni cerkvi v Cerknici leta 1975 ter inventarizirala vso dokumentacijo (terenno in nekaterih najdenih predmetov). Julija je opravila arheološka sondiranja pri cerkvi v Starem trgu, kjer so bila ugotovljena grobišča iz 11. stoletja, odkriti skeleti pa izvirajo iz 15. stoletja. Sodelovala je tudi pri pripravah arheološke razstave na gradu Prem pri Ilirski Bistrici.

Višji strokovni sodelavec Egon Pretner je bil kot upokojenec zaposlen s skrajšanim delovnim časom. Obdelal je podatke o jamski favni Črne gore in jih pripravil za tisk. Udeležil se je terenskih biospeleoloških raziskav v Sloveniji in Jugoslaviji ter vodil tuje biospeleologe po jugoslovanskem krasu. Udeležil se je kongresa jugoslovanskih entomologov na Korčuli in aktivno sodeloval na posvetu o favni Srbije v Beogradu. Pregledal in dopolnil je Absolonovo zapuščino o zgodovini biospeleoloških raziskav v Bosni. Precej časa je posvetil tudi prepariranju, urejanju in izpopolnjevanju bogate zbirke jamskih hroščev iz vsega jugoslovanskega krasa.

Za pomembno biospeleološko delo je prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča, za visok življenjski jubilej pa odlikovanje predsednika republike red dela z zlatim vencem.

Asistent ing. Janja Hladnik je uredila novo opremljeni laboratorij in začela s kemičnimi analizami vzorcev vode iz Pla-

ninske jame in drugod. Preučevala je kemične lastnosti prenikajoče vode, ki se pojavlja v Planinski jami v obliki posameznih navpičnih curkov. Merila je temperaturo, pretok, pH, prosti CO_2 ter celokupno karbonatno, kalcijevo in magnezijevo trdoto ter ugotavljala vzroke zabeleženih razlik in sprememb merjenih parametrov v teku leta. Prvi rezultati so bolj orientacijski, vendar nakazujejo nadaljnje možnosti preučevanja osnovnih kemičnih zakonitosti zakrasedanja. Sodelovala je tudi pri drugih terenskih raziskavah in pri organizaciji 3. SUWT, obiskovala je predavanja na FNT za podiplomski študij in opravila izpit iz kemije in mineralogije karbonatnih kamnin. Bila je aktivna predsednica OO sindikata in se udeležila več seminarjev in sestankov v okviru občinskega sindikalnega sveta.

Asistent Andrej Kranjc, je nadaljeval s podiplomskim študijem na FF v Ljubljani, za kar je izkoristil 3 mesečni študijski dopust. Obdelal je zbrane vzorce vode in sedimentov ter karbonatnih kamnin v območju Ribniške Male gore. Opravil je izpit iz sedimentologije in teoretičnih osnov geografije. Pričel je s sestavljanjem magistrske naloge in obdelal poglavje o geoloških osnovah podzemeljskega zakrasedanja Ribniške Male gore. Udeležil se je seminarjev za študente podiplomske stopnje in sodeloval na ekskurziji po kraški planoti Lessini v Italiji, ki sta jo vodila prof. dr. I. Gams iz Ljubljane in prof. dr. U. Sauro iz Padove. Obdelal je gradivo za list Bled 1 osnovne speleološke karte, ki obsega 107 kraških votlin, sodeloval pa je tudi pri terenskih raziskavah na območju listov Bled 3 in Tolmin 2 in 4. V pripravah na 3. SUWT je pomagal pri tehnični ureditvi referatov za tisk in pri sestavi zapisnika o poteku simpozija. Nekaj delovnega časa je porabil za manjša strokovna in tehnična opravila, ter sodelovanje pri komisiji za nagrajevanje pri SAZU. Udeležil se je zborovanja slovenskih jamarjev v Preboldu, aktiven pa je tudi kot referent za stike s tujino pri Jamarski zvezi Slovenije in v uredništvu »Biltena« Jamarske sekcije PD Železničar iz Ljubljane. Vodil je dr. T. R. Shawa, J. O'Connor, D. Boulbes in študente geografije iz Amsterdama po našem krasu.

Asistent ing. France Šušteršič je pomagal pri urejanju Kraške muzejske zbirke, preučeval zatrepne doline pri Planinski jami in obdelal gradivo za list Bled 4 osnovne speleološke karte Slovenije. V začetku leta je diplomiral z odliko na FNT v Ljubljani. V diplomski nalogi je obdelal sedimente vertikalnih zasutih votlin na Notranjskem. Pri Planinski jami je preučeval predvsem kvartarni razvoj zatrepov ter možnosti za obstoj še

neznanih jamskih rogov in vodnih zvez med Malni in Škratovko. Z nekaterimi novejšimi numeričnimi metodami se je lotil geomorfologije Postojnskih vrat. Sodeloval je pri geokemičnih raziskavah v Planinski jami, pri organizaciji 3. SUWT, izdelal je osnutke preglednih kart za terenske demonstracije, pomagal pa je tudi pri drugih nalogah sodelavcev. Numerično je obdelal podatke črpalnega poskusa za tovarno Delamaris, pregledal varnost jamske opreme, izdelal zapisnike novo raziskanih jam. Ob študiju strokovne literature je sestavil uvod v speleometrijo in ga pripravil za tisk. Od novembra je član SDS SAZU.

Objave:

R. G o s p o d a r i č :

Razvoj jam med Pivško kotlino in planinskim poljem v kvartarju. *Acta carsologica* 7, 9—139.

Geology and Hydrogeology. Underground Water Tracing, 27—38, Ljubljana (soavtorja S. Buser, F. Drobne).

Hydrogeologic Interpretation of Underground Water Connections. *Ibid.*, 213—216, Ljubljana (soavtorja P. Krivic, R. Verbovšek).

Other Tracers. *Ibid.*, 229.

Objave pod 2, 3, 4 so izšle tudi v nemškem jeziku v *Steirische Beiträge zur Hydrogeologie*, Graz 1976 (v redakciji R. Gospodarič in J. G. Zötl).

F. H a b e :

Morfološki, hidrografski in speleološki razvoj v Studenskem flišnem zatoku. *Acta carsologica* 7, 141—210.

Prilog bibliografiji krša Jugoslavije (1966—1974). Krš Jugoslavije 9/3, 81—225. Zagreb (soavtorji: M. Herak, B. Magaš, A. Carić).

Hydrographische Verbindungen im Slowenischen Karst in der Volkstradition und der alten Literatur bis 1914. *Papers of 3. SUWT*, 91—100, Ljubljana.

P. H a b i č :

Hidrogeološke značilnosti povodja Bele pri Vrhniki. *Acta carsologica* 7, 215—256.

Geomorphologic and Hydrographic Characteristics. *Underground Water Tracing*, 12—27, Ljubljana.

Speleohydrological Investigations. *Ibid.*, 56—67.

Karst Hydrographic Evaluation. *Ibid.*, 197—213.

Slednji trije članki so izšli tudi v nemščini v *Steirische Beiträge zur Hydrogeologie*, 1976, Graz.

A. Kranjc:

Tipi kraških votlin v Triglavskem pogorju. Acta carsologica 7, 257—277.

Explorations 1975 en Slovénie. Spelunca 1, 26—27, Paris.

A propos de Postojnska jama. Ibid., 27.

Jamarsko delo v letu 1975. Planinski vestnik 76/4, 184—185.

GEOGRAFSKI INŠTITUT ANTONA MELIKA

Poročilo o delu v letu 1976

Inštitut vključuje kartografski zavod in geofotolaboratorij.

Tudi leta 1976 je bilo glavno inštitutsko delo usmerjeno v izdelavo dolgoročne raziskovalne naloge pri RSS »Geografija poplavnih področij na Slovenskem«. Za tekočo tretjo etapo, ki mora biti po pogodbi dokončana 31. 5. 1977, so v obdelavi naslednja področja: dolina Krke od Bele cerkve navzdol (proučevalci: Milan Natek, dr. Milan Šifrer, dr. Marjan Žagar); porečje Rižane in Badaševice (Dušan Plut); porečje Dragonje (Milan Orožen Adamič); Grosupeljsko-Radensko polje (dr. Drago Meze); prst in rastje na vseh poplavnih področjih je proučil dr. Franc Lovrenčak. V tekočem letu so bila opravljena glavna terenska dela in izdelane pedološke in palinološke analize. Za nekatera področja so že izdelani osnutki kart obsega poplavnega sveta.

V okviru druge raziskovalne naloge pri RSS »Proučevanje naravnega okolja Slovenije, njegovega družbenega vrednotenja, urejanje in preurejanje okolja in kompleksnih prostorskih problemov« so bila opravljena začetna dela. Njih obseg je zajet v poročilih posameznih strokovno-znanstvenih delavcev inštituta, ki so izvajalci naloge, njen nosilec pa je akad. Svetozar Ilešič.

Pregledano je bilo stanje Triglavskega ledenika in ledenika pod Skuto ob koncu talilne dobe. Vremenski opazovalci na Kredarici so po naših navodilih naredili več uspešnih fotografskih posnetkov ledenika v njegovih razvojnih fazah tekom leta.

V začetku leta je dr. Valter Bohinec končal z urejanjem zbranega listkovnega gradiva za stvarni katalog slovenske bibliografske geografske kartoteke po modernih bibliotečnih načelih, nato pa začel z dopolnjevanjem kartoteke z novejšo geografsko in geografiji sorodno literaturo.

Izšla je XV. knjiga Geografskega zbornika, napovedana že v poročilu za leto 1975, v tiskarni pa je že gradivo za XVI. knjigo z razpravami: Franc Lovrenčak, Zgornja gozdna meja v Kamniških Alpah v geografski luči v primerjavi s Snežnikom; Ivan Gams, O zgornji gozdni meji na jugovzhodnem Koroškem; Milan Šifrer, Geografski učinki žleda v gozdovih okrog Idrije in Postojne.

Upravnik inštituta akad. Svetozar Ilešič je poleg upravniškega dela kot glavni urednik Geografskega zbornika lektoriral in uredil gradivo za XVI. knjigo zbornika, aktivno pa je sodeloval tudi pri vodenju in usmerjanju dela pri raziskovalni nalogi »Geografija poplavnih področij na Slovenskem«, katere nosilec je.

Dr. Drago Meze je opravljal tajniško delo v inštitutu in sodeloval pri obeh raziskovalnih nalogah, ki jih ima inštitut objavljene pri RSS. V njih okviru je proučeval »Geografijo poplavnih področij na Grosupeljskem in Radenskem polju« in »Razvoj večine hribovskih kmetij v Gornji Savinjski dolini po letu 1967«.

Terenska dela pri proučevanju poplavnih področij na Grosupeljskem in Radenskem polju so v glavnem dokončana. V pripravi je osnutek kart (obseg poplav, melioracijska mreža, izraba tal) in tekstovni del za elaborat. Proučevanja so pokazala, da obstajajo trije tipi poplavnega sveta v območju obeh polj: poplavna področja na širokih aluvialnih ravninah Grosupeljskega polja, kjer po izvedeni regulaciji (ta je bila delana v zadnjem desetletju in pol) poplave več ne nastopajo, fiziognomija poplavnega sveta pa je v dobršni meri še ostala; poplavna področja s še nastopajočimi poplavami na obrobju Grosupeljskega polja v aluvialnih ravninah ob nereguliranih potokih; poplavno področje v območju kraškega Radenskega polja s specifičnim potekom poplav, zlasti na njegovem severnem in deloma tudi južnem delu. Ena osnovnih ugotovitev je, da so po regulaciji na Grosupeljskem polju poplave v severnem delu Radenskega polja pogostejše, da pa poplavna voda v splošnem nekaj hitreje odteče. Posebej je zanimiv kraški vodni sistem v severnem delu Radenskega polja, katerega delovanje je dr. D. Meze ob pogostih poplavah v letu 1976 opazoval. Na Radenskem polju nastopajo tri vrste poplav: 1. Redne, ki nastopajo pogosto in poplavijo le nižje dele aluvialne ravnice na severnem obrobju polja. 2. Večje, tudi redne poplave, ko odvečne vode požiralniki v severnem delu polja ne morejo v celoti požreti in si zato išče pot ob vzhodnem robu polja k sekundarnim rupam in preko njih do Zatočne jame na jugovzhodnem robu polja.

3. Ekstremne poplave, ko sovpadeta visoka poplavna vala Šice na jugu in Dobrave na severu, in zato zalije voda celotno Radensko polje, z izjemo večjega dela Velike Račne, ki stoji na pomolu podaljška osamelca Kopanj in jugovzhodnega obrobja polja. Nepopolna regulacija na Grosupeljskem polju je na njem odpravila poplave, ni se pa bistveno spremenila sestava tal poplavnih področij, zato je aluvialna ravnica v območju Grosupeljskega polja značilni primer poplavne pokrajine, kjer danes poplave ne nastopajo več.

Prvotno zasnovani načrt proučevanja hribovskih kmetij v Gornji Savinjski dolini (GSD) je dr. Meze od vzorčnih raziskav razširil na večino hribovskih kmetij, te pa bo primerjal s tistimi dolinskimi kmetijami, ki so usmerjene na živinorejsko, predvsem mlečno proizvodnjo. Naloga je dveletna. V letu 1976 je zbral statistično in drugo dokumentacijsko gradivo skoraj za celotno proučevano pokrajino in to za vsako kmetijo posebej. V proučitev je zajel 592 kmetij, od tega dolinskih 95. Zbral je podatke o kmečkem in mešanem prebivalstvu, o številu posameznih vrst goveje živine, o količini oddanega mleka v letu 1975, o letnem prirastku iglavcev, ki je praviloma istočasno količina, odmerjena za posek in prodajo, za večino kmetij pa tudi stanje kmečke mehanizacije, motorizacije in gospodarskih zgradb, predvsem hlevov pa tudi stanovanjskih poslopij. Terensko so bile pregledane kmetije na jugovzhodnem in deloma na zahodnem ter južnem pobočju Golt, v delu Solčavskega in Podvolovleka; glavno terensko delo je v načrtu za prihodnje leto. Med proučenim stanjem iz let 1960 do 1967 in današnjim stanjem so se osnovne gospodarske silnice na hribovskih kmetijah bistveno spremenile. Za elektrifikacijo, ki je bila izvršena že prej, so k temu daleč največ pripomogle ceste, zgrajene v zadnjih petnajstih letih, ki jih je z znatnim samoprispevnim deležem kmetov naredilo Gozdno gospodarstvo. Danes so že skoraj vse hribovske kmetije povezane po gozdnih cestah (umestneje bi jih bilo imenovati »kmečke ceste«) z dolino, se pravi s tržiščem, z odcepi pa segajo naprej v gozdove, od koder spravljajo po njih kmetje nepoškodovan les, do nedavnega osnovni in večidel edini vir zaslužka, na odkupna mesta ali mesta uporabe. Po cestah je omogočen dovoz gradbenega materiala za preurejanje gospodarskih poslopij, predvsem hlevov, s tem vzdig govedoreje, največ mlečne in odvoz mleka v zbiralnice; redni dohodki od prodaje mleka pri usmerjenih kmetijah čedalje bolj prevladujejo nad izkupičkom od prodanega lesa in pomembno krepijo gospodarsko moč kmetijskega gospodarstva, predvsem pri večjih enkratnih vlaganjih. Ceste nudijo tudi hribovskim

kmetijam možnost dnevne zaposlitve v industriji in drugih urbanskih poklicih v dolini, kamor se vozi na delo tudi v obravnavani pokrajini opazno število aktivnega prebivalstva. Skoraj vsaka kmetija ima avto ali vsaj motor, vse usmerjene kmetije — pa tudi mnoge druge — imajo traktorje s številnimi priključki in druge kmetijske stroje. Vse mlečno usmerjene kmetije imajo molzni stroj. S krepitvijo gospodarske moči kmetij je tudi med hribovskimi kmeti čedalje več takih, ki so že začeli uvajati kmečki turizem, vse take kmetije pa so nujno vezane na obnovo starih kmečkih domov ali na postavitev novih stanovanjskih poslopij, in nekaj takih že stoji ali je v gradnji tudi na hribovskih kmetijah GSD. Z adaptacijo starih kmečkih hiš in z novogradnjami pa se odpirajo novi problemi spreminjanja fiziognomije kmečke pokrajine, ki gre ponekod, po našem mnenju, v nepravo smer. Tudi prve počitniške hišice se že pojavljajo na območju hribovskih kmetij in na planinskih pašnikih, postavljene na novo na starih temeljih starih stavb ali v obnovljenih stavbah, ki prav tako, zlasti prve, spreminjajo fiziognomijo kmečke pokrajine.

Milan Natek je od 30. 8. do 10. 9. 1976 sodeloval na mednarodnem seminarju držav članic SEV, ki je bil na Moravskem in Slovaškem (ČSSR). Posvečen je bil problematiki kompleksnega proučevanja pokrajine (geografskega okolja). Za to priložnost je pripravil predavanje o vplivu deagrarnizacije na oblikovanje zemljiško-posesstne strukture. Od 15. do 20. 9. se je udeležil 10. kongresa geografov Jugoslavije, ki je bil v Srbiji. Na njem je poročal o nekaterih geografskih aspektih povojnega razslojevanja kmetijskega prebivalstva v gospodarsko razvitih predelih.

Proučevanje osnovnih geografskih značilnosti zemljiško-posesstne strukture v predelih Spodnje Savinjske doline (SSD) nas je opozorilo na izredno močno razdrobljenost zemljiške posesti ter na sorazmerno visoko stopnjo deagrarniziranih zemljiških posestev (kmetij). Sredi 70. let je znašala poprečna velikost zasebnega kmečkega obrata v občini Žalec okrog 7,58 ha. Spričo močne razslojenosti kmetijskega življa pa nam ta podatek ne more nuditi kakršnega koli veljavnega, objektivnega ali zadostnega kriterija za spoznavanje in ugotavljanje gospodarske in družbene moči poprečne savinjske domačije. Zategadelj smo se naslonili na Odlok o določitvi zaščitenih kmetij na območju občine Žalec, in za nje so bili zbrani nekateri osnovni katastrski (zemljiškognjižni) podatki. Na tej podlagi je bilo mogoče ugotoviti za 881 zaščitenih kmetij na širšem območju SSD, da jim

pripada 12 819 ha kmetijskega zemljišča, kar pomeni, da njihova poprečna velikost znaša 14,55 hektarjev. In v tem obsegu zemljišča so zastopani gozdovi v poprečju kar s 50,5 %.

Čeprav smo zbrane podatke o velikosti in zastopanosti posameznih zemljiških kultur pri zaščiteni kmetijah uredili po posameznih naseljih, pa sta nam nadaljnja obdelava gradiva in metodološka zasnovanost prikazovanja narekovala, da smo ga uredili po posameznih značilnih pokrajinskih in gospodarskih območjih SSD. Na osnovi podrobnejšega pregleda družbenogeografskega razvoja SSD smo mogli izluščiti osem glavnih, oziroma najbolj tipičnih območij, in sicer: a) industrijska in nekdanja trška naselja; b) ravninski predel med Savinjo in Ložnico; c) zahodni prodnati predel ob desnem bregu Savinje; č) dolinsko območje v porečju Bolske; d) severni gričevnati predel med Celjsko in Velenjsko kotlino; e) zahodno kraško hribovsko območje z Dobroveljsko planoto; f) jugozahodni hribovski predel in g) jugovzhodno kmetijsko hribovsko območje, ki se neposredno naslanja na opuščene rudnike.

Dosedanje proučevanje je pokazalo, da so bili v prevladi zelo neenotni kriteriji, s katerimi so opredeljevali oziroma določali zaščitene kmetije na širšem območju SSD. Med njimi je zlasti prednjačila današnja gospodarska usmerjenost savinjskih domačij ter gospodarska (zaposlitvena) in starostna sestava njihovega (kmetijskega) prebivalstva, medtem ko sta bila velikost in sestava zemljiške posesti ali njihova kvaliteta šele drugotnega pomena.

Milan Orožen Adamič opravlja tajniške posle pri nalogi »Geografija poplavnih področij na Slovenskem« in v okviru te teme končuje s proučevanjem poplav ob Dragonji in Drnici.

V okviru naloge »Proučevanje večjih elementarnih nezdov Sloveniji« je začel s proučevanjem posledic potresa v Zgornjem Posočju. V proučevanje se je vključil takoj po prvih potresnih sunkih in kasneje posredoval občinskim skupščinam najbolj prizadetega območja prve kartografske prikaze o obsegu nastale škode. Pripravil je tudi krajši analitični prispevek, ki bo sestavni del uvodnika v publikaciji X. zborovanja slovenskih geografov. O posledicah potresa je dvakrat poročal v Geografskem društvu Slovenije. Iz delnih rezultatov proučevanja je med drugim razvidno, da je bilo v občinah Nova Gorica, Idrija in Tolmin skupaj poškodovanih 9190 stavb in od tega jih bo potrebno porušiti 1029. Ob tem naj še posebej podčrtamo izredno težavnost posledic, saj štejemo Tolminsko med manj razvita območja Slovenije z znatno stopnjo depopulacije, saj se je npr.

v Breginju v obdobju 1961—1971 zmanjšalo število prebivalstva za 30 %.

V okviru podnaloge »Geografsko vrednotenje prirodnega okolja za potrebe planiranja na primeru Domžal in okolice« je opravil prvo fazo raziskave, kjer se je usmeril predvsem v raziskovanje različnih metod vrednotenja. Rezultati opravljenega dela, kjer je kritično ocenil tudi mnoge tuje primere, so pokazali sliko prizadevanj na tem področju. Praktična potrebnost tovrstnih raziskav je v zadnjem času močno porasla. Ugotovil je, da še daleč niso izoblikovani enotni principi vrednotenja pokrajine za namene planiranja.

V maju se je udeležil mednarodnega posvetovanja v Freiburgu (ZR Nemčija) na temo: Kartografija in okolje. Postal je tajnik Sveta za proučevanje in varstvo okolja pri SAZU in se aktivno vključil v priprave na posvetovanje »Vplivi okolja na človekov organizem«, ki bo maja 1977 v Ljubljani. Sodeluje tudi v uredniškem odboru revije Naše okolje, ki jo izdaja Republiški komite za varstvo okolja. Ponovno je bil izvoljen za tajnika znanstvene sekcije Geografskega društva Slovenije.

V septembru se je udeležil X. kongresa jugoslovanskih geografov v Beogradu. Sodeloval je pri rednem opazovanju Triglavskega ledenika, kjer je organiziral stalno fotografsko snemanje stanja ledenika.

Na oddelku za geografijo filozofske fakultete v Ljubljani je nadaljeval s podiplomskim študijem.

Dr. Milan Šifrer je leta 1976 proučeval fizičnogeografske osnove poplavnih področij v dolini Krke in ob njenih pritokih od Otočca navzdol. Ob tem je kartiral njihov obseg na karti v merilu 1 : 25 000. Skušal je osvetliti tudi njihove genetske ter hidrografske značilnosti. Tako je ugotovil, da je bilo za razvoj poplavnih področij ob spodnjem toku Krke še posebno pomembno kvartarno obdobje. V tem času je postala Krka kraška reka, ki je prenašala kljub velikim vodnim množinam še vedno predvsem ilovnate ter peščene sedimente, zato je bil njen strmec posebno ob njenem spodnjem toku vseskozi zelo majhen. Ugodno pa je vplivalo na razvoj teh poplavnih področij tudi obdobjo nasipanje Save, ki je nosila izpod ledenikov velikanske množine debelega proda in s tem zajezovala Krko. Kako pomembno je bilo vse to za razvoj poplav ob spodnjem toku Krke, je še posebno nazorno pokazal študij geneze najmlajših poplavnih območij, ki so se razvila nekako v zatišju širokopoteznega würmskega nasipanja. Za razvoj teh poplavnih območij pa je bilo zelo pomembno tudi samo holocensko obdobje. K

temu so poleg obdobjnega nasipanja Save ter ilovnatega značaja nasutine Krke veliko prispevali tudi pritoki, ki jih prejema Krka iz Krškega hribovja. Ti so zaradi vododržnih hribin v njihovih dolinah močno hudourniški ter so ob vstopu v ravnino nasipali ter poplavljali. K dokončni podobi teh poplavnih območij pa je veliko prispeval tudi človek, ki je s krčenjem gozdov ter oranjem tal pa tudi z drugimi posegi v naravo povečal erozijo prsti ter vodni odtok, s tem pa tudi nasipanje ter poplave. O vseh teh dejstvih nam nudijo še posebno veliko dokaznega gradiva drobna proučevanja tal, ki kažejo, da so sedimenti v danjih ravninah ob Krki pa tudi ob pritokih proti površini poplavnih ravnin čedalje bolj debelostrnati in peščeni ter da se vpleta vmes tudi čedalje več prodnikov. Da se je to nasipanje dogajalo v nedavni preteklosti, izpričujejo v teh sedimentih ohranjeni ostanki opeke ter keramike pa tudi najdbe opuščeni rimskih ter srednjeveških selišč. Videti je torej, da se je areal poplavnih področij zaradi tega nasipanja še v najmlajšem obdobju močno povečal in da so prišla številna naselja v območje poplav šele prav v najmlajšem obdobju.

V dneh med 9. ter 19. 5. je v okviru rednega sodelovanja našega inštituta z Madžarsko akademijo znanosti v Budimpešti obiskal tamkajšnji geografski inštitut ter se ob številnih ekskurzijah dodobra seznanil s problemi ter uspehi madžarske geografske znanosti, predvsem geomorfologije. Sem sodi tudi tridnevna ekskurzija po Primorju ter Štajerskem, na kateri je dr. Šiferer seznanil znanega akademika dr. Laszla Kadarja s pogloblitnimi geomorfološkimi dognanji v tem območju, do katerih smo se dokopali pri nas.

Udeležil se je rednega proučevanja Triglavskega ledenika, ki je bilo opravljeno ob koncu talilne dobe jeseni leta 1976.

Marko Žerovnik je v okviru kartografske dejavnosti opravljal tehnična in vodstvena dela na kartografskih prikazih, ki so podani v nadaljevanju tega poročila. Organiziral je tudi nabavo potrošnega materiala, kart in aparaturo, ki so potrebni za uspešno kartografsko delo. Aktivno je sodeloval pri raziskovalni nalogi »Geografija poplavnih področij na Slovenskem«. Samostojno ima v delu raziskovalno podnalogo »Aplikacija kartografskih metod na primeru razvoja naselij v občini Kamnik«, za katero je v letu 1976 opravil predvsem osnovna pripravljala dela.

V maju 1976 se je udeležil 25. kongresa nemške kartografije na temo »Kartografija in okolje«, v okviru katere je bila tudi zelo zanimiva razstava kartografskih eksponatov, na kateri so poleg Nemcev sodelovali tudi Avstrijci in Švicarji.

V letu 1976 se je knjižni fond povečal za 762 knjig in revij. Tekoči prirastek je bil vpisan v abecedni imenski katalog.

Na dom je bilo izposojenih 77 knjig in revij, v inštitutu pa so si tuji obiskovalci ogledali 32 knjig in revij.

Objave:

D. Meze:

Razvoj reliefa Slovenije v kvartarju. Arheološka najdišča Slovenije. 1975, 32—37.

Občina Mozirje. Krajevni leksikon Slovenije, III. knjiga. 1976, 203—244 (soavtor).

Spet nekaj geografskih drobcev iz Gornje Savinjske doline. Celjski zbornik 1975—1976 (v tisku).

Inštitut za geografijo s kartografskim zavodom SAZU v letu 1975. Geografski vestnik XLVIII (1976) — v tisku.

M. Šifrer:

Poglavitne geomorfološke značilnosti porečja Pšate. Geografski zbornik XV, 1976, 69—80.

Poglavitna dognanja o Triglavskem ledeniku v letih 1963 do 1973. Ibid., 215—240.

Učinki žleda v gozdovih okrog Idrije ter Postojne. Geografski zbornik XVI (v tisku).

M. Natek:

Družbenogeografske značilnosti poplavnega sveta v porečju Pšate. Geografske značilnosti poplavnega področja ob Pšati. Geografski zbornik XV, 1976, 105—148.

Kmetijsko prebivalstvo v SR Sloveniji glede na zemljiško-posesetne skupine. Geografski vestnik LXVIII, 1976, 57—76.

Letuš in Podgorje. Letuš skozi čas, 5—42, Žalec 1976.

Občina Žalec. Krajevni leksikon Slovenije, III. knjiga. 1976, 465 do 546 (soavtor).

Vlijanje deagrarizacije na strukturo zemel'noj sobstvennosti. Resumé referátú »Kurzu komplexního vyzkúmu krajini. Akce RVNP III/2, 1—4, Brno, serpen 1976.

Nekatere družbenogeografske značilnosti v razvoju hmeljarstva območja Spodnje Savinjske doline. Celjski zbornik 1975—1976 (v tisku).

Neki geografski aspekti posleratne deagrarizacije u privredno razvijenim oblastima (na primeru poljoprivredno razvijene Donje Savinjske doline). Zbornik radova X. kongresa geografa SFR Jugoslavije (v tisku).

Socio-Economic Changes in the Hop-growing Region of the Lower Savinja Valley (Spodnja Savinjska dolina). V tisku v publikaciji Geografskega inštituta PAN, Warszawa.

Vlijanie deagrarizaciji na formirovanie sel'skogo hozjajstva i ego struktury. V tisku v publikaciji geografskih in drugih inštitutov ČSAV in SAV iz Brna, Prage in Bratislave.

M. Žerovnik:

Mednarodna razstava hidrografske kart v Budimpešti. V tisku za Geografski vestnik XLVIII.

Svetovna zgodovina. Kartografija: Marko Žerovnik, Milena Hribar ob sodelovanju z Jankom Prunkom. Cankarjeva založba, Ljubljana 1976.

Erläuternde thematische Karten von Überschwemmungsgebieten. Geodinform. Geodézia es kartográfia. Budapest 1976.

Kartografski zavod

Podobno kot do sedaj je bilo tudi v letu 1976 kartografsko delo na našem inštitutu omejeno predvsem na izdelavo kartografskih izdelkov, ki rabijo za ilustracijo geografskim razpravam in drugim strokovno-znanstvenim delom v okviru programa inštituta. V ta namen so bila opravljena naslednja dela:

Za ilustracijo prispevkov v XVI. knjigi Geografskega zbornika:

1. Večbarvna tematska karta — Zgornja gozdna meja v osrednjem delu Kamniških ali Savinjskih Alp, 1 : 25 000.

2. Večbarvna karta — Razprostranjenost glavnih učinkov žleda na severni strani Visokih Dinarskih kraških planot v letu 1975, 1 : 200 000.

3. Dvobarvni diagrami — Temperature zraka ob zgornji gozdni meji na Krvavcu, Kočni in Velikem vrhu.

4. Shema o vpadnem kotu sončnih žarkov, cirkulaciji zraka in zgornji gozdni meji.

5. Izsek iz topografske karte z označbo Karavank od Olševe do Paškega Kozjaka.

6. Večbarvna skica Slovenije z označbo proučevanega področja zgornje gozdne meje v vzhodnih Karavankah.

Za ostale prispevke:

1. Večbarvna karta — Geografska regionalizacija Slovenije, 1 : 400 000.

2. Večbarvna karta — Poškodovane stavbe ob potresu 1976 po krajevnih skupnostih v občini Tolmin.

3. Večbarvna karta — Poškodovane stavbe ob potresu 1976 po krajevnih skupnostih v občini Nova Gorica.

4. Večbarvna karta — Poškodovane stavbe ob potresu 1976 po krajevnih skupnostih v občini Idrija.

5. Pregledna skica Spodnje Savinjske doline z nekaterimi karakteristikami po regijah.

6. Kartogram — Delež oziroma sprememba kmetijskega prebivalstva v SR Sloveniji 1961—1971.

7. Pregledna skica Letuša in Podgorja v Spodnji Savinjski dolini.

8. Diagram — Zemljiško posestna struktura v k. o. Letuš 1825, 1880 in 1960.

9. Diagram — Agrarne škarje SR Slovenije za leto 1960 in 1969.

Začeta dela:

1. Orohidrografska karta občine Kamnik, 1 : 25 000.

2. Orohidrografska karta porečja Dragonje, 1 : 25 000.

Kartografska enota, ki šteje 3 člane, je opravila tudi pomembno delo na ureditvi obsežne kartografske zbirke. Redno pa opravlja tudi nabavo in registracijo ter vodi evidenco nad listi ODK meril 1 : 5000 in 1 : 10 000 ter TK 1 : 25 000, 1 : 50 000, 1 : 100 000 in 1 : 200 000, ki zajemajo SR Slovenijo in celotno slovensko etnično ozemlje.

Geofotolaboratorij

Za potrebe geografskega inštituta in za nekatere druge delovne enote SAZU je fotografski mojster Vlado Vivod sodeloval pri različnih raziskovalnih nalogah in opravil naslednja dela:

218 reprodukcij raznih topografskih kart in risb, 113 povečav raznih topografskih kart in risb formata 50×60 cm v različnih merilih, 201 povečav raznih kart in risb v merilih 1 : 5000 in 1 : 10 000 formata 30×40 cm, 357 povečav raznih kart in kontaktnih kopij formata 24×30 cm, 742 povečav 21×29 cm, 469 povečav 18×24 cm, 590 povečav 13×18 cm, 1490 povečav 9×14 cm v zvezi s terenskimi deli pri obeh raziskovalnih nalogah geografskega inštituta in za razne objave. Razen tega je razvil 370 črno-belih filmov različnih formatov, 15 barvnih diafilmov in izdelal 75 barvnih diapozitivov.

Poudariti je treba, da značaj dela v geofotolaboratoriju, ki je prilagojen delovnemu programu geografskega inštituta, ni usmerjen v serijsko izdelavo izdelkov, zato je večina teh v unikat, ti pa zahtevajo daljša pripravljalna dela in zato zgoraj navedene številke le približno nakazujejo celotno delo geofotolaboratorija.

V letu 1976 je bila izvedena adaptacija geofotolaboratorija, s čimer je bil pridobljen še en dragocen delovni prostor, ki služi za shranjevanje priročne fototeke in barvnega materiala.

V letu 1976 je začel Vlado Vivod z razvijanjem barvnih dia-pozitivov. S tem delom so inštitutu prihranjena znatna finančna sredstva, omogočena mu je razširitev zbirke diateke Slovenije, uporabnikom pa je omogočen znaten prihranek na času, ki je sicer potreben za čas razvijanja v inozemstvu, kamor smo diafilme pošiljali do sedaj na razvijanje.

Poleg rednega strokovnega dela urejuje Vlado Vivod tudi priročno geofototeko, delno tudi geografsko fototeko in vodi vso administracijo pri nabavi in porabi materiala. V letu 1976 je opravljal funkcijo predsednika OOS pri SAZU.

INSTITUT ZA PALEONTOLOGIJO

Poročilo o delu v letu 1976

V letu 1976 je dr. Dragica Turnšek napredovala v naziv znanstveni svetnik, dr. Katica Drobne pa v naziv višji znanstveni sodelavec. Obe sta bili izvoljeni v znanstveni svet inštituta.

Kratek pregled dela

V inštitutu so leta 1976 tekle raziskave knidarijske favne iz senonijskih skladov na Medvednici ter terenske raziskave v okolici Zreč pri Slovenskih Konjicah. Nadaljnje proučevanje je veljalo paleogenskim velikim foraminiferam iz Koroške in zahodne Majevice, ter recentnim foraminiferam srednjega in severnega Jadrana. Obdelani so bili tudi subfosilni živalski ostan-ki iz Maharjevega prekopa na Ljubljanskem barju.

Terensko delo

Iskanje krednih knidarijev in velikih foraminifer v okolici Zreč. Zbiranje koral po raznih muzejskih zbirkah. Nabiranje paleogenskih vzorcev na Koroškem ter zbiranje vzorcev s podvodnih sten z recentnimi foraminiferami v srednjem in severnem Jadranu.

Laboratorijsko delo

Delno prepariranje vzorcev knidarijev in velikih foraminifer, spiranje recentnih sedimentov iz Jadrana.

Podrobnejši opis dela posameznih delavcev inštituta

Znanstveni svetnik dr. Dragica Turnšek je pripravila za tisk razpravo »Knidarijska favna iz senonijske breče na Banjški planoti«, v kateri je obdelala presedimentirane korale, hidrozoje in hetetide jurske in kredne starosti. Nadalje je v letu 1976 končala raziskave koral iz senonijskih skladov na Medvednici. Determinirala in opisala je 19 vrst koral, ki pripadajo 15 rodovom. Najznačilnejši so: *Actinastraea*, *Columactinastraea*, *Procladocora*, *Neocoeniopsis*, *Phyllocoeniopsis*, *Dermosmiliopsis*, *Thamnoseris*, *Mycetophylliopsis*, *Pleurocora*, *Elasmophyllia*, *Actinacis*. Večina vrst se more primerjati s favno iz gosauskih skladov v Avstriji in iz nahajališč južne Francije. Nekatere pa so bile opisane še iz Romunije, Grčije, Rusije, Madagaskarja, pa tudi iz Indije in Sumatre. Starost najdenih vrst je senonijsko-kampanijska in se povsem ujema s starostjo rudistov in mikrofosilov iz istih plasti. S tem je na Medvednici prvič v Jugoslaviji ugotovljen primarni greben gosauskega tipa s kolonij-skimi koralami.

Senonijske korale so bile v literaturi omenjene tudi v okolici Zreč pri Slovenskih Konjicah. Pri nekajkratnih terenskih ogledih žal nismo mogli dobiti nobenih primerkov, ker so nekdanji premogovni odkopi, ki so vsebovali korale, že zasuti. Uspehi pa smo zbrati okoli 50 primerkov solitarnih koral v privatnih zbirkah, v zbirkah geoloških institucij v Ljubljani in v Prirodoslovnem muzeju na Dunaju. Te korale ciklolitoidnega tipa zahtevajo posebno metodo dela in bodo paleontološko obdelane v letu 1977.

Pri Slovenskem geološkem društvu je Turnškova predavala o mezozojskih koralah v Sloveniji, kjer je podala pregled svojega večletnega dela, razširjenost koral in njih pomen za stratigrafijo in paleogeografijo.

Višja znanstvena sodelavka dr. Katica Drobne je pripravila za tisk alveoline s Koroške. Opisala je 24 vrst, od teh 4 nove in sicer *A. carantana*, *A. karavankensis*, *A. colatiensis* in *A. cilindriiformis*. Vse štiri nove vrste izhajajo iz cuisijskega apnenca, medtem, ko je z drugimi vrstami dokazan srednji in zgornji cuisij ter spodnji lutecij. Podana je primerjava s favno iz južnozahodne Slovenije in Istre ter z zahodnim in vzhodnim Mediteranom. Skupaj s sodelavci dr. R. Pavlovcem in ing. F. Drobnetom, so obdelali numulitine in izvedli petrografske analize. Podana je biostratigrafska razširjenost vrst v prodnikih in plasteh alveolinsko numulitnega apnenca in njegove povezave s sosednjimi sedimentacijskimi področji.

Iz zahodne Majevice so bile obdelane velike foraminifere iz srednjega paleocena. Determiniranih je bilo 8 rodov in vrst. S stratigrafskim uvodom dr. I. Sokliča je to prva podrobna študija paleocenske mikrofavne na tem področju in omogoča bolj zanesljiva stratigrafska in paleogeografska sklepanja kot so bila možna doslej.

Raziskave recentnih foraminifer so napredovale zlasti na Kornatskih otokih. Tam so mogli iz 13 vzorcev na globinah od 30 m do 70 m determinirati 45 rodov z 84 vrstami. Na otokih Mali Obručan in Borovnik, kjer so profilirali in jemali vzorce iz podvodnih sten, so ugotovili razširjenost posameznih vrst in določili tudi njihovo kvantitativno prisotnost v posameznih globinskih conah. S kolegom ing. F. Cimermanom, ki je vrste determiniral, je pripravila referat za 25. kongres CIESM v Splitu, oktobra 1976. Prav tako so s terenskimi in laboratorijskimi preiskavami nadaljevali tudi v Piranskem zalivu. Zbranih imajo 42 vzorcev s 116 določenimi vrstami foraminifer.

Nadaljevali smo z zbiranjem paleogenskih prodnikov med Slovenj Gradcem, Stranicami in Prihovo skupaj z dr. R. Pavlovcem in F. Drobnetom.

V zvezi z arheološkimi izkopavanji na Ljubljanskem barju je obdelala živalske ostanke iz Maharjevega prekopa, izkopane v letih 1973 in 1974 na površini 168 m². Determinirala je 7 vrst divjih živali in 6 vrst domačih živali, prve s 40 %, druge s 60 %.

V drugi polovici leta je prevzela uredništvo 8. jugoslovanskega geološkega kongresa, ki obsega 117 referatov s približno 1400 stranmi v rokopisu in 600 prilogami. Referati bodo tiskani v petih knjigah, od teh so tri že v tisku.

Pri Slovenskem geološkem društvu je referent za predavanja. V letu 1976 je organizirala in vodila 12 predavanj.

V aprilu 1976 se je strokovno izpopolnjevala pri prof. dr. Yolandi Le Calvez v zvezi z raziskavami živih foraminifer. Delala je v morskem laboratoriju Arago v kraju Banyuls sur Mer.

Višja tehnična sodelavka Milojka Huzjan je opravljala tehnično delo inštituta, ki je obsegalo pripravo ter tehnično obdelavo razprav inštituta za tisk — izdelava tabel, slik in prilog, administrativno ter laboratorijsko delo. Opravljala je najnujnejše knjižničarsko delo ter sodelovala pri terenskem delu.

Objave:

Turnšek, D. 1976: Knidarijska favna iz senonijske breče na Banjški planoti. Razprave IV. razreda SAZU, 19, 57—88, Tab. 1—25.

Drobne, K. 1975: Živalski ostanki iz kolišča ob Maharskem prekopu iz let 1973 in 1974. Poročilo o raziskovanju neolita in eneolita v Sloveniji, 4, 135—141 (izšlo 1976).

Drobne, K. 1975: Favna koliščarskih naselbin na Ljubljanskem barju. Arheološki vestnik, 24 (1973), 217—224 (izšlo 1976).

Predavanja:

Turnšek, D. 1976: Mezozojske korale na Slovenskem. Slovensko geološko društvo. Ljubljana.

Drobne, K. 1976: O koliščarjih na Ljubljanskem barju. Slovensko geološko društvo. Ljubljana. (Skupaj s T. Bregant, V. Osterc, A. Šercelj, A. Stritar.)

Drobne, K. 1976: Thanatocénose des foraminifères de la falaise S.O. des îles de Mali Obručan et de Borovnik (Kornates, Dalmatie centrale). XXVe Cóngrès-assemblée plénière de la C.I.E.S.M., Split. (Skupaj s F. Cimermanom.)

BIOLOŠKI INŠTITUT JOVANA HADŽIJA

Poročilo o delu v letu 1976

Splošne ugotovitve

V letu 1976 je delalo v inštitutu 15 sodelavcev. Ob koncu leta je dr. M. Zupančič napredoval v naziv višjega znanstvenega sodelavca. V času od 1. 1. do 10. 10. je bila dr. Ivka Munda na študijskem dopustu in je kot štipendistka Alexander von Humboldt Stiftung delala na biološki postaji na Helgolandu.

Terensko delo

Dr. J. Bole je usmeril terensko delo v gorske predele zahodne Slovenije, kjer je raziskoval v Julijskih Alpah v Kotu, Trenti, na Jelovici in Ratitovcu in na Mangrtu. Dokončal je raziskave v mraziščih Smrekova draga v Trnovskem gozdu in v nekaterih udornih dolinah na Logaški planoti. Več krajših ekskurzij je bilo namenjenih zoocenološkim raziskavam na Križni gori pri Ložu, v Snežniškem pogorju in na Slavniku, kjer je zbiral mehkužce in jemal vzorce tal za favnistične analize. Dve ekskurziji v Karavanke sta obravnavali polže, ki prenašajo zajedalce na divjadi. Na Žirovski vrh in v okolico so bile iz-

vedene tri ekskurzije v zvezi z raziskavo favne za potrebe rudnika urana. Del terenskih raziskav pa je bil namenjen dokončanju pregleda malakofavne Cerkniškega jezera in okolice.

J. Carnelutti je že v zimskem času začel z raziskavami metuljev z UV svetilkami na Slavniku, v okolici Ospja in v dolini Rižane. V aprilu je lovil v Vipavski dolini, od sredine maja dalje pa tudi v okolici Kranjske gore in na Krvavcu. Več dnevnih in nočnih lovov je izvedel v okolici Logatca, Cerknice ter na Čavnu in Nanosu. V juliju je zelo uspešno lovil na Mangrtu, v Bohinju, na Sorici, Čavnu in v Vipavski dolini. Avgusta je izkoristil letni odmor za lov na Mljetu in v okolici Dubrovnika. Redna opazovanja je izvedel tudi v zvezi z raziskavami zoocenoz v Snežniškem pogorju in na Slavniku. Metulje pa je nabiral tudi v Beneški Sloveniji in na Koroškem.

B. Drovenik se je udeležil številnih ekskurzij doma in v tujini, težišče dela pa je bilo na preučevanju hroščev. Več krajših ekskurzij je naredil v Julijske Alpe, Karavanke in Kamniške planine, v Trnovski gozd in Snežniško pogorje. V zvezi z raziskavami na dinarskem krasu je obiskal v Bosni predele okoli Oštrelja, Grmeč, Srdnetico, Golatico, Kruščico, Igman, Javor Planino, Treskavico, Peručico in okolico Čemerna in Trebinja. V Makedoniji je raziskoval na Pletvarju, pri Dervenu, Kruševu in Mavrovu ter na planinah Pelister, Galičica in Bistra. Za zoocenološka raziskovanja je imel redna opazovanja dvakrat mesečno na petih poskusnih ploskvah na Križni gori pri Ložu, v Snežniškem pogorju in na Slavniku. Skupaj s koroškimi entomologi je sodeloval na dveh dvodnevni ekskurzijah na Svinjo planino, Dobrač in Golico. Enotedenska ekskurzija pa je bila usmerjena v širšo okolico Mainza (Odenwald, Porenje, Taunus) v Nemčiji, sočasno pa je študiral material v muzejskih in zasebnih zbirkah.

Geobotanična skupina je odšla na teren v sredini maja ter je z manjšimi in večjimi prekinitvami na njem bila do konca oktobra. Terenskih dni je bilo 144, od tega nekaj deževnih. Za kartiranje vegetacije so porabili 83 dni, od tega največ za nalogo »Vegetacijska karta Jugoslavije za območje SR Slovenije«, v manjši meri pa za preučevanje in kartiranje gozdne vegetacije za gozdna gospodarstva: Soško gozdno gospodarstvo - GE Trnovo, Gozdarska in lesna industrija Nazarje - GE Ljubno in Gozdno gospodarstvo Kočevje - GE Mozelj (TOZD Rog), ki je dopolnilo k osrednji temi. Za raziskave za nalogo »Vegetacija Slovenije« so porabili 61 terenskih dni. V merilu 1 : 50 000 za republiško vegetacijsko karto je bilo skartiranih okoli 36.000 ha na listih Rogatec 1, 2, 3 in 4. Kartiranje je zajelo dolinski in

spodnjegorski pas subpanonskega fitogeografskega območja in manjši del predalpskega sveta okoli Bohorja. Za gozdna gospodarstva pa je bilo skartirano nad 6.500 ha površin v predalpskem, dinarskem, preddinarskem in alpskem svetu Slovenije. Preučevanja vegetacije so zajela visokogorsko vegetacijo Julijskih Alp, vegetacijo jelovo bukovih gozdov v predalpsko-dinarskem in predalpskem svetu, bukove gozdove predalpskega območja, gozdove belega gabra v preddinarskem svetu, poplavne gozdove hrastov in belega gabra ter smrekove gozdove Slovenije, vlažna in mokra travišča v preddinarskem in predalpskem območju ter ruderalno vegetacijo našega submediterana.

Poleg navedenih rednih sodelavcev so to delo opravili še M. Accetto, M. Culiberg, V. Gregorič, L. Ilijanić, F. Lobnik, L. Marković, D. Robič, dr. A. Šercelj in dr. T. Wraber ter 6 študentov kot pomožni kartirci oziroma spremljevalci.

Dr. J. Matjašič je delal na morski biološki postaji v Portorožu, kjer je raziskoval morsko epizoično favno.

Dr. I. Munda je proučevala populacijsko dinamiko in biomaso naselij dominantnih evlitoralnih bentonskih alg na kamniti obali otoka Helgoland. Posebno pozornost je posvečala sezonskim variacijam v floristični sestavi in fiziognomiji bentonskih populacij ter fluktuaciji biomase. Raziskovala je tudi rekolonizacijo skalnih površin v evlitoralnu, s katerih je bila odstranjena porast alg v različnih sezonah in v različnih litoralnih nivojih. V novembru je preučevala naselja alg v evlitoralnu in v zgornjem sublitoralnu na otoku Lošinju.

P. Tonkli se je udeležil večine zooloških ekskurzij, težišče raziskovalnega dela pa je bilo na zbiranju lepidopterološkega materiala, pomagal pa je tudi drugim sodelavcem pri zbiranju zoološkega materiala.

Kabinetno delo

Dr. J. Bole je obdeloval na terenu zbrani material. Končal je raziskavo malakofavne Cerkniškega jezera. Nadaljeval je z determiniranjem mehkužcev in urejanjem zbirke. Dopolnil pa je tudi malakološko kartoteko Slovenije in Jugoslavije in pripravil zoogeografske karte mehkužcev Slovenije in Jugoslavije. Dovršil je raziskavo mehkužcev Notranjskega Snežnika in okolice in podzemeljskih mehkužcev iz Posavskega hribovja.

J. Cernelutti je znanstveno obdelal na terenu zbrani material. Podrobneje je obdeloval nekatere družine iz skupin *Bombyces* in *Sphinges* za kataloge favne Jugoslavije.

Obdelal pa je družino Geometridae iz Triglavskega narodnega parka in pripravil rokopis za objavo v Varstvu narave.

B. Drovenik je nadaljeval z urejanjem zbirk hroščev, predvsem družin Carabidae, Cicindelidae, Cerambycidae, Lucanidae in jamskih hroščev. Še naprej je urejal kartoteko hroščev Slovenije in Jugoslavije ter nadaljeval z izdelavo zoogeografskih kart. Pregledal je veliko muzejskih in zasebnih zbirk hroščev. Za objavo je pripravil nekaj favnističnih prispevkov.

Vsi sodelavci geobotanične skupine, nosilci posameznih nalog, zlasti pa redni sodelavci, so preučevali in znanstveno obdelovali na terenu zbrano gradivo ter ga urejali, tabelirali in pripravljali za objavo. Vseskozi zbirajo in urejajo ter preučujejo domačo in tujo literaturo. Posebno pozornost so temu delu posvetili ing. L. Marinček, ing. I. Puncer, A. Seliškar in dr. M. Zupančič. Poleg omenjenih del je ing. I. Puncer reševal tehnične probleme v zvezi z vegetacijsko kartografijo. Pri tem delu mu je pomagal ing. M. Prešeren, skupaj z ing. V. Žagarjem pa so bili zaposleni še s kartografskimi in drugimi tehničnimi deli za potrebe geobotanične skupine. Ing. M. Prešeren in ing. V. Žagar sta obdelovala terenski material glede na problematiko vegetacijskega kartiranja in načina ponazoritve na različnih kartah in diagramih. V zvezi z delom geobotanične skupine je skrbel dr. M. Zupančič za organizacijo dela, usmerjal raziskave in usklajeval delo z zunanjimi sodelavci.

Dr. J. Matjašič je delal za favno Slovenije. Raziskoval je epizoje, zlasti temnocefale na jamskih živalih. Posebej je raziskoval troglokarisa in druge sladkovodne dekapodne rake. Preučeval je tudi zajedalce na človeški ribici.

Dr. I. Munda je preučevala intenziteto rasti treh vrst rodu *Fucus* z Islanda, Helgolanda in Jadrana v različnih slanostih in pri različnih temperaturah. Na vrsti *Fucus vesiculosus* je opazovala vpliv znižane salinitete na kemično sestavo in fiziološke lastnosti. Opazovala je intenziteto in način rasti ter fruktifikacijo vrste *Halosaccion ramentaceum* v kulturi. Primerjala je rast vzgojenih alg v kulturi in na terenu. V različnih razmerah osvetlitve in temperature je kultivirala različne vrste. Izvedla je kemične analize na manitol, pepel, klor in proteinske komponente evlitoralnih bentonskih alg s Helgolanda. Raziskala je aminokislino nekaterih brakičnih in morskih alg.

P. Tonkli je prepariral zbrani entomološki material, dopolnjeval inštitutske zbirke, skrbel za lovilne naprave, tehnični in

laboratorijski material ter vzdrževal inštitutski službeni avtomobil. Veliko je pomagal pri postavitvi razstave žuželk.

O. Dežman-Jokić je bila zaposlena predvsem s prepariranjem, izbiranjem in sortiranjem malakološkega in entomološkega materiala, pomagala pa je tudi pri najrazličnejših laboratorijskih in kabinetnih delih.

I. Kalan je vodila inštitutsko knjižnico in skrbela za vse administrativne posle.

Sodelovanje z znanstvenimi in strokovnimi organizacijami

Dr. J. Bole je imel cikel predavanj o mehkužcih za študente biologije na Biotehniški fakulteti v Ljubljani.

J. Carnelutti je aktivno deloval v Slovenskem entomološkem društvu Štefana Michielija in bil glavni organizator razstave žuželk slovenskih entomologov ljubiteljev. Sodeloval je v uredniških odborih časopisov Acta entomologica Jugoslavica in Biosistematika. Determiniral je obsežen lepidopteroški material za Zoološki muzej v Zagrebu in za agronomski fakulteti v Zagrebu in Novem Sadu.

B. Drovenik je delal v Jugoslovanskem entomološkem društvu za kartiranje favne Jugoslavije. Organiziral je ustanovni sestanek mednarodnega kolepteroškega društva v Ljubljani. V Slovenskem entomološkem društvu Štefana Michielija je delal kot podpredsednik. Sodeloval je še z gozdarsko fakulteto v Sarajevu in s prirodoslovnima muzejema v Sarajevu in Skopju.

Geobotanična skupina je kot v preteklih letih tudi letos ohranila delovne stike iz preteklosti, navezala pa je še nove. Najpogostneje skupina sodeluje z naslednjimi organizacijami: Biotehniška fakulteta v Ljubljani, Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij v Ljubljani, Zavod SRS za spomeniško varstvo, Geodetska uprava SRS, GG Kočevje, GLIN Nazarje, Soško gozdno gospodarstvo, GG Kranj, Arboretum Volčji potok, Medrepubliški odbor za koordinacijo dela na vegetacijski karti Jugoslavije, Prirodoslovno-matematički fakultet in Institut za botaniko Sveučilišča v Zagrebu, Šumarski fakultet Sarajevo, Prirodoslovno-matematički fakultet Sarajevo, Vojno-geografski inštitut Sarajevo, Šumarski fakultet Beograd, Institut za biološka istraživanja Siniša Stanković Beograd, Vojno-geografski inštitut Beograd, Zemljodelsko-šumarski fakultet Skopje, Šumarski inštitut Skopje, Institut für angewandte Pflanzensoziologie in Klagenfurt, Landesmuseum für Kärnten, Klagenfurt, Hochschule für Bodenkultur — Wien, Universität Salzburg - Botanisches

Institut, Istituto botanico dell'Università Trieste, Istituto botanico dell'Università Camerino, Geobotanisches Institut der ETH, Zürich, Laboratoire de biologie végétale Université Scientifique et Médicale de Grenoble, Botanisch Universiteit Nijmegen, Slovenska Akademia vied Bratislava, Zaklad Sýstematyki i geografii roślin Uniwersytetu A. Mickiewicza Poznan, Vzhodnoalpsko-dinarsko društvo za proučevanje vegetacije, Mednarodni organizacijski odbor za izdelavo alpske vegetacijske karte (Botanique et Biologie Végétale et Station Alpine du Lautaret Grenoble), Internationale Vereinigung für Vegetationskunde idr. Ing. L. Marinček in dr. M. Zupančič sta postala člana Mednarodnega organizacijskega odbora za izdelavo alpske vegetacijske karte, ki ima sedež v Grenoblu.

Dr. J. Matjašič je predaval splošno biologijo na Biotehniški fakulteti. Sodeloval je pri podiplomskem študiju morske biologije na oddelku za biologijo Biotehniške fakultete in na Medicinski fakulteti ter na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo za podiplomski študij biokemije in biofizike. Urejal je zoološki del Razprav IV. razreda SAZU in bil glavni urednik Biološkega vestnika. Sodeloval je v komisiji za varstvo okolja pri občinski skupščini občine Kamnik.

Dr. I. Munda je sodelovala z naslednjimi ustanovami: Staatsinstitut für Allgemeine Botanik, Hamburg, Institut für Angewandte Botanik Hamburg, Institut for Sporeplanter Univ. i Köbenhavn, The Marine Biological Laboratories Hayling Islands.

Zborovanja, posvetovanja, sestanki, predavanja

Dr. J. Bole se je udeležil IX. zбора jamarjev in raziskovalcev krasa v Preboldu in imel referat: »Podzemeljski polži v osamljenem krasu Posavskega hribovja«.

J. Carnelutti se je udeležil letne skupščine in kolokvija Jugoslovanskega entomološkega društva na Korčuli, kjer je imel dva referata: »Favna noktuid Slovenskega Primorja in njihova zoogeografska problematika« in »*Coenonympha tullia* Müll. ssp. *lorkovici* ssp. n.« (skupaj z R. Sijarićem iz Sarajeva), poleg tega pa je predaval še o otoku Mljetu. Skupaj z B. Drovenikom in P. Tonkljem je pripravil 3. srečanje entomologov sosednjih dežel. Udeležil se je zбора avstrijskih entomologov na Dunaju in koroških entomologov v Celovcu.

B. Drovenik se je udeležil zborovanja avstrijskih entomologov na Dunaju. Sodeloval je pri organizaciji tretjega srečanja slovenskih entomologov z mednarodno udeležbo in pri postavitvi razstave žuželk entomologov ljubiteljev. Udeležil se je

letne skupščine in kolokvija Jugoslovanskega entomološkega društva na Korčuli. Na letnem zboru koroških entomologov v Celovcu je imel predavanje »Carabidae in Cicindelidae Durmitorja«. Ob ustanovitvi mednarodnega koleopteroškega društva je imel skupaj z J. Carneluttijem predavanje »O lepotah Makedonije in koleopterski favni ter republike«. Za Slovensko entomološko društvo Štefana Michielija je imel štiri predavanja. Predavanje »O jamskem živalstvu in rastlinstvu« pa je imel za Društvo za raziskovanje jam v Domžalah.

Ing. L. Marinček in A. Seliškar sta se udeležila delovnega sestanka za izdelavo alpske vegetacijske karte v Grenoblu. L. Marinček in dr. M. Zupančič sta sodelovala na zborovanju »Simpozijum o primeni tipologije u savremenom gazdovanju šumama u Jugoslaviji«, ki je bilo decembra v Beogradu in sta imela predavanje, ki sta ga pripravila v sodelovanju z ing. I. Puncerjem: »Šumsko gazdovanje na osnovu šumskih zajednica«. N. Mršič je bil na raziskovanju »Inventarizacija favne jadranske obale kot obmejnega območja s posebnim poudarkom na mednarodnih pristaniščih« v srednji Dalmaciji. Ing. M. Prešeren in ing. I. Puncer sta se udeležila zborovanja »Vloga gozda in gozdne vegetacije pri varstvu človekovega okolja s posebnim ozirom na jadransko območje« v Zadru in dveh posvetov s kartografskimi strokovnjaki Vojno-geografskega instituta v Sarajevu. Ing. I. Puncer in dr. M. Zupančič sta prisostvovala simpoziju »Ekološko valoriziranje primorskega krša« v Splitu. A. Seliškar se je udeležil 20. mednarodnega zborovanja o vegetaciji v Rintelnu v Nemčiji.

Dr. J. Matjašič se je udeležil VII. kongresa speleologov Jugoslavije v Hercegovnem in letne skupščine in kolokvija Jugoslovanskega entomološkega društva na Korčuli.

Dr. I. Munda se je udeležila kongresa CIEMS v Splitu z referatoma: »Seasonal fouling by benthic algae on glass plates« in »The benthic vegetation of the head of the Lim fjord (Limski kanal) Northern Adriatic«. Udeležila se je simpozija o raziskavah ekosistemov na Hegolandu. Obiskala je več institutov v Nemčiji in na Danskem.

Dr. M. Zupančič je imel ob dnevu slovenskih naravoslovcev predavanje »Prevladujoče gozdne združbe Slovenije«. V Slovenskem kulturnem domu v Zagrebu je imel predavanje »Gozdna odeja Slovenije«. Na ekskurzijah, ki sta jih priredili društvi Exlibris Sloveniae in Svet knjige je imel predavanja: »Vegetacija okoli Magdalenske gore pri Lipoglavu« in »Vegetacija in flora na poti v Belo krajino.«

Obiski in gostovanja

Inštitut so obiskali dr. F. Stojaspal z Dunaja, prof. dr. A. Riedel iz Varšave in prof. dr. J. Urbanski iz Poznanja, entomologi dr. Ch. Deeleman-Reinhold iz Nizozemske, dr. M. Schmidt, prof. H. Schweiger, prof. C. Demelt, S. Steiner, F. Rasse, ing. Stanglmeier in prof. H. Meier iz Avstrije, V. Brachart in O. Krätschmer iz Nemčije, iz Italije pa dr. P. Brandmayr, dr. G. Drioli, dr. G. Calligaris, G. Posarini, G. Venerus in G. Quaia, iz Madžarske S. Hrovatovich. Jugoslovanski entomologi, ki so obiskali inštitut, pa so bili: prof. dr. Z. Lorković, prof. dr. Ž. Kovačević, inž. B. Britvec, inž. B. Milošević, mr. P. Durbešić, F. Perović iz Zagreba, dr. R. Sijarić, dr. S. Mikšić, R. Mikšić, B. Mihljević iz Sarajeva, B. Stojčeva iz Skopja, mr. R. Sekulić iz Novega Sada in dr. Đ. Varga iz Bečeja.

Geobotanično skupino so obiskali: prof. dr. V. Blečić, dr. R. Jovanović, prof. dr. V. Mišić in dr. M. Popović iz Beograda, prof. dr. L. Ilijanić, doc. dr. L. Marković iz Zagreba in prof. inž. H. Em iz Skopja.

Objave:

a) Znanstvena in strokovna dela

I. Munda:

A Comparison of the North and South European Associations of *Corallina officinalis* L. *Hydrobiologia*, 1976: 75—87.

The Distribution of *Halosaccion ramentaceum* (L.) J. Ag. Associations in the Icelandic Coastal Area and Their Hydrographically Conditioned Variations. *Botanica Marina*, 19: 161—179.

Some aspects of the benthic algal vegetation of the South Icelandic coastal area. *Res. Inst. Nedri As, Hveragerdi, Island. Bull.*, 25: 1—69.

The amino acid composition of some common marine algae from Iceland. *Botanica Marina*, 19: 85—92 (soavtor F. Gubenšek).

I. Puncer, M. Zupančič, †M. Wraber:

Vegetacijska karta Postojna L 35—77, SAZU, Ljubljana.

b) Poljudnoznanstvena dela, članki, poročila

I. Puncer:

Posvetovanje o vlogi gozda pri varstvu človekovega okolja na jadranskem območju. *Gozdarski vestnik*, 5: 220—221.

M. Zupančič:

Prevladujoče gozdne združbe Slovenije. *Dan slovenskih naravoslovcev. Prirodoslovno društvo Slovenije*: 21—33.

Vegetacija in flora na poti v Belo krajino. Zapiski s potovanja, ki sta ga priredili društvi Exlibris Sloveniae in Svet knjige: 15—18. Prevladujoče gozdne združbe Slovenije. Proteus, 59: 51—58. Dr. Lev Baebler. Delo 14. 8. 1976.

MEDAKADEMIJSKI ODBOR ZA FLORO IN FAVNO JUGOSLAVIJE

Poročilo o delu v letu 1976

Odbor v preteklem letu ni izdal novih katalogov. V uredniški obdelavi so rokopisi F. Nikolić, Aranea, S. Karaman, Oligocaeta in J. Bole, Gastropoda. Botaniki pa pripravljajo nekaj katalogov za manjše taksonomske skupine iz flore Jugoslavije.

INŠTITUT ZA MEDICINSKE VEDE

Poročilo o delu v letu 1976

Inštitut, ustanovljen leta 1952 (glej pravilnik inštituta v 4. knjigi Letopisa SAZU, 1952, str. 48—50), ni mogel pričeti s svojim rednim delom, ker ni imel na razpolago niti finančnih sredstev niti prostorov.

Pomembne trajne naloge inštituta:

1. spremlja razvoj slovenske medicinske znanosti, ga usmerja in daje pobudo temu razvoju;
2. spremlja razvoj splošnega zdravstvenega stanja v SR Sloveniji in gibanja v tem razvoju ter po potrebi daje pobude in opozorila;
3. raziskuje za SRS specifične ekološke dejavnike in naravna žarišča bolezni, ki imajo vpliv na našo narodno patologijo;
4. raziskuje zgodovino slovenskega zdravstva;
5. vzdržuje stike z nacionalnimi akademijami oziroma njihovimi razredi v SFRJ in v zamejstvu, zlasti v deželah v razvoju.

V letu 1976 so se inštitut, VI. razred in medicinska sekcija terminološke komisije SAZU vselili v skromne prostore v I. nadstropju kliničnega centra, Zaloška cesta 7, in dobili v uporabo sejno sobo.

Na podlagi izvolitve na seji razreda za medicinske vede SAZU dne 28. 9. 1976, ki jo je potrdilo predsedstvo SAZU, je bil dne 14. 10. 1976 imenovan za upravnika inštituta za medicinske vede akademik Bogdan Breclj.

Iz poročil članov razreda za medicinske vede in znanstvenih sodelavcev inštituta je razvidno, da je bilo raziskovalno delo v letu 1976, kakor vse doslej, vezano na njihove matične ustanove, tj. na inštitute in klinike medicinske fakultete.

TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Poročilo o delu v letu 1976

Pravna sekcija

Komisija je imela 54 sej. Nadaljevala je s tretjim in tudi zadnjim obravnavanjem osnutka slovenske pravne terminologije, ki se istočasno še tehnično redigira. V letu 1976 so bile končane črke D, E, F, G, H, I in J.

Izven sej je en honorarni ekscerptor izpisoval za slovensko pravno terminologijo pravne vire, tj. uradna lista SFRJ in SR Slovenije. Konec leta 1976 je sekcijaska kartoteka obsegala 266.208 izpisanih listkov.

Sekcija je tudi sodelovala z uredništvom Slovarja slovenskega knjižnega jezika, s tem da je odgovarjala na dodatna vprašanja v zvezi z obdelanimi pravnimi in drugimi gesli.

Tehniška sekcija

Za drugo popravljeno in dopolnjeno izdajo Splošnega tehniškega slovarja, prve knjige od A do O je gradivo v celoti oddano v tisk. Natisk lahko vsekakor pričakujemo v letu 1977.

Drugo pomembno nalogo, tj. dokončno potrjevanje jugoslovanskih standardov (JUS) v slovenščini opravlja sekcija po terminoloških vidikih. V letu 1976 je bilo za Jugoslovanski zavod za standardizacijo v Beogradu tako odobrenih 182 standardov.

Medicinska sekcija

Sekcija je v preteklem letu opravila končno redakcijo gradiva za medicinski terminološki slovar od črke B do Č.

Kakor v prejšnjih letih je sekcija tudi v letu 1976 sodelovala z Inštitutom za slovenski jezik, odgovarjala na pismena vprašanja inštituta ter dajala dopolnilna pojasnila k nekaterim razlagam medicinskih terminov.

Veterinarska sekcija

Sekcija je v letu 1976 pripravljala razlage strokovnih izrazov za črki C in Č za končno redakcijo, deloma pa tudi za črko D. Ker se je pri končni redakciji razlag za črki A in B pokazalo, da bo potrebna še dodatna redakcija, so proti koncu leta pričeli s tem delom. Pri tem so pomagali tudi strokovnjaki z Inštituta za slovenski jezik pri SAZU.

Vse razlage strokovnih izrazov so člani sekcije preverjali na tedenskih delovnih sejah in pri zadnjih redakcijah upoštevali tudi pripombe veterinarskih strokovnjakov s terena.

Sekcija je sodelovala tudi z Inštitutom za slovenski jezik s pismenimi in ustnimi pojasnili v zvezi z veterinarskimi strokovnimi izrazi za Slovar slovenskega knjižnega jezika.

Prof. Batis je kot član sodeloval tudi pri delu Medicinske sekcije Terminološke komisije SAZU.

Naravoslovna sekcija

Glavna dejavnost naravoslovne sekcije v letu 1976 je bilo ekscerpiranje terminov, in sicer iz astronomije, botanike (zdravilne rastline), iz biokemije in iz zoologije (J. Hadži: Razvojna pota živalstva, H. W. Smolik: Živalski svet — Salsci do družine medvedi).

Umetnostna sekcija

V letu 1976 je bila vrsta sej ožje sekcije in delovnih sestankov širšega značaja, ki so se jih udeleževali tudi zunanji sodelavci.

Ekscerpiranje se uspešno nadaljuje, predvsem na področju glasbe (umetne in ljudske) in likovne umetnosti. Zaradi neresenega vprašanja ekscerptorjev se še vedno ni začelo v širšem obsegu na nekaterih drugih področjih, tako v smeri gledališča in baleta, vendar se bolj načrtno v prihodnje obeta tudi tu,

odkar sodelujeta dop. član SAZU D. Moravec in dr. N. Neubauer.

Umetnostna sekcija je porazdeljena v podsekcije. V njihovem okviru prihaja tudi do prvih redakcijskih del, ki so doslej uspešno rezultirala s področja likovne umetnosti in glasbe (obe smeri).

Ovire so bile te kot vsa leta doslej: pomanjkanje prostora, ki bi zagotovil koncentracijo gradiva, in še neurejena situacija okrog tajnice. Predsedstvo je bilo na to znova opozorjeno in zaprošeno, da s svoje strani omogoči realizacijo toliko zaželenih osnovnih pogojev, ki bi omogočili pospešeno realizacijo delovnega procesa in s tem približali prizadevanja končnemu cilju, to je konkretizaciji načrtovanih umetnostnih slovarjev.

ODDELEK ZA NAČRTOVANJE IN USKLAJEVANJE RAZISKOVALNEGA DELA

Poročilo o delu v letu 1976

Referat za načrtovanje in usklajevanje raziskovalnega dela

Referat ima določene, stalne naloge, ki jih opravlja vsako leto. Tako je zbral gradivo za 26. knjigo Letopisa SAZU, opravil prvo redakcijo in sodeloval pri izdaji te knjige. Druga stalna naloga referata je sodelovanje s Svetom akademij znanosti in umetnosti SFRJ in opravljanje nalog po naročilu sveta. Med te spada organizacija bivanja tujih znanstvenikov pri nas (ZDA, ZSSR, in dr.), pomoč pri študijskih potovanjih naših znanstvenikov v tujino, posredovanje med Svetom akademij in medakademijskimi odbori, ki delujejo pri nas, posredovanje med drugimi slovenskimi znanstveno-raziskovalnimi ustanovami in Svetom akademij, obveščanje o dogovorih o kulturnem ali znanstvenem sodelovanju med Jugoslavijo in drugimi deželami itn.

Referat po potrebi informira zainteresirane tuje ustanove o delu akademije, v sodelovanju z upravo akademije izpolnjuje statistične liste, organizira predavanja v okviru akademije, posreduje informacije KSS in KSLj, vodi evidenco raziskovalnih nalog pri SAZU in odpošilja RSS elaborata in druga poročila. Tesno je tudi sodeloval z upravo in SDS SAZU pri izdelavi raziskovalno-finančnega načrta akademije za leto 1976.

Referat opravlja še številne sprotne, akcijske naloge, zbira in posreduje predloge za razne nagrade (npr. AVNOJ, SBK in dr.) in vodi administracijo Sveta za proučevanje in varstvo okolja pri predsedstvu SAZU.

Predstojnik oddelka znanstveni svetnik dr. Avguštin Lah je podpredsednik izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za področje družbenih dejavnosti, predsednik rep. komiteja za varstvo okolja in predsednik Sveta za proučevanje in varstvo okolja pri predsedstvu SAZU.

Referent v oddelku vodi tudi arhiv osnovne organizacije sindikata pri SAZU kot njen tajnik.

Referat tajništva razredov SAZU

Ta referat je kot doslej skrbel tudi v letošnjem letu za vso administracijo in korespondenco vseh šestih razredov akademije, le proti koncu leta je VI. razred zaradi nepraktične lokacijske oddaljenosti dobil svojo tajnico. Referat je vodil priprave za seje, opravljal korespondenco, vodil arhiv ter pripravljajl material (utemeljitve, biografije, bibliografije) o znanstvenem delu kandidatov za nove člane SAZU in usklajal vse to med razredi. Vrh tega je opravljal administrativno delo za znanstvene svete nekaterih akademijskih inštitutov in medakademijskih odborov, kakor tudi vsa dela za Študijski center za družbene vede I. razreda, ki je proti koncu leta zaradi preobremenjenosti referenta prav tako dobil svojo tajnico. Vodil je tudi vse tajniške posle za akademika B. Krefta bodisi v lastnosti podpredsednika SAZU bodisi v lastnosti predsednika Mednarodnega slavističnega in Jugoslovanskega slavističnega komiteja ali tajnika V. razreda SAZU. Nadalje je sodeloval pri pripravi in organizaciji Antologije lirike jugoslovanskih narodov v okviru UNESCA, pomagal pri organizaciji razstave Johna Heartfielda Akademije umetnosti iz Berlina na SAZU, sodeloval pri Cankarjevem simpoziju, organizacijsko je skrbel za bivanje gostov iz Akademije umetnosti iz Berlina in pripravil vse potrebno za razstavo jugoslovanskih slikarjev — članov akademij, ki bo l. 1977 v Berlinu (NDR).

Referat za tisk SAZU

Leta 1976 je izšlo 10 monografij odnosno zvezkov razprav posameznih razredov (njihov vsebinski opis je podan v poročilu biblioteke SAZU) in 1 razstavni katalog iz programa za leto 1976 ter 5 publikacij iz programa za leto 1975; v letu 1977 bosta izšli še 2 publikaciji iz programa za leto 1976.

Šest zvezkov oz. monografij, ki bodo izšle v okviru knjižnega načrta za leto 1977, je bilo oddano v tiskarno; več rokopisov pa je še v pripravi za tisk.

SVET ZA PROUČEVANJE IN VARSTVO OKOLJA PRI PREDSEDSTVU SAZU

Poročilo o delu v letu 1976

Svet je bil ustanovljen in deluje kot posvetovalni organ predsedstva akademije za vprašanja okolja. Sestavljajo ga naslednji člani: akademiki Jože Goričar, Svetozar Ilešič, Vladimir Pavšič-Bor, Lado Vavpetič in A. O. Župančič; dopisni član prof. Marjan Mušič; znanstveni svetniki: dr. Emilijan Cevc, dr. Peter Habič, dr. Avguštin Lah (predsednik), dr. Alojz Šercelj; višja znanstvena sodelavca: dr. Anton Cevc in dr. ing. Mitja Župančič; asistent Milan Orožen Adamič (tajnik); zunanja člana: dr. ing. Marjan Tepina in prof. dr. Danimir Kerin.

Svet je imel 5 rednih sej in vrsto sestankov ter razgovorov v zvezi s pripravami na posvetovanje o »Vplivih zunanjih dejavnikov na človekov organizem«. Ob sodelovanju z republiškim komitejem za varstvo okolja, republiškim komitejem za zdravstveno in socialno varstvo in Raziskovalno skupnostjo Slovenije je pripravil razpis za posvetovanje, ki bo v dneh od 5. do 6. 5. 1977 v Ljubljani.

Predsednik sveta dr. Avguštin Lah in akad. Jože Goričar sta se udeležila mednarodne konference o pravnih vidikih varstva okolja v Szombathelyju (Madžarska), o čemer je bilo izdelano tudi poročilo, s katerim sta seznanila ostale člane sveta.

Svet je obravnaval in dal pripombe na srednjeročni program razvoja SRS za obdobje 1976—1980 z vidika varstva okolja.

FOTOLABORATORIJ SAZU

Poročilo o delu v letu 1976

V fotolaboratoriju SAZU je zaposlena visokokvalificirana delavka mojster fotografije Carmen Narobe. Fotolaboratorij opravlja fotografske storitve za vse inštitute in sekcije SAZU ter za

Inštitut za raziskovanje krasa v Postojni, razen za kartografski inštitut.

Opravljeno delo — v letu 1976 je bilo v fotolaboratoriju izdelano:

3310 posnetkov in 8976 slik različnih velikosti od form. 10 cm × 15 cm do 1 m/2; od tega 171 slik in razvijanje filmov za kartografski inštitut v času odsotnosti fotografa tega inštituta.

Dela večjega obsega:

1. Predsedstvo SAZU: 4 reportaže, slikanje umetniških slik na domu Anice Sodnik-Zupanc, slikanje na terenu in izdelava slik za knjigo dr. Borisova »Od ranocelništva do začetkov znanstvene kirurgije na Slovenskem«.

2. Inštitut za arheologijo: preslikavanje gradiva iz tujih muzejev in izdelava slik, slikanje profilov na terenu, slikanje in izdelava slik v barvni tehniki (posode ipd:).

3. Umetnostnozgodovinski inštitut F. Steleta: preslikavanje arhiva Plečnikovih načrtov, preslikavanje in izdelava slik za bodočo razstavo M. Gasparija.

4. Inštitut za slovensko narodopisje: izdelava slikovnega materiala za razstavo A. Drabosnjaka.

5. Biološki inštitut J. Hadžija: posnetki in izdelava slikovnega materiala za razstavo metuljev.

6. Inštitut za paleontologijo: posnetki in slikovni material za tri razprave ob referatih, slikovno gradivo za delo »determinacija fosilov«.

7. Inštitut za raziskovanje krasa: slikovno gradivo za razstavo Ivan Cankar.

Fotolaboratorij opravlja dela na podlagi naročil posameznih inštitutov SAZU za njihove sprotne potrebe pri tekočem delu. To so dela, ki se pojavljajo sicer pogosto, vendar pa v manjših količinah, ki terjajo zaradi priprav in pa posamične izdelave nesorazmerno več časa kot pa dela večjega obsega.

Strokovna aktivnost delavke fotolaboratorija: član uredniškega odbora jugoslovanske revije »Fotografija i film«, član plenuma Zveze umetnikov fotografije Jugoslavije, član izvršilnega odbora Združenja foto-filmskih delavcev in umetnikov Jugoslavije, član pripravljalnega odbora za organizacijo evropske razstave umetniške fotografije »EUROPHOT 77«; sodelovanje na razstavi »Delo in kultura« v Zagorju ob Savi.

ZNANSTVENO-STROKOVNA BIBLIOGRAFIJA
NEKATERIH ČLANOV AKADEMIJE
V LETU 1976*

Miroslav Brzin:

Članki:

Method for Cytochemical Localization of Cholinesterase Activity. *Histochemistry* 48, 285—292 (1976).

Miro Brzin and Srećko Oman, The Magnetic Diver Differential Microgasometer. *Anal. Biochem.* 70, 526—536 (1976).

Zoran Grubić, Tomaž Kiauta, and Miro Brzin, A Radiometric Method for the Determination of Choline Acetylase Activity Based on Thin-Layer Chromatography. *Anal. Biochem.* 74, 354—358 (1976).

Miro Brzin and Simona Pucihar, Iodide, Thiocyanate and Cyanide Ions as Capturing Reagents in One-Step Copper-Thiocholine.

Kongresi in simpoziji:

5. internacionalni kongres za histokemijo in citokemijo, 29. 8.—3. 9. 1976, Bukarešta, Romunija:

Klinar, B. in Brzin, M., Cytochemical localization of acetylcholinesterase in the rat striatum.

1. kongres biokemije Jugoslavije, 13. 9.—16. 9. 1976, Portorož, Jugoslavija: Brzin, M., Citokemija holinesteraz in njen značaj za študij holinergičnega prenosa. Plenarno predavanje.

Grubić, Z. in Brzin, M., Kinetika histokemične reakcije za lokalizacijo holinesteraz s Cu-tioholinsko metodo.

Sketelj, J. in Brzin, M., Odtapljanje in aktivnost holinesteraze iz motoričnih ploščic pri obdelavi mišje diafragme s proteolitičnimi encimi.

Membrane-bound enzymes, Summer school, 2, 10.—6. 10. 1976. Primošten, Jugoslavija:

Brzin, M., Electron microscopic cytochemistry of cholinergic synapses.

Edhem Čam o:

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. — Monografija 1976. Sarajevo.

Savjet akademija nauka i umjetnosti SFRJ u razvijanju medjurespubličke i medjunarodne naučne saradnje. Raziskovalec, Ljubljana 1976.

* V tem razdelku člani SAZU lahko navedejo sprotno letno bibliografijo svojih znanstveno-strokovnih ali umetniških del po lastni presoji in izboru.

D. Varenika, E. Čamo, S. Franković, Lj. Savić, Uticaj sistema i režima napajanja na proizvodne i zdravstvene pokazatelje nosilaca u kavezima. Referat na II. internacionalnom kongresu zoohigijeničara u Zagrebu od 29. 9.—2. 10. 1976. Objavljen u Zborniku referata.

Nauka u socijalističkom samoupravnom društvu. Savremene političke teme, knj. 21, 1976. Sarajevo Studijski centar Gradske konferencije SK BiH, Sarajevo.

Dva jubileja u jednom. Spomenica povodom 25-godišnjice Naučnog društva i Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1976, izdanje ANUBiH.

25 godina Naučnog društva i Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Referat na Svečanoj akademiji, 11. i 12. 11. 1976, Sarajevo.

Bojan Č o p :

Studien im tocharischen Auslaut I. Univerzitetna založba, Ljubljana 1976, 243 str.

Alojzij F i n ž g a r :

Još o karakteristikama nacrtu propisa o društvenom vlasništvu. Privreda i pravo XIII, 1976, št. 11, 1—5.

Pravni režim društvenih sredstava i zaštita društvene svojine. PF Novi Sad. Poslediplomski magistrski kurs iz oblasti privrednopravnih nauka, knj. 2., Novi Sad 1976, str. 106 in 29.

Društvena svojina u nacrtu zakona o udruženom radu. Samoupravno pravo III, 1976, št. 3, 3—11.

Družbena lastnina in osnutak zakona o združenem delu. Teorija in praksa XIII, 1976, št. 9—10, 738—744.

Pravna lica po novim ustavnim propisima. Arhiv za pravne i društvene nauke LXII, 1976, št. 1—2; skrajšani ponatis članka iz Arhiva 1975, št. 3, 301—312.

Varstvo družbene lastnine. Pravnik 31, 1976, št. 7—9, 189—203.

Novi predpisi o zakonski zvezi, sprejeto za natis. Pravnik 31, 1976, št. 10—12.

Leon G e r š k o v i ć :

Ustavne teme. Političke teme. Centar za aktualni politički studij Narodnog sveučilišta grada Zagreba, 1976.

Socijalistička zajednica rada. Radničke novine. Savez sindikata Hrvatske, 1976.

Valentin L o g a r :

Glasoslovne in oblikoslovne variante v jeziku Trubarjeve Cerkovne ordninge. XII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj, Ljubljana 1976, 17—25.

Stojan Pretnar :

La science du droit au dernier siècle: Yougoslavie. M. Rotondi: Inchieste di diritto comparato — 6. La scienze del diritto nell'ultimo secolo (zbornik). Padova, Cedam, 1976, 757—755.

Die Ware als Grundlage der gewerblichen Schutzrechte und des Urheberrechts. Homo creator, Festschrift für Alois Troller (zbornik) Basel und Stuttgart, 1976, 37—56.

Znanstvenotehnoška revolucija in mi. Inventivna dejavnost v združenem delu, zbornik ob priliki leta inovacij in varstva pravic industrijske lastnine, 1976, 8—20.

Isto delo z istim prispevkom je izšlo tudi v srbohrvaščini v založbi NP Radnička štampa, Beograd.

Splošna problematika industrijske lastnine. Raziskovalec 1976, 162—164.

Leto inovacij je razkrilo posebno krizo. Naši razgledi, 31. 1. 1976.

Inovacija — temeljni dejavnik napredka. Naši razgledi, 16. 7. 1976, uvodnik.

Eugen Ulmer, Die Immaterialgüterrechte im Internationalen Privatrecht. Pravniki 1976, št. 7—9, 279—281.

Martine Hiance et Yves Plasseraud, Brevets et sous-développement. La propriété industrielle, Genève, okt. 1976, 247—248.

France Mihelič :

Retrospektivna razstava, slikarstvo, grafika, risbe, tapiserije junija 1976 v Moderni galeriji v Ljubljani.

Retrospektiva v Muzeju savremene umetnosti v Beogradu, novembra 1976.

Mstislav Vasiljevič Volkov :

Itogi naučnyh issledovanij za devjatuju pjatiletku po sojuznoj probleme »Trauma, travmatizm i ortopedičeskije zabojevanija«. Ortopedija, travmatologija i protezirovanije, 1976, 1—8.

Volkov M. V., Rogovoj M. A., Ustinov A. A., Voprosy organizacij medicinskoj pomošči postradavšim pri dorožno-transportnyh proiščestvijah. Materialy dokladov III. mežrespublikanskogo sjezda travmatologov-ortopedov respublik Zakavkazja. Tbilisi, 1976, 41—43.

Volkov M. V., Virabov S. V., Vosstanovitelnaja hirurgija pri lečenii hrjaščevyh opuholej skeleta u detej. V knj. Transplantacija tkanej v vosstanovitelnoj hirurgiji. Tezisy dokl. 7. vsesojuzn. konf. po peresadke organov i tkanej. Rostov-n-D, 1976, 3—4.

Volkov M. V., Oganessian O. V., Vosstanovlenie podvižnosti sustavov pri zastarelyh povreždenijah s pomoščju šarnirno-distrakcionnyh apparatov. V knj. Teoretičeskije i praktičeskije aspekty črez-

kostnogo kompressionnogo i distrakcionnogo osteosinteza. Kurgan, 1976, 195—197.

Andrianov V. L., Volkov M. V., Samojlova L. I., Naš opyt primeneniya kompressionnogo i distrakcionnogo osteosinteza v klinike detskoj kostnoj patologiji. V knj.: Teoretičeskije in praktičeskije aspekty črezkostnogo kompressionnogo i distrakcionnogo osteosinteza. Kurgan, 1976, 98—100.

Volkov M. V., Šepeleva I. S., Ultrazvukovyje hirurgičeskije metody v travmatologiji i ortopedii. Tezisy dokl. nauč. konf., posvjašč. 30-letiju Erevanskogo NIITO. Erevan, 1976, 29—29.

BIBLIOTEKA SAZU

Poročilo o delu v letu 1976

Biblioteka Slovenske akademije znanosti in umetnosti more biti ob pregledu svojega dela v letu 1976 zadovoljna. Res da v tem letu ni bilo kakih uspehov, ki bi posebej izstopali, pač pa je bil skupni rezultat poslovanja nadvse zadovoljiv na vseh sektorjih njene dejavnosti. Podrobnejši podatki o tem so navedeni v ustreznih poglavjih tega poročila. Posebej pa je treba omeniti dokončno ureditev knjižnih zapuščin pok. članov SAZU Milka Kosa in Dušana Kermavnerja. Razen tega je bilo opravljeno tudi še dopolnjevanje Ramovševe zapuščine. Biblioteka je sodelovala z Arhitekturnim muzejem pri postavitvi razstave arh. Ivana Jagra. Zbrala in uredila je 5. knjigo akademijske publikacijske serije Biblioteka. V strokovnem pogledu je važno še dejstvo, da je zaradi poenotenja v republiškem merilu prešla biblioteka z začetkom leta 1976 na nova pravila abecedne imenske katalogizacije ter pri decimalni klasifikaciji pričela upoštevati novele zadnjega časa.

Z dokončno adaptacijo delovnih prostorov biblioteke so se izboljšale razmere za delo, predvsem pa je bilo prav zaradi tega možno tudi znatno izboljšati poslovanje biblioteške čitalnice. Z dobavo novih knjižnih polic se je prostorska stiska omilila, žal pa ne rešila.

Tudi vse tekoče delo je bilo kljub nenehnemu porastu v redu opravljeno. Zato gre zasluga predvsem dobri strokovni usposobljenosti in prizadevnosti biblioteškega osebja, ki se je kljub oviram zaradi več daljših bolniških dopustov in nekaterih personalnih sprememb trudilo za čim večjo ažurnost. Nekateri biblioteški delavci so tudi sodelovali na raznih kongresih in strokovnih posvetovanjih.

Celotni knjižni fond: Ob koncu leta 1976 je imela biblioteka SAZU inventariziranih:

knjig in letnikov revij	237.712
rokopisov	91
mikrofilmov	674
geografskih kart	2.413
reprodukcij in fotografij	4.514
gramofonskih plošč	122
Skupaj	245.526

Akcesija: Prirastek knjižnega fonda je razviden iz naslednje tabele:

	Zamena	Darilo	Nakup	Obvezni izvodi	Skupaj
knjige	6.420	2.502	2.982	1.018	12.922
rokopisi	—	4	—	—	4
geografske karte	26	—	17	—	43
fotografije in re- produkcije	14	230	—	—	244
gramofonske plošče	—	3	9	—	12
Skupaj	6.460	2.739	3.008	1.018	13.225

Pri akcesiji daril je treba posebej omeniti nekaj dragocenih knjižnih daril dopisnega člana dr. Janka Lavrina in pa obsežnejša darila akademikov Ivana Rakovca, Josipa Vidmarja ter upravnika dr. ing. Mitje Brodarja in znanstvenega sodelavca dr. Franca Lebna; končno še Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti.

Dubletni fond: Sezname dvojnic, ki so se nabrale med letom, je pošiljala biblioteka v izbiro 118 ustanovam, od tega 63 v inozemstvu, in uspešno zamenjala 771 dvojnic.

Katalogi: Razen zapuščin, ki jih je SAZU prejela v zadnjih letih, to je po pok. članih SAZU Jovanu Hadžiju, Francetu Steletu in Maksu Wrabru ter prof. Vladu Tregubovu in dr. Borisu Orlu (zadevno kataloško obdelavo bo zaradi obsežnosti fondov mogoče opraviti šele v nekaj letih), je ves knjižni fond katalogiziran.

Klasificiran pa je ves knjižni fond, ki je prispel po letu 1951.

Biblioteka tudi izdeluje kataloške listke za akademijske inštitute ter za centralne kataloge SR Slovenije in Jugoslovanškega bibliografskega inštituta.

Kredit: Odobrena sredstva za nabavo knjižnega materiala so znašala 750.000 din in bila v celoti porabljena.

Zamena: Ob koncu leta je bila zamenjalna mreža razširjena na 80 držav vsega sveta in je obsegala 1.460 naslovov (1.217 v inozemstvu in 243 v SFR J).

V preteklem letu je bilo redno poslovanje prekinjeno s 7 inozemskimi in 2 domačima naslovnikoma. Novi zamenjalni stiki pa so bili navezani z naslednjimi 54 ustanovami:

SFR J :

Hoar: Centar za zaščito kulturne baštine

Kotor: Zavod za biologiju mora i oceanografiju

Novo mesto: Dolenjski muzej

Priština: Društvo za nauku i umetnost Kosova

Skopje: Arhiv na Makedonija

Titograd: Crnogorska akademija nauka i umjetnosti

Zagreb: Povijesni muzej Hrvatske

Albanija :

Tirana: Academy of People's Republic of Albania

Anglija :

Normich: School of European Studies, University of European Studies, University of East Anglia

Avstrija :

Graz: Landesmuseum Joanneum, Abteilung für Geologie, Paläontologie und Bergbau

Salzburg: Institut für Mineralogie und Petrographie der Universität Salzburg

Wien: Institut für Volkskunde der Universität

Belgija :

Antwerpen: Koninklijk Museum voor Schone Kunsten

Brazilija :

Manaus: Instituto Nacional de Pesquisas da Amazônia

ČSSR :

Brno: Ústav pro výzkum obratlovců ČSAV

Finska :

Oulu: Department of Botany, University of Oulu
Department of Zoology, University of Oulu

Francija :

Banyuls-sur-Mer: Laboratoire ARAGO, Université Pierre et Marie Curie

Montpellier: Laboratoire de Paléontologie, Faculté des Sciences, Université de Montpellier II

Italija :

Bologna: Laboratorio di Zoologia Applicata alla Caccia

Cagliari: BRADS, Storia delle Tradizioni popolari

Savona: Società Savonese di Storia Patria

Voghera: Museo de Paleontologia e Scienze Naturali

Japonska :

Tokyo: Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia and Africa

Kolumbija :

Manizales: Museo Antropológico

Mexico :

Tuxtla Gutiérrez: Universidad Autonoma de Chiapas

Romunija :

Nucet: Statiunea de Cercetări pentru Piscicultură

Timișoara: Muzeul Banatului

Spanija :

Madrid: Casa de Velasquez

Svica :

Yverdon: Institut d'Archéologie Yverdonnoise

ZAR :

Cairo: Faculty of Agriculture, Ain Shams University

ZDA :

Tallahassee: Center for Yugoslav-American Studies, Research and Exchanges, Florida State University

ZRN :

Frankfurt am Main: Museum alter Plastik

Kiel: Seminar für Volkskunde der Universität.

Recenzija: Akademijske publikacije se redno dostavljajo v oceno na 36 naslovov (od tega 26 inozemskih).

Ekspedit: Skupno je bilo razposlanih 20.892 publikacij. Od tega publikacij SAZU ter skupnih publikacij naše akademije s Svetom akademij, kakor tudi izdaj, ki jih je SAZU prejela kot dediščino nekaterih ustanov: v zameno 10.033, v dar 3.172, v prodajo 2.786, obveznih izvodov 2.032. Biblioteških publikacij pa je bilo odposlanih v dar 2.103 in 766 kot obvezni primerek.

Tudi decembrska prodaja knjig z novoletnim popustom je bila uspešna. V prodaji je bilo 62 starejših akademijskih publikacij.

Stanje zaloge publikacij 31. XII. 1976 je znašalo 129.123.

Izposojevanje: Knjižni fond biblioteke je vsakomur dostopen, bodisi v čitalnici, bodisi za izposajo na dom. V čitalnici so čitateljem na razpolago po prostem pristopu enciklopedije, leksikoni, atlasih, slovarji, prav tako pa še okrog 400 raznih revij; velikega zanimanja so deležni tudi knjižni oglasi raznih založb.

Biblioteka je izposojala v preteklem letu dela iz svojega knjižnega fonda 804 bralcem. Ti so biblioteko obiskali 6.896-krat (1.801-krat za izposajo v čitalnici, 5.095-krat za izposajo na dom).

Število izposojenih zvezkov v preteklem letu je bilo:

v čitalnici	7.408
na dom	7.487
inštitutskim bibliotekam	12.872
medbibliotečna izposoja:	
31 bibliotekam v državi	167
3 bibliotekam v inozemstvu	15
Skupaj	27.949

Pripomniti je, da bi bilo treba k tem številkam prišteti še interno izposajo knjižnega fonda, deponiranega v inštitutskih bibliotekah, kjer je pristop prost in vedno na voljo inštitutskim delavcem. O tej izposoji pa se statistični podatki ne vodijo.

Publikacije: Vsak mesec izdaja biblioteka Seznam o akcesiji knjig. Razen tega je bilo v preteklem letu objavljeno še Poročilo o delu biblioteke v letu 1976, Letni seznam periodik 1976, Dodatek k Seznamu razpoložljivih publikacij SAZU — junij 1976, 4 sezname dublet, Historiat - ustroj - razvoj biblioteke SAZU (v slovenščini ter angleščini) in Knjižna zamena biblioteke SAZU.

Vse biblioteške publikacije so tiskane v ciklostilni tehniki ter broširane. Naklada se giblje med 175 in 500 izvodi.

Administracija: Delovodnik biblioteke je obsegal v preteklem letu 2.853 številke.

Vsa prodaja publikacij se je opravljala v lokalu ekspedita na Trgu osvoboditve 7, po 4 ure dnevno. Izkupiček za prodane publikacije je v preteklem letu znašal 107.341,48 din.

Knjigoveznica: Akademijska knjigoveznica je v letu 1976 zvezala 479 knjig. Razen tega je broširala biblioteške publikacije, restavriral nekaj starih tiskov ter izvrševala druga dela knjigoveške narave.

Personalia: Centralna biblioteka je imela 17 sistemiziranih delovnih mest. Vsa ta mesta so bila zasedena vse leto. Ob koncu leta je bilo odobreno še novo sistemizirano mesto pisarniškega delavca. Hkrati je tudi mesto knjigoveza spremenjeno iz skrajšanega na poln delovni čas. Obe mesti bosta zasedeni v začetku leta 1977.

Osebnne spremembe so se izvršile na treh delovnih mestih. Delovno razmerje so razdružili višji knjižničar Olga Maleš, vodja ekspedita Ljubo Podpac in knjižničarski manipulant Meta Poljšak. Vsa ta delovna mesta so bila takoj zasedena z novimi močmi.

Pripravnica Sonja Stergaršek je uspešno opravila strokovni izpit za bibliotekarja.

V akademijskih inštitutih in sekcijah so opravljali knjižničarske posle (razne pomožne kartoteke in izposojevanje) njihovi delavci. Od tega jih je le 7 iz knjižničarske stroke, drugi so administrativni, strokovni ali priložnostni delavci, ki opravljajo posebne knjižničarske posle poleg drugega dela.

Imenik uslužbencev centralne biblioteke ob koncu leta 1976:

Primož Ramovš, upravnik
Anika Koblar-Horetzky, višji bibliotekar-specialist
Marija Klemenčič, bibliotekarski referent
Sonja Stergaršek, bibliotekar
Vlasta Žigon, bibliotekar-pripravnik
Stana Tomšič, višji knjižničarski referent
Anamarija Valantič, višji knjižničarski referent
Darka Brejc, višji knjižničar
Marina Šinigoj, višji knjižničar
Miriam Sušnik, knjižničar
Milan Osrajnik, knjižničar
Marija Kozlevčar, knjižničarski manipulant
Vida Baebler, tajnica
Alenka Lavrač, oskrbnik knjižnega fonda

Zinka Gajšek, vodja ekspedita (s skrajšanim delovnim časom)

Gabrijel Skerl, knjigoveški mojster (s skrajšanim delovnim časom)

Bibliografija:

M. Klemenčič:

Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev Slovenske akademije znanosti in umetnosti. — Ljubljana, SAZU, 1976, 478 str. (Biblioteka 5., Sourednica.)

Publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti v letu 1975. — Letopis SAZU, 26, 1976, 285—288.

A. Koblar-Horetzky:

Ureditev Jagrove zapuščine. (Besedilo napisala in katalog zbirke sestavila.) — Janez Jager (Katalog ob postavitvi razstave v Prešernovi dvorani SAZU), 1976, 6 + 8—12.

P. Ramovš:

Biblioteka Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Historiat-ustroj - razvoj. — Ljubljana 1976, 8 + 9 str. (Cikl.)

Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Biblioteka. Kratko poročilo o delu v letu 1975. — Ljubljana 1976, 14 str. (Cikl.)

Die Bibliothek der Slowenischen Akademie der Wissenschaften und Künste, ihre Geschichte und Stuktur. — Biblios-Schriften (Wien) 84, 1976, 72—76.

Biblioteka SAZU. Poročilo o delu v letu 1975. — Letopis SAZU, 26, 1976, 275—279.

Letni seznam periodik. Biblioteka SAZU, 1976. (Urednik.)

Seznam prejetih knjig. Biblioteka SAZU, januar—december 1976. (Urednik.)

S. Stergaršek:

Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev Slovenske akademije znanosti in umetnosti. — Ljubljana, SAZU, 1976, 478 str. (Biblioteka 5., Sourednica.)

Knjižna zamena Biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti. — Ljubljana 1976, 27 str. (Cikl.)

PUBLIKACIJE

Slovenske akademije znanosti in umetnosti v letu 1976

SPLOSNE IZDAJE

Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti. 26. knjiga. 1975.
V Ljubljani 1976. 368 + (II) str. 8°. 2200 izv.

Biblioteka 5. Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih so-
delavcev Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Ljubljana
1976. 478 + (I) str. 8°. 1200 izv.

IZDAJE RAZREDA ZA ZGODOVINSKE IN DRUŽBENE VEDE

Razprave X. Ljubljana 1976—8°

Vsebina:

1. Ivan Klemenčič: Kompozicijski stavek v klavirskih sklad-
bah Marija Kogojca. Str. 1—155 + (III) str. 1976. 1000 izv.

Arheološki vestnik XXV. 1974. Ljubljana 1976. 593 + (I) str. + (8) tab.
+ (4) pril. 8°. 1200 izv.

Vsebina:

Jaroslav Šašel: Dragocenemu tovoru na pot. Str. 11.

Sonja Petru: Rimsko steklo Slovenije. Str. 13—34.

Ljudmila Plesničar: Steklene zajemalke iz severnega
emonskega grobišča. Str. 35—38.

Zorka Šubic: Tipološki in kronološki pregled rimskega stekla
v Poetovionii. Str. 39—61.

Valerija Damevski: Pregled tipova staklenog posudja iz
italskih, galskih, mediteranskih i porajnskih radionica na pod-
ručju Hrvatske u doba rimskog carstva. Str. 62—87.

Mirko Bulat: Antičko staklo u Muzeju Slavonije. Str. 88
—101.

Petar Milošević: Radionice stakla u Sirmijumu. Str. 102
—108.

Veljko Paškvalin: Antičko staklo s područja Bosne i Her-
cegovine. Str. 109—138.

Nenad Cambi: Neki kasnoantički predmeti od stakla s fi-
guralnim prikazima u Arheološkom muzeju u Splitu. Str. 139—
157 + 1 tab.

- Boris Ilakovac: Portretna medalja iz Burnuma. Str. 158—164 + 1 tab.
- Milivoje Veličković: Tipologija i hronologija rimskog stakla iz Budve u zbirci Narodnog muzeja u Beogradu. Str. 165—174 + 2 tab.
- A.[leksandrina] Cermanović-Kuzmanović: Pregled i razvitak rimskog stakla u Crnoj Gori. Str. 175—190.
- Ivan Mikulčić: Antičko staklo iz Scupi-a i ostali makedonski nalazi. Str. 191—210.
- Peter Kos: Mali noriški srebrniki s konjički. Str. 213—224.
- Elica Boltin-Tome: Žigi na rimskih opekah iz depoja Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« v Piranu. Str. 225—232.
- Ana Šašel: Dopolnilo k rimskemu napisu iz Lesc (CIL III 5888 = 10779). Str. 233—235.
- Ante Šonje: Antički natpis iz Vrsara. Str. 236—242.
- Ante Šonje: Nalaz antičkih natpisa na položaju hotela Neptuna u Poreču. Str. 243—257.
- J.[ohn] J.[oseph] Wilkes: Boundary Stones in Roman Dalmatia. I. The Inscriptions. Str. 258—274 + 4 tab.
- Milena Dušanić: Praepositus ripae legionis u natpisima opeka Prve Mezije. Str. 275—283.
- Stane Gabrovec: Halštatske nekropole v Bohinju. Str. 287—318.
- Vinko Šribar: Žgano srednjelatensko grobišče v Metliki. Str. 319—352.
- Janez Dular: Rimski grobovi z Borštka v Metliki. Str. 353—369.
- Iva Mikl Curk: Utrdbe Nauporta ob Ljubljani na Vrhnikih. Str. 370—386.
- Ljudmila Plesničar-Gec: Porta praetoria — severna emonska vrata. Str. 387—391.
- Stanko Pahič: Plaz in rimska cesta pri Slovenski Bistrici. Str. 392—398 + 1 pril.
- Slavko Ciglenečki: Veliki Kamen. Str. 399—416.
- Marijan Slabe: Poznoantični staroselski grob iz Dan pri Starem trgu. Str. 417—423.
- Davorin Vuga: Sveta gora v Zasavju (Rovišče). Str. 424—445.
- Jaroslav Šašel: Koper. Str. 446—461.
- Vinko Šribar in Vida Stare: Od kod ketlaške najdbe v Furlaniji? Str. 462—482 + 1 pril.
- Paola Korošec: Arheološke raziskave na Svetih gorah nad Sotlo. Str. 483—517 + 1 pril.

- Josip Korošec ml.: Dodatno poročilo o raziskavah zgodnje-srednjeveške gradbene dejavnosti na Svetih gorah nad Sotlo. Str. 518—528 + 1 pril.
- Franc Osole: Stjepan Vuković (1905—1974). Str. 531—533.
- Jaroslav Šašel: Balduin Saria (1893—1974). Str. 534—536.
- Kajetan Gantar: Nekaj misli o pisavi antičnih imen in strokovnih izrazov. Str. 539—549.
- Franc Truhlar: Banjška planota — arheološka terra incognita? Str. 550—551.
- Irena Rajterič-Sivec: Oris arheološkega stanja in po-vojna raziskovanja zgodnesrednjeveške arheologije v Albaniji. Str. 552—574.
- Jaroslav Šašel: Emonski jubilej. Str. 575—577.
- Emilijan Cevc: Rimsko ali baročno doprsje iz stare Ljubl-jane? Str. 578—585.
- Knjižna poročila. Str. 586—591.
- Opomba. Str. 593.
- Arheološki vestnik XXVI. 1975. Ljubljana 1976. 287 + (I) str. + (2) pril. 8°. 1200 izv.
- Vsebina:*
- Iva Mikl-Curk: Ob 9. mednarodnem srečanju društva Rei cretariae Romanae fautores. Str. 13—14.
- Ljudmila Plesničar: Vrči z emonskih grobišč. Str. 15—18.
- Irena Sivec-Rajterič: Poznoantična keramika v Slove-niji. Str. 19—24.
- Branka Vikić-Belančič: Keramika grublje fakture u Južnoj Panoniji s osobitim obzirom na urne i lonce. Str. 25—53.
- Irma Čremošnik: Problematik der römischen und nach-römischen Keramik in Bosnien und in der Herzegowina. Str. 54—63.
- A. [leksandrina] Cermanović-Kuzmanović: Pregled i tipologija keramike u jugoistočnom delu rimske provin-cije Dalmacije u doba carstva. Str. 64—76.
- Ion Berciu, Vasile Moga: La céramique dace peinte de la citadelle de Piatra Craivii (Roumanie). Str. 77—81 + (1) pril.
- Zorka Šubic: Rimske oljenke v Sloveniji. Str. 82—99.
- Annalis Leibundgut: Zu den römischen Fundlampen der Schweiz. Str. 100—110.
- Cloșca L. [ucian] Băluță: Lucernae siggulares Apu-lenses. Str. 111—114.
- Nenad Cambi: Spanish amphorae found near Split. Str. 115—124.

- Gottfried Prachner: Sozialökonomische Probleme der arretinischen Sigillatenerzeugung. Str. 125—126.
- Maria Schindler: Service I und II Formen eines auf den Magdalensberg importierten italischen Sigillata-Fabrikates. Str. 127—137.
- Zsuzsanna Bánki: Terra Sigillata Werkstatt in Gorsium. Str. 138—147.
- Dénes Gabler: Der Einfluss der südgallischen Sigillaten auf die pannonischen Töpfereien. Str. 148—157.
- Howard Comfort: Lake Nemi and London: two retractions. Str. 158—159.
- Maria Grazia Maioli: Terra sigillata tarda del Ravennate. Str. 160—173.
- Ninina Cuomo di Caprio: Analisi della termoluminescenza. Str. 174—177.
- Iva Mikl-Curk: Preučevanje rimske keramike kot vir za slovensko krajevno zgodovino. Str. 178—181.
- Janez Dular: Bronast polnoročajni meč iz Ormoža. Str. 185—187.
- Mitja Guštin, Biba Teržan: Malenškova gomila v Novem mestu. Prispevek k poznavanju povezav med jugovzhodnim alpskim svetom, severozahodnim Balkanom in južno Panonijo v starejši železni dobi. Str. 188—202.
- Aladar Radnóti: Die römische Reichsgrenze zwischen Beograd und dem Eisernen Tor nach der Eroberung Dakiens. Str. 203—219.
- Miroslava Mirković: Cohors I Montanorum u Gornjoj Meziji. Str. 220—224.
- Stanko Pahič: Ostanke rimske ceste v Velelniku pri Pragerskem. Str. 225—241 + (1) pril.
- Marijan Slabe: Antični grob iz Šahovca pri Dobrniču. Str. 242—249.
- Erna Diez: Jagdfreuden in den Gefilden Celeias. Str. 250—254.
- Ute Schillinger-Häfele: Der Name »Carnich« in der Kosmographie von Ravenna. Str. 255—258.
- Slavko Ciglencečki: Kasnoantično utrjeno naselje Gradec pri Prapretnem. Str. 259—267.
- Franc Truhlar: Arheološki pomen aglomeracije Trnovo — Ilirska Bistrica. Str. 268—271.
- S.[tojan] Dimitrijević: Vladimir Mirosavljević (1908—1975). Str. 275—276.
- Knjižni prikazi. Str. 279—287.

IZDAJE RAZREDA ZA FILOLOSKE IN LITERARNE VEDE

Razprave IX. Ljubljana 1976. 168 + (II) str. 8°. 800 izv.

Vsebina:

1. Francè Bernik: Fran Levec in Ivan Cankar. Str. 5—24.
2. Lino Legiša: Pretres Stritarjevih ugank. Str. 25—36.
3. Dušan Ludvik: Elenson in njegova ljubljanska uprizoritev Gryphiusa ter Molièra l. 1689. Str. 37—85.
4. Joža Mahnič: Neznani Kette iz ljubljanske »Zadruga«. (Ob stoletnici pesnikovega rojstva.) Str. 87—106.
5. Janez Rotar: Krleževa zgodnejša poezija in proza ter slovenska kritika. Str. 107—146.
6. Drago Šega: Troje doslej neznanih Levstikovih pisem. Str. 147—169.

IZDAJE RAZREDA ZA PRIRODOSLOVNE VEDE

Razprave XIX. Ljubljana 1976. 8°. 1000 izv.

Vsebina:

1. Janez Gregori, Boris Petrov: Scientific Results of the Yugoslav 1972 Himalaya Expedition. Mammalia. Str. 1—20.
2. Lili Istenič, Boris Bulog: Anatomske raziskave membranskega labirinta pri močerilu (Proteus anguinus Laurenti, Urodela, Amphibia). Str. 21—36 + 10 tab.
3. Dragica Turnšek, Stanko Buser: Knidarijska favna iz senonijske breče na Banjški planoti. Str. 37—88 + 25 tab.
4. Vassil B. [orissov] Guéorguiev: Recherches sur la taxonomie, la classification et la phylogénie des Bathysciinae (Coleoptera: Catopidae). Str. 89—148.
5. Jože Bole: Malakološke razmere v mraziščih. Str. 149—184.

Geografski zbornik XV. Ljubljana 1976. 269 + (II) str. + (1) pril. + (5) kart. 8°. 1200 izv.

Vsebina:

1. Geografske značilnosti poplavnega področja ob Pšati. I. del dolgoročne raziskovalne naloge »Geografija poplavnih področij na Slovenskem«, ki jo je prevzel Inštitut za geografijo SAZU. Str. 7—160 + 4 karte.

Svetozar Ilešič: Uvodna pripomba. Str. 9.

- I. Darko Radinja: Namen proučevanja in osnovna izhodišča. Str. 13—15.

- II. Darko Radinja: Hidrogeografske značilnosti poplavnega področja. Str. 16—68 + karta 1.
- III. Milan Šifrer: Poglavitne geomorfološke značilnosti porečja Pšate. Str. 69—80 + karta 1.
- IV. Franc Lovrenčak: Prst in rastje na poplavnem področju. Str. 81—92 + karta 2.
- V. Marko Kolbezen: Regulacije in melioracije ob Pšati. Str. 93—104 + karta 1.
- VI. Milan Natek: Družbenogeografske značilnosti poplavnega sveta v porečju Pšate. Str. 105—148 + karti 3 in 4.
- VII. Darko Radinja: Izluščeni problemi in zaključki. Str. 149—151.

Geographic characteristics of the area exposed to inundations in the Pšata river system (Central Slovenia). Summary. Str. 151—158.

2. Ivan Gams: Hidrogeografski oris porečja Mislinje s posebnim ozirom na poplave. Str. 161—210 + 1 karta.
3. Nova dognanja na Triglavskem ledeniku in ledeniku pod Skuto. Str. 211—269.
Milan Šifrer: Poglavitna dognanja o Triglavskem ledeniku v letih 1963 do 1973. Str. 213—240.
Dušan Košir: Ledenik pod Skuto od leta 1955 do leta 1973. Str. 241—269.

Acta carsologica. — Krasoslovni zbornik VII. Ljubljana 1976. 277 + (I) str. + (11) pril. + 20 tab. 8°. 1200 izv.

Vsebina:

1. Rado Gospodarič: Razvoj jam med Pivško kotlino in Planinskim poljem v kvartarju. Str. 5—139 + (5) pril. + 20 tab.
2. France Habe: Morfološki, hidrografski in speleološki razvoj v studenskem flišnem zatoku. Str. 141—213 + (5) pril.
3. Peter Habič: Hidrogeološke značilnosti povodja Bele pri Vrhniku in problemi izrabe kraških voda za oskrbo. Str. 215—256.
4. Andrej Kranjc: Tipi kraških votlin v Triglavskem pogorju. Str. 257—277 + (1) pril.

IZDAJE RAZREDA ZA UMETNOSTI

Dela 36. Serija za glasbeno umetnost 36. Lucijan Marija Škerjanc: Skladbe za orkester. Partiture. Ljubljana 1976. 198 + (II) str. 4°. 300 izv.

SUMMARY

The Members of the Slovene Academy of Sciences and Arts
(On 31st December, 1976)

Honorary Members

Broz, Josip — Tito
Kardelj, Edvard.
Vidmar, Josip.

Section One — Historical and Social Sciences

Regular Members:

Cvetko, Dragotin, Ph. D., born in 1914, Professor of History of Slavonic and Modern World Music, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

Goričar, Jože, LL. D., born in 1907, Professor of Sociology, Faculty of Law, University of Ljubljana, Ljubljana.

Grafenauer, Bogo, Ph. D., born in 1916, Professor of History of the Slovenes, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

Korošec, Viktor, LL. D., born in 1899, Professor of Roman Law and of General History of Ancient State and Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Kušej, Gorazd, LL. D., born in 1907, Professor of the Theory of State and Law, and of Comparative Constitutional Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, Ljubljana.

Šnuderl, Makso, LL. D., born in 1895, Professor of Constitutional Law of the SFR of Yugoslavia, Faculty of Law, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Vavpetič, Lado, LL. D., born in 1902, Professor of Public Administration and Administrative Procedure, Faculty of Law, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Zwitter, Fran, Ph. D., born in 1905, Professor of General Modern History, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Corresponding Members:

Finžgar, Alojzij, LL. D., born in 1902, Professor of Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Krašovec, Stane, Eng. (Econ.), born in 1905, Professor, Faculty of Economics, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

K y o v s k y, Rudi, LL. D., born in 1906, Professor, Faculty of Law, University of Ljubljana, Ljubljana.

M a j e r, Boris, Ph. D., born in 1919, Professor of Philosophy, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

P r e t n a r, Stojan, LL. D., born in 1909, Professor of Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, Ljubljana.

Nonresident Corresponding Members:

D j o r d j e v i ć, Jovan, LL. D., born in 1908, Professor of Political Science and Constitutional Law, Faculty of Law, University of Belgrade, Belgrade.

D j u r d j e v, Branislav, Ph. D., born in 1908, Professor of History of the Turkish Era and Historical Methodology, Faculty of Arts, University of Sarajevo, retired, Sarajevo.

G e r š k o v i ć, Leon, LL. D., born in 1910, Professor of Political Science, Belgrade.

N o v a k, Grga, Ph. D., born in 1888, Professor of Ancient History, University of Zagreb, retired, Zagreb.

6

Section Two — Philological and Literary Sciences

Regular Members:

B e z l a j, France, Ph. D., born in 1910, Professor of Comparative Slavonic Philology, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

Č o p, Bojan, Ph. D., born in 1923, Professor of Indo-European Comparative Linguistics, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

O c v i r k, Anton, Ph. D., born in 1907, Professor of History of World Literature and of Theory of Literature, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

S l o d n j a k, Anton, Ph. D., Dr. honoris causa, born in 1899, Professor of Slovene Literature, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

V i d m a r, Josip, Dr. honoris causa, born 1895, literary critic and essayist, Ljubljana.

Corresponding Members:

Bajec, Anton, Ph. D., born in 1897, Professor of Slovene Language, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Grošelj, Milan, Ph. D., born in 1902, Professor of Classical Philology, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Jurančič, Janko, Ph. D., born in 1902, Professor of Serbian and Croatian Languages and of Old Croatian and Serbian Literatures, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Logar, Valentin, Ph. D., born in 1916, Professor of History and Dialectology of Slovene Language, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

Merhar, Boris, born in 1907, Professor of History of Slovene Literature, College of Education, retired, Ljubljana.

Moravec, Dušan, born in 1920, Director, Theatre Museum, Ljubljana, retired, Ljubljana.

Nonresident Corresponding Members:

Berkopec, Oton, Ph. D., born in 1906, senior scientific collaborator. The Slavonic Institute of the Czechoslovak Academy of Sciences, retired, Prague.

Deanović, Mirko, Ph. D., born in 1890, Professor of Romance Philology, University of Zagreb, Zagreb.

Gavazzi, Milovan, Ph. D. (Ethnography), Professor of Ethnology, University of Zagreb, retired, Zagreb.

Gligorić, Velibor, born in 1899, literary critic, Belgrade.

Koneski, Blaže, born in 1921, Professor of Macedonian Language, Faculty of Arts, University of Skopje, Skopje.

Lavrin, Janko, born in 1887, Professor of Modern Russian Literature, University of Nottingham, retired, London.

Section Three — Mathematical, Physical and Technical Sciences

Regular Members:

Blinč, Robert, D. Phys. Sc., born in 1933, Professor of Electromagnetic Field and Optics, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

G o s a r, Peter, D. Phys. Sc., born in 1925, Professor of Physics of Solids, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

H a d ž i, Dušan, D. Chem. Sc., born in 1921, Professor of Chemistry of Structures, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

K u h e l j, Anton, D. Eng., Dipl. Ing. Elec. Eng., born in 1902, Professor of Mechanics, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

P e t e r l i n, Anton, D. Sc., born in 1908, Director, Camille Dreyfus Laboratory, Research Triangle Institute, Durham, North Carolina, U.S.A.

V i d a v, Ivan, Ph. D., born in 1918, Professor of Mathematics, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

Corresponding Members:

D o l a r, Davorin, D. Chem. Sc., Dipl. Ing. Chem., born in 1921, Professor of Physical Chemistry, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

P e k l e n i k, Janez, D. Eng., Dipl. Ing. Habil., born in 1926, Professor of Technical Cybernetics and Processing Systems, Faculty of Mechanical Engineering, University of Ljubljana, Ljubljana.

S u k l j e, Lujo, D. Eng., Dipl. Ing. Civ. Eng., born in 1910, Professor of Soil Mechanics and of Basic Technical Mechanics, Faculty of Architecture, Civil Engineering and Geodesy, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

T i š l e r, Miha, D. Eng., Dipl. Ing. Chem., born in 1926, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

Nonresident Corresponding Members:

B a l e n o v i ć, Krešimir, D. Sc. (Chemistry), born in 1914, Professor of Organic Chemistry and Biochemistry, Institute of Chemistry, University of Zagreb, Zagreb.

D e s p i ć Aleksandar, D. Sc. (Physical Chemistry), born in 1927, Professor of Physical Chemistry, Faculty of Technology, University of Belgrade, Belgrade.

G r d e n i ć, Drago, D. Sc. (Chemistry), born in 1919, Director, Institute of Anorganic and Analytical Chemistry, University of Zagreb, Zagreb.

Mihailović, Mihajlo, D. Sc. (Chemistry), born in 1924, Professor, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, University of Belgrade, Belgrade.

Savić, Pavle, Dr. honoris causa, born in 1909, Professor of Physical Chemistry, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, University of Belgrade, retired, Belgrade.

Section Four — Natural Sciences

Regular Members:

Brodar, Srećko, Ph. D., Dr. honoris causa, born in 1893, Professor of Prehistory of Man, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Ilešič, Svetozar, Ph. D., born in 1907, Professor of Geography, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Ljubljana.

Rakovec, Ivan, Ph. D., born in 1899, Professor of Geology and Palaeontology, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Corresponding Members:

Grafenauer, Stanko, D. Geol. Sc., born in 1922, Professor, Faculty of Natural Sciences and Technology, University of Ljubljana, Ljubljana.

Matjašič, Janez, D. Biol. Sc., born in 1921, Scientific Adviser, Jovan Hadži Institute of Biology, The Slovene Academy of Sciences and Arts, Ljubljana.

Mayer, Ernest, D. Biol. Sc., born in 1920, Professor of Botany, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana, Ljubljana.

Nonresident Corresponding Members:

Kochansky-Devidé, Vanda, D. Nat. Sc., born in 1915, regular member of the Yugoslav Academy of Sciences and Arts, Professor, Geological-Palaeontological Institute, Zagreb.

Kratochvíl, Josef, D. Nat. Sc., born in 1909, Professor of Entomology, Department of Agriculture, Brno, Brno.

Stevanović, Petar, D. Nat. Sc., born in 1914, regular member of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Professor, Faculty of Metallurgy and Geology, University of Belgrade, Belgrade.

Tavčar, Alois, D. Eng., Dr. honoris causa, Dipl. Ing. Agr., born in 1895, Professor of Genetics and Plant Refinement, Faculty of Agriculture, University of Zagreb, retired, Zagreb.

Section Five — Arts

Regular Members:

Bravničar, Matija, born in 1897, Professor of Composition, Academy of Music, Ljubljana, retired, Ljubljana.

Gaspari, Maksim, born in 1885, painter, Ljubljana.

Jakac, Božidar, born in 1899, painter, Professor, Academy of Fine Arts, Ljubljana, retired, Ljubljana.

Kosmač, Ciril, born in 1910, writer, Portorož.

Kranjec, Miško, born in 1908, writer, Ljubljana.

Kreft, Bratko, Ph. D., born in 1905, Professor of Modern Russian Literature, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Mihelič, France, born in 1907, painter, Professor, Academy of Fine Arts, Ljubljana, retired, Ljubljana.

Pavšič, Vladimir-Matej Bor, born in 1913, writer, Radovljica.

Corresponding Members:

Ingolič, Anton, writer, born in 1907, Ljubljana.

Kalin, Zdenko, sculptor, born in 1911, Professor, Academy of Fine Arts, Ljubljana, Ljubljana.

Mušič, Marjan, Dipl. Ing. Arch., born in 1904, architect, Professor of the History of Architecture, Faculty of Architecture, Civil Engineering and Geodesy, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Ravnikar, Edvard, Dipl. Ing. Arch., born in 1907, architect, Professor of Public Buildings, Projecting and Arranging Settlements, Faculty of Architecture, Civil Engineering and Geodesy, University of Ljubljana, Ljubljana.

Sodnik-Zupanc, Anica, paintress, born in 1892, Radovljica.

Nonresident Corresponding Members:

Cilenšek, Johann, born in 1913, composer, Professor, Franz Liszt Hochschule für Musik, Weimar, Weimar.

Krklec, Gustav, born in 1899, writer, Zagreb.

Krleža, Miroslav, born in 1893, writer, Zagreb.

Maksimović, Desanka, born in 1898, poetess, Belgrade.

Rajičić, Stanojlo, born in 1910, regular member of the Serbian Academy of Sciences and Arts, Professor, Academy of Music, Belgrade, Belgrade.

Saeverud, Harald, composer, born in 1897, Norway.

Section Six — Medical Sciences

Regular Members:

Brecelj, Bogdan, M. D., born in 1906, Professor of Orthopaedics, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Milčinski, Janez, M. D., LL. D., born in 1913, Professor of Forensic Medicine, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, Ljubljana.

Novak, Franc, D. Sc., M. D., born in 1908, Professor of Obstetrics and Gynaecology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, Ljubljana.

Zupančič, Andrej, M. D., born in 1916, Professor of Pathological Physiology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, retired, Ljubljana.

Corresponding Members:

Brzin, Miroslav, D. Sc., born in 1923, Professor of Biochemistry, Faculty of Medicine, Scientific Adviser in the Institute for Pathological Physiology, University of Ljubljana, Ljubljana.

Fettich, Janez, D. Sc., M. D., born in 1921, Professor of Dermatovenerology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, Ljubljana.

Nonresident Corresponding Members:

Čamo, Edhem, D. V. M., born in 1909, Professor of Zoohygiene, Faculty of Veterinary Surgery, University of Sarajevo, Sarajevo.

Kogoj, Franjo, M. D., born in 1894, Professor of Dermatovenerology, Faculty of Medicine, University of Zagreb, retired, Zagreb.

Volkov, Mstislav Vasiljevič, D. of Orthopaedics, born in 1923, Director, Central Institute of Traumatology and Orthopaedics, Moscow.

The Presidency

President:	Janez Milčinski
Vice-President:	Bratko Kreft
Vice-President:	Anton Kuhelj
Secretary-General:	Gorazd Kušej

The members of the Presidency are also the secretaries of the Sections.

Section One — Historical and Social Sciences

Secretary: Lado Vavpetič

1. Institute for General and National History
Director: Fran Zwitter
2. France Stelè Institute for History of Art
Director: Emilijan Cevc
3. Institute for Archaeology
Director: Mitja Brodar
4. Institute for Ancient Oriental Legal Systems
Director: Viktor Korošec
5. Institute for Musicology
Director: not appointed
6. Centre for the Problems of Social Sciences
Chairman: Lado Vavpetič
7. Centre of Studies of History of the Slovene Emigration
Chairman of the Council: Fran Zwitter

Section Two — Philological and Literary Sciences

Secretary: Tine Logar

1. Institute of the Slovene Language
Director: Bratko Kreft
  - (a) Dialectological Section
Head: Jakob Rigler
  - (b) Lexicological Section
Head: Janko Jurančič
  - (c) Etymological-Onomastical Section
Head: France Bezljaj
  - (d) Commission for the Slovene Grammar, Philology
and Orthography
Chairmanship: Anton Bajec, Jakob Rigler, Jože Toporišič

- (e) Committee on Historical Dictionaries of the Slovene language
Chairman: France Bezla j
2. Institute for the Slovene Literature and Literary Sciences
Director: Anton Ocvirk
  3. Institute of the Slovene Ethnography
Director: Milko Matičetov.

Section Three — Mathematical, Physical
and Technical Sciences

Secretary (Acting): Anton Kuhelj

Section Four — Natural Sciences

Secretary: Ivan Rakovec

1. Institute of Karst Research
Director: Peter Habič
2. Geographical Institute and Department for Cartography
Director: Svetozar Ilešič
3. Institute of Palaeontology
Director: Ivan Rakovec
4. Jovan Hadži Institute of Biology
Director: Jože Bole

Section Five — Arts

Secretary: Bratko Kreft

Section Six — Medical Sciences

Secretary: Franc Novak

1. Institute of Medical Sciences
Director: Bogdan Breclj

Other Units

1. Terminological Commission
Chairman: Albert Struna
2. Library
Director: Primož Ramovš
3. Department for Projecting and Co-ordinating Research Work
Director: Avguštin Lah

4. Council for Environmental Research and Protection
Head: Avguštin Lah
5. Administration management
Vice-Director: Bojan Plavec

REPORT ON THE WORK
OF THE SLOVENE ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
IN THE YEAR 1976

GENERAL

In December 1976 there were 3 honorary members, 34 regular members, 25 corresponding members, and 28 nonresident corresponding members, in total 89 members of the Slovene Academy of Sciences and Arts.

In Section One there were: 8 regular, 5 corresponding and 4 nonresident corresponding members;

in Section Two: 5 regular, 6 corresponding and 6 nonresident corresponding members;

in Section Three: 6 regular, 4 corresponding and 5 nonresident corresponding members;

in Section Four: 5 regular, 5 corresponding and 4 nonresident corresponding members;

in Section Five: 8 regular, 5 corresponding and 6 nonresident corresponding members;

in Section Six: 4 regular, 2 corresponding and 3 nonresident corresponding members.

At the end of the year 1976 there were employed with the Slovene Academy of Sciences and Arts 163 full-time workers. Out of them there were 82 research workers, 4 probationers, 7 specialists, 18 bibliothecary and library workers, 24 administrative and accountancy workers, 9 technical, and 19 auxiliary workers; there were 2 research workers and 9 workers as part-time workers, and 9 permanent external collaborators.

In the year 1976 the following members of the Slovene Academy of Sciences and Arts died: Vice-President, Academician Boris Zihelr (February 11, 1976), the secretary of Section Six, Academician Milko Bedjanič (February 15, 1976), 2 nonresident members (Dr. Pavle Stern, on March 20, 1976, and Dr. Marko Kostrenčič, on May 19, 1976), its administrative director of many years' standing, Dr. Leo Baebler (Au-

gust 9, 1976), the head of the Natural Sciences Section of the Terminological Commission Prof. Franc Kapus (August 30, 1976), and, on March 20, 1976, the manager of the holiday home of the Slovene Academy of Sciences and Arts at Planica, Josip Oman.

Institutes

The Slovene Academy of Sciences and Arts has 15 institutes, the Terminological Commission, with its legal, technical, medical, veterinary, natural scientific, and arts sections, the Centre for the History of the Slovene Emigration, the Centre for Social Sciences, within which became active the 5th group, as a group for the problems of legal protection of scientific discoveries, headed by corresponding member Stojan Pretnar, as well as the Council for Environmental Research and Protection.

Decorations, Awards, and Honourable Mentions

The Kidrič Award for the year 1976 was given to Academician Josip Vidmar (for his life work in the sphere of the Slovene aesthetics and criticism) and Academician Prof. Dušan Hadži, D. Sc. (for his work in the field of the vibration spectroscopy of molecules and crystals);

the Kidrič Fund Award was given to Academician Bojan Čop, D. Sc. (for the work *The Indogermanic Declension in the Light of the Indouralic Comparative Grammar*) and the retired senior technical collaborator of the Slovene Academy of Sciences and Arts, speleologist Egon Pretner (for the work *Coleopterological Fauna of the Grottos and Caves of Croatia with an Historical Survey of Investigations*);

the Honourable Mention, given by the Liberation Front for the year 1976, was conferred upon Academician, Prof. Lado Vavpetič, L. L. D., and to Academician, Prof. Bogdan Breclj, M. D.

The Prešeren Award for the year 1976 was given to Academician Miško Kranjec, for his life work, and the Prešeren Fund Award to Jože Javoršek;

Academician Miroslav Krleža, a nonresident corresponding member of the Slovene Academy of Sciences and Arts, was given, on February 12, 1976, the Austrian State Award;

the Yugoslav Flag Order with Belt was given, on May 6, 1976, to Academician, Prof. Bogdan Breclj, M. D. (on the occasion of his 70th anniversary);

From April 29, 1976 on the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts, Academician J. Milčinski, is the Chairman of the Committee on the Prešeren Awards and Honourable Mentions for the students of the University of Ljubljana;

On May 12, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts was given the Safety Plaque by the Executive Council of the Assembly of the Socialist Republic of Slovenia.

On June 2, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts became an honorary member of the Slovene Medical Society, and was given the following honourable mentions:

The Golden Plaque of the University of Ljubljana,

The Plaque given by the Federal Committee of the Red Cross of Yugoslavia,

The Memorial Plaque of the Faculty of Medicine of Ljubljana for the 30th anniversary of work,

The Acknowledgement Document sent by the Faculty of Medicine of Sarajevo its 30th anniversary.

On June 7, 1976, the honorary and regular member of the Slovene Academy of Sciences and Arts, Josip Vidmar was conferred upon the Order of the Officer of Honorary Legion;

on November 26, 1976, the corresponding member Zdenko Kalin was given the Order of Brotherhood and Unity with Golden Wreath;

on June 23, 1976, on the occasion of the 30th anniversary of the Geological Institute the Institute for Palaeontology of the Slovene Academy of Sciences and Arts was given a plaque and the acknowledgement for an exemplary co-operation;

on November 18, 1976, the scientific adviser Dr. Fran Petre was given, on the occasion of the 30th anniversary of the establishment of the Faculty of Arts of Skopje, an acknowledgement and a plaque for his merits in organizing that Faculty.

Important Events

On March 25, 1976, the General Meeting of the Slovene Academy of Sciences and Arts elected new members of the Presidency: Academician, Prof. Janez Milčinski, L. L. D., M. D., the President, and Academician, Prof. Bratko Kreft, Ph. D., the Vice-President, the terms of office of the former Vice-President, Academician, Prof. Anton Kuhelj, D. Eng., and of the Secretary General, Academician, Prof. Gorazd Kušej, L. L. D., were extended.

At the same time the General Meeting conferred the honorable membership of the Slovene Academy of Sciences and Arts upon Josip Vidmar as an acknowledgment for his special merits and achieve-

vements for the Slovene culture, for the general development of science and art, as well as for the socialist development of our narrower and broader social community, and in particular for the Slovene Academy of Sciences and Arts, the President of which he had been for no less than 25 and a half years.

In the time from March 31 to April 5, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts, Academician J. Milčinski paid visits to the President of the Presidency of the Socialist Republic of Slovenia, Sergej Kraigher, to the President of the Central Committee of the Union of the Communists of Slovenia, F. Popit, to the President of the Executive Council of the Assembly of the Socialist Republic of Slovenia, Eng. A. Marinc, as well as to the Institutes and to the Offices of the Slovene Academy of Sciences and Arts.

On April 5, 1976, the Slovene Academy of Sciences and Arts conveyed its congratulations to the new-established Academy of Sciences and Arts of Montenegro.

From April 7 to April 14, 1976, the Vice-President A. Kuhelj was, as a member of the delegation of the Council of the Academies of Sciences and Arts of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, in London, to sign the Agreement on Scientific Co-operation with Great Britain.

On April 12, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts paid a visit to the President of the Assembly of the Socialist Republic of Slovenia, Dr. M. Breclj, and

on April 15, 1976, to the President of the Assembly of the town of Ljubljana.

On the same day the Protocol concerning the co-operation between the Academy of the German Democratic Republic and the Slovene Academy of Sciences and Arts was signed.

On April 25, 1976, a memorial tablet to commemorate the late Academicians Dr. France and Boris Kidrič was unveiled at Rogaška Slatina, the Vice-President Academician B. Kreft took part therein.

On May 8, 1976, the President, the two Vice-Presidents and the Secretary General of the Slovene Academy of Sciences and Arts attended the central ceremony on the occasion of the 100th anniversary of Ivan Cankar's birth at the Tivoli Hall; at this ceremony as well as at that taking place at Vrhnika on May 10, 1976, the Vice-President B. Kreft made a speech.

On May 18, 1976, the Vice-President B. Kreft lectured on Ivan Cankar at the University of Munich.

On May 28, 1976, Academician Josip Vidmar addressed, on behalf of the Slovene Academy of Sciences and Arts, the scientific consultation on the Slovene and Croatian minorities in Austria, taking place at Ljubljana, organized by the Institute for National Questions.

On June 10, 1976, the Vice-President B. Kreft made a solemn speech at the ceremony dedicated to I. Cankar in Vienna.

On June 17, 1976, there was, at the seat of the Slovene Academy of Sciences and Arts, a plenary session of the Council of the Academies of Sciences and Arts of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia and a reception given to the participants in the session by the President of the Presidency of the Socialist Republic of Slovenia, Sergej Kraigher.

On June 26, 1976, the President on behalf of the Slovene Academy of Sciences and Arts, presented at the solemn session of the Society for Science and Art of Kosovo a memorial and a copy in facsimile of Dalmatin's Bible.

In the month of June a retrospective exhibition of the works of Academ. F. Mihelič was held at the Modern Gallery of Ljubljana.

On July 3, 1976, the Academician B. Jakac Gallery was opened at Kostanjevica, the President of the Slovene Academy of Sciences and Art took part therein, too.

On July 7, 1976, there began, at the seat of the Slovene Academy of Sciences and Arts, the scientific symposium about Ivan Cankar, lasting to July 9, 1976, inclusive; it was opened by the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts, and presided over by the Vice-President of the Slovene Academy of Sciences and Arts, B. Kreft; the symposium was organized in co-operation with Slovenska matica, with the Slovene Writers' Society, with the Slavonic Society of Slovenia, and with the Faculty of Arts of Ljubljana.

On August 15, 1976, the Slovene Academy of Sciences and Arts was saddened by the death of Dr. Leo Baebler, its administrative director of many years' standing.

From September 5 to 11, 1976, Vice-President B. Kreft, as the President of the International Slavonic Committee, chaired this Committee's plenary session, held in Munich.

From September 6 to 10, 1976, Academician Dr. J. Goričar and the President of the Environmental Protection Committee, Dr. A. Lah, took part in the international conference on the legal environmental protection, held at Szombathely.

On September 24, 1976, there was a press conference, organized by the Institute for National Questions on the occasion of publishing the publication »The Contemporary Problems of the Slovene and Croatian Minorities in Austria«, it was attended by the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts.

On September 25, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts participated in the memorial ceremony on the occasion of the 25th anniversary of the death of the American writer of the Slovene origin, L. Adamič, at Grosuplje.

On September 27, 1976, Vice-President B. Kreft lectured on the history of the culture of the Yugoslav peoples at Utrecht.

On September 30, 1976, Vice-President B. Kreft was in chair at the plenary session of the Slavonic Committee at Belgrade.

On October 11, 1976, a protest meeting of the members and of the workers of the Slovene Academy of Sciences and Arts took place in the Academy's Hall in connection with the situation of the Slovene and Croatian minorities in Austria; the adopted resolution of protest was joined by the Council of the Academies of Sciences and Arts of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia as well. From October 12 to 16, 1976, Academician, Prof. Dragotin Cvetko, Ph. D., was a guest of the Academy of Arts of the German Democratic Republic in Berlin. At the Academy Academician Cvetko lectured on the contemporary Slovene music.

On October 26, 1976, there was the session of the Council for Environmental Research and Protection at which resolutions were adopted for the organization of an interdisciplinary consultation on »The influences exerted by the environment upon the human body«, to take place at Ljubljana in May 1977.

On November 5, 1976, Academician, Prof. Bogdan Breclj, M. D., was elected head of the Institute of Medicine.

On November 11 and 12, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts, Vice-President A. Kuhelj and Secretary General G. Kušej attended the celebration of the 25th anniversary of the Scientific Society of Bosnia and Herzegovina and of the 10th anniversary of the Academy of Sciences and Arts of Bosnia and Herzegovina. The President addressed the celebrating Academy and handed over a memorial document.

From December 1 to 3 inclusive, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts, Vice-President A. Kuhelj, Secretary General G. Kušej and administrative director B. Plavc attended the session of the Council of the Academies of Sciences and Arts of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia at Zadar.

On December 12, 1976, there was a ceremony at Novi Sad, marking the 150th anniversary of the foundation of Matica Srpska, it was attended by the President, who handed over, on that occasion, the memorial document on behalf of the Slovene Academy of Sciences and Arts.

On December 12, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts took part in the last celebration of the 100 anniversary of Ivan Cankar's birth.

On December 21, 1976, the President of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia and the Commander-in-chief of the armed forces of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, Marshal J. Broz Tito,

an honorary member of the Slovene Academy of Sciences and Arts, received a doctor's degree in military sciences; this celebration was attended also by the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts.

On December 27, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts was elected an honorary member of the Society for Science and Art of Kosovo.

The Jovan Hadži Institute of Biology of the Slovene Academy of Sciences and Arts published, in the year 1976, the first »Vegetation Map« of the Postojna area, being the first work of this kind printed in Yugoslavia.

In the year 1976 Academician Prof. Dušan Hadži, D. Sc., became an honorary member of the Chemists' and Technologists' Union of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, and the nonresident corresponding member, Academician Pavle Savić, the President of the Serbian Academy of Sciences and Arts, became a foreign member of the Academy of Sciences in Athens.

Exhibitions

At the end of January 1976 the exhibition »The Slovene Partisan Graphic Art« was opened in Eastern Berlin. Introductory address was made by the secretary of Section Five, Academician B. Kreft.

On February 3, 1976, the exhibition of Architect Janez Jager, organized by the Architectural Museum, in co-operation with the Slovene Academy of Sciences and Arts, was opened at the Prešeren Hall.

On February 27, 1976, the exhibition »The Life of Ivan Cankar in Word and Picture« was opened at the Institute of Karst Research at Postojna.

On March 4, 1976, an exhibition, marking the 100th anniversary of the death of Andrej Šuster Drabosnjak was opened at the Prešeren Hall. Both the exhibitions were opened by the secretary of Section Five, Academician B. Kreft.

On April 4, 1976, Heartfield's photography exhibition was opened at the Prešeren Hall; the introductory address was delivered by Vice-President, Academician B. Kreft. The exhibition lasted to May 5, 1976.

On October 23, 1976, an exhibition of insects was started at the Prešeren Hall, prepared by the Jovan Hadži Institute of Biology of the Slovene Academy of Sciences and Arts, marking the 50th anniversary of the Yugoslav Entomological Association. The exhibition was open up to November 6, 1976 inclusive.

On November 25, 1976, was opened, at the Prešeren Hall, the exhibition »The Slovene Publications in Carinthia«.

On May 14, 1976, an exhibition dedicated to Anton Šuster Dražbosnjak was opened at Klagenfurt (Celovec). It was prepared and opened by scientific adviser of the Slovene Academy of Sciences and Arts, Dr. Niko Kuret.

On October 1, 1976, the same exhibition was opened also at Ravne in Carinthia.

Lectures

At the Slovene Academy of Sciences and Arts there were lectures given by:

Prof. Karoly Gaal, of Vienna, on April 20, 1976, on »The Migrations of the Narrative Literary Creativeness within a Multilingual Area«;

corresponding member Dr. Boris Majer, on June 9, 1976, on »The Meaning and the Character of Marx's Conception of Materialism«;

Dr. Ludvik Gyergyek, on December 12, 1976, to mark the 120th anniversary of Nikola Tesla, on »Nikola Tesla and Cybernetics«.

Foreign Relations

On April 15, 1976, on the occasion of signing the Protocol concerning the co-operation with the Academy of Arts of the German Democratic Republic there was a discussion between the Director of that Academy, Heinz Schnabl, its Secretary Eberhard Meissner and the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts and Vice-President B. Kreft.

On April 23, 1976, a visit by the consul-general of the German Democratic Republic, Kurt Stillmann, was paid to the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts.

On May 5, 1976, the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts received Prof. Göst Arthurson, Ph. D., the press and culture counselor of the Embassy of the United States of America at Belgrade, who was accompanied by the director of the American Center at Ljubljana.

The President, both the Vice-Presidents and the Secretary General attended, in the course of the year 1976, numerous protocolary receptions and were receiving numerous visits of the scientists from abroad.

Within the scheme of co-operation with the National Academy of Sciences of Washington there stayed at Ljubljana:

from April 23 to 28, 1976, Prof McGhee, visiting the Faculty of Natural Sciences and Technology of Ljubljana;

from May 22 to 26, 1976, Dr. Otto Selinger, visiting the Pathophysiological Institute of the Faculty of Medicine of Ljubljana and the J. Stefan Institute;

on May 31, 1976, he paid a visit to Prof. Erjavec;

from May 29 to June 1, 1976, Ernest Wenkert, being a guest of the Department of Chemistry, of the Faculty of Natural Sciences and Technology;

from May 10 to July 31, 1976, Dr. E. A. Tahir Kheli, working at the Jožef Stefan Institute;

on July 9, 1976, Dr. J. Pankov paid a visit to the Jožef Stefan Institute;

from October 22 to 29, 1976, Prof. Raymond Seymour, Ph. D., as a guest of Prof. I. Vizovišek and of Prof. S. Lapanje, of the Boris Kidrič Institute of Chemistry, and

from December 27 to 31, 1976, Prof. Lawrence S. Husch, Ph. D., who was a guest of Lecturer Vrabc, of the Institute of Mathematics of the Faculty of Natural Sciences and Technology.

Within the scheme of co-operation with the Academy of Sciences of the Union of the Soviet Socialist Republics there stayed at Ljubljana:

from May 1 to 6, 1976, the corresponding member of the Academy of Sciences of the Union of the Soviet Socialist Republics, Sergej Sevobodovič Jablonski and Prof. Aleksej Borisovič Žižčenko; they were the guests of the Institute of Sociology and Philosophy of the University of Ljubljana;

from September 23 to 25, 1976, the historians of the Institute for Balkan Studies of the Academy of Sciences of the Union of the Soviet Socialist Republics, Frejdzon Vladimir Ismailovič, Leščilovskaja Nina Ivanovna and Islamov Tofir Muslimovič, who paid visits to the Faculty of Arts and to the Institute for General and National History of the Slovene Academy of Sciences and Arts.

Within the scheme of co-operation with the Academy of Arts of the German Democratic Republic there was at Ljubljana, from August 18 to 25, 1976, its member Rainer Kunad, as a guest of the Slovene Academy of Sciences and Arts, and in September a visit was paid to this Academy by another regular member of that Academy, Jurij Brezan.

The Council of the Academies of Sciences and Arts of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia

After the last General Meeting of the Slovene Academy of Sciences and Arts the Council of the Academies of Sciences and Arts of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia held its sessions at

Ljubljana on June 17 and 18, 1976, and at Zadar on December 2 and 3, 1976.

At the session of the Council, held at Ljubljana in June 1976, there was adopted the report on the work of the Council for the period from July 1975 to May 1976 and the final account for the year 1975, furthermore a summary account of income and expenditure for the period from January 1 to April 30, 1976 was made. Also the international scientific and cultural cooperation of all the Academies of the Social Federal Republic of Yugoslavia and the activities of the Inter-Academies Committees was discussed.

At the session, held at Zadar in December 1976, the Society for Science and Art of Kosovo was admitted as a member of the Council of the Academies. Further, it was resolved that there should be two categories of the Academies' committees, and that: *the Inter-Academies Co-ordination Committees* entrusted with co-ordinating the work on a certain field or theme, being an object of long-term investigations of the institutions of the same kind within the individual Academies or other institutions co-operating with them, and the *Inter-Academies Working Committees*, within which the determined scientific projects are being worked on until they are performed. New working committees can be set up only when at least three Academies are interested in carrying out a determined project or theme, serving as a basis for setting up such a committee. If only two Academies are interested in such a work, only a bilateral agreement on the co-operation is possible. The Council, further, decided which committees are to be considered working committees is regarded also co-ordinating committees. As a working committee is regarded also the Committee on Investigating into the Causes and the Consequences of the Second World War, and as there is also a Federal Committee entrusted with examining these themes, the Council suggests that the Academies' delegates should sit on this Committee, and its own committee should cease to exist. Concerning the Inter-Academies Working Committee on Examining the Scientific Tendencies in the Field of Humanities the Council made the proposal that the Academies should examine the possibility of ensuring financial resources for covering the expenses for publishing the work materials relating to all the four disciplines of this Committee and that the Slovene Academy of Sciences and Arts should convene the representatives of all the Academies for the purposes of examining the justification of a further existence of this Committee.

There are the following Inter-Academies Committees with the Slovene Academy of Sciences and Arts:

The co-ordinating ones: for flora and fauna, for the Archaeological Map of Yugoslavia, for the *Tabula Imperii Romani*, and for

molecular sciences, and the working ones: the Inter-Academies Committee on Examining the Scientific Friends in the Field of Humanities.

The Council also resolved that the scientific co-operation with the Academy of Sciences of the Union of the Soviet Socialist Republics should be continued, comprising 120 persons/weeks annually. For this reason the Academies and the Society for Science and Art of Kosovo should, by January 15, 1977, determine the quota of the co-operation so that their duties for the year 1977 could be fixed on the basis of the established projects or the themes within the plan of problems and themes for the co-operation, respectively, for the period from 1977 to 1980.

It was also decided that the scientific co-operation with other foreign Academies should be continued according to the mutual obligation under the Protocols concerning the mutual co-operation, and that within the framework of the determined quotas.

To sit on the Committee on Inter-Academies Co-operation, set up on March 11, 1976, under the resolution adopted at the session of the Council of the Academies on February 12, 1976, there were named, on May 25, 1976, as the representatives of the Slovene Academy of Sciences and Arts, Academician, Prof. Dušan Hadži, D. Sc. and the corresponding member, Prof. Janko Jurančič, Ph. D.

On November 22, 1976, a session of this Inter-Academies Committee was held at Zenica, attended by Academician, Prof. Dušan Hadži, D. Sc., the corresponding member Dr. Janko Jurančič and the administrative director of the Slovene Academy of Sciences and Arts Bojan Plavc. The session discussed the work of the Inter-Academies Committees.

In connection with the exhibition of the paintings made by the members of the Academies of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, planned to take place in the German Democratic Republic at the beginning of the year 1977, the Slovene Academy of Sciences and Arts has chosen the determined number of the exhibits for this exhibition.

The chief editorial work for *Bulletin Scientifique*, Section A, was taken over for Slovenia by the corresponding member, Prof. Ernest Mayer, Ph. D., and the editorial work for the field of medical sciences by the corresponding member, Prof. Miroslav Brzin, M. D.

On September 20, 1976, there was a session of the editors-in-chief of *Bulletin Scientifique*. The session was presided over by the President of the Slovene Academy of Sciences and Arts. The main theme of the session was the financing or the appropriation of the financial means for this Bulletin, respectively.

REPORT ON THE WORK OF THE INSTITUTES
OF THE SLOVENE ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
IN THE YEAR 1976

Institute for General and national history

The manuscript of the publication, written by P. Luković, *The Attitude of the Slovenes to the Rebellion in Herzegovina and Bosnia and to the Bosnian-Herzegovinian Question in the Years 1875 to 1878*, was sent to print. The Scientific Council of the Institute proposed to publish the paper written by V. Valentinčič, *The Grain Trading in Carniola and the Grain Prices at Ljubljana from the Middle of the 17th Century up to the First World War*. In the autumn of 1977, there will go to the press, as foreseen, the manuscript of the second (and last) book of the publication *The History of Agrarian Branches*, within the series of publications of the *Economic and Social History of the Slovenes*. The publication of the *Diplomatarium for the history of the Slovenes in the Middle Ages* has been included in the long-term plan of the Institute. Already in the year 1977 there shall be possible to send to the press the publication of the *Statutes of the town of Piran*. There is being prepared the publication of the first book of the sources for the history of the peasants' uprisings in Slovenia (including the year 1515). The long-term projects include also the publication of the *Historical Topography of Slovenia in the Middle Ages*; the first volume, *Carniola up to the year 1500*, a work written by the late Prof. Milko Kos, was already published, in the year 1975, and now the second volume is being prepared for publication, dealing, in the same manner, with the territory of the Slovene Styria. There are being prepared for publication also the manuscripts and some, already published, papers written by Prof. Milko Kos, treating the colonization of the Slovene territory in the Middle Ages. In the year 1977 there will be ready the monography dealing with the maritime activities of the town of Piran in the late Middle Ages. The Institute co-operates in the new edition of the *Repertory of the mediaeval sources* (the international and the Yugoslav edition, the »New Potthast«), as well as in the publication of the new-era Latin in the territory of Yugoslavia.

France Stelè Institute for history of art

In the year 1976 the Institute's work was, in the main, directed towards the following tasks: The research work on, and the documentation of, the sculpture between the Gothic and the Baroque periods

in Slovenia. There were checked the materials, above all, in the Slovenske gorice and Pomurje areas (Ormož, Ljutomer, Prekmurje) and compared with the related monuments in the Austrian Styria and in Hungary; in particular, in the latter case there are indicated a number of the connections relating to the style and to workshops. The research work made into the Slovene architecture of the 19th century, has illustrated, in addition to field evidencing, above all the early Viennese opus performed by Architect Jože Plečnik as well as that performed at Ljubljana; there has been prepared also the catalogue for the architecture of Ljubljana in the first half of the 19th century. We continued studying and gathering the materials for a survey of the beginnings of the Slovene illustration and caricature of the period about the year 1900. We continued preparing the selected texts of the Baroque culture historian Janez Gregor Thalnitscher, for publishing the sources for the art history of Slovenia. Progress was made in preparing the Art History Atlas of Slovenia (the pre-Romanesque and the Romanesque periods). The parallel smaller projects: the selected problems of the painting in the 17th and 19th centuries; the iconographic excursion relating to mediaeval plastic paintings and wall painters; the analysis of the new discovered Gothic plastic paintings. The basic card-indexes were being completed (those retaining to monuments, artists, iconography), as well as the hemerotheca, phototheca, and the bibliography.

Institute for Archaeology

The work of the Institute, accompanied by the Scientific Council of the Institute, proceeded according to the programme of investigating Slovenia from the palaeolithic period up to the early Middle Ages. All the workers of the Institute engaged in this programme, and in this work took part also numerous external archaeologists of the other Slovene museums. Other work, too, was done within the framework of the themes in the fields of the archaeological topography and terminology, of the documentation of the Slovene archaeological and archives materials in the museums abroad. Topographical activities were carried out in the north-eastern and south-eastern regions of Slovenia; for these two areas there was prepared also a systematic card index of the places of discovery. There is being arranged and completed the central card index of the archaeological literature, available at the libraries in Slovenia. The field work included systematic excavations in the palaeolithic sites of the Ciganska Cave, Podrisovec, Lončarevec, as well as the late ancient settlement on

Kučar. As collaborators the members of the Institute guided the excavations at Hrušica (Ad pirum) and those of the late ancient sacral objects at Ajdna. In the field reconnoitring they inspected and discovered a number of potential archaeological points. In addition to study travels they participated in the domestic and in seven scientific congresses, symposia and colloquia abroad. In the year 1976 the 25th (1974) and the 26th volumes of the *Arheološki vestnik* (Archaeological Bulletin), *Acta archaeologica*, the 27th volume is in the press, and the next one has been prepared already. At the beginning of the year there was published the lexical publication *Arheološka najdišča Slovenije* (The Archaeological Sites in Slovenia, Printers and Publishers: Državna založba Slovenije, Ljubljana, 1975). The members of the Institute published one technical work, 15 scientific papers and 6 technical reports and reviews.

Within the Institute there works the Palynological Laboratory. It continued its research theme »The Palaeovegetational Research in Slovenia« through a systematic field work and the laboratory investigations of the materials of a number of the quaternary sediments. Several hundreds of taxons have been gathered for the research to be made into the pollen morphology and for the reference collection.

Institute for the Ancient oriental legal systems

According to its programme the Institute examined the recent Assyriological and Hittite publications, as far as they were made available. At the 23rd *Rencontre Assyriologique Internationale* at Birmingham Academician V. Korošec lectured about »Some Remarks About the Trade in the Hittite Law Sources«. At the 31st meeting of scientific society »*Société Internationale Fernand de Visscher pour l'Histoire des Droits de l'Antiquité*« he lectured about the parity and non-parity character of the cuneiform state treaties: those of Elam with Naram-Son and the Akkadian ones with Shunashura. From October 1976, as foreseen, to June 1977, Academician V. Korošec is giving, at the Institute, lessons to introduce to the legal terminology of the cuneiform legal monuments. The publications of the scientific papers and reviews have been mentioned in the 27th volume of the Yearbook.

Institute of the Slovene language

The Dialectological department collaborated in the work on the General Slav Linguistic Atlas (OLA), and that by preparing the materials for the meetings, held by the editorial committee and by the

OLA working group, as well as in preparing two maps, 5 phonological descriptions and the checking of the maps to be published in the first volume of the OLA. The department also co-operated in the preparatory work on the European Linguistic Atlas (ALE). The card index was being arranged and some new materials gathered for the Slovene Linguistic Atlas.

The Lexicological department was preparing and performing the editorial work for the 3rd book of the Dictionary of the Slovene Literary Language which will contain five volumes. For this book which will contain about 23.000 keywords there has been finished the editorial work on approximately 11 000 words. At the same time materials are being continuously gathered for this book of the Dictionary and for the next ones. The six-member central editorial committee is assisted in preparing the Dictionary by 15 editors, of whom, however, are not all qualified for their work. The department co-operates with the equal and similar institutions in Slovenia and in Yugoslavia.

The Etymological-Onomastical department has finished the press proof and the clean proof of the Etymological Dictionary of the Slovene Language I (A-J). Academician F. Bezljaj continued dealing with the keywords for the second part, from K to O. The gathering of the materials for the scientific dictionary of the Slovene popular plant names was continued as well as the completing of the card indices of the Slovene names of places and of toponymic bases.

The Commission for Orthography, Orthoepy and Grammar prepared, by May 1976, for the press the manuscript of the Rules for the Slovene Orthography to serve as a basis for the public discussion about the new Slovene Orthography, it was handed over for approval to the 2nd Section of the Slovene Academy of Sciences and Arts, where, however, the matter has been delayed. In the year 1976 there was also prepared the Alphabetarium for the new Slovene Orthography, from K to M.

Within the Commission for the Historical Dictionaries of the Slovene Language there was continued, in the year 1976, the glossing of the cards for a complete excerpting of Dalmatin's Bible and of Trubar's Church Regulations was going on. By xerographic printing the department prepared the cards for a complete excerpting of the seven further Protestant texts. There were started preparations for excerpting old texts from Prekmurje. The examination of the problems concerning the old vocabulary of the Slovene Language was continued.

The main task of the Department of the Slovene Literary History is the publishing of the old literary texts and manuscripts, of the correspondence and of the monographies. Within this project there was completed and is ready for the press the edition of Pisanice, 1779 to 1782, with an accompanying study and notes. France Kidrič's selected work, in two books, is being prepared. As its second research project the Department included in its work scheme the theme The Antifascist Struggle, 1941 to 1945, and the Contemporary Socialist Literature. Senior scientific collaborator Dr. F. Bernik, head of the Department, published the book Cankar's Early Prose, he published also a number of papers and of studies about this writer and took part in the scientific consultations and elsewhere, lecturing about Cankar's narrative art.

The task of the Slovene literary-theoretical research work to be performed by the Department of Literary Theory, included: (a) The preparation of the Slovene Literary Lexicon and (b) the completing of the card index of the Slovene literary-theoretical terms and of the card index of the non-Slovene literary authors, treated in the Slovene periodicals from the end of the 18th century up to 1970. The preparation of the Slovene Literary Lexicon has moved from the basic preparatory work to preparing the individual thematically rounded off booklets. There have been ready for the press the booklets The Literature and Hellenism, with the two main keywords and with all the accessory keywords. The following booklets are about to be finished: Literary Theory, Old German Poetical Forms and the Slovene Literature, Some Recent English and American Literary Movements and the Slovene Literature, Positivism in Literary Science, and Greek Lyrical and Metrical Formulae. And five further booklets are being prepared. Each booklet represents, as to its contents and set of problems, a whole, including creatively in its treatment the specific aspects of the Slovene literary development and literary science. The card index materials have been increased by approximately 10.000 new excerpts, mostly originating from the years 1961 to 1971. The total number of the excerpts has reached 386 thousand. The card index of the Slovene literary-theoretical terms is already available for the persons scientifically interested. The card index of the non-Slovene literary authors is still being prepared.

The Department for Biography, Bibliography and Documentation, established in the year 1972, has not yet been organized. Within its framework is active only the editorial board of the Slovene Biographical Lexicon, composed of five workers: 1 honorary and one regular clerk, 1 senior technical collaborator and 2 assistants. The

extent of the 12th volume of the Slovene Biographical Lexicon was reduced, on account of the excessive extent of its materials, to the letters T and U, in total 519 articles, about 80 thereof have been cancelled, so that the 12th volume contains 459 keywords. There have been collected and written 407 articles, i. e. 92 per cent, 32 more articles have to be supplied, and 70 prepared for the press; at the end of the year 1976 there were 337 articles ready for the press. This year there have been 14 articles handed in (totally 283) for the 13th volume, and another 56 (totally 282) articles for the Addenda, the total accession in the year 1976 being 146 articles.

Institute of Slovene ethnology

In the year 1976 the Department of Folk Literature continued the preparatory work for publishing the Index of the Slovene Fairy-tales and of the Slovene Myths and Stories. The making up of the list of mythological beings was also started. In Resia, among other things, Dr. Matičetov discovered at the village of Njiva a manuscript containing 11 religious texts, and M. Stanonik was collecting the narrative materials in the Poljane valley. For the Encyclopaedia of Slovenia, being prepared by the Publishers Mladinska knjiga, M. Stanonik has conceived the key-word scheme for the field of folk literature.

The Department of Folk Customs and Theatre concentrated its work upon 3 sub-projects: Dr. Kuret on masks and the Drabosnjak's archives, and Helena Ložar upon wedding customs in Slovenia. To commemorate the 150th anniversary of A. Š. Drabosnjak's death Dr. Kuret and his collaborators organized a complex exhibition on A. Š. Drabosnjak's personality and work, which was opened at Ljubljana, Maribor and Ravne in Carinthia. With the other collaborators he prepared for the Ethnological Topography of the Slovene Ethnical Territory a list of the places, comprised by the Institute within the period of its existence either through field research work or through questionnaires.

In the Department of Material Culture Dr. Cevc continued his field and his internal work for collecting materials relating to periodically settled dwelling-places, for arranging the documentation collected and for examining the themes in the sphere of material culture. In co-operation with the National and Study Library of Trieste the department obtained 25 filled in questionnaires relating to shepherds' and farmers' refuges in the Slovene Karst area in the neighbourhood of Trieste and with the aid given by Architect V. Kopač the technical documentation concerning 4 stony shepherds' refuges from the neighbourhood of Kopriva and the summer dwelling-places with a stable from Vrsnik (Trenta).

Department for Ethnomusicology

The research programme for 1976, submitted to the Research Community of Slovenia, comprised two main tasks according to the nature of work to be done.

I. *Ethnomusicological field-work in parts of the Slovene ethnic territory not yet investigated.* Investigations amid the Slovene minority in Carinthia (Austria) represent a three years project. As the first part of this project, in 1976 field-work was done in the Valley of Zilja (Gailtal). In spite of many difficulties a relatively rich material was collected there. — Another field-research was directed to the south-west part of the Pohorje mountains with Vitanje as its market-borough. A team of four research workers collected there, in 15 days, 490 folk music items besides 105 data about singing, dancing, musicians, folk instruments etc. — A minor field-research of eight days was done at Gora, a group of mountain villages above Vipava. There were also ten one-day — and mainly one-man — excursions at special occasions for recording single singers or groups of them.

II. *Work on documentation, transcribing, analysis and classification of older and newly collected material.* Special attention was given to ms. song-texts collections of the first half of the 19th century at the National and University Library (Ljubljana) since some of them were not included in the Štrekelj's big edition. Ms. 434 and Ms. 472, comprising mostly manuscripts by Miha Kastelic, were analysed in detail; thereby, Korytko, a young Polish ethnographer then in political internation at Ljubljana, was established also as a song collector himself, recording song-texts directly from singers, a fact not yet accounted for till now.

There was started another rather exacting work on cataloguing of unpublished songtexts from 150 ms. collections sent to K. Štrekelj when he was preparing his big edition of Slovene folksong. Some 3500 unpublished texts from 100 collections were prepared for classification and cataloguing. — M. Ramovš, the ethnochoreologist of the department, has worked out a classificatory system for Slovene folk dances on the basis of formal choreographic characteristics. This classification will be followed by another based on a detailed structural analysis.

Institute of Karst research

The research scheme of the Institute included two fields, the speleology and the geography of Karst, the first being financed by the Research Community of Slovenia within the framework of the

Field Research Community for Geology, Mining and Metallurgy, and the second one by the Field Research Community for Economic and Space Sciences. In addition, the Institute was liable, under a special contract, to publish the results of the trial tracing in the karstic Ljubljana river area as well as to organize the 3rd international symposium on underground water tracing to be held at Bled from September 27 to October 1, 1976, and it was also carrying out the programme concerning its karst museum collection. In the year 1976 the collaborators of the Institute investigated the Karst and the promontories of the western and of the central part of the Julian Alps for the Basic Speleological Map of Slovenia and its 7 interpretations, containing 530 pages and dealing with 760 karstic caves as well as a number of sources and morphological phenomena. Other investigations of a speleological, biospeleological and ecological nature were carried out in the Dinaric Karst in Slovenia and in Yugoslavia. They included a valorization of the karstic sources of Slovenia, the geochronology of the karstic underground, in particular the age of dripstones, the examination of the fossil and the recent becoming karstic in the Mala gora area near Ribnica, the examination of the shelter-formed sinkholes in the Planina Field, the chemical properties of the percolating water in the Planina Cave, as well as the examination of the cave faunas of Slovenia and of Montenegro. The speleohydrological investigations in the Ljubljana river area were carried out in connection with the 3rd International Symposium on Underground Water Tracing, and the other projects, following the orders placed by the economic organizations. In September 1976 all the necessary preparatory work was carried out and the programme was set up at Bled for the 3rd International Symposium on Underground Water Tracing. The foreign and the domestic participants from all the continents had been in time furnished (totally 150 participants) with the printed materials, among which is especially outstanding the polychromatically printed publication in English »Underground Water Tracing, Investigations in Slovenia, 1972 to 1975,« edited by R. Gospodarič and P. Habič, as well as the contributions, written by 32 authors from Slovenia, Austria, Germany, and Switzerland. In performing this work we collaborated with the University of Ljubljana and the other institutions engaging in investigating Karst, and in particular with the Cave Researchers' Union of Slovenia, the Water Communities Union, especially with its technical services and the department of hydrology, further with the Boris Kidrič Chemical Institute, the Jožef Stefan Institute, the Geological Institute, the Meteorological Institute, the Institute for Hydrotechnics of the Construction Faculty of Sarajevo, the Institute for Geological and Geophysical Research of Zagreb, the Institute for Monument Protection, and with

others. Special mention should be made about the connections of the Institute with the economic and socio-political organizations of Postojna, among them with the Tourist Hotel Enterprise Postojnska jama (Postojna Cave), with the Research and Cultural Community of Postojna. The Karst Museum Collection, a special work unit of the Institute, prepared six exhibitions with a general and local contents, the materials for a new Small Karst Museum Collection, made polychromatic tables of the more significant karstic monuments, and organized the drafting of the design for the future building of the Karst Museum, to be constructed at the entrance to the Postojna Cave. Research work of the collection included the archaeological topography of Interior Carniola and the archaeological probing of the ground at Stari trg. In the year 1976 there was published the 7th volume of the Carsologic Compilation, *Acta carsologica*, with the contributions, written by R. Gospodarič, P. Habič, A. Kranjc, and F. Habe. In addition, the collaborators of the Institute published 15 various scientific papers, they participated giving their reports in the congresses at Titograd, Split, Korčula, Belgrade, and elsewhere abroad. Visits were paid to the Institutes by the numerous experts in the field of Karst from all over the world. The Institute keeps and organizes the Karst Objects Cadastre of Slovenia. At the end of the year 1976 there were registered on the Cadastre 4492 karst caves, 862 karst water objects and 170 karst morphological objects.

Anton Melik Institute for Geography

In the year 1976 the research work of the Institute included two research themes: »The Geography of the Flood Areas in Slovenia«, 3rd part and »The Examination of the Natural Environment of Slovenia, Its Social Evaluation, the Structuring and Restructuring of the Environments and of the Complex Space Problems.« Referring to the first theme there were performed field works in the Krka river valley, downstream from Bela cerkev, in the Rižana, the Badaševica and the Dragonja river areas, in the Fields of Grosuplje and of Radenci; on the other hand, the initial works were carried out within the framework of a number of the sub-themes: The development of the most mountain farm sin the Upper Savinja river valley after the year 1976; the basic geographical features of the landed property structure in the areas of the Lower Savinja river valley; A geographical evaluation of the natural environments for the needs of planning in the case of Domžale and its surroundings; the application of the cartographic methods in the case of the development of the settlements in the commune of Kamnik. Within the framework

of the second theme there was performed also the regular yearly observation of the Triglav Glacier and of the Skuta Glacier, there was started the examination of the consequences, caused by the earthquakes in the Upper Soča river area in May and September 1976, and there was finished the examination of the glazed frost in the spruce forests in the surroundings of Idrija and of Postojna in November 1975. There were sent to print the materials for the 16th book, containing the papers: The timberline beyond which no forest can grow in the Kamnik Alps from the geographical aspect, compared with that of Snežnik, by Franc Lovrenčak; About the timberline beyond which no forest can grow in the south-eastern Carinthia, by Ivan Gams; The geographical effects of the glazed frost in the surroundings of Idrija and Postojna. Two workers of the Institute participated in the work of the 10th Congress of the Yugoslav Geographers at Belgrade, M. Natek attended the international seminar of the countries, members of the Comecon in Moravia and Slovakia, two were at the 25th Congress of the German Cartography at Freiburg, and Dr. M. Šifrer visited, within the scheme of the mutual exchange the Geographical Institute of the Hungarian Academy of Sciences at Budapest and got acquainted with the work of the leading Hungarian quaternary geomorphologists; from their Institute there came on a short visit to Ljubljana Academician Dr. Laszlo Kadar, and Dr. Šifrer acquainted him with the main geomorphological achievements with us.

Institute of Palaeontology

In the year 1976 the Institute was engaged in investigating the Cnidarian fauna from the Senonian layers on Medvednica and in the field investigations in the neighbourhood of Zreče near Slovenske Konjice. A further examination was concerned with the Palaeogene large foraminifera from Carinthia and from West Majejica, as well as with the recent foraminifera of the Middle and the North Adriatic Sea. There were examined also the subfossil animal remains from Mahar's canal in the marsh of Ljubljana.

Jovan Hadži Institute of Biology

The zoological examinations included the regular observations of zooecocytes in the five trial plateaux in the Dinaric and sub-mediterranean area. The faunistic and zoogeographical examinations, however, were carried out, above all, in the Alpine area of Slovenia, in Croatia, in Bosnia, Montenegro, Serbia, and Macedonia. The geo-

botanic group has prepared the Vegetation Map of Postojna, totally charting the surface of 425 square kilometres. Vegetation was examined by the collaborators in high mountain areas, in the submediterranean and Dinaric regions, as well as the spruce forests of Slovenia, and in particular the forests in the flood areas. The algological investigations included the research work into the dynamics of the populations of sea algae on the island of Helgoland and the settlements of the sea algae on the island of Lošinj. The collaborators of the Institute co-operated with a number of scientific institutions in this country and abroad.

The entomologists (Carnelutti, Drovenik and Tonkli) prepared three meetings of the entomologists from Yugoslavia, Austria and Italy, and they organized an exhibition of the insects belonging to entomologists amateurs. At the various meetings the collaborators of the Institute gave 12 reports and lectures, they published 5 scientific works and 6 popular scientific articles and other contributions.

Terminological Commission

Legal Section continued excerpting legal sources. At its sessions it finally and also technically examined the keywords of the letters D, E, F, G, H, I, and J. The Section co-operated also with the editorial staff of the Dictionary of the Slovene Literary Language.

In the year 1976 the Technical Section sent to print the materials for the first book of the General Technical Dictionary, including the letters A to O, to contain about 900 pages. It will be published in the year 1977. The manuscript for the second book, including the letters P to Z, will be prepared during the year 1977, to be printed in the year 1978. The Section checked and approved for printing 182 Yugoslav Standards (JUS). The Section keeps a permanent contact with the Lexicological Department of the Institute of the Slovene Language, for the purposes of making uniform the technical terminology with the terms in the Dictionary of the Slovene Literary Language.

The Medical Section performed the final editorial work on the terms beginning with the letters from B to Č. It co-operated also with the Institute of the Slovene Language concerning the supplementary explanations to some interpretations of the medical terms.

In the year 1976 the Veterinary Section was preparing explanations of the technical terms of the letters C and Č, for their final editorial work. The Section also co-operated with the Institute for

the Slovene Literary Language, explaining the veterinary technical terms for the Dictionary of the Slovene Literary Language. The head of the Section co-operated also in the work of the Medical Section.

The Natural Sciences Section carried out, in the year 1976, excerpting technical terms of astronomy, botany, zoology, and biochemistry.

In the year 1976, the Section of Arts continued excerpting the terms, above all in the field of music (artificial and popular) and in the field of visual art, carrying out also the first editorial work in these two fields.

Library

The work of the Library of the Slovene Academy of Sciences and Arts was rich in its success in the year 1976. It was in particular agreeable that, in spite of an uninterrupted increase, all the current operations were duly carried out. Certainly this was due to a good technical qualification and to hard work of the staff and also to the relatively orderly conditions at the working places. There should be specially mentioned the settling of legacy stocks, as well as the co-operation in arranging the Architect Jager Exhibition, and the publishing of biographies and bibliographies of the collaborators of the Slovene Academy of Sciences and Arts. On account of the finished adaptation work it was possible to pay a special attention to the users of our book stock. A 65 per cent, increase in the borrowing (amounting to 27.949 volumes) is the best proof for the success in this activity of ours. No doubt, the book exchange of the Academy's publications and that of the doublet copies is the most significant and the most active field of work of the Library of the Slovene Academy of Sciences and Arts. It has been regularly established with 1.460 institutions all over the world. On account thereof the book stock was increased by 6.460 volumes last year. Taking into consideration the donations and the purchases the accession in the previous year amounted to 13.225 bibliothecarial units. At the end of the year the Library of the Slovene Academy of Sciences and Arts had a stock of 245.526 units registered. All this stock has been registered in the various catalogues, either alphabetical catalogues of names, or systematical ones. Through its monthly bulletins of accession the Library is informing the persons interested about the new acquisitions, and through its other brochures about its activities. The Library is also entrusted with the entire dispatching of the Academy's publications. At the end of the year the staff on the Library amounted to 17 employees, 12 of whom belonging to the biliothecarial profession.

VSEBINA

I. Organizacija

Skupščina SAZU	7
Predsedstvo SAZU	9
Organizacija akademije	10
Uprava inštitutov, komisij in študijskih centrov	10

II. Člani

Častni člani	21
Redni in dopisni člani	21
Novi člani	45
Razred za zgodovinske in družbene vede	
Jože Goričar	47
Stane Krašovec	50
Rudi Kyovsky	52
Razred za filološke in literarne vede	
Bojan Čop	54
Janko Jurančič	58
Boris Merhar	64
Dušan Moravec	67
Milovan Gavazzi	74
Razred za matematične, fizikalne in tehnične vede	
Robert Blinc	76
Peter Gosar	80
Krešimir Balenović	84
Aleksandar Despić	87
Drago Grdenić	89
Mihajlo Lj. Mihailović	91
Razred za umetnosti	
Anton Ingolič	95
Zdenko Kalin	97
Anica Sodnik-Zupanc	100
Harald Saeverud	105
Umrlji člani	107
Boris Zihrel	119

Milko Bedjanič	125
Pavao Stern	131
Marko Kostrenčič	135
Upravni direktor Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Leo Baebler	139
III. <i>Poročilo o delu akademije</i>	
Akademija v letu 1976	145
Svet delovne skupnosti	164
Osnovna organizacija sindikata	165
Inštitut za občo in narodno zgodovino	167
Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta	171
Inštitut za arheologijo	174
Inštitut za prava starega Orienta	179
Študijski center za družbene vede	181
Inštitut za slovenski jezik	185
Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede	195
Kabinet akademika Josipa Vidmarja	204
Inštitut za slovensko narodopisje	205
Medakademijski odbor za študij sodobnih teženj na področju nekaterih humanističnih znanosti	225
Koordinacijski odbor za molekularne vede	226
Inštitut za raziskovanje krasa	226
Geografski inštitut Antona Melika	235
Inštitut za paleontologijo	245
Biološki inštitut Jovana Hadžija	248
Medakademijski odbor za floro in favno Jugoslavije	256
Inštitut za medicinske vede	256
Terminološka komisija	257
Oddelek za načrtovanje in usklajevanje raziskovalnega dela	259
Svet za proučevanje in varstvo okolja pri predsedstvu SAZU	261
Fotolaboratorij SAZU	261
Znanstveno-strokovna bibliografija nekaterih članov akademije v letu 1976	263
Biblioteka SAZU	267
IV. <i>Publikacije SAZU</i>	274
Summary	280

LETOPIS SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI, 27. KNJIGA, 1977

Izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani

Natisnila Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani, 1977

Naklada 2200 izvodov

